

САГА ЗА РЕЙНА

КРИСТИН МАРИОН ФРЕЙЗЪР

Фъргас и Шона

КРИСТИН МАРИОН ФРЕЙЗЪР ФЪРГЪС И ШОНА

Превод: Емилия Димитрова

chitanka.info

Сага за Рейна е цял един свят, прекрасна картина на взаимоотношенията в живо общество с неговия живот и обичаи, любов и вражда, раждане на деца и смърт. В тази среда Шона и Нийл се борят за своята забранена любов.

Сага за Рейна е наситена романтична история за напълно реални хора, която извиква у читателя и смях и сълзи.

Сага за Рейна е велико откритие.

На Кен, който даде името на Рейна

Кристин Марион Фрейзър е родена в Глазгоу непосредствено след войната. На десетгодишна възраст необикновено тежка болест завинаги я приковава в инвалидна количка. Дългите и тягостни дни, месеци и години запълва с непрекъснато четене.

Освен страстен читател тя е и великолепен разказвач с живо въображение. Идеята за „Рейна“ идва по време на една ваканция на Хебридите.

Успешната първа книга веднага е последвана от „Рейна във война“, „Децата на Рейна“, „Завръщане в Рейна“, „Песен за Рейна“. „Буря над Рейна“ е последната книга от ставащата все по-популярна сага за очарователния хебридски остров.

Кристин Марион Фрейзър живее в Арджил със своя съпруг и дъщеря.

ПЪРВА ЧАСТ
ЯНУАРИ 1923 ГОДИНА

1.

В камината трепкаше торфен огън, а бледият ореол от светлината на газената лампа хвърляше дълги сенки върху скосения таван на стаята. В голямото месингово легло лежеше млада жена. Лицето ѝ беше бледо, капки пот блестяха на челото ѝ. Вятърът, който стенеше зад топлите стени на фермерската къща, отекна и в уютната стая, а от устните на младата жена се отрони лек стон.

— Хайде, хайде, моето момиче — успокояваше я Биди Макмилан, като за кой ли път бършеше трескавото чело и леко отстраняваше влажните кичури червено-златиста коса от източеното дребно лице.

Твърда посивяваща коса се подаваше от вехтата филцова шапка на Биди. Тя се чувстваше уморена и стара, а трийсетте години като акушерка в Рейна бяха отпечатали върху лицето ѝ нежност и суровост, които вървяха ръка за ръка с нейната професия. Биди въздъхна и се обърна към младия лекар, застанал в долния край на леглото.

— Какво мислиш, Лаклан? Тя вече няма сили. Едва ли би могла да носи дете, а камо ли да роди!

Доктор Лаклан Маклаклан поклати глава, тъмна къдрица се спусна над челото му, също плувнало в пот. Въздъхна уморено.

— Не знам, Биди. Не ѝ стигат сили да изтласка детето на бял свят. Изглежда, че раждането ще е с форцепс. Не исках да стане така, но ако детето не излезе скоро, то няма да оживее. Доведи Мирабел, ще ни е нужна помощта на всички. Кажи ѝ да донесе още гореща вода и чаршафи. Ще има голямо кървене.

Мирабел, възпълна и непринудена, бе в кухнята. Досещайки се от какво ще има нужда лекарят, тя вареше върху печката толкова вода, че над чайниците и тенджерите се издигаха облаци пара. Обърна се, когато Биди влезе; кръглото ѝ зачервено лице бе угрижено.

— Е, как е тя? — попита Мирабел веднага. — Надявам се да не продължи още дълго, та да се успокоим всички. Фъргъс е невъзможен, място не може да си намери откакто започнаха болките. Все ми се

мотае из краката и сто пъти ме пита за колко време се ражда едно дете. Без малко не го плеснах!

Биди не обърна внимание на острия тон, защото знаеше, че е предизвикан от тревога. Мирабел се грижеше за домакинството в Лейгмор от двадесет и шест години и титлата икономка бе чисто формална. Тя бе сърцето на голямата, безразборно строена къща в имението. Без нея животът на Фъргъс Маккензи и на по-малкия му брат Алик щеше да бъде съвсем друг. След преждевременната смърт на майка им, Мирабел ги бе гледала и се бе грижила за тях като майка. Широко бе нейното сърце, любовта извираше от него като поток. Тя бе обградила с любов и Хелън, младата жена, която лежеше горе в родилни мъки. Хелън бе дошла в Лейгмор преди три години, за изненада на всички. Фъргъс Маккензи бе заминал на север по стопански дела и когато се върна, доведе Хелън, която бе срещнал и за която се бе оженил само след два месеца. Хората от Рейна бяха удивени, че волевият Фъргъс, който никога не вършеше нищо необмислено, бе постъпил по несвойствен за него начин, а Малкълм Маккензи, бащата на Фъргъс, се разсърди и разочарова, защото се бе надявал някое здраво местно момиче стане стопанка на Лейгмор.

Хелън беше на осемнайсет години, бе толкова дребна и крехка, че изглеждаше невъзможно от нея да стане фермерска жена. Но времето показва, че всички са сбъркали. С бликащата ѝ жизненост, съчетана със силен характер, тя накара животът в Лейгмор да потече по-гладко от когато и да е преди. С нея в старата къща огря слънце и дори Малкълм, който известно време мрачно и обидено бе мълчал, най-накрая разцъфна от топлината, която излъчваше. Тя го накара да се чувства важен и нужен, свадливите му настроения отстъпиха пред един нов вкус към живота и ако къщата, макар и за малко, останеше без веселото ѝ присъствие, той се въртеше и мърмореше, докато се върне.

Лейгмор бе останал без стопанка толкова отдавна, че Мирабел бе приела нейната роля като своя собствена и бе изпълнена с подозрение към Хелън. Но младата жена бе не само приятна и чаровна, тя бе още проникателна и хитра. Обсъждаше всички въпроси на домакинството с възрастната жена и даваше вид, че се нуждае от съвети и за най-незначителни неща, така че Мирабел, поласкана и вече спокойна за

положението си, дори не забелязваше, че Хелън всъщност постига своето без това изобщо да проличи.

За Алик Хелън бе приятно попълнение на дома им. Той се забавляваше, като флиртуваше с нея крадешком, но единствената му печалба бе да чуе звънкия смях на младата жена, която обожаваше брат му с цялото си сърце и не се мъчеше да скрие това.

Алик бе пълна противоположност на своя силен, властен брат. Фермата и управлението ѝ не го интересуваха. Бе лекомислен и постоянно търсеше удоволствие във фермата с нейната напрегната работа. Алик бе боязлив, но приказлив. Най-големият му талант бе да намира бързо думите, с които да поласкае дори най-безцветните същества от женски пол. Затова никога не му липсваха жени, а на петнайсет години опозори семейството си, когато едно местно момиче забременя от него. Баща му, който никога не беше се интересувал много от живота на по-малкия си син, защото го смяташе за хилав и недостоеен да бъде наследник на фермер, не отдаде значение на тази история и Фъргъс, тогава едва осемнайсетгодишен, трябваше да се справи с положението, доколкото можеше. Най-накрая момичето бе пометнало, а Алик бе изпратен да учи на голямата суша в Шотландия. Той се завърна в Рейна добре образован, но без никакви амбиции за живота си. Мотаеше се из фермата, избягваше винаги, когато имаше възможност, физическата работа и пречеше на всички. Най-после напусна острова, за да си търси щастието в Единбург. С късмета на този тип хора той си намери добра работа и се ожени за момиче, лекомислено като него. Беше се върнал в Рейна само веднъж в продължение на две години — за погребението на баща си, който бе паднал и умрял, докато помагал при жътвата в една късна септемврийска утрин.

Сега Фъргъс управляваше фермата, като се справяше с работата с увереността на роден фермер. Тези, сред които бе преминал животът му, казваха, че изобщо не го познават и че едва ли някога ще го опознаят, защото той бе човек скъп на думи и резервиран, макар това да не бяха рядко срещани черти в сдържания характер на жителите на Рейна. Но под повърхността у повечето хора тук се криеше една мекота, която според тях липсваше на Фъргъс. Смятаха го за твърд и неотстъпчив и той почти нямаше близки приятели, но по-

проницателните знаеха, че под стоманената му обвивка бие твърдо и честно сърце, въпреки изблиците на необуздания му нрав.

Сега Хелън бе неговият живот. Само като я видеше да се усмихва, гневът му можеше да премине в смях. Ако тя биваше недоволна от него, а това ставаше рядко, той ставаше като малко момче, което е било непослушно и иска да поправи белята си. С всяко докосване и поглед тя стопяваше обвивката му и запалваше в него пламъка на дълбоко желание.

Хелън бе горе сега и се бореше да роди детето му. Виковете ѝ от болка проникваха в него и той почти усещаше нейното страдание като свое. Няколко пъти, когато се бе качвал горе, тя се хващаше здраво за него с ръце, студени и влажни въпреки треската. Понякога тялото ѝ неволно потръпваше и тя леко повръщаше, а той държеше легена пред устата ѝ.

— Съжалявам, Фъргъс — шепнеше тя, като че болката и повръщането бяха нейна вина. — Аз... аз не предполагах, че ще е толкова лошо.

„Ти ли съжаляваш! Ти ли съжаляваш!“ — викаше сърцето му и той си мислеше: „Това е мое дело. Моя е вината, че преживяваш този ад!“. Но ако любовното желание е вина, тогава те бяха еднакво виновни. Страстта бе обхващала и двамата, търсещи жадно задоволяването, горещата страст, която изпитваха един към друг ги бе свързала в съкровена близост в тяхната спалня, докато лежаха на мекото пухено легло, същото легло, което тя сега заемаше в страданието си.

Фъргъс седеше до камината в гостната. Трепкащите пламъци очертаваха голямото му, мощно тяло, гъстата му коса, черна като въглицата в камината и тъмните му очи, които блестяха от непропоронени тревожни сълзи. Пружините на стария дървен люлеещ се стол скърцаха жалостиво, докато той се люлееше назад-напред, без да можеше да спре, а обърканите му мисли се мятаха неспирно. Почувства, че ще полудее. Фъргъс знаеше, че горе нещата не вървят добре. Той бе чул Мирабел да отива в кухнята и да дрънчи с тенджери и съдове, като ги пълни с още вода, която трябваше да се стопли. Боже мой! Какво правеха с толкова много гореща вода? Гласът на Биди се чу през вратата, викаше Мирабел да отиде горе.

Той захапа незапалената си лула, след това я хвърли отново върху полицата над камината, не намирайки успокоение в познатите неща от всекидневието си. Изправи се и закрачи нагоре-надолу като звяр в клетка, а краката му по чорапи меко тупаха по килимчето пред камината. Цялата нощ бе крачил така, като слушаше стенанията на вятъра вън и чувстваше свирепата снежна буря чак до мозъка на костите си. Виелицата бе преминала, но вятърът продължаваше да бушува, като трупаше мек сняг по всички ъгли, по прозорци и прагове. Няколко пъти бе напуснал топлината на стаята, за да изрине снега от праговете, та да е чист пътят сутринта, когато работата трябваше да започне, независимо от времето. Сега бе четири и половина и след още два часа животът във фермата щеше да започне. Хеймиш Камерон, неговият управител, бе обещал да дойде за доенето. Щеше да доведе и младия Матю — местен младеж, който работеше в Лейгмор отскоро. Той също бе роден фермер, заемаше се с неприятни работи, като чистене на тор от краварника и измиване виметата на кравите, и то с ентузиазъм, който бе спечелил одобрението на Фъргъс. Правеше сутрешна обиколка с каруцата и пълнеше каните от големите гюмове с мляко.

Фъргъс отиде до един заскрежен прозорец и надникна навън. Утринта бе необичайно ярка, небето блестеше с далечните искри на милиони звезди. Снегът се отразяваше в странни ореоли от светлина и можеше да се види дори ширналата се бяла пустош на ливадите на Рейна, а в далечината като сребърна нишка се очертаваше морето.

Още един вик се чу отгоре и той застина. В мъката си изплака на глас. Нека проклетото дете се ражда по-скоро. Тя не може да издържа повече, не може моята малка Хелън.

Взираше се в уютната стая и тя изглеждаше толкова нормална, та за момента му се стори, че живее сам в един нереален свят. Всичко друго беше същото, само не и той. Опита се да си припомни предния ден, но можа да се сети много малко. Отделни картини се появяваха в съзнанието му — дребни неща като това, че занесе на Хелън чаша чай, преди да започне деня си. Тя бе обвила ръце около врата му и се смееше, защото закръгленото ѝ тяло му пречеше да се приближи повече.

— Можеш ли да повярваш, че скоро ще бъдеш баща? — дразнеше го тя. — Аз не мога изобщо да си го представя. Детето ще те

оглушава с виковете си, а ти ще мърмориш като някой старец. Ще пляскаш ли малкото дупенце на сина си, когато си в едно от твоите лоши настроения?

Той се бе засмял заедно с нея. „Ще плесна твоето сега, ако не си държиш езика зад зъбите!“

Беше отдръпнал чаршафа, за да я погледа — нея, лъскавата ѝ коса, разпиляна по възглавниците, сините ѝ очи, които го наблюдаваха със скрития огън на необикновената ѝ привлекателност. Той познаваше добре този поглед, който често предхождаше любовната игра. Тя знаеше, че е желана, но никога не използваше това като оръжие, за да му налага своята роля, а по-скоро, за да превърне любовта им в нещо, което отнасяше и двамата в света на най-дълбока интимност и невероятно чувствено удоволствие.

Ръцете му бяха преминали по закръглените ѝ гърди до твърдия ѝ издут корем, като усещаха топлината на тялото ѝ през мекия плат на нощницата, а контактът породи познатата тръпка на желание в слабините му. По челото му изби пот и той се засрами от порива си сега, когато тя лежеше с неговото дете вече на път да се роди. От дълго време страстният копнеж по тялото ѝ не бе задоволяван. Всъщност беше само от няколко седмици, но като лежеше до нея всяка нощ, а ароматът на кожата и косата ѝ изпълваше ноздрите му, струваше му се, че е минала цяла вечност.

Смутен, той се бе извърнал, но тя го придърпа и ръцете ѝ погалиха напрегнатите му слабини. Дори през дебелия груб плат на панталоните той усети допира, като че ли стоеше пред нея гол.

— Горкият ми Фъргъс — каза нежно тя. — Ти беше много търпелив, но остава още малко. Не се срамувай от чувствата си. Ти си здрав мъж, но аз не се оплаквам, защото обичам всяко твое движение, което усещам в тялото си. Коремът ми няма да е все толкова голям. Сега е като една смешна малка планина и ще се радвам, когато се отърва от нея.

Той се засмя, доволен от промяната в настроението, която позволи топлината в слабините му да се охлади.

— Обичам твоята малка планина, защото в нея е нашето дете. Надявам се да е момиче с твоите очи и мъничко носле като копче. Но се надявам да не ме гони около масата и да ме налага с кърпата за чинии, както правиш ти, когато си сърдита.

Тя се позасмя.

— Аз искам момче — силно и тъмнокосо като теб и с очи като въглените в камината. Но то не трябва да има твоя характер, защото няма да мога да понасям двама, които ги прихващат дяволите. — И се засмя безгрижно. — Ще трябва да ти дам няколко урока как се сменят пелени и как най-добре да го оригваш, както би казала Шила.

Един час по-късно, когато нежните пръсти на зората обхващаха студеното януарско небе, Мирабел изкачи задъхана хълма, за да му каже, че болките на Хелън са започнали.

— Ще доведе Биди веднага! — извика той и изтича към навеса, където бяха вързани конете. Матю впрягаше понито Мак в каруцата с мляко, но Фъргъс го възпря с бърза заповед: — Обиколката с млякото може да почака. Сега Мак ми трябва на мене!

Мирабел извика към конюшнията:

— Няма нужда да отиваш на минутата, Фъргъс! Ще мине много време, докато детето се появи.

— Ще ида сега — отвърна той и без нито дума повече поведе Мак навън.

Мирабел поклати възмутено глава и промърмори:

— Истински стършел. Инат като магаре! — Захихика доволна от това, че си бе позволила лукса да изругае кротко. Това бе отдушникът, който нерядко използваше, особено когато се дразнеше от нещо в кухнята, често от Фъргъс поради трудния му нрав, но главно от кокошките, които щъкаха и къткаха из кухнята и оставяха курешки по чистия под, пъхаха глави из килера, като непрестанно търсеха храна.

Фъргъс тръгна, едновременно развълнуван и разтревожен, към къщичката на акушерката, която бе на една миля по Глен^[1] Фалан.

При звука на настоятелното му чукане един прозорец на горния етаж се отвори и Биди се показа с разчорлена коса, с набраздено и жълто в неприветливата зимна светлина лице.

— Ти ли си? — попита тя възмутена. — Мислех, че е гръмотевица. Какво става с теб? Току-що закусих и още не съм облечена, така че не мога да сляза долу. — Тя вдигна дебелия вълнен халат към врата си, а очите ѝ, които без очила изглеждаха малки и уморени, надничаха към него раздражено.

— Имаме нужда от теб в Лейгмор — извика той, а дъхът му замръзваше в студения въздух, идващ от пущинака. — Хелън започна.

— От кога? Контракциите ѝ продължават ли вече доста време?

— Достатъчно дълго! — бе краткият отговор.

— Ох, върви си, Фъргъс! Мисля, че ще издържи още няколко часа.

— Откъде знаеш? Може да стане бързо, а там няма никой.

— Не и при първото дете. Никога при първото!

Тя започна да мърмори, докато Фъргъс не избухна:

— По дяволите, жено! Идваш ли или не?

— Ей, дръж си езика зад зъбите, човече, идвам! Чакай само да си обуя панталоните, ако това не ти се вижда много дълго!

Прозорецът се захлопна и Фъргъс остана да потропва с крака и да размахва ръце, докато вратата се отвори и Биди излезе. Извика нежно довиждане на една голяма черна котка, която стоеше в долния край на стълбите и мяукаше.

— Почакай малко, агънцето ми. Ще се постарая да не се бавя. Приготвила съм ти хубава рибка за обяд!

Фъргъс изсумтя, а Биди го погледна студено, преди да се метне на двуколката. Тя роптаеше срещу всичко на път за Лейгмор. Каза му, че не е трябвало да я вика толкова рано. Бебетата просто не се пръкват в момента, в който започнат болките. Щеше да има голямо чакане, а тя имала киселини от бързането веднага след закуска. Той не проговори по време на тирадата, познаваше я много добре — нейното ежене беше само прикритие. Когато беше с пациентите си, нежността и търпението ѝ бяха ненадминати. Беше помогнала на повечето от по-младите в Рейна и на тяхното поколение да се появят на бял свят. Всички с ужас очакваха деня, когато възрастта или смъртта ще ги лишат от познатата стара фигура, от жената, която се бе посветила на работата си. Беше родена в Рейна, както нейните родители и прародители, и беше напускала острова само за да се учи. Завърна се, за да помага на тогавашната акушерка, която бе работила сама, но „старата Мърн“ падна и умря на осемдесет години.

Мирабел бе приготвила всичко, а Хелън седеше свита на стола пред камината в спалнята и изглеждаше много млада в синята си нощница. Тя се позасмя малко нервно, когато Фъргъс се изправи до нея — едър и безмълвен.

— Не гледай така — сгълча го тя. — Ще ме изплашиш още повече.

— Силни ли са болките? — измърмори той дрезгаво.

— Засилват се сега, но ги понасям... ох, ето! После ще се смеем, като си спомним.

Биди се намеси:

— Навън, момчето ми. — И го изтика към вратата. — Мъжете са толкова безпомощни в такива моменти, че просто ме ядосват!

Фъргъс се опитваше да попълни празнотите в паметта си, но беше безполезно. Денят бе минал като в мъгла, Мирабел тежко и отпуснато се качваше и слизаше по стълбите, непрекъснато носеше на Биди чаши чай и мърмореше под носа си.

Нанси Маккинън, младата домашна помощница, която идваше всеки ден от Порткъл, сновеше от кухнята до двора, за да простира мокри кърпи и да храни кокошките. Тя сипваше супа в купите, правеше дебели сандвичи със сушено овче месо и си казваше, че Фъргъс трябва да е щастлив, дето изобщо му поднасят нещо. Той запълваше тягостните часове с най-належащите задължения във фермата, като даваше кратки заповеди на хората си със студен глас. В края на деня те бяха доволни да изчезнат от погледа му.

Мърди Маккинън, далечен братовчед на майката на Нанси, изчисти тора от гумените си ботуши и злобно задъвка парче пресован тютюн.

— Мръсник е този Маккензи — оплакваше се той на Джок Симпсън, добродушния орач, който не беше на работа никъде, но предлагаше услугите си по разпръснатите ферми на Рейна. — Моята чума просто изцвъка нашите три момчета както овцата барабонките си. — Издуха носа си върху твърдия утъпкан сняг и размаза издуханото с ботуш. — Маккензи май си мисли, че никой никога не е имал дете, освен неговата жена!

Джок кимна кротко, доволен, че никога не е трябвало да се тревожи за жена, а още по-малко за дете.

— Ех, не можеш да сравняваш Лейгмор със себе си, Мърди. Тази твоя жена е истинско цвете. С много месо по кокалите, може да се каже. Дребничката госпожа Маккензи е крехко същество — хубава, дума да няма, но не е създадена да отглежда деца.

Мърди подсмръкна и продължи с тежки стъпки по пътя, а мислите му бяха вече в уютната му къщичка край реката Фалан. Там го чакаше топла храна и тримата му яки синове, които щяха с викове да

се борят за вниманието му. По-късно жена му щеше да му достави удоволствие с местните клюки, докато той пуши лулата си и грее крака във фурната на готварската печка. Леденият въздух силно миришеше на сняг и мъжете бързаха, а слабите светлини на Лейгмор останаха далеч зад тях.

Дойде и мина времето за чай и Биди реши, че трябва да повикат лекаря. Започваше да се тревожи за Хелън, чийто болки бяха много силни, но изобщо нямаше признаци, че скоро ще роди.

Фъргъс бе доволен, че може да направи нещо, излезе от топлата кухня и посрещна първите снежинки, падащи от оловното небе. От фермата до къщата на Лаклан се стигаше бързо пеша, но по-късно той не си спомняше как е изминал този път. Спомняше си само Фийби Маклаклан, очертана на слабата светлина, която идваше от антрето, с двегодишния ѝ син Нийл в ръце.

— Може ли Лаклан да дойде?

Не беше въпрос, а по-скоро нареждане и приветливата усмивка на Фийби изчезна. Тя и нейният съпруг бяха пришълци в Рейна. Четирите години, прекарани тук, бяха като миг в очите на хората от острова, които внимателно следяха всяка тяхна стъпка. Лаклан бе от Сторноуей^[2] и понеже в него имаше „нещо келтско“^[3], се ползваше с предимство пред Фийби, която бе от Глазгоу. Бяха се срещнали, докато той учеше в университета в Глазгоу и буквално бяха си „паднали“ един по друг, когато той веднъж, закъснял за лекция, се бе блъснал в нея посред улица Аргайл и двамата се бяха намерили в канавката — той със счупена китка на ръката, а тя — натъртена и с ожулен нос.

След една година се ожениха и се преместиха в Англия, където той успя да получи първата си работа като лекар. Ала мечтата му бяха Хебридските острови^[4] и когато в Рейна се освободи лекарското място, той кандидатства за него и го получи.

Но да бъдеш лекар бе едно, а да спечелиш доверието на недоверчивите дребни стопани — друго. Те непрекъснато го сравняваха със „стария Маклюр“, който бе роден и израсъл в Рейна и познаваше всеки от пациентите си и техните привычки. Не беше много осведомен за „префърцунените модерни церове“, но това нямаше кой знае какво значение — той лекуваше със знанията, получени от близостта си до хората и с лекарствата от памтивека. Само като прекараше около час в бърбрене с пациента и като сръбнеше малко,

помагаше повече от всяко лекарство в шише, „освен ако в шишето има течност с цвят на кехлибар“^[5] — шегуваха се хората от острова с хитро пламъче в очите.

Но Лаклан напредваше. Това, че говореше свободно келтски, му помогна да преодолее множеството препятствия, защото хората от Рейна бяха лениви, мудността и спокойствието им се предаваха от поколение на поколение и те не обичаха да си правят труда да превеждат всяка мисъл или израз на английски. Мнозина от по-старите не знаеха друг език, освен келтския. Младите знаеха английски — те трябваше да го научат, преди да тръгнат на училище, а ако не го научеха, изобщо не тръгваха — но дори за тях бе по-естествено да използват родния си език и горката Фийби бе силно притеснена, докато научи достатъчно келтски думи.

Някогашните му приятели още помнеха стария Маклюр, погребан до жена си и дъщеря си в двора на църквата в Хилок, но вече по-рядко споменаваха името му. Младият Маклаклан „беше умен, дума да няма“. Лаклан, като гледаше подути стави, които не би трябвало да са отекли, или когато предписваше лекарства за бронхити, които е можело да се предотвратят с малко грижа, проклинаше „стария Маклюр“ под носа си и се зае да оправя страданията на хората от острова. След четири години упорита работа те започнаха да го уважават и да се чудят на „странните му методи“, които наистина имаха добър резултат. Високата му младежка фигура и момчешката му усмивка, внимателното, но твърдо отношение дори към най-трудните пациенти му бяха спечелили трайно място в сърцата на хората от Рейна. С търпение и много разбиране Фийби също бе спечелила уважението им. И въпреки това тя бе доволна, когато дойде Хелън, която като нея бе „чужденка“, но изобщо не обръщаше внимание на този етикет. С живостта и жизнерадостта си Хелън привличаше хората като магнит и те идваха при нея — хората от Рейна, преодолявайки своята недоверчивост. Говореха за „малката ѝ слаба фигурка“ и си казваха, че от нея „никога няма да стане фермерска жена“, но не минаваше и ден без някой от тях да се настани удобно в кухнята ѝ на чай, за да слуша веселото ѝ бърбене. Те не всичко разбираха, но въпреки това се усмихваха, тъй хубаво звучеше. Чаят бе неразделна част от живота на острова, но семейство Маккензи бе живяло затворено и Лейгмор преди бе тихо, заспало място.

Сега, когато Хелън бе тук, то ехтеше от сладки приказки и песни. Гостите на чай станаха нещо обикновено и Фийби се радваше на Хелън, която бе направила живота толкова хубав и предаваше веселото си настроение на всеки, когото срещнеше.

Дружбата между Фъргъс и Лаклан се развиваше мъчително бавно. Фъргъс бе син на острова и бе получил в наследство предпазливостта и сдържаността. В себе си той се възхищаваше от младия лекар, но за него бе непривично да показва тези чувства. Достатъчно беше, че може да прекара с Лаклан част от деня, без да почувства нетърпението, което други предизвикваха у него. Освен с Хеймиш Камерон той нямаше почти нищо общо с другите хора. Когато бе с тях, се ядосваше, защото се караха като деца за незначителни неща. С Лаклан не изпитваше нужда да води глупави, излишни разговори. Спокойно мълчание се възцаряваше понякога между тях и той не смяташе, че трябва да се напруга да каже нещо, за да запълни времето. В компанията на Лаклан Фъргъс се чувстваше непринудено и Лаклан знаеше, че е удостоен с неговата дружба — хората побързаха да му го кажат.

— Наистина мрачен човек — изказа се неодобрително началничката на пощата Бихаг Бийг, когато един ден Лаклан влезе при нея да си купи марки. — Винаги е бил такъв, още от дете. Зяпаше ме с ония негови големи замислени очи! Черни като настроението му. Алик бе съвсем различно момче. Вярно, че бе слабоват, но мил в обноските си. Фъргъс се биеше заради него в училище, защото той не можеше да се брани, но не беше виновен, никога не е имал възможност да се прояви — не е чудно, че когато порасна, все имаше неприятности. Онова нещастно момиче... — Тя поклати тъжно глава и думите увиснаха във въздуха. — Фъргъс трябваше да пъкне носа си и в оная работа. Винаги насочваше живота на Алик — винаги — ти ще съжеляваш, че си се сприятелил с този човек! Една бодра дума няма да чуеш от него, това е!

Лаклан се усмихна в себе си, когато мрачният глас на Бихаг стигна до ушите му. Тя сякаш бе олицетворение на съдбата с извитите си надолу устни и увисналата на сбръчканото ѝ лице челюст. Тънките кичури коса се подаваха от износената забрадка и цялото ѝ държание му напомняше за тъжно куче. Тя се оплакваше непрекъснато от ревматизма си, от клиентите и от участието си изобщо, и ако Лаклан

трябваше да се размине с нея, винаги се стараяше да изглежда, че бърза за някой спешен случай.

Земевладелецът Джеймс Балфур и болнавата му дребна жена бяха много разстроени, че Лаклан се е сприятелил с един от техните арендатори. Те живеяха в Бърнбреди — голяма мрачна къща, построена на една гола скала в западната част на Рейна. Имението се простираше на повече от три мили и Роби Бийг, братът на Бихаг, се грижеше за лова и риболова. Далеч от зоркото око на сестра си, той по цял ден обикаляше из имението, сръбваше уиски от едно плоско шише и стреляше по зайци, които раздаваше на приятелите си. Хващаше от двете реки и прясна пъстърва, и съомга, които също попадаха на масите на арендаторите. Без да знае за щедростта на брат си, Бихаг даваше изобилни вечери и блажено вярваше, че тя и само тя единствена се разпорежда с пляквата от Бърнбреди. Съседите идваха, ядяха, шумно изразяваха изненада от обилните гощавки, които тя предлагаше, и през цялото време пазеха заедно с кръглоликия синеок Роби най-голямата тайна на острова.

Господарят, едър самохвалко с червено лице и нос като патладжан, който издаваше, че си хапва здраво и невъздържано си пийва от отличното уиски в избите си, беше шотландец от много поколения. Бе спечелил неодобрението на баща си, когато се завърна от колежа в Англия и обяви намерението си да се ожени за англичанка. Никакви заплахи не бяха подействали и накрая той се ожени за своята избраница. Въпреки английското си образование, той говореше една странна смесица от келтски и английски и думите се изливаха в неясни потоци от почти непонятни звуци, а гласът му бе дебел и дрезгав от постоянно пиене. Госпожа Балфур се изразяваше много по-ясно и от малката ѝ строго свита уста се сипеха медни звуци. Някога тя е била хубавка и имаше деликатни черти, но времето ги бе изкривило, времето и огорчението, което бе таила от години, че е доведена да живее на далечния остров сред „селани и варвари, които не знаят нищо за цивилизацията“.

Младият Джеймс Балфур ѝ се бе сторил добра компания. Ала когато той дойде в Бърнбреди и реши да се установи в имението си, жена му отначало бе бясна, после се примири, но неприязненото ѝ отношение се проявяваше в готовност за зловни сплетни и едва прикрито чувство за превъзходство над обществото на Рейна,

съставено от дребни стопани-арендатори. Беше малко по-толерантна към потомствените наематели на техните ферми, но когато говореше за Фъргъс, меденият ѝ глас ставаше горчив, а изцъклените ѝ бледосиви очи блестяха от злоба.

— Наистина не знам какво виждаш в този човек — говореше тя неодобрително на Лаклан. — Добър фермер, признавам, но не е човекът, когото бих поканила на вечеря, разбираш ли какво искам да кажа? Той едва ми говори — не зная защо, тъй като съм възпитана да бъда учтива с всички — но у тези фермери има нещо грубо, нали? Да ти кажа, майка му беше чудесна жена, по-възпитана, но пък всъщност тя не бе тукашна. Беше от север, също от фермерско семейство, но посвояно от семейство Маккензи. Алик беше като нея, с малко по-добри обноски от брат си. Жалко, че беше такъв слабак в други отношения, но нали има от бащината си кръв. Фъргъс е целият като баща си, съвсем не може да владее чувствата си. Изпитвал ли си някога нрава му? Боже мой, страшен е! Чудя се, че изобщо си намери жена, и то такава малка лудетина. Хубава посвоему, като полско цвете, но от нея никога няма да излезе фермерска жена. Аз...

Спря наред дума, защото лекарят резна узрелия цирей на врата ѝ и го превърза, но допирът му не бе лек както обикновено и тя го погледна с болка и изненада, като се чудеше какво го е разстроило. А той бе почувствал, че му се иска да зашие малките ѝ тънки устни, та да не може никога вече да проговори. Смяташе, че тя е досадна хипохондричка и твърде много се превзема. Беше му още по-неприятна заради това, че хулеше Фъргъс, с когото се бе сблизил много. В началото му бе трудно да проникне зад стоманената външност на Фъргъс, но търпението му бе победило и сега се възхищаваше на Фъргъс, че е толкова независим.

Радваше се също, че Фийби намери приятелка в лицето на Хелън. Когато Нийл се раждаше, Хелън бе там и като весел слънчев лъч помагаше с всичко, което можеше. Сега бе неин ред да даде живот на свое дете и Фийби се тревожеше, тъй като приятелката ѝ изглеждаше твърде крехка за това изпитание.

— Не се тревожи — каза ѝ Лаклан една вечер, когато Хелън бе пила чай с тях, преди да си тръгне за къщи. — Понякога слабите и дребни жени раждат по-лесно. Повече грижи създават пълните.

— Лаки, това са камъни в моята градина, ти... ти си лош. Аз... аз ще...

Кафявите му очи се присвиваха, той се заля от смях и обви с ръце топлатата ѝ и пълна талия.

— Обичам те каквато си — като хубава червена роза, която чака да я откъснат! — сгуши се той във врата ѝ и обхвана закръглените ѝ гърди с нетърпеливи ръце.

— Лаки — извика тя нежно с мамещ глас, а русата ѝ коса се спусна над лицето ѝ. — Лаки! Нийл плаче, трябва да се кача при него.

— После. — Загорялата му от слънцето кожа се зачерви. — Ако поплаче малко, няма да му навреди, но ако аз почакам, за мен няма да е никак добре. Пипни и виж какво си направила с мен. Сега, Фийби, тук пред камината!

Но всичко това беше далеч от мислите на Фийби, когато отвори вратата на Слокмор и видя Фъргъс изправен на черния фон на ливадите. Снежинките се въртяха около едрата му фигура без палто, а режещият вятър премяташе черната коса над очите му, напрегнати от очакване.

Сърцето ѝ се сви странно в гърдите, когато чу острия му глас. Нийл се размърда в ръцете ѝ и изгугука щастливо:

— Къде Ели? Ели дойде скоро?

— Б-р-р — потръпна Фийби от студения вятър. — Влез, Фъргъс, трябва да си замръзнал. Елспет ще ти направи чай.

— Не съм дошъл да пия чай! Дошъл съм за Лаклан! По дяволите, да не си глуха? Хелън има нужда от Лаклан!

— Н-но... той не е тук — на пресекулки изрече тя. — Извикаха го в Глен Фалан. Едно от децата на Тейлър в Крофт-на-Бейн има пневмония. Тръгна преди три часа и започвам да се тревожа. Ако времето се задържи такава, ще се натрупат преспи. О, Фъргъс, ами ако не може да се върне през долината? Проходът Дауни толкова бързо се затрупва!

Фъргъс избухна:

— А Хелън какво ще прави? Той трябва да дойде!

Фийби отново потрепери.

— Няма защо да викаш, Фъргъс Маккензи! Лаклан не може да бъде на две места едновременно... а в нощ като тази се страхувам и за него.

В снопа светлина се появи забързана Елспет Морисън, икономката на Фийби. Тя бе слаба и костелива, а острите ѝ черти бяха винаги странно неподвижни, независимо от настроението ѝ. Като видя Фъргъс, изпръхтя като кон.

— Хм. Трябваше да се сетя кой креци като луд! Не можеш ли да влезеш в къщата като човек? Топлината излиза през вратата.

— Дръж си езика, стара овца такава! — изрева Фъргъс, а свирепият му поглед би смразил и най-смелото сърце. — Ако беше в моята къща, щеше да си знаеш мястото!

Елспет навири острия си нос. Тя изобщо се дразнеше от Лейгмор, защото предишната седмица се бе спречкала с Мирабел заради една рецепта за сапун.

— Твоята къща! — изгледа го тя презрително. — И мъртва не влизам в нея! А тези, които ти работят, те, да ти кажа право, трябва да са мръднали.

— Стига, Елспет! — рязко заповяда Фийби. С края на окото си видя, че Фъргъс просто бе свил юмруци и не го винеше. Елспет имаше остър и смел език. За озлоблението ѝ мнозина обвиняваха мъжа ѝ Хектор, който бе рибар. Когато го нямаше, цялото ѝ поведение се смекчаваше. Когато се връщаше и пиеше, за да прогони студа на морето от костите си, докато се превърне в подгизнала псуваща топка, жена му понасяше юмруците и сквернословие то му и на свой ред отправяше цинични думи към другите. Не я обичаха дори рибарските жени на пристанището. Бе се заклела да мрази всички мъже и се молеше нейният да изчезне в морето. Всички знаеха, че казва: „Морето е най-доброто място за трупа му. Той ще нагости чайките чудесно, но те вероятно ще умрат от алкохолно отравяне“.

След такива ужасни слова тя седнаше в къщата си с библия в ръце и хората, които поглеждаха вътре, не знаеха дали подсилва клетвите си с добрата книга или се страхува, че заради тях няма да има спасение за душата ѝ и се надяваха библията да разреши трудностите ѝ.

Елспет излезе навън и свирепо погледна Фъргъс, а после протегна ръце да вземе Нийл.

— Ще внесе детето вътре, горкото дребосъче е посиняло от студ. След десет минути си тръгвам, затова само ще привърша в кухнята. — Погледна намръщено снега. — Каква нощ! Ще има виелица към полунощ. По-добре да побързам. Той ще си бъде вкъщи и ще чака

вечеря! И триметрови преспи да има, ще си седи с вдигнати крака и ще чака да му поднасям!

Отиде си, като продължи да мърмори и отнесе Нийл на топло в кухнята.

Фийби отново се обърна към Фъргъс, който нетърпеливо потропваше с крака:

— Ще изпратя Лаки щом се прибере, нищо друго не мога да направя... освен... може би да дойда да помогна? Бих се радвала да съм с Хелън, тя беше толкова добра с мен.

В очите ѝ имаше молба, но Фъргъс се обърна настрани.

— Нищо не можеш да направиш! Къщата ми е препълнена с жени! Ще чакам Лаклан. Ако нещо се случи с Хелън и него го няма, той ще е виновен!

Вятърът отнесе промърморените думи и Фийби не ги чу. Проследи с поглед тежката му фигура, докато се изгуби в снежната виелица и с удоволствие се прибра на топло вкъщи. Мислите ѝ се въртяха около Хелън и около мъжа ѝ някъде в безлюдния Глен Фалан.

Затвори вратата и се облегна на нея.

— О, Боже! — прошепна тя. — Моля те, върни Лаки жив и здрав в бурята, а на Хелън — дай ѝ сили за това, което я очаква. Моля ти се, Господи!

[1] Глен — долина. — Б.пр. ↑

[2] Сторноуей — град на остров Лугес, от Хебридските острови. — Б.пр. ↑

[3] нещо келтско — става дума за келтския диалект, който се говори в Шотландия и Ирландия. — Б.пр. ↑

[4] Хебридските острови — група острови на запад от шотландския бряг. — Б.пр. ↑

[5] течност с цвят на кехлибар — уиски. — Б.пр. ↑

2.

Към девет часа воят на вятъра се усили и навсякъде се трупаха преспи. Мирабел и Биди се гушеха край огъня и не можеха да скрият тревогата си.

— Горкото момиче — говореше съчувствено Мирабел и гледаше дребната фигурка в леглото. — Бори се, дума да няма! Чудя се дали лекарят ще успее. Ами ако успее, Биди?

— Е, аз ненапразно съм акушерка, Бел. Това е първото й раждане. А мъничките човечета си прекарват добре девет месеца и не бързат да излизат. А пък Лаклан, той може да мине в нощ като тази през Глен Фалан, колкото пръдня да излезе от запечена крава. Сигурна съм, че самият дявол живее в прохода Дауни.

Тревогата на Мирабел се засили.

— Да се молим на Бога да успее! Фъргъс беснее като дете! Всичко трябва да се направи идеално за Хелън, иначе лошо ни се пише! Страх ме е за Лаклан, навън в такова време. Хеймиш бил до Порткъл и мина да ми каже, че вълните заливат вълнолома. Някои от лодките на Раналд били разбити на парчета и лежали на пясъка.

Биди свали очилата и изтри уморените си очи.

— Е, можем само да чакаме. Добре, че тя заспа. Сънят й е спокоен, ще й даде сили за края на борбата. — Въздъхна и простря краката си към огъня. — Боже, ами наистина беше дълъг тоя ден. Бих си дремнала малко, а па и имам киселини... не от чудесния ти борш, Бел, но стомахът не ми дава мира от това тичане още от сутринта. Издута съм, като че ли ветровете са в корема ми. Нямах ли мъничко сода за хляб, Бел?

Мирабел също въздъхна. Целия ден бе прекарала на крак в грижи за домакинството. Мечтаеше да сложи краката си на високо и да спи часове. Бе пропуснала обичайната си дрямка тази вечер. В края на деня кухнята бе нейно царство. Когато отминеше дългият ден, тя можеше да дремне спокойно на топло с Лас, старото овчарско куче, опряно до коляното й, и болонката Бен, доволно похъркваща на килимчето. Три котки обикновено се свиваха в ъгъла до камината и

Мирабел се унасяше, като чуваше спокойния разговор или смеха на Хелън и Фъргъс, които седяха пред яркия огън в гостната.

Но тази вечер не беше като другите и тя уморено стана, за да донесе сода на Биди.

Фъргъс не го свърташе вкъщи и сега бе в обора с Хеймиш, дошъл от малката си къща, за да види дали няма нужда от нещо. Той отлично познаваше поразите на ураганните ветрове. Макар и добре защитен от дървета, Лейгмор бе уязвим. Предишната зима вятърът бе повалил едно дърво, което проби покрива на обора, уби три крави и толкова тежко рани един кон, че трябваше да го застрелят. Бяха построили нов покрив, но вратите и прозорците можеха да бъдат разбити от ужасните зимни бури, които връхлитаха Рейна, затова Хеймиш се зае да трупа бали със сено край прозорците, а Фъргъс ковеше дъски над вратите на навеса за доене.

Двамата работеха заедно добре, защото Хеймиш бе също толкова мълчалив и упорит като своя млад господар. Той бе иконом в Лейгмор, когато Фъргъс и Алик бяха деца и знаеше абсолютно всичко, свързано с грижите за стопанството на остров, изложен на атлантически бури. Бе едър мъж с мощни рамене. Голямата му червена коса бе също като чорлавата му брада, а гъсти руси вежди висяха над бледосините му очи. Облечен с вълнен жакет и с голф-панталони, личеше, че е хубав мъж. Но когато носеше шапка с ленти, зеления елек и шотландската карирана пола на рода Камеронови, привличаше всички погледи. На младини бе получавал многобройни награди на състезания из цяла Шотландия и години наред бе хвърлял тежката тояга^[1] като клечица. Жените се заглеждаха във високата му набита фигура и се чудеха защо не бе се оженил, а пламенни млади момичета все още се опитваха да привлекат вниманието му и си мислеха, че биха могли да живеят в уютната му къщичка до потока, който се спускаше от Бен Макрай. Бе удобна, гостоприемна къща, вратата ѝ винаги беше отворена, но Хеймиш бе напълно доволен от ергенската си свобода. Изглежда, че животните го радваха повече от хората и делеше дома си с две овчарски кучета, три котки и няколко диви заека, които бе спасил от браконieri.

Работеше бързо и сръчно по прозорците и говореше нежно на животните. Те бяха неспокойни и в боксовете си, когато вятърът стенеше около ъглите и блъскаше вратите. След като завърза въжетата,

мина през конюшната, за да погали Хидър и Тисъл — двата големи тежкотоварни коня, използвани за оран. Мак изпръхтя, Хеймиш му подаде един морков и зашепна в ушите му, които нервно потръпваха.

Влезе Фъргъс, като изтупваше снега от високите си ботуши. Хеймиш видя, че е в жалко състояние. От тревога, нетърпение и нерви лицето му се бе изопнало и посивяло и Хеймиш не се изненада, когато каза с пресипнал глас: „Направихме, каквото можахме тук, Хеймиш. Върви си у дома преди преспите да станат още по-големи. Аз ще ида нагоре към долината за лекаря!“.

Хеймиш го изгледа изумен.

— Не ми е работа да ти се бъркам, но ще бъдеш глупак, ако излезеш сега. Мак не може да мине през преспите в прохода.

— Ще вървя пеша! — отговори Фъргъс кратко, а едно мускулче на челюстта му трепкаше силно.

Хеймиш се въздържа да му отговори троснато — знаеше, че аргументите му са излишни. Двамата излязоха в студената нощ. Някъде в тъмнината проскърцаха стъпки и Хеймиш повдигна лампата. Показа се Лаклан, палтото му бе покрито със сняг, а той едва влачеше крака.

— Лаклан! — викът се откъсна от Фъргъс с такава сила, че заглуши вятъра. — Слава богу!

— Тъкмо се върнах от Крофт-на-Бейн — каза Лаклан с измръзнали устни. — Фийби ми каза и направо дойдох.

— Господи, човече! — изрева Хеймиш. — Как мина през долината? Нито кон, нито каруца биха могли да минат през прохода в такава нощ!

— Оставих Бенджи в Кройнакан и продължих пеша. Тейлърви предлагаха да изчакам при тях, но аз не исках Фийби и детето да са сами, а знаех, че Фийби ще се тревожи, ако не се прибера.

Лаклан едва говореше от изтощение, раменете му бяха увиснали. Трудният път през долината бе кошмар, вихър от бели снежинки шибаше лицето му като с иглички, докато цялото пламна. Няколко пъти бе затъвал, леденият въздух замръзваше в дробовете му, а ръцете и краката му бяха станали безчувствени. Проклинаше се, че не е приел предложението на Тейлър, но не бе осъзнал напълно колко жестока е бурята. От грижите около малката Фиона Тейлър бе забравил всичко друго. Борбата с треската на детето бе тежка, но той я спечели и

въодушевен от победата, не бе обърнал внимание на молбите на Доналд Тейлър да изчака до сутринта. Едва когато минаваше през долината и грамадите на Сгър-на-Гил и Бен Макрай се изправиха от двете му страни, разбра колко глупаво е постъпил. Виещият вятър минаваше между планините като през фуния и му се струваше, че всички сили на ада са срещу него тази нощ. Виелицата хвърляше снежни планини с такава сила, че Бенджи се дърпаше и цвилеше от страх.

Кройнакан изплува от тъмнината и Том Джонстън се удиви, когато видя Лаклан. Покани го в чудесната си топла кухня и заведе Бенджи в конюшната, където му даде сено и бързо го разтри. Мейми Джонстън бе настояла да остане, на доброто ѝ кръгло лице се изписа ужас при мисълта, че той пак ще излезе навън. Но Слокмор бе едва на една миля от прохода Дауни и след като изпи чаша чай, той отново тръгна смело, без да знае, че последната част от пътя ще бъде най-трудната с триметровите преспи в прохода. Измръзнал до кости и останал без сили, бе решил да спре и да си почине малко в къщичката на Биди, но там бе тъмно и той продължи борбата. Зави устата си с шала, за да се предпази от ледения вятър и снега. Стори му се, че мина цяла вечност, докато Слокмор изплува като фар, малък пристан сред виелицата. Ускори крачки, като си помисли за топлата храна и леглото и почти падна в ръцете на Фийби на вратата. Тя заплака от радост в отрупаната му със сняг яка и разроши мократа му коса с треперещи ръце.

— Лаки! О, моят Лаки! Толкова се радвам! Тъкмо се канех да изляза да те търся, но си помислих, че може да останеш през нощта в Крофт-на-Бейн. Едната ми половина искаше да останеш, а другата страшно искаше да си у дома. Влез бързо. Има паница борш, солено овче месо и варени картофи и... — тя се засмя с облекчение, — ако си послушен, ще ти направя горещ пунш да се стоплиш, докато сложа яденето.

Той се сгромоляса на един стол до огъня и протегна уморените си крака.

— Хубаво е да си пред собственото си огнище — каза той и затвори очи. — Имам чувството, че не съм бил тук от години. Някой да ме е търсил?

— Д-да, но първо трябва да си починеш и да хапнеш.

— Нещо важно ли е?

Знаеше, че не е хубаво, но не ѝ се искаше да му казва за Хелън. Обичаше го силно и знаеше, че тялото му копнее за отмора, но лекарят в него нямаше да му позволи да си почива, щом някой пациент има нужда от него.

— Хелън има болки от сутринта, но Биди е при нея, Лаки. Трябва да поостанеш малко. Моля ти се, Лаки! Ти си изтощен!

Но той бе вече в антрето и навличаше отново мокрото палто.

— Трябва да отида при нея, Фийби, там ще хапна нещо. Не ме чакай, легни си, може да се забавя до сутринта. — Той се усмихна кисело. — Като си помисля, че с такава мъка минах през прохода, за да съм с теб, а ти пак ще останеш сама.

— О, Лаки — прошепна тя нежно. — Аз съм добре, но ти колко ли си изморен, скъпи.

Взе лицето ѝ в ръце и нежно я целуна по устата, след това отново се върна в лапите на виелицата.

* * *

Мирабел извика от уплаха, когато той влезе през кухненската врата. Тя държеше содата за Биди в пухкавата си ръка, но я остави на масата и се втурна да му помогне да свали просмуканото от сняг палто.

Погледна тънкото му изморено лице и доброто ѝ сърце се сви.

— Горкото ми момче! Виждам, че си измръзнал и съсипан? Ще хапнеш ли малко горещ борш? Само за минутка.

— После! — прекъсна я Фъргъс. Погледна приятеля си почти с молба. — Моля те, Лаклан! — добави той необикновено кротко.

Лаклан сложи ръка на рамото на Фъргъс.

— Ще се кача веднага. Не се тревожи, приятелю, всичко ще бъде наред.

Биди подскочи като го видя.

— Господи, момче! Приличаш на призрак, но слава богу, че си тук. Тъкмо я погледнах и мисля, че водите не изтекоха съвсем добре.

Лаклан бързо се приближи до леглото и докосна горещото чело на Хелън.

Погледна го усмихната и уморените ѝ очи светнаха.

— Лаклан, колко изморен изглеждаш! Извинявай, че не можах да изчакам по-хубаво време. Чувам как бурята стене и пъшка като мен. — Лека усмивка озари лицето ѝ, но нова болка я накара да прехапе устни и тя посегна към ръката на мъжа си. — Фъргъс, как се оправяте... ти и горката Мирабел? Трябва да ѝ е дошло до гуша да тича подир всички ни.

— Глупости, момиче. — Мирабел се извърна, за да скрие блясъка на сълзите си. Хелън изглеждаше толкова млада в голямото легло, тъй нежна, а през бледата кожа прозираха сините вени на слепоочието ѝ.

Фъргъс стисна ръката ѝ, а тя примижа от силата му. Като че ли той се опитваше със самия допир да ѝ даде част от силата си.

— Извинявай, агънцето ми — извини се той. Това бе нежното обръщение, което никога не използваше, ако не бяха сами. Но в този миг не го беше грижа за другите в стаята. — Сега ще бъдеш добре, Лаклан ще се погрижи.

Лаклан погледна нагоре и странна несигурност засенчи кафявите му очи. Фъргъс разчиташе на него толкова много, че усети товара на отговорността върху раменете си.

— Ще направя всичко, което мога, но сега си върви. Трябва да прегледам Хелън.

Без да погледне назад, Фъргъс излезе, а лекарят изми ръце и нави ръкавите си. Прегледа пациентката си бързо, приближи се до Биди и каза:

— Ти беше права, Биди, мехурът не се е разкъсал правилно. Донеси леген, ще поускорим нещата.

Малко след шест Хеймиш пристигна с младия Матю. Фъргъс ги чуваше в обора, но продължи да седи на люлеещия се стол до гаснещия огън на камината в гостната. Бе изпаднал във вцепенение и мускулите му, напрегнати и вдървени, не се подчиняваха на заповедите на мозъка. Утринният студ проникваше през пролуките на врати и прозорци и стигаше до костите му. Шумовете стигаха до него като от голямо разстояние. Мекото мучене на кравите, слабото цвилене на кон, къткането на кокошките, щастливият лай на Пег и Моли, когато видяха Хеймиш, далечното блеене на овце в полето. По-късно трябваше да

отиде с хората си да изриват снега. В това време можеха да се загубят в затрупаните от сняг падини от планинските склонове и да попаднат в преспи. Слабото блеене отново стигна до него и той си помисли, че много прилича на бебешки плач. Плач на бебе! Скочи на крака. Един тънък пронизителен вик се чу отгоре и сърцето му заби силно.

— Хелън!

Тялото му оживя, той се втурна нагоре по стълбите и нахълта в стаята. За част от секундата видя, че Лаклан държи едно червено, слабичко бебе. То току-що бе излязло от утробата, телцето му блестеше, сплъстена гъста черна коса покриваше малката главичка. Беше с краката нагоре, а Лаклан го пляскаше, за да изплаче и да поеме въздух в дробовете си. Мирабел бързаше с поднос, на който имаше памук и зехтин. Биди бе наведена над леглото и правеше нещо по Хелън. На слабата светлина от лампата Фъргъс видя, че тя маха чаршафи, почервенели от кръв, толкова много кръв, че Фъргъс усети своята да се оттегля от лицето му.

— Хелън!

Той отиде до нея, но очите ѝ бяха затворени, главата ѝ — обърната настрани, а червено-златистата ѝ коса разпиляна като огнен ореол около бледото ѝ лице.

— Хелън! — едва прошепна. — Хелън, агънцето ми!

Очите ѝ бавно се отвориха и дори в сумрака се виждаше синевата им. Кротка сияйна усмивка озари източеното ѝ лице.

— Фъргъс, имаме бебе... момче ли е?

Фъргъс погледна Лаклан, който миеше ръцете си над един леген, а бебето бе вече предадено на Мирабел.

— Момиче — каза той кратко.

Фъргъс взе ръцете на Хелън и ги приближи до устните си.

— Имам дъщеря, Хелън. Мъничко момиченце, което ще прилича на теб.

— Момиче, о, колко съм щастлива. Мъничкото момиченце може да се облече в толкова красиви дрешки... — Гласът ѝ заглъхна, а зачервените клепачи закриха очите ѝ.

Фъргъс усети една ръка върху рамото си.

— Сега ни остави, Фъргъс — каза Лаклан. — Има още много работа. Хелън кърви силно, има усложнения с плацентата. Веднага щом можем, ще те извикаме.

Фъргъс започна да протестира, но Лаклан и Биди вече бяха заети и той излезе. Радостното чувство го напускаше и в сърцето му се настаняваше един нов страх.

Влезе Хеймиш, като потропваше с крака.

— Тръгваме, Фъргъс. Не знам докъде ще стигнем, но ще направим всичко възможно. Помислих, че е по-добре да отида с Матю. Мърди и Джони тръгнаха с Боб към овцете. А ти не се притеснявай... няма ли още нищо? Появи ли се благополучно бебето?

— Да — момиче. — Фъргъс преглътна с труд.

— О, боже, това е чудесно! Мъничко момиченце, а? Ще пийнем по-късно, за да го отпразнуваме. Как е младата майка? Бас държа, че се надува като гайда.

Фъргъс само кимна и като си намери някакво извинение, отиде в кухнята. Хеймиш тъжно поклати глава. Знаеше, че нещо не е наред. Човек, току-що станал баща, не се държеше като Фъргъс. Горе се отвори вратата и Мирабел погледна от там. Закръгленото ѝ лице сега изглеждаше слабо и остаряло, а гласът ѝ — нисък и разтреперан, едва стигна до Хеймиш.

— Доведи Фъргъс — каза тя приглушено, — на Хелън ѝ остават няколко минути.

Хеймиш пое дълбоко дъх:

— Не! Не може да бъде!

— Побързай! — подкани го Мирабел и се отдръпна.

Хеймиш се втурна към кухнята, където Фъргъс гледеше през прозореца. Усети, че гърлото му се свива и гласът му бе дрезгав, когато съобщи:

— Иди бързо горе... Хелън — тя — тя има нужда от теб.

Когато Фъргъс стигна до спалнята, в нея бе само Лаклан. Седеше до камината и трепкащият огън осветяваше изпитото му, уморено лице.

— Съжалявам, Фъргъс — каза той беззвучно. — Направихме всичко, което можахме. Чудо е, че спасихме бебето, но Хелън... — разтвори ръце в отчаяние. — За нея това бе твърде много, а не можахме да спрем кръвта.

Бързо излезе от стаята, а Фъргъс погледна умиращата си жена. Леглото бе чисто сега, чаршафите — бели, също като малкото лице на възглавницата, лице, от което животът бързо си отиваше. Сенките

около очите ѝ бяха станали сини, а устните бяха бледи като лицето и от това изпъкваше лъскавата ѝ коса, обрамчила лицето като нежна рисунка.

— О, боже, не! — пророни с огромна тъга.

Очите ѝ се отвориха и синевата им прониза наранената му душа до дъно. Устните ѝ помръднаха и той я взе в ръцете си.

— Детето — прошепна тя, — кръсти я Шона — нежно име е, нали Фърги? И... — Гърдите ѝ се повдигнаха, като поемаше дъх със слабите си дробове. — Обичам те, скъпи — да можех още да съм с теб — бях толкова щастлива. Не бъди много строг с малката — ти не си много търпелив, Фъргъс. Ако е като теб, мъчно ще се справяш с нея.

Той я притисна по-близо до себе си и познатият топъл аромат го изпълни, искаше да вика, да крещи, да излее чувствата си пред всички. Вместо това промърмори:

— Ние всички ще се справим. А Мирабел ще ти помага да ни държиш здраво.

Тя изглежда не го чуваше. Бе обърнала глава към прозореца.

— Погледни, Фъргъс, каква хубава сутрин. Какъв прекрасен ден за рождения ден на нашето мъничко момиченце. — Той трябваше да се напруга, за да чуе шепота ѝ. — Толкова е чисто — продължи тя, — а небето — мокро като планински ручей. Чудно как винаги е толкова тихо след буря.

Повдигна ръце и погали тъмните му разрошени къдри, след това от нея се откъсна дълга въздишка и ръцете ѝ отново се отпуснаха.

— Хелън, не ме оставяй — изплака той. После в мъката си нададе силен вик и стисна тялото ѝ, а цялото му същество гореше от остра болка, толкова пареща и дълбока, че имаше нужда от някакъв отдушник, за да я облекчи, но сълзите не идваха. — О, боже, защо, защо? — повтаряше той отчаяно, полюшваше слабото тяло и чувствуваше, че не може да изпусне от ръцете си чудното създание, което бе господар на цялото му същество. В ума му изплува неканен спомен, мислеше, че го е забравил.

Видя себе си като малко момче, загледано в мъртвото лице на майка си. Бе обичал майка си със сила, необичайна за толкова малко дете. Но не мислеше, че това е странно, странното бе, че майка му не отговаряше на проявите му на любов. Сигурно бе, че тя обича Алик, винаги го целуваше, премахваше и най-малкото му страдание с

целувка, непрекъснато му отдаваше цялото си внимание. Всички гледаха Алик, защото имаше весела дружелюбна усмивка и чудесни обноски, но можеше да се променя бързо и да става малко дяволче, като се подиграваше на хората, които толкова държаха на него. Фъргъс не се интересуваше от другите, единственото, което искаше, бе любовта на майка си. Тя се отнасяше към него по-различно, отколкото към Алик, почти като към възрастен. През цялото си детство той трябваше да носи отговорността на по-голям брат. Пазеше Алик от побойници и се биеше заради него, знаеше, че очакват да прави това и че ще спечели похвални думи от майка си. Понякога му се струваше, че Алик е твърде тежък товар за раменете му, но по детски разбираше, че майка му разчита той да държи здраво брат си, тъй като баща им нямаше време за малкия си син.

И въпреки всичко Фъргъс бе продължил да обича майка си, макар да се научи да крие любовта си зад фасадата на безразличие. Но никога не забрави думите, които тя му прошепна в деня, когато умря.

Държеше малката му ръка, а той гледаше лицето на умиращата с очи, парещи от непроронените сълзи, и сърце, готово да се пръсне.

— Фъргъс, моето прекрасно силно момче — каза тя и стисна ръката му толкова силно, че го заболя, — ти си ми на сърцето. Горкият Алик не е силен като теб и баща му не го разбира. През тези години ти трябваше да бъдеш един малък мъж, съжалявам за това, но Алик имаше нужда от теб, Фъргъс. Опитай се да видиш нещата така, мое скъпо гордо момче.

Сърцето на Фъргъс не позна истинска любов след смъртта на майка му, докато Хелън не влезе в живота му. Всичко, което бе дремало в него от години, избуя с порива на любовта. Тя бе пленила душата му и бе събудила чувства, на които той не мислеше, че е способен.

Бе имал флиртове с момичета още от училищните си години, с хубави напети момичета с големи гърди и тъмна кожа. Бе лежал с тях в топлите летни ливади, бе тичал с тях през огрените от слънце полета, докато смехът и играта свършваха с непохватни целувки и прегръдки. Скрит между полюшващите се житни стъбла, се бе радвал на допира на нежните голи гърди и любовната игра бе задоволявала физическите му желания, без всъщност да притежава нито едно от момичетата. Понякога те се ядосваха, че щедрите им тела не могат да го съблазнят още повече.

Първото му пълно сливане бе с Хелън. Нежната ѝ примамлива красота бе породила у него копнеж, какъвто не познаваше, защото редом с физическото желание бе дълбоката му и трайна любов.

Сега тя си бе отишла от него. За втори път в живота си губеше човек, пленил сърцето му.

Седеше и я държеше в прегръдките си, докато някой влезе и той се обърна. Бе Лаклан, потъмнелите му очи гледаха състрадателно.

— Хайде, Фъргъс — каза той меко. — Ела долу да пийнеш глътка уиски. Ще ти помогне. Опитай се да мислиш, че Хелън почива в мир сега.

Фъргъс се изправи, лицето му бе тебеширено в утринната светлина, която се процеждаше през прозореца. Погледна лекаря и ново чувство измести скръбта от сърцето му. Силен гняв напираше да излезе. Чувстваше го да кипи в себе си и знаеше, че ще каже думи, за които можеше да съжалява после. И по-рано бе имал такова чувство, но никога така силно и настойчиво, както сега. Опита се да спре думите, затисна устата си с юмрук и гледаше Лаклан с напрежение, което бе почти осезаемо. Но гневът му продължаваше да бушува и най-накрая избухна.

— Ти! — Гневът в шепота му бе по-страшен от най-силния вик. — Ти остави Хелън да умре! Трябваше да знаеш, че ще има усложнения, но не направи нищо, докато стана твърде късно! Кръвта ѝ изтече, защото си некомпетентен! Защо трябваше тя да умре? Защо не детето? Защо спаси него, а не Хелън?

Лаклан почувства как сърцето му прескача. Бе изтощен и толкова уморен, че краката не го държаха. Не бе спал и ял както трябва от двадесет и четири часа. Целодневната борба за живота на Фиона Тейлър бе достатъчно тежка, огромните усилия през бурята бяха кошмар наяве, но най-лошото бе битката за Хелън и детето ѝ. Усещаше умората като камък върху раменете си и все пак бе дал от себе си всичко, което можеше да даде. Бе почувствал, че побеждава, когато извади детето на бял свят. Усложнения, които никой не би могъл да предвиди, бяха отнели живота на Хелън и сърцето го болеше. Винаги бе лошо да изгубиш пациент, но когато пациентът бе личен приятел, загубата и чувството, че си безпомощен да спасиш живота, бяха още по-непоносими.

Въпреки умората гласът му бе силен.

— Ти не знаеш какво говориш, човече! Опитах всичко, за да спася Хелън и не беше нужно да избирам между нея и детето! Едва не изпуснах и двете. По дяволите, Фъргъс! Не разбираш ли, че имаш късмет, дето малката оцеля? Сърцето ме боли за Хелън. Нямам думи да кажа колко съжалявам, но поне се радвай, че имаш едната от тях! — Разтвори ръце умолително, но Фъргъс не забеляза.

— Вън! — Гласът му застрашително се повиши. — Вън, Маклаклан! Не искам никога да те виждам в тази къща!

Мирабел се появи на вратата с бебето в ръце. Лицето ѝ почервения при думите на Фъргъс и тя го изгледа с почуда.

— Не говориш сериозно, Фъргъс! Бях тук през по-голямата част от нощта, не забравяй! Видях как момчето работи при цялата му умора! Бори се като троянец да спаси бедната Хелън. Ако тя можеше да чуе горчивите ти думи, как мислиш, че щеше да се чувства? Ние всички сме пред нейната душа в този миг, нека я оставим в покой и да сме благодарни, че имаш нейното дете. А ти дори не си го погледнал още. Погледни я! Тя е най-красивото малко създание. Погледни я, Фъргъс, и благодари на Лаклан за живота ѝ!

Но той се извърна, останал без сили, с отпуснати рамене и глава върху гърдите.

— Излезте — измърмори глухо, — излезте и ме оставете на мира.

Лаклан вече тичаше надолу по стълбите и Мирабел остави Фъргъс сам в стаята. Той се приближи до леглото и докосна гладкото чело на жена си. Започваше вече да изстива и той закри лицето ѝ с ръце. Един лъч от зимното слънце се промъкна в стаята и превърна малкото телце върху леглото в златна статуетка. Той гледаше към прозореца и навън към полетата и хълмовете, невероятно красиви в бялата си пелена, но очите му не виждаха тази прелест. Пред него зееше пропаст, изпълнена с ужасна самота и знаеше, че слънцето никога вече няма да проникне в нея. Календарът над леглото му подсказа, че е 29 януари 1923 година. Потръпна и се опита да не мисли, но нямаше полза. Беше ден, който никога нямаше да забрави, защото в този ден обичната му съпруга го бе изоставила, в този ден дъщеря му бе поела първия си дъх от живота. Живот за живот, това не значеше нищо за него. Отново потръпна и заудря главата си с юмруци, за да спре тези мисли, но те отново започваха да дълбаят. Би дал какво

ли не, всичко, за да може жена му да се върне, и ако можеше да си пожелае само едно нещо, то щеше да бъде — да му вземат бебето, а на негово място да му върнат Хелън.

Чуваше детето да плаче в съседната стая, която той и Хелън бяха приготвяли с такова радостно очакване. Тя бе ушила пердетата — златножълти като слънцето, той бе белосал стените отново, бе полирал старата семейна люлка до блясък в очакване на деня, когато в нея ще сложат детето на тяхната любов. Сега това нямаше значение. Детето на тяхната любов бе станало дете на неговата мъка и той запуши ушите си с ръце, за да не чува слабия плач на новороденото.

* * *

В деня на погребението остров Рейна бе красив като скъпоценен камък. Върховете на Сгър и Гил блестяха яркобели на фона на светлосиньото небе. Снегът от по-ниските склонове се бе стопил и весели поточета слизаха от планините. Проливът на Рейна бе изпълнен със сребърни зайчета от пяна, от блясъка им боляха очите и бе по-лесно да се гледа брегът, където леките вълни целуваха пясъка край залива. Източеният като пръст нос Портъръм мамеше водата около скалите и там морето се разбиваше на едри пръски.

Църковният двор на Хилок се простираше на върха на горист склон. Древни камъни, като че ли разхвърляни безразборно от гигантска ръка, окръжаваха църквата, очертана на фона на небето с порутени от ветровете стари каменни стени, устояли на капризите на времето като здрав стар моряк.

Фъргъс погледна зейналата черна яма, която очакваше ковчега на Хелън, и му прилоша. Опечалените стояха около гроба с наведени глави и чакаха пасторът да заговори. Той бе висок, прошарен мъж с пронизващи очи и властен глас. Бе дошъл от Дънди^[2] преди седем години и бе останал пришълец, ненапълно приет от хората, защото изнасяше всичките си проповеди на английски и не показваше, че има намерение да научи дори една келтска дума. Поради това все си оставаше настрана, без да разбира всичко и без да бъде напълно разбран. Въпреки това паството му слушаше или се преструваше, че слуша, когато мощният му глас ехтеше в църквата.

Преподобният Джон Грей видя как синият пушек от комините на жилището му се извива към небето, проследи го и дълго гледа нагоре, преди да заговори. Устата му съхна и той нервно облиза тънките си устни. Мразеше погребенията на острова, защото никога не знаеше какво точно да каже. Чувстваше се по-уверен в събота, когато бе подготвил внимателно проповедта си и като говореше от амвона, можеше да бъде безразличен към паството. Но на погребение имаше толкова много лични чувства на тъга и загуба, че за него бе трудно да установи пълен контакт със сплотената общност от келти, които ясно даваха да се разбере, че той никога няма да бъде един от тях. „Помогни ми, Господи, да кажа каквото трябва“, помисли си той тъжно и произнесе първите думи. Гласът му се понесе звучно в ледения утринен въздух.

Двамата братя на Хелън се движеха нервно, замръзнали стръкчета трева хрускаха под краката им, а баща им извади голяма бяла носна кърпа и силно издуха носа си, заглушавайки последните думи на пастора.

Той започна с „Отче наш“ и всички се присъединиха в монотонен хор, като с всяка дума от устата им излизаше пара. В близко дърво нежно чуруликаше птица, а от склоновете се чуваше блеене на овце. Алик силно изхлипа, а на Фъргъс това се стори като експлозия. Погледна мрачно наведената глава на брат си и в миг го намрази заради това, че не крие сълзите си. Той не можеше да покаже чувствата си пред хората. Гледаше как спускат ковчега на Хелън в черната студена дупка — последното ѝ убежище и му се искаше да посегне и да прегърне дървената кутия, в която бе тъй скъпото за него тяло. Вместо това затвори очи, за да не вижда първите буци пръст, хвърлени върху ковчега.

Във вцепенението си усети, че опечалените бавно се оттеглят. Почувства нечия ръка на раменете си и чу гласа на Алик, който тихо му говореше ненужни съчувствени думи.

Фъргъс отвори очи и погледна брат си в лицето. Видя сиво-сините очи, зачервени, но жадуващи за признание, че присъствието му е било полезно. Забеляза нежните красиви черти, тънките отпуснати устни под тъмните остри мустаци и изпъкналата адамова ябълка, постоянно в движение, за да преглъща сълзите.

Фъргъс автоматично пое ролята, която са очаквали да играе, откакто се помнеше. Прегърна със силна ръка брат си и го изведе от гробището. Върнаха се в Лейгмор, където гостната бе пълна с облечени в черно жени и мрачни подсмърчащи роднини. Този момент ужасяваше Фъргъс най-много. Съболезнованията, сълзите, всички формалности, които трябваше да изтърпи, преди отново да остане сам в къщата си.

Едва понасяше да гледа майката на Хелън. Никога не бе я обичал, но я търпеше заради Хелън. Беше дребна, суетлива жена. Беше вдигала шум за това, че той искаше Хелън да бъде погребана в Рейна, бе вдигала шум за всякакви дреболии, откакто бе пристигнала на острова, и най-накрая той бе изпитал желание да я удари. Преди три години тя бе очарована, че дъщеря ѝ „се омъжва добре“, за доста състоятелен млад човек, но сега съзнаваше, че това е било грешка и Хелън изобщо не е трябвало да се омъжи за фермер, защото бе непригодна за такъв „тежък“ живот.

Седеше в ъгъла и бършеше очи с дантелена кърпичка, а мъжът ѝ — ниско оплешивяващо човече със зачервени очи, притеснен в горещата задушна стая, напразно я потупваше по рамото. Жената на Алик, Мери, слаба блондинка, лекомислена и хубава дори в тъмното си облекло, седеше до прозореца и малко надуто се радваше на вниманието на неколцина мъже. Алик изглежда нямаше нищо против и след малко последва примера на жена си, като започна да флиртува с най-голямата дъщеря на Том Джонстън.

Хеймиш седеше настрана от всички и отпиваше по малко от чашата уиски. Фъргъс отиде да седне до него, оценявайки искреното му, неафиширано приятелство, което се усещаше и без думи.

— Фъргъс — високият глас на Мери се разнесе ясно над общото бръмчене от разговорите. — Няма ли да дойдат лекарят и жена му? Както разбрах, те били добри ваши приятели!

Трудно можеше да се каже дали въпросът ѝ е напълно невинен. С Алик бяха пристигнали едва сутринта, но мълвата бързо се разнасяше в Рейна. Фъргъс мрачно я погледна, тя се засмя и се изчерви. Стаята бе утихнала и всички гледаха Фъргъс. Стана му горещо от притеснение и си помисли: „Никакви въпроси! Не сега, когато копнея Хелън да бъде до мен вместо в студения гроб сред ливадите на Рейна“. Душата му се

вледени и му се прииска да избяга от стаята като малко дете, което не може да говори членоразделно.

Но преди да каже каквото и да е, майката на Хелън изстреля нов въпрос към него.

— Какво ще стане с детето? Мислил ли си изобщо? Малката ще има нужда от женска грижа. Доналд и аз говорихме за това и мислим, че е редно ние да отгледаме детето. Господ знае, че няма да е лесно. Аз не съм много здрава, както знаеш, Фъргъс, но мисля, че моята внучка заслужава добро възпитание. Ние го дължим и на собствената си дъщеря. Имаме и момчетата, но те си живеят свой живот. Малката ще ни замести...

Тя захлипа тихо в кърпичката си, а господин Макдоналд стана още по-червен и несръчно я потупа.

Всички очакваха с нетърпение отговора на Фъргъс. Той усещаше мълчанието на любопитните, които се чудеха какво ще стане с дъщеря му и кой ще се грижи за нея.

Но сега Алик наруши тишината. Извърна се от Тами Джонстън, чието лице помръкна, защото се бе наслаждавала на тайното удоволствие да усеща ръката на Алик под полата си. Той я бе забравил сега, а като заговори, красивото му лице се оживи.

— Мери и аз също си приказвахме. Ние сме млади и, разбира се, ще имаме собствени деца, но все пак бихме искали Шона да дойде да живее с нас. Нали така, Мери?

Тя кимна, очевидно без всякакъв ентузиазъм. Идеята им най-малко не ѝ харесваше. С Алик не бяха говорили да вземат детето, а бяха спорили. Тя не се интересуваше много от деца — ако се появеше тяхно, щеше да е друго, но нечие дете, особено с баща, когото тя не разбираше, това изобщо не я привличаше. Гордееше се с външността си, а тя щеше скоро да помръкне от умората, непрекъснатото пране, безсънните нощи и всичко, което едно дете изисква.

Фъргъс обърна очи към нея и видя колко е суетна. Погледна и госпожа Макдоналд, крехка като Хелън, но без живостта и жизнерадостта на дъщеря си. Тя бе прекалено превзета и лицемерна, което противоречеше на религиозните ѝ убеждения. Не можеше да си представи, че тя ще отгледа дете, духът му щеше да е потиснат от самото начало. За Мери изобщо не можеше и да помисли. Не

намираше в нея нито едно положително качество, което би ѝ дало право да отгледа детето на Хелън.

Мислите му го изненадаха, защото досега не бе се загрижил за бъдещето на дъщеря си. Едва я бе погледнал, след като се роди, но не можеше да се отърве от една картина, която непрекъснато заставаше пред него — как Мирабел храни детето с шише, което изглеждаше огромно до малкото ангелско личице. Големите сини очи бяха отворени и гледаха неவிждащо в тавана, но все пак зад тях се криеха един свят и ум, засега недосегаеми, още неразвити под гладкото високо чело. Нужно бе време да узреят, всяко впечатление да остане в това чудо — паметта, а знанието да разцъфти от всяка жива клетка. Имаше и нещо друго, нещо тъй мъчително, че остра болка пронизваше бронята на сърцето му и проникваше дълбоко. От тези очи го гледаше Хелън. В синьо-лилавата дълбочина на очите се криеше жизненост и игривост, а и устата бе на Хелън — пълна и мека, с извити нагоре ъгълчета, които създаваха впечатлението, че винаги се смее.

Гласът му прорязва тишината на очакването в стаята:

— Мисля, че детето ще остане в Лейгмор, това е нейният дом в края на краищата. Мило е от твоя страна да предложиш, Алик, знам, че го правиш искрено, но Мери не мисли така... нали, Мери?

Погледна я право в лицето и тя се извърна виновно. После той погледна към госпожа Макдоналд:

— Благодаря и на теб — за това, че искаш да изпълниш дълга си пред Хелън, но както сама каза, ти наистина няма да можеш да се грижиш за едно малко дете. Тя ще бъде много по-щастлива в Рейна, където е мястото ѝ.

— Как смееш! — Тя потрепери и кърпичката отново бе извадена.

— Смея, защото детето е мое.

— Но всяко дете има нужда от жена да се грижи за него! Как ще можеш ти, един мъж...

Прекъсна я Мирабел, която се появи от кухнята с бебето, сладко заспало в ръцете ѝ. Мирабел се чувствуваше изтощена. В къщата цял ден бе царила бъркотия и въпреки помощта на Нанси, тя бе много изморена. Бяха изчистили къщата от горе до долу, бяха проветрили и затоплили стаите за гости, защото няколко души щяха да останат до връщането на ферибота. Всичко това означаваше много допълнителна работа за нея, а и някои от гостите не ѝ бяха приятни, особено госпожа

Мақдоналд, която само се оплакваше. На всичко отгоре трябваше да наглежда и бебето, но тя вече обичаше мъничкото същество с цялото си добро сърце и се радваше на чудното доверчиво докосване на нежната главица до гърдите ѝ. Тъкмо бе седнала да си почине в кухнята, когато от гостната се дочуха разгорещени гласове. Знаеше, че не ѝ е работа да се меси, но не можа да се стърпи, застана на вратата и гордо вирна брадичка:

— А аз не съм ли жена? Аз ще гледам малката и ще се погрижа да има цялата любов, която ѝ се полага. Докато в мен има живот, тя ще получи всички грижи, които е възможно да получи едно дете!

Госпожа Мақдоналд възмутено издуха носа си:

— Дори слугите в тази къща не си знаят мястото, както се вижда. Разбирам, че изобщо нямам думата за моята внучка. Ще бъда доволна да се махна оттук, казвам ви!

— Така ти се пада, стара кучко! — измърмори Джок, а Фъргъс погледна Мирабел с признателност.

— Благодаря ти, Бел — каза тихо. — Въпросът е решен.

Когато обедът приключи, той се извини и излезе навън. Лас и Бен го следваха с леки стъпки и радостно душеха студения въздух.

Фъргъс осъзна, че краката му го водят по пътя към църковния двор. Изкачи се по замръзалия хълм и видя, че от грубата порта излиза закръглена позната фигура, добре загърната, за да се пази от студа. Жената спря, загледа го и той видя ясно хубавото лице на Фийби с бузи, зачервени от студа. Тя дълго го гледа, след това се извърна, като уви шала си още по-плътно и заслиза по хълма.

Нещо сви сърцето му и той въздъхна — въздишка, която издаваше цялата мъка на душата му и съжалението, че е изгубил дружбата на двама от най-добрите хора в Рейна. Знаеше, че е твърде горд, за да иде със свалена шапка и да се извини за прибързаните думи сутринта, когато Хелън умря. Знаеше също, че в следващите месеци хиляди пъти ще му се иска да се извини и че няма да го направи поради гордостта си, ужасната гордост, която обричаше тялото и душата му на самотен затвор.

Приблужи бавно до гроба на Хелън и видя върху пръстта букетче кокичета със затворени чашки като чисти нежни капки.

— Фийби — прошепна си.

Несправедливостта, която бе извършил, отново разкъса душата му. Бе отказал на семейство Маклаклан правото да изпратят Хелън до вечния ѝ покой и чувствата, които го разкъсваха, бяха тъй силни, че падна на колене. Залязващото слънце като да бе запалило пролива на Рейна, а от Порткъл към огненото небе стърчаха мирно пушещи комини. На пасбището тъжно блееха овце, виковете на децата от селото се носеха над долината към склоновете на Сгър-на-Гил.

Лас започна леко да скимти и зарови нос в рамото му. Погали леко ушите ѝ.

— И ти усещаш, нали, момичето ми? — прошепна той. — Самотата. Всичко е толкова объркано... или пък само аз?

Затвори очи и Хелън застана пред него с дългата си коса, развята от вятъра, сините си очи, присвити в радостна усмивка и озарени от хиляди слънца на щастие. Те бяха познали това щастие заедно, но сега всеки спомен бе затворена врата в съзнанието му. По-късно, по-късно щеше да си спомня за щастливите дни, но в този миг бе като изтръпнал и твърде уморен, за да мисли за каквото и да е.

— Лека нощ, Хелън, агънцето ми. — Шепотът му бе тъй тих, сякаш бе въздишка на вятъра.

[1] тояга — шотландска национална игра с хвърляне на тояга. — Б.пр. ↑

[2] Дънди — голям индустриален и търговски център в Източна Шотландия. — Б.пр. ↑

**ВТОРА ЧАСТ
1928 ГОДИНА**

3.

Шона отвори очи и остана неподвижна под топлите одеяла. Сънят още тежеше върху очите ѝ и тя примига с дългите си клепки, за да ги накара да се отворят.

Обичаше да полежи, когато се събуди, а погледът ѝ обикаляше малката спретната стая с полегат таван. Леглото ѝ бе в ниша и в нея се чувстваше защитена. Понякога си представяше, че това е уютна пещера или че леглото ѝ е лодка, вързана в заливче на брега. До нея лежеше парцалената кукла, направена от Мирабел. Подът бе лакиран и блестеше, а до леглото имаше килимче. Цяло куклено семейство и вълнени кученца се бяха килнали на полицата, а на тоалетната масичка имаше порцеланов леген, в който всяка сутрин се миеше.

Светлината на януарската сутрин се промъкваше през златистите пердета и тя се почуди какъв ли ден е. Имаше нещо особено днес, но не можеше точно да се сети какво е. След това ѝ просветна — бе рожденият ѝ ден. Днес навършваше пет години и ставаше голяма, защото пет години означаваха, че скоро ще тръгне на училище и ще започне нов етап от живота ѝ.

При тези мисли я обхвана въодушевление. Рождените дни са изобщо нещо вълнуващо, но в днешния щеше да има нещо особено, защото тя щеше да се чувства пораснала и много горда. Но някъде дълбоко в съзнанието ѝ се таеше тъмен облак. Бе свързан с баща ѝ, защото всички, които тя обичаше, празнуваха рождените си дни, а той се затваряше в себе си и ставаше много странен и сприхав.

Въздъхна, като си помисли за баща си. Бе толкова голям и силен и тя го обичаше от все сърце, макар и често да бе рязък и нетърпелив с нея. Всеки ден мечтаеше да обвие ръце около врата му и да го задуши с обятията си. Понякога ѝ разрешаваше да го целуне и да го нарича с галени имена. Понякога дори я прегръщаше със силните си ръце и я притискаше до болка, но тя нямаше нищо против, защото усещането на силата му си струваше болката, това означаваше, че дълбоко в себе си той също я обича.

Сви малката си уста и каза на глас: „Днес ставам на пет! На пет години ставам днес!“.

Желанието да се гуши в леглото изчезна и тя изтупка с боси крака по студения под, за да отвори пердетата. Вятърът свистеше откъм морето и превиваше запустелите треви към земята. Океанът сивееше в далечината и бели зайчета подскачаха и се гонеха към брега. Бе ден, какъвто тя обичаше, защото въщи бе топло и уютно, а навън вятърът рошеше косата ѝ и щипеше лицето ѝ. Вятърът носеше всички миризми, които тя обичаше — лъх на море и пушек от торф, чистия аромат на люлеещи се треви и богатия топъл мирис на торището, примесен с лекия дъх на сено от двата големи навеса.

Чу как Мирабел тежко се качва по стълбите с каната гореща вода за ръцете и лицето ѝ и бързо се върна в леглото, издърпа одеялото презглава и се престори, че спи. Сърцето ѝ заби по-бързо и тя зачака, като с мъка сдържаше смеха си. Вратата се отвори и горещата вода забълбука в легена.

— А, мойто момиче — каза Мирабел леко задъхана. — Знам, че се преструваш. Скачай начаса. Баща ти ще се върне от полето и ще иска да закуси, а ти ни бавиш с твоите лудории.

Шона надникна изпод одеялата, а Мирабел я гледаше престорено сърдито. За пет години тя почти не бе се променила. Косата, която се подаваше от бонето, бе малко по-бяла, а раменете леко превити, но иначе си беше същата Мирабел, която се бе заела да отглежда детето на Фъргъс. Не ѝ беше лесно. Шона бе живо, изискващо внимание дете, започна да пълзи на седем месеца и проходи на година, а на две говореше свободно. Мирабел не признаваше колко уморена бе понякога, но привързаността и любовта на малкото момиченце компенсираха всичко, дори ината, заради който много пъти бе пляскана по пълничкото дупенце. Никога не се сърдеше, приемаше леко пляскането и укорите, защото знаеше, че си ги е заслужила.

— Мирабел?

— Да, агънцето ми?

— Ама ти си забравила какъв ден е!

— Може и да си права. Аз съм все толкова заета, че никога не знам дали е понеделник или петък.

— Мирабел! Ти наистина си забравила.

В големите сини очи блеснаха сълзи и като се засмя, Мирабел бързо притисна детето до гърдите си.

— Боже, колко бързо се обиждаш. Като баща си, макар че си мъничка. Честит рожден ден, агънцето ми. Днес ставаш голямо момиче и трябва да се научиш да се държиш като голяма. Хайде сега, измий си лицето, свали нощницата и си облечи синята рокля. След закуска ще идем до Порткъл.

— Вярно ли, Мирабел? Може ли да идем до магазина на Веселата Мери да купим бонбони? Имам едно пени от Хеймиш.

— Ще видим, сега се мий. Стига празни приказки и се обличай.

Шона на бърза ръка привърши тоалета си и се спусна долу в кухнята. Фъргъс вече сърбаше каша на масата.

— Добро утро, татко. Добро утро, Бен. — Наведе се да прегърне старата болонка, която с мъка стана от мястото си пред камината, за да я поздрави. Лас вече я нямаше — бе умряла една нощ в кошницата си на зрялата възраст четиринасет години. Мирабел бе плакала дни наред и се закле, че никое друго куче няма да заеме мястото ѝ, но овчарските кучета са необходимост във фермата. За Пег и Моли имаше твърде много работа, а те не бяха добри както по-рано, така че се появи Кери — хубаво младо куче, което бързо се научи, но предпочиташе да остава с овчаря Боб във фермата му на половин миля от планината Бен Макрай.

— Добро утро, татко. — Шона повтори поздрава тихо, но в гласа ѝ се улавяше нотка на упорство.

Фъргъс бавно вдигна глава, не му се говореше в ден, който криеше толкова радост за дъщеря му и никаква за него. Той рядко гледаше малкото момиче продължително, защото видът ѝ размекваше сърцето му. Като я гледаше, виждаше Хелън във всяка усмивка и поглед, в начина, по който отмяташе глава, в палавото пламъче, винаги готово да лумне.

Но този път я погледна и видя порасналото си дете, в рокля синя като очите ѝ, златисторусата коса, завързана с голяма синя панделка, за да не пада над малкото изострено лице. Нещо стисна гърлото му и той се опита да извърне глава, но нейният поглед, силен и властен за толкова малко същество, задържа неговия и като не можа да се сдържи, той стана и я грабна в ръцете си.

Шона замря от възторг, а силата на прегръдката само увеличи щастието ѝ и тя зарови лице дълбоко в косата му.

— Честит рожден ден, пиленцето ми! — прошепна той. — О, Боже, помогни ми! Толкова приличаш на нея!

Щастието ѝ мигновено изчезна. В гласа му отново имаше болка и тя не разбираше защо. Това я озадачаваше и плашеше. Такава дълбочина и сила имаше в гласа му, че тя го усети да потръпва. В гърлото му нещо заседна, може би сълзи, но всъщност това не можеше да бъде, защото той бе толкова голям и силен и никога не плачеше. За миг ѝ се поиска да не става на пет години. Искаше ѝ се да е бебе и да плаче на рамото му, толкова ѝ стана тъжно. Но той вече я пускаше и тъгата ѝ се превърна в обида, когато рязко ѝ заповяда да си изяде закуската.

Унило отиде до мястото си, но се усмихна, като видя купчината пакети до чинията си.

— О, татко, виж! Моля ти се, нека ги отворя, преди да си изям кашата! Нищо, ако изстине. И моля ти се, татко, ще ми прочетеш ли какво пише, за да знам от кого са.

Усмихна се, въпреки че не му бе до това и ѝ помогна да отвори подаръците и за няколко мига се пренесе в нейния детски свят.

— Виж, татко, пумпал... от Мирабел! О, погледни тази чудна чантичка... и цял шилинг вътре! От кого е?

— От мен — отговори той кратко.

— О, татко! — Изхвърча край масата и го целуна по върха на носа. В друго пакетче се оказа, че има грубо ушита розова престилка от Нанси. Последният пакет бе загадка. Бе голям и мек и тя се помъчи да отгатне какво има в него, преди да го отвори. Оттам изпаднаха чифт дълги черни вълнени чорапи и чифт морскосини гащички. Заразглежда чорапите с интерес.

— Татко, от кого са?

— От Мирабел.

— Ох, татко, погледни ги, дълги са като корени. Мислиш ли, че тя ще иска да ги нося? — Гледаше го с ужас и той избухна в смях.

Мирабел стоеше удивена на кухненската врата.

— Защо са тези писъци? Но дете, ти още не си започнала да закусваш! Я ми кажи какво е толкова смешно? Фъргъс! Къде ти е умът?

— Заради тях, Мирабел — Шона вдигна чорапите, — толкова са смешни.

— Смешни — избухна Мирабел. — Ако искаш да знаеш, без очи останах, докато ги оплета. Те са за училище, госпожице, ето това е, и никакви приказки. Да не предпочиташ да ти измръзнат краката, вместо да носиш тези прекрасни топли чорапи, над които се потих седмици наред?

— Да, Мирабел, по-добре да измръзна — засмя се Шона, пламнала от радост, защото бе накарала баща си да се смее.

Хеймиш надникна от вратата:

— Може ли да вляза и да пожелаая честит рожден ден на моето малко момиче?

Шона запляска с ръце от щастие. Обожаваше големия човек с червена брада. Той винаги я глезеше с бонбони и стотинки, но тя харесваше повече сърдечния му смях и безкрайната обич, а посещение в неговата къща бе най-хубавото преживяване.

— Имам една малка изненада. — Погледът му светеше. — Затвори за малко очи.

Тя здраво стисна очи. Чу се мърморене и боричкане и после сложиха нещо топло и меко в скута ѝ.

— О, какво малко кутре — каза нежно тя, готова да се разплаче при вида на златистата малка болонка. Вдигна пухкавото кълбо до лицето си, а розовото езиче близна носа ѝ и се мушна в ухото ѝ. Животните бяха нейна страст. Големите не бяха страшни за нея, тя яхаше Хидър и Тисъл, а те стояха кротки в обора. Бе станала вече специалист да извежда кравите и дребната ѝ фигурка, размахваща тояга към някой голям заинатил се бик, бе смешна гледка.

Изтича към Хеймиш и го прегърна.

— О, Хеймиш, ще те обичам цял живот, наистина. Какво сладко малко кученце!

— Да се грижиш за него добре — нареди той с приглушен глас, заровил лице в косата ѝ. — Трябва да го разхождаш и да го учиш. Не забравяй, че то е едно малко бебе и има нужда от много грижи.

— Ще направя всичко за него, вече го обичам толкова много. Ти си най-чудесният човек на света.

Фъргъс наблюдаваше сцената и го обзе странно чувство. Не го позна веднага, а после осъзна, че е ревност. Ревнуваше, че друг е дал

на дъщеря му толкова хубав подарък, че тя го отделя сред другите като свой любимец. Силното чувство го завладя и той не можеше да разсъждава ясно. И по-рано бе имал такава усещане, но то бе неясно и не бе успял да го определи. Все още мислеше за нея като за бебе, детенце, което тупа с крачета наоколо и задава отегчителни въпроси. Понякога бе готов да я удари, толкова много го безпокоеше тя с мисълта какво би станало, ако не беше се родила. Напоследък го безпокоеше още повече, защото ставаше човек със собствени идеи и мнение, отстоявани с решителност, която той знаеше, че е наследила от него. Появяваше се и другото чувство — когато я държеше близо до себе си, когато го заливаше любов към нея и той бързаше да я отблъсне, да прогони любовта, защото тя би искала твърде много от него, а той не желаше да принадлежи вече на никого.

Сега това друго чувство толкова го ядоса, че той стана и се обърна рязко към Хеймиш:

— Хайде, човече, има работа! Трябва да закараме бика до Кройнакан. Джонстън има няколко крави.

Хеймиш повдигна вежди, но не каза нищо. Шона бе толкова заета с новото кученце, че не забеляза недоволството на баща си. Тя се заля от смях, когато Бен с мъка се надигна и поклащайки се, се приближи до новодошлото, за да го изучи. Те се душиха известно време, след това малкото подскочи и се хвана за едното от дългите уши на Бен с малките си остри зъби и се държа, докато Бен започна да пъшка в протест.

Шона се наведе и тупна малкото силно по дупето, а златистото кълбо се обърна и изненадано погледна със синьо-кафявите си очи.

— Непослушен си! — скара се Шона сериозно. — Не трябва да тормозиш Бен, той е стар и трябва да го уважаваш. Ами... как ще те кръстя? Тот ще бъде хубаво име, ти си толкова мъничко.

Мирабел измърмори:

— Да, и по-добре донеси един парцал за това езеро на пода. То е твое кученце и ти трябва да го учиш. Аз съм много стара за такива игри.

* * *

Един час по-късно Шона подскачаше край Мирабел по тесния път към Порткъл.

— Цял шилинг! — пееше тя. — Може ли да похарча шест пени, Мирабел, и да си купя много бонбони? Ще купя и за теб нещо, ако искаш. О, нали е чудесен ден? Чувствувам се толкова чиста на вятъра!

Но Мирабел не бе съгласна и се уви още по-плътно в палтото си, за да се предпази от хапещия вятър.

Магазинът на Веселата Мери бе любимо място за всички деца от острова. Миришеше на ябълки и боя за обувки и в него можеше да се намери всичко — от връзки за обувки до макари. Но Шона се интересуваше от многобройните буркани с цветни бонбони и се забавлява чудесно, докато избираше покупките си, а Мирабел и Веселата Мери си приказваха. Истинското име на съдържателката бе Мери Мери^[1], но хората от острова толкова пъти го бяха произнасяли в обратен ред, че тя най-накрая спря да ги поправя, тъй като знаеше, че е безполезно. Тя бе англичанка, но трийсет от шейсетте си години бе прекарала в Рейна и вместо „нов пришълец“, сега почтително казваха за нея, че е „стар пришълец“, а понеже говореше келтски като роден език, по-младите дори не вярваха, че е англичанка и я обичаха, защото характерът ѝ отговаряше на името. Тя бе чудато малко същество с хилава, червеникавокафява коса, широка щастлива усмивка и голяма брадавица на края на носа. Децата бяха заплениени от тази брадавица. Тя се държеше толкова нестабилно върху големия плосък нос, че всяко от децата искаше първо да види как ще падне. Който станеше свидетел на събитието, щеше да получи по половин пени от всяко дете на острова, така че магазинът на Веселата Мери бе наистина много популярен. Понякога тя се чудеше защо вратата се отваря, появява се някой малчуган със сериозни очи, просто я поглежда и си отива, без да купи нещо.

— Чу ли за Доди? — попита тя Мирабел, щом я видя. — Взел, че си купил крава.

— Какво говориш! Доди не може да се оправи с никаква крава. Той не може да се грижи за себе си!

— Е, сега си има крава! Странно животно с толкова голямо виме, че почти трябва да го прескача! Но Доди казва, че ще му дава много мляко. Омръзнало му да слиза до подножието на хълма, където Матю

му оставя котелката, а понякога проклетите овце я преобръщат и намира в нея само трева и барабонки.

— Чудя се откъде е взел кравата? Горкият Доди, няма пукната пара, а тези животни струват много, нали?

— Господарят му е дал, задето му върши дребните услуги по имението. Да, и кравата наистина била скъпа, защото господарят не дава пари за нищо, а Доди му работил почти цялата зима, за да изкара тази проклета крава.

— Е, ще има късмет, ако не трябва да се разхожда оттатък пътя, за да я дои. Тези животни, расли по хълмовете, скитат на воля където си искат.

— Той има една малка кобила, там ще държи кравата, но ще трябва да обикаля хълмовете всяка вечер, докато я прибере за през нощта, та да има мляко сутрин.

Двете поклатиха тъжно глави и продумаха „да-а“ със съчувствие към Доди — чудака на острова. Той беше, както казваха добродушно, „малко недобре с акъла“, и все пак всички знаеха от опит, че в никакъв случай не му липсва интелигентност и не можеш да го минеш и със стотинка. Живееше сам в малка къщичка на опасания планински път между Глен Фалан и Ниг — селцето, кацнало на скалите близо до Бърнбреди. Истинското му име бе Джоузеф, намерено в библията от майка му, която го бе родила извънбрачно. Тя умряла, когато Доди бил на тринайсет години и го оставила да се грижи сам за себе си. Той не можел да каже името си правилно и начинът, по който го произнасял като дете бе толкова познат за всички, че с течение на времето истинското му име бе забравено.

— Е — въздъхна Веселата Мери. — За него ще е късмет, ако може да дои проклетата крава с тези негови ръце. Роден е с две леви ръце, нали знаеш.

Шона вече бе решила какво да си купи и гордо извади новата си чантичка.

— Ах, каква чудесна чантичка — забеляза Веселата Мери. — И цял шилинг за покупки. Да не си спестявала пенитата?

— Днес имам рожден ден и татко ми подари чантичката и парите.

Онзи ден Веселата Мери бе спорила с Фъргъс за цената на тютюна и не бе добре разположена към него. Устните ѝ се свиха и

почти докоснаха брадавицата.

— Гледай ти. Трябва да е бил в добро настроение, защото иначе се пазари за половин пени, запъва се като бик над крава, когато се заинати!

— Е, да тръгваме вече — каза Мирабел и набързо изведе питомката си навън.

Бихаг Бийг вдигна поглед, когато звънчето над вратата извести, че влизат Мирабел и Шона, и в малките ѝ очи блесна нескрит интерес. Фийби и Нийл също бяха в пощата, а винаги бе вълнуващо да видиш как се срещат Лейгмор и Слокмор.

— А, това си ти, Фийби. — Поздравът на Мирабел бе весел, защото тя много обичаше жената на лекаря. — И Нийл! Какъв голям мъж! Да не бягаш от училище?

Фийби се усмихна:

— Малко е изстинал, но днес е по-добре и ме подлудява, затова реших да дойда за пощата. Здравей, Шона. — Тя се наведе и погледна сините очи на момиченцето. — Каква си хубава тази сутрин.

— Имам рожден ден — обясни Шона.

— Да-а... знам. — Фийби се изправи, а Бихаг спря да шумоли с вестниците. Настъпи мълчание и Мирабел погледна началничката на пощата.

— Дай ми няколко марки, моля ти се, Бихаг... и по-добре си гледай в ръцете! Последния път, когато взех марки, бяха целите на петна от мастилото по пръстите ти.

Бихаг вирна нос и отиде да вземе марките.

Шона и Нийл стояха до високия дървен щанд и се гледаха скришом. Нийл, здравеняк на седем години, бе висок за възрастта си, с голяма руса коса, с дълбоки кафяви очи и готов за усмивка като баща си. Шона често го бе виждала да рита камъни, като отиваше или се връщаше от училище, винаги подсвирквайки с уста. Точно това весело свиркане я предупреждаваше, че той минава край Лейгмор, оставяше каквото и да вършеше, втурваше се към външната врата и го наблюдаваше отдалече. Понякога той я виждаше и ѝ махаше с ръка, а тя му отвърщаше, мечтаейки за деня, когато също ще ходи на училище. Сега този ден бе вече приближил.

— Скоро тръгвам на училище — обади се тя.

— Ще бъдеш в детското отделение — каза Нийл малко високомерно. — С другите бебета!

Очите на Шона светнаха.

— Аз не съм бебе! На пет години съм, а ти си нахален, че ми говориш така. Да, и Мирабел ме учи разни неща. Мога да броя до двайсет и знам азбуката и... и сигурно знам много повече от теб.

Лицето на малкия Нийл помръкна:

— Ти си само едно малко опако дете, и при това разглезено. Защо никога не излизаш да играеш, ами зяпаш хората по пътя?

Шона тропна с крак и от яд сълзи блеснаха в очите ѝ.

— Защото бях много малка преди! Но сега съм голяма и ще излизам да играя! И имам ново кученце, то ще идва с мен навсякъде, а ти няма, защото си лош и нахален и не те харесвам!

— Малко бебе! — подразни я той, но по очите му се виждаше, че съжالياва за обрата, който нещата взеха. Често бе забелязвал Шона Маккензи и когато бе по-малък, му се искаше да играе с нея, но по някаква причина не му позволяваха да посещава Лейгмор и това го бе озадачавало, тъй като в Рейна хората непрекъснато си ходеха на гости. Най-накрая бе стигнал до извода, че семейство Маккензи се смятат за нещо повече от другите и толкова страняха, че не позволяваха на малкото си момиченце да играе с лекарския син. Въпреки това се възхищаваше от снажната фигура на Фъргъс Маккензи и винаги весело го поздравяваше, когато се разминаваха, макар отговорът на едрият мъж да не бе повече от някакво промърморване.

Фийби и Мирабел разговаряха кротко в другия край на щанда, но се обърнаха, когато чуха острите детски гласове.

— Деца! — викна Мирабел. — За какво се джафкате?

Фийби се приближи до сина си.

— Нийл, чух те да наричаш Шона бебе! Веднага се извини!

Бихаг се спотаи в малката си кабина, която гордо наричаше „задната част на салона“, и слушаше доволна. Изглежда, че дори децата на Лейгмор и Слокмор не се разбираха.

Нийл пристъпваше от крак на крак. Сведе глава към гърдите си и отговори тихо:

— Няма! Тя ме нарече нахалник и няма да се извиня, няма!

Фийби го грабна за ръката и сърдито го извлече от пощата. Мирабел хвана Шона за яката и я изтика навън, далеч от дългите уши

на Бихаг. Мирабел рядко се ядосваше истински, но сега очите ѝ яростно горяха. Избута Шона зад ъгъла и я извъртя.

— Ах, ти, малка калпазанке! Да вдигаш врява при оная вещица! Още сега ще получиш един хубав пердах, нищо, че имаш рожден ден!

И там, посред Порткъл, Шона се озова с гащички на глезените и здраво напердашено дупе. Тежката ръка на Мирабел удряше така силно, че ѝ се доплака, но унижението и твърдостта ѝ не позволиха да отрони нито дума. Две порткълски деца минаха и завикаха „голо дупе“ и лицето ѝ почервения от срам.

Мирабел набързо вдигна гащичките и повлече питомката си. Двете се прибраха в мрачно мълчание, но в началото на пътя към Лейгмор Шона вдигна към Мирабел очи, в които светеше закачливо огънче:

— Извинявай, Мирабел! Не гледай толкова сърдито, защото лицето ти е само за усмивки, а с тази изкривена уста като на Бихаг изглеждаш ужасно смешна. Но не съжалявам за този Нийл. Той наистина е нахален, а аз наистина не съм бебе!

Мирабел извади голяма носна кърпа от диплите на широката си дреха и силно издуха носа си. Погледна обърнатото нагоре лице на детето.

— Е, добре, и аз съжалявам за пердаха на рождения ти ден. Няма да кажем дума на никого, защото аз не трябваше да ти оголвам дупето, а ти не трябваше да се държиш нахално. Хубаво ще бъде да се сприятелиш с Нийл, така че внимавай как ще се държиш в бъдеще.

Когато влязоха, Нанси обърна зачервеното си от печката лице, а кученцето се хвърли да ги посрещне, като остави локвичка след себе си.

— Това кутре! — възкликна Нанси отчаяно. — Цяла сутрин ми дъвче краката и се подхлъзнах на едно голямо лайно. Изпуснах всички лъжици и се омазаха в лайната. Горкият Бен стъпи в тях и трябваше да му мия краката, да изчистя кутрето и да си изпера чорапите, че воняха. А довечера ще се срещна с Арчи на гости в Крофт-на-Бейн.

Нанси говореше направо, никога не употребяваше изискани думи, на когото и да говореше. Цялото ѝ семейство си служеше с езика също така свободно, но хората не ги обичаха по-малко заради това.

Когато Шона бе по-малка и тъкмо започваше да говори, Мирабел имаше доста трудности, защото детето произнасяше най-добре тъкмо

цветистите изрази на Нанси. Известно време икономката бе в ужас, когато някой се отбиеше на чай. Но денят, в който госпожа Балфур дойде по някаква работа, бе най-лошият.

Мирабел бе завършила нежната сложна бродерия на калъфите за столове, поръчани ѝ от Бърнбреди и жената на господаря бе минала да си ги вземе. Възхищаваше се на безупречната работа, а Мирабел обясняваше как се прави някакъв бод и двете не забелязаха как малкото човече влезе, клатушкайки се, в гостната, докато възторженото детско гласче не обяви: „Туй проклето куче пръдна! Туй проклето куче пръдна! Май осра пода!“.

Госпожа Балфур остана със зяпнала уста, а Мирабел грабна Шона под мишница и бързо я изнесе.

Сега Шона вече се бе научила да не повтаря думите на Нанси, но се смееше, когато ги чуе. Напоследък езикът на младата жена бе по-цветист от всякога, главата ѝ се бе запалила. Тя „излизаше“ с Арчи Тейлър, най-големият син на Крофт-на-Бейн, и за лятото се готвеше сватба.

— Извинявай за мръсотията — извини се Шона, като се смееше. — Ще го науча колкото може по-бързо, Нанси. И ти благодаря за престилката. Сега мога да помагам на Мирабел да прави кифлички, без да се цапам.

Мирабел изпъшка при мисълта как нейната питомка ще се забавлява с брашно и стафиди, а Нанси злобно се изкиска. Влезе Фъргъс и всички седнаха да обядват яхния и студено месо, а накрая ябълкова пита с пресен каймак. По-късно, докато Нанси дрънчеше с чиниите, Шона излезе с Мирабел да хвърлят храна на кокошките.

— Лакоми създания — каза Мирабел нежно, като гледаше как кокошките се бутат и кълват.

Но мислите на Шона бяха надалеч.

— Аз съм голямо момиче сега — каза почти на себе си.

— И наистина си — съгласи се Мирабел.

— И вече ще имам много повече свобода, нали?

— Това зависи от баща ти, момичето ми.

— Да, но той отиде с Хеймиш в Румор да купуват прасенца, а аз много искам да направя нещо.

— Е, знаеш къде да идеш. Да не си малко кутре да не можеш да стискаш?

— Мирабел, ти ми се присмиваш. Аз искам да ида нагоре към ливадите с Тот. Сама... без теб, Мирабел.

Старата жена се замисли. Спомни си сцената в пощата и разбра, че е дошло време детето да се научи на известна самостоятелност. След няколко седмици щеше да тръгне на училище, да попадне в свят на борба за първенство, пълен с малки човечета, които могат да бъдат жестоки към прекалено закриляните и неопитни деца. Погали главата на Шона.

— Добре, агънцето ми, иди.

Отговорът бе толкова неочакван, че за момент Шона се обърка, бе мислила, че ще спорят. Бяха ѝ позволявали да ходи сама на някои места като къщата на Хеймиш и често бе ходила с някаква поръчка до Порткъл, но за широките открити ливади на острова бе нужен възрастен придружител, тъй като те криеха много опасности дори за опитните хора.

— Няма да ида далеч — обеща набързо тя и изтича вътре за Тот, а след това излезе по пътеката на пътя. Беше като диво зверче, държано дълго време в клетка. Бързаше към ливадите и непрекъснато тичаше. Звукът на ромолящото поточе бе като музика за ушите ѝ, а острият студен въздух нахълтваше в дробовете ѝ и събуждаше всяка клетка за нов живот. Косата ѝ се развяваше на вятъра, панделката ѝ се развърза и падна, без да я види, в папратта. Най-накрая, задъхана и засмяна, започна да се търкаля в тревата. Кутрето също се търкаляше, лаеше и хапеше, а Шона се смееше с разперени ръце, гледаше сивите облаци, които препускаха над нея и имаше чувството, че се носи заедно с тях на голямата вълна на свободата. Трева се оплете в косата ѝ и тя потопа лице в сладкия аромат на покаралите безразборно стръкчета. Повдигна се на лакът и се загледа надолу. Лейгмор с разхвърляните си постройки изглеждаше малък в далечината. Напрегна очи да види признак на живот и съзря Мирабел като малка кукла да простира дрехи. Изведнъж я обзе странно чувство и се натъжи. Обичаше Мирабел, обичаше баща си, обичаше Лейгмор, но вече разбираше, че това не е достатъчно. Сега трябваше да има още хора и места, които да обича, и тя почувства, че е несправедлива към тези, които я окръжаваха, откакто се помнеше. Имаше толкова много нови чувства в нея, които не разбираше и за които не бе готова, защото имаше и много стари чувства, които също не разбираше. Едно от тях

бе към майка ѝ. Знаеше, че би трябвало да има майка, защото Мирабел ѝ четеше приказки, а в тях винаги имаше майки. Бе попитала Мирабел къде е нейната собствена майка и беше получила отговор, че е на небето. Това беше още една загадка, защото изглежда никой не знаеше къде е небето, макар все да се споменаваше в библията, а когато преподобният Джон Грей навести баща ѝ, бе го чула да говори за мястото, което се наричаше небе, но не бе разбрала нищо, тъй като използваше много големи думи.

Знаеше, че майка ѝ е погребана в църковния двор и наистина не разбираше как може да е едновременно и на небето, и в църковния двор. Как можеше нещо, което възрастните наричат душа, да бъде с Бога, а тялото на тази душа да бъде дълбоко в земята?

Сълзи се появиха на очите ѝ, като си представи, че майка ѝ е в дървен ковчег, погребан в земята. Трябва да е ужасно, защото в почвата има бръмбари и червеи и всякакви пълзящи неща.

Знаеше, че майка ѝ е била красива, от снимката в гостната, но рядко я виждаше, тъй като тази стая почти не се използваше сега. Мирабел ѝ бе показала друга снимка, която пазеше в картонена кутия в своята стая. Бе по-хубава от снимката в гостната, бе по-естествена и нежното изваяно лице се усмихваше, очите искряха от някаква тайна радост. Но за нея това бе само снимка и не чувстваше нищо, освен гордост, че майка ѝ е била толкова красива.

Много бе странно, че баща ѝ не говореше за майка ѝ, защото Мирабел бе казала, че много я е обичал. Как може да обичаш някого и да не говориш за него, дори ако е мъртъв?

Мирабел говореше за своята майка и за двете си сестри, които бяха мъртви, и точно като говореше, си спомняше за тях.

Всичко бе много загадъчно, и тъжно, и трудно да се разбере.

Въздъхна и прегърна Тот, която спеше дълбоко на гърдите ѝ. Приятно бе да чувства топлото доверчиво кълбо до себе си, искаше ѝ се да може да позволи на Нийл да види кученцето ѝ. Съжаляваше, че се бе скарала с него. Това бе последното нещо, което би искала да направи, но сприхавият ѝ нрав отново я бе подвел и тя се закле, че ще се опита да се въздържа повече. Засмя се. Нервите бяха нещо смешно, защото можеше да ги изгубиш и все пак да ги имаш. Други неща лесно се губеха, но трудно се намираха. Шона се надяваше той никога да не

разбере, че са я напердашили пред пощата на Бихаг Бийг. Само като си помисли за това, лицето ѝ пламна.

Нещо тропна на пътя под нея, тя погледна надолу и видя майката на Нийл да бърза към гората до Хилок. Шона се почуди къде ли отива и ѝ се поиска да е близо до гората, за да поговори с Фийби, която много ѝ харесваше. След Мирабел Фийби бе любимата ѝ жена. След баща си и Хеймиш, обичаше Лаклан. Беше като голямо момче, толкова се интересуваше от всичко. Веднъж бе закарал Шона и Мирабел до Бърнбреди с двуколката си. Мирабел отиваше при жената на господаря заради калъфите за столовете, които бе помолена да направи за хола. На Мирабел много не ѝ се занимаваше с това, защото имаше толкова малко време, но бе опитна шивачка и госпожа Балфур твърдеше, че единствено тя може да свърши работата. Скоро пак щяло да има прием в къщата, щели да дойдат хора от Лондон и новите калъфи за столовете били просто необходими. През целия път до Бърнбреди доктор Маклаклан се бе шегувал и пътуването по високия каменист път бе прекрасно. Когато пристигнаха, той отиде да търси господаря, който имал неприятности с нещо, което Мирабел нарече „бучки“.

На връщане към къщи Шона мълчеше и мислеше за бучките на господаря, докато повече не можеше да търпи и помоли лекаря да ѝ обясни. Мирабел се изчерви, а Лаклан се заля от смях и през останалата част от пътя ѝ обясни много деликатно за хемороидите. Шона бе възхитена, че към списъка ѝ се добавя още едно откритие и обяви намерението си да каже на баща си, но лицето на Лаклан помръкна.

— По-добре не го споменавай, детето ми. Всъщност не говори за мен изобщо.

Той си бе тръгнал бързо и Шона се обърна към Мирабел:

— Защо не мога да говоря с татко за лекаря? Той е толкова мил и добър. Ужасни са всички тези тайни на големите!

— Не тревожи малката си главица — посъветва я Мирабел. — Знаеш, че баща ти е малко сприхав, а те с лекаря не се разбират. Но виж каква хубава тайна имаме! Возихме се с двуколката на лекаря и никой не знае, освен нас.

Шона се почувства като конспиратор и очите ѝ светнаха.

— Права си, Мирабел, няма да кажем на никого. Лекарят е наш приятел, дори и да не се погаждат с татко. Но той сигурно ще разбере,

защото оная госпожа Балфур ще му каже. Не я харесвам, а ти, Мирабел? С нейните малки присвити очи като че иска да ти свали кожата и да надникне в мозъка ти, а устата ѝ се свива и става тънка като черта от червен молив. Не знам защо изобщо си прави труда да си маже червило, като няма устни!

— Я млък! — Мирабел бе рязка, но прикри усмивката си, защото споделяше чувствата на детето. Докато седяха в огромния официален салон на Бърнбреди, бе събрала цялата си воля, за да държи езика си зад зъбите, когато ѝ казаха: „Хубаво да направиш калъфките, Мирабел. Моите приятели от Лондон трябва да видят, че на островите не сме всички нецивилизовани. Ще ти платя добре за труда, разбира се. Ако беше моя икономка, щеше да получаваш добра заплата. В Лейгмор ти си... чакай да видя... готвачка, икономка и гувернантка и сигурно ти плащат само за поддържането на къщата. Да, скъпа, ти работиш за нищо, да го знаеш“.

Мирабел се изправи, изду величествено гърди и каза с най-суровия си глас:

— Парите не са всичко, госпожо, защото има и такива, които не стават по-щастливи с тяхна помощ. Пожелавам ви добър ден и ще се постарая да получите калъфките си навреме, за да могат вашите английски приятели да отморят гръб на тях. Трябва господата да видят, че не сме всички селяни... нали, госпожо? Някои от нас могат да използват ръцете, които Бог им е дал.

Изхвърча навън, като теглеше Шона и едно възмутено „О-ох“ се разнесе в празната стая.

Не след дълго Фъргъс научи за „нахалството“ на икономката си и изгледа жената на господаря с презрение, когато тя спомена също, че лекарят бил довел Шона и Мирабел с двуколката си. Той доближи лицето си до нейното, а черните му очи станаха като стомана.

— И какво лошо има в това? Доста път е от Лейгмор. Лекарят трябва да е спестил едно тежко изчакване по хълмовете на икономката ми, защото несъмнено вие нямаше да се сетите да изпратите кочияша си да я вземе. — Той се обърна и си тръгна, а тя с преbledняло лице изтича при мъжа си, за да го уведоми, че „трябва да се направи нещо с Фъргъс Маккензи“. Но господарят я изгледа със замъглен поглед и каза:

— Маккензи е страшно добър фермер, а ти приказваш твърде много.

Шона научи за това, защото чу Ани Маккинън, която работеше за Бърнбреди, да разказва случката на Мирабел. Зарадва се и бе доволна, като си помисли как баща ѝ е взел страха на госпожа Балфур.

Мислите ѝ бяха прекъснати от пращане на трева и на фона на небето се появи голямата тъмна фигура на Доди. Бе доста над метър и осемдесет, макар това да не личеше, тъй като бе силно прегърбен. Всички казваха, че гърбът му е превит от годините, когато е обикалял Рейна с бързата си скокообразна походка, с очи, забити в земята, и врат, издаден напред, като че ли всеки момент е очаквал да намери някаква находка. Кожата му бе ореховокафява, почерняла от слънце и вятър. Сиво-зелените му очи имаха странен замечтан израз, а голямата му тъжна уста рядко се усмихваше. Изпочупените зъби бяха завинаги оцветени в кафяво от непрестанното дъвкане на тютюн. Но най-шокиращ бе носът му, или по-скоро огромната синя пъпка, израсла отстрани. Бе почти като втори нос, но подвижен, който се поклащаше при всяко движение на главата. Дългите му ръце изглеждаха безполезни с късите си квадратни пръсти, загрубели от многогодишен тежък труд, защото той бе отличен в ръчната работа и бе се трудил по всички ферми в Рейна. Никой не знаеше дали има коса, защото главата му бе непрекъснато покрита с една избеляла зелена шапка, а дългото му слабо тяло бе увито в протрит шлифер, крайно неподходяща дреха за дъждовете и ветровете, но той отхвърляше любезно предложените му по-топли дрехи. Огромните му крака бяха обути в здрави високи ботуши, които носеше зиме и лете, а вонята, която излъчваша, бе повод за много приказки.

— Хубав ден! — поздрави Доди тъжно, но очите му светнаха от удоволствие, когато видя Шона. Независимо от времето поздравът му бе винаги този, и дори ако небето се бе продънило, хората отговаряха със същото, защото той се сърдеше лесно като малко дете и бе толкова безобиден, че всички го обичаха, въпреки особената му миризма.

— Хубав ден! — отговори Шона. — Виж новото ми кученце, Доди. Харесваш ли го?

— Ама то е просто чудесно! — Той нежно взе кутрето в големите си несръчни ръце, а то го подуши с желание, очевидно му харесваше миризмата, толкова противна за хората. Шона го бе обикнала заради

любовта му към животните и когато той работеше в Лейгмор, го следваше навсякъде и задаваше въпроси, на които той отговаряше с безкрайно търпение. Кученцето ухапа дългото му ухо, а очите му светнаха от удоволствие, когато мокрото носле се мушна във врата му. Шона се усмихна като видя, че близнатото място стана определено по-светло отпреди.

— Отим си у дома, Доди — каза тя и взе Тот, преди да е изчезнала под мръсния шифер.

— Ще дойда с теб. Тъкмо идвах да питам баща ти не иска ли да му свърша някоя работа, та да доведе Иласейд, когато ѝ дойде времето.

Откритият му начин на говорене не изненада Шона. Независимо от възрастта на слушателя си, Доди говореше свободно за нещата от живота с измамна наивност. Но Шона знаеше всичко за животните и „кога им идваше времето“. Повечето деца от Рейна също знаеха — не можеше да живееш във ферма и да не видиш как животните се чифтосват или раждат.

— Коя е Иласейд? — засмя се Шона. — Да не би да се жениш, Доди?

Доди се изчерви, защото, макар и да говореше напълно откровено за навиците на животните, се смущаваше при всеки намек, че той може да има интерес към женската на човека. И поради това непрекъснато го занасяха.

— Ах, Шона, момичето ми — сгълча я той нежно. — Иласейд е моята крава. Не знаеш ли, че имам крава? И какво чудесно животно!

— Да, Доди, чух, че имаш крава, но си мисля какво хубаво име си ѝ дал. Най-фантастичното име за крава.

— Тя наистина е фантастична крава, но каква проклетия е! Трябва да вървя мили, да ѝ нося сеното и да седя наред проклетите ливади да я доя, а тя вземе, че ритне ведрото и то се излее, а вимето ѝ вече сухо. И трябва да я връщам къщи и да чакам отново да се напълни, преди да получа нещо от нея, но за бога, струва си! Чудно мляко, с такъв дебел каймак, че мога да го мажа на филията си за обяд.

— О, Доди, не можеш да мажеш каймак на филии, той се слага само в кашата.

— Е, моят е за филии! Няма нищо по-вкусно, когато е с повече сол.

— Е, по-добре да побързаме сега. Мирабел може да ти даде чай. Днес тя направи торта и кифлички, защото имам рожден ден.

Мирабел посрещна Доди доста сдържано. Бе имала тежък ден и не бе в настроение за приказки, но с обичайното си гостоприемство го покани да седне близо до вратата, като се надяваше, че течението може да отнесе част от вонята му. Той хрускаше кифлички и пиеше чай с удоволствие, а Тот и Бен го гледаха и им течаха лигите. Влезе Фъргъс и Доди му сервира дълъг списък от причини защо неговата Иласейд трябва да се чифтоса точно с бика на Фъргъс. Главната причина бе, че бикът е расов, а в замяна на услугата му Доди щеше да върши всякакви дребни работи по стопанството, докато изплати дълга си.

— То е, за да запази кравата млякото си, нали разбираш, господин Маккензи? — обясняваше той запалено. — Тя е чудесна крава и, ако се разберат с твоя бик, ще имат хубаво теле. О, това ще бъде прекрасен ден за нас двамата, нали?

Фъргъс трябваше да се усмихне. Днес вече бе видял Доди наред ливадите с кофа мляко в едната ръка и наръч сено в другата да говори нежно в ухото на една доста дръглива крава. Животното отдавна вече не бе в разцвета си и Фъргъс съжали простодушния Доди, измамен от господаря. Знаеше, че трябва да откаже услугите на бика, защото кравата едва ли щеше да роди, но не можа да устои на молбата в очите на Доди. Имаше слабост към стария чудак и му се възхищаваше как работи с желание, за да осигури най-скромните нужди на простичкия си живот. От всички, с които Фъргъс разговаряше, на Доди най-малко повишаваше тон, и хората от острова си казваха, че Маккензи в края на краищата има сърце. Доди винаги с готовност го бранеше.

— Да, и какво голямо сърце! Чудесен човек е. Най-добрият тук. Много по-добър от някои от вас, мързеливци.

— А може би защото ти си му евтин работник — отвръщаха му.

— Господин Маккензи ми дава толкова, колкото обикновено ми плащат. Онзи хитрец в Бърнбреди те кара да работиш, докато си протриеш пръстите, а в замяна не дава дори и смрадливия си тор.

Фъргъс дълго обмисля предложението на Доди. Отвори уста, за да откаже, но молбата в очите на Доди го накара да изрече:

— Много добре, Доди, когато кравата ти е готова, доведи я на Кройнакан и я остави при другите. Моят бик ще бъде там още известно време.

— А, ти си чудесен човек! Скоро ще ѝ дойде времето, защото се катери по някои от животните на хълма.

Въпросът бе решен и Доди си тръгна много доволен. Мирабел веднага срязва глава лук и я завърза за стола, на който бе седял.

— Това бързо ще прогони миризмата — обясни тя на Нанси. — Сега, момичето ми, знам, че нямаш търпение да тръгнеш. Днес работи добре, така че бягай и приятно прекарване.

Тъмните очи на Нанси светнаха:

— О, Бел, толкова си добра! Ще мога да си ида до вкъщи и да сложа малко одеколон на тези чорапи, защото още смърдят малко, а не искам Арчи да си мисли, че имам естествена миризма на лайна. Може да се откаже от сватбата.

Шона не бе наблизил и Мирабел се засмя:

— И да се пазиш, все пак. Ако имаш извънбрачно дете, също няма да се ожени за теб. Мъжете са много странни в това отношение!

— О, Бел, като че ли аз бих искала! — Нанси се усмихна невинно, но с наслада си спомни последното излизане с Арчи, когато той я бе изпращал до дома ѝ в Порткъл. Бе я придърпал под един навес за лодки, целувките накараха ръката му да пропълзи по бузата ѝ, шепотът му гъделичкаше ухото ѝ.

— Имаш най-хубавите гърди в Рейна — мърмореше той. — Харесвам ги такива големи със зърна като череша, та човек може да ги хване с устни. Нека си поиграя с тях, Нан!

Беше си поиграл и се бе докарал до полуда, но макар тялото ѝ да искаше още, разумът ѝ я предупреди да не го прави.

— Моля ти се, Нан! Та ние сме почти женени! Ще внимавам, обещавам ти — молеше се той.

Но Нанси бе виждала майка си толкова пъти бременна и знаеше колко лесно става това и нямаше намерение да застане пред олтара дебела като коледен пудинг.

— Не, Арчи — каза тя твърдо. — Изчакай си времето, а то вече е скоро и си помисли колко ще ти е приятно да прекараш първата нощ с истинска девица!

Новите му молби не доведоха до нищо и той сви крака измъчен и изпуши две цигари, докато тя оправяше дрехите си, преди да се прибере. По пътя бяха минали покрай сестра ѝ Ани, която също се боричкаше с един млад рибар в бараката за торф на Шила.

Нанси бързо си тръгна, а Мирабел се качи да завие Шона в леглото. Детето лежеше с парцалената си кукла в едната ръка и Тот в другата.

— И какво, за бога, прави това кутре тук? — попита Мирабел строго. — До сутринта цялата стая ще бъде в локвички и аз няма да ги чистя.

— О, Мирабел, то е толкова малко и ще плаче цяла нощ, а Бен може да го натупа, защото е стар и не търпи шум. Нека остане с мен, Мирабел. Понякога се чувствам самотна.

Омекналият поглед на Мирабел ѝ подсказа, че е спечелила. Протегна ръце и издърпа лицето на старата жена по-близо.

— Обичам те, Мирабел! С това прекрасно лице никога няма да бъдеш вещица!

— Да не се мъчиш да ме надхитриш?

— Може би съвсем малко. Нали беше толкова хубав денят... освен този Нийл Маклаклан! А в ливадите беше чудно сам-самичка! И татко беше добър днес, прегърна ме и се смя. Мислиш ли, че поне малко ме обича?

— Разбира се, че те обича, агънцето ми! Той просто не може лесно да показва чувствата си.

Гласът на Мирабел бе груб заради сълзите, които напиреха в гърлото ѝ. Винаги се чувстваше нещастна, когато детето ѝ задаваше такива въпроси. Колко различно щеше да е всичко, ако Хелън бе жива. Колко щастливо място щеше да е Лейгмор тогава, а Фъргъс щеше да е напълно доволен от живота.

В същия момент той се намираще сред ветровитите ливади, краката го носеха на поклонение, което правеше често, но на този ден — винаги. Голите дървета в църковния двор пропукваха и той с мъка различи неясното очертание на надгробната плоча на Хелън. Още по-неясна бе земята под плочата, но дори без да ги види, той знаеше, че кокичетата ще бъдат там. Опипа с ръка и ги намери, взе ги и притисна малките студени цветчета до гърдите си.

— Хелън, скъпото ми агънце — прошепна. — Обичах те — обичам те с цялото си сърце, но тя, Фийби, също те обичаше, а аз съм твърде горд, за да ѝ кажа, че се извинявам.

[1] Mary Merry — Мери Мери, на английски се произнася почти еднакво, но второто Merry означава „весел“, оттук и играта на думи. — Б.пр. ↑

4.

Над полето се носеха пронизителните писъци на новородени агънца. Свършваше март и идваше април, а непосветените все още не виждаха в безлистните дървета признаци, че идва пролетта. Но опитното око забелязваше малките набъбнали пъпки по голите клони и ярката зеленина на острите нови стръкове трева, които си пробиваха път през увехналите стари папрати и къпини из ливадите. Въздухът бе още остър, но в грубата му прегръдка се криеше нежност, която подсказваше какви чудесни лета настъпват на Хебридите през дългите слънчеви дни.

Шона подскачаше през полето, където се агнеха овцете и спря да погледа две агнета-близнета, които тичаха към майка си и опашките им се поклащаха, докато бутаха с муцуни корема ѝ, без да обръщат внимание на подутите ѝ млечни жлези.

Боб и баща ѝ се движеха сред стадото, а Кери танцуваше след тях. Три гарвана излетяха от един жив плет и с граченето си показваха, че са ядосани от прекъснатата им гощавка с мъртво агънце, което един царски орел бе изпуснал от ноктите си.

— Ще застрелям тази проклета птица! — каза Боб и изтри носа си с опакото на почернялата си ръка, по която възелчетата на вените говореха за дългогодишен тежък труд. — Гнездото на разбойника е в Бен Макрай, виждал съм го да кръжи там.

Една овца, тежка и тромава, бе към края на родилните си мъки и двамата отидоха да ѝ помогнат.

— Тази не е добре. — С опитни ръце Боб опипа подутото влагалище. След няколко минути на земята падна неоформен зародиш.

Шона наблюдаваше тихо и с интерес. Всичко това бе виждала и преди, но всеки нов сезон на агнене криеше ново вълнение. Толкова бе хубаво да видиш как новородените агънца правят първите си несигурни крачки, как крачетата им треперят, но все пак държат като по чудо съвършеното малко телце. Всяка година имаше и жертви като агънцето, което сега хранеше гарваните, винаги имаше и осиротели агънца, които се нуждаеха от грижи. Шона обичаше да храни агънца

без майки, а сега, вече на пет години, баща ѝ бе позволил да дойде с него на полето, но ѝ забрани да вземе Тот, а тя се намуси, защото кученцето ходеше навсякъде с нея. Но скоро ѝ мина и тя наблюдаваше увлечено Боб, зает с овцата, легнала настрани със затворени очи.

— Има и едно живо — каза той. — Контракциите са слаби, но с малко късмет, ще имаме агънце, макар че горката стара овца няма да оцелее.

Овцата вече умираше, когато изпод опашката ѝ се подаде малка глава. За миг главицата увисна безпомощно, тъй като от майката, издала с потръпване последен дъх, вече не идваше помощ. Ръката на Боб изчезна в утробата и като подхвана агънцето здраво, но внимателно, го извади на бял свят. Очите на Шона плуваха в сълзи заради мъртвата овца и нежно погледна малкото. Боб бе отстранил внимателно обвивката около агнето и слабите ребра се повдигаха, за да вдъхнат спасителния кислород.

Фъргъс тревожно се обърна към Шона:

— Ще можеш ли да изтичаш до Мирабел с това малко агънце? То е слабо и трябва да се стопли. Аз не мога да дойда, но тя знае какво да направи, много пъти го е вършила.

Шона гледаше баща си и не можеше да повярва на ушите си. Поверяваха ѝ нещо толкова важно, че дъхът ѝ спря, а сърцето ѝ гордо заби.

Боб постави крехкото топло телце в ръцете ѝ и тя се приготви да тръгва.

— Ще внимавам, татко — обеща. — Агънцето ще бъде добре, ще го топля в палтото си.

Краката ѝ едва докосваха земята. По най-късия път трябваше да пресече две ниви, но това означаваше да мине през потока и да се изкачи по няколко стъпала.

Камъните в потока, по които трябваше да стъпва, докато го пресече, бяха хлъзгави и тя затаяваше дъх, когато кракът ѝ се подхлъзваше по слизестия мъх. Стъпалата бяха още по-опасни, защото не можеше да се хване за оградата с ръце. Сърцето ѝ замря, когато едва не падна, но успя да се задържи, като се подпря на лакът и прелетя като птица през последната нива. Агънцето немощно изблея под палтото ѝ. Този звук я изплаши, бе толкова слаб и цялото ѝ същество караше краката ѝ да бързат. Ако агънцето умреше, тя щеше да е

виновна, а баща ѝ никога вече нямаше да я помоли да свърши нещо толкова важно. Щеше да се препъне с уморените си крака в камъните по двора, но след миг бе вече в кухнята, облекчена, защото сега друг щеше да се грижи за спасяването на агънцето.

Стоеше на топло и се оглеждаше в очакване, но в кухнята нямаше никой, освен лудата от радост Тот и Бен на обичайното си място до огъня.

— Мирабел! — изтръгна се от нея тревожен вик. Изтича до гостната, след това до антрето, където стенният часовник отекна в ушите ѝ. Често бе забелязвала, че тиктакането на часовника се чува по-силно в празна къща и точно тогава се сети — Мирабел бе споменала, че ще ходи в Порткъл при Мораг, предачката, и нямаше да се върне преди времето за чай.

Шона започна трескаво да мисли. Нанси! Да извика на помощ Нанси! Беше специалистка с новородените — и на животните, и на хората. Но днес бе свободният ден на Нанси, тя и майка ѝ щяха да започнат да шият сватбената рокля — пищна дреха, която Мирабел бе обещала да довърши, като избродира бели цветя по корсажа.

Шона изведнъж се почувства малка и много безпомощна, съвсем не голямо момиче както на рождения си ден. Агънцето отново изблея и това я подтикна към трескава работа. Бе още съвсем слабичко и малкото му телце, мокро от водите в утробата на майката, бе студено и трепереше. Шона изтича до скрина с бельото, намери едно одеяло и груб пешкир и като държеше агънцето на коленете си, започна бързо да го разтрива, докато меката му вълна се накъдри и телцето се стопли. Уви го в одеялото и го сложи на килимчето до Бен, който заблиза малката бяла муцунка с топлия си език.

Сега трябваше да се погрижи за храната. Шона затършува из килера, за да намери биберона, който държаха специално за слаби агънца. Разбърка сметана с вода и я наля в шишето.

— Но млякото трябва да е топло! — каза си тя отчаяна, защото всички тенджери на Мирабел бяха на полицата, която не можеше да достигне. Но зърна металната паничка на Тот в ъгъла, бързо я изми, изля млякото в нея и я поддържа над огъня в печката с машата. От бързане се опита да налее млякото направо от паничката в шишето, но го разля, измърмори отчаяно някакво проклетие и отново се втурна за каната със сметана.

След малко агънцето бе на коленете ѝ и сучеше от шишето бавно, но упорито. Не смееше да диша от радост и се чувстваше като майка с новородено бебе. Мляко капеше от малката неопитна уста и тя нежно я бършеше с кърпата, подпомагана от Тот, която бе във възторг от цялата процедура.

Когато Мирабел се прибра, намери Шона да спи в уютния ъгъл до камината, здраво стиснала в ръце агънцето, от чиято мокра от мляко уста излизаха балончета.

— Господи, и таз добра! — Мирабел скръсти ръце на корема си и се засмя. — Две агънца хъркат с все сила!

Шона отвори очи и се усмихна победоносно.

— Аз спасих мъничкото, Мирабел, съвсем сама. Виж, то е топло и е нахранено.

Мирабел свали огромното си палто и се наведе да прегърне и агнето, и детето.

— Гордея се с тебе, гордея се, и баща ти ще е доволен. Толкова ще е горд, че ще му се иска да се пръсне, точно както аз сега.

Когато се прибра за чай, Фъргъс бе посрещнат от възбудената си дъщеря.

— Виж агънцето, татко! Мирабел я нямаше, но аз го стоплих и нахраних. То ще оживее.

Чувство на гордост припламна в него, като гледаше къдравото агънце, вече изправено на несигурните си крачета, помахващо от удоволствие опашка, когато Бен го близваше, а Тот подскачаше около него невъздържано в лудориите си като всички млади създания.

— Ти наистина си дъщеря на фермата — каза той кратко, но това бе достатъчно за Шона.

— Точно такава искам да бъда, татко. Радвам се, че мога да ти помагам вече. Хубаво ми е, че спасих живота на това малко същество. Жалко за майката, но поне детето ѝ е живо.

Фъргъс я загледа с внимателен поглед, в който отново се появи онова особено нещо. Очите ѝ се напълниха със сълзи:

— Татко, какво те тревожи толкова? Да не би да казах нещо лошо?

— Шона! — Той клекна до нея и се загледа в сините ѝ очи. — Не си казала нищо лошо. Ти просто умееш някак странно да улучваш истината. И аз те харесвам... обичам те, но не очаквай да вдигам шум

за това. Има толкова много неща, които не знаеш, и толкова много неща, за които не мога да говоря.

Като обви ръце около врата му, тя потърка нос в обветрената му кожа.

— Горкият татко! Говори ми за нещата, които те тревожат. Аз ще те разбера.

От очите му лъхаше тъга, когато се освободи от ръцете ѝ и се изправи.

— Иди се измий, чаят ще бъде готов след малко. — Шона се обърна умърлушено, но гласът на баща ѝ я спря: — Ти си умно момиче и аз... се гордея с теб.

Без да го погледне тя избяга от стаята, а сърцето ѝ пееше. Животът с баща ѝ бе все едно да си вечно с кораб в морето. В един миг бе спокойно, в следващия — толкова бурно, че ѝ се завиваше свят и дори не знаеше къде се намира. Но след грохота спокойните моменти ѝ изглеждаха като щедри дарове, скъпоценни бисери, които можеше да скъта в кутийките на паметта си.

Дойде събота и Мирабел се въртеше из стаята на Шона, приготвяше най-хубавите ѝ дрехи, защото утре момичето щеше да отиде за първи път на църква. Очакваше го със смесени чувства. Бе слушала толкова много за проповедите на преподобния Джон Грей. Нанси ѝ бе казала, че можел да вижда в душите на хората, а Шона не бе сигурна дали това ще ѝ хареса. Тази душа, за която хората говореха, навярно бе много важна част от човека и би трябвало да е нещо съвсем лично.

— Готово! — Мирабел сложи черните плетени чорапи на облегалката на стола.

Детето погледна втрещено:

— О, не, Мирабел! Не мога да ида на църква с тях!

— Тях ще носиш и нито дума повече! Вятърът още хапе!

— Но... — Шона отчаяно търсеше някакво извинение. — Какво ще стане, ако ги скъсам и няма да мога да ида на училище с тях другата седмица?

— Само смей да ги скъсаш и дупето ти ще стане по-горещо от пунш. Е, добре де, какво не им харесваш? Да не би да не са достатъчно хубави за госпожицата?

Шона не отговори. Бе сложила „корените“ най-отзад в чекмеджето, като се надяваше, че Мирабел ще ги забрави, докато ѝ омалееят. Мисълта, че всички ще гледат краката ѝ като „корени“ я изпълваше с ужас и когато си легна, започна да напруга ума си какво да направи, за да не ги обува, но не можа да измисли нищо.

Неделята бе много набожен ден в Рейна. Събота вечер минаваше в приготовления. Цинковите вани се поставяха пред огъня и се пълнеха с гореща вода за седмичната баня. По-непридирчивите „потапяха“ краката си в леген. Навсякъде на острова хората се къпеха или само се накисваха. Второто бе предпочитана от самотните стари мъже процедура, които, спокойни, че няма кой да ги види, не сваляха дори чорапите си и така едновременно вършеха две работи, като през цялото време успокояваха съвестта си с мисълта, че икономията е хубаво нещо, а те пестяха и сапун, и вода. А стария Боб, скрит в колибката си в Бен Макрай, просто предоставяше босите си крака на Кери, която с радостно настървение облизваше с език пръстите му, докато стопанинът ѝ блажено се изтягаше край торфения огън. Жените бързаха да приготвят и гозбите, за да могат само да ги стоплят и поднесат на неделната трапеза. Никога не биваше да се вижда простряно пране в неделя и много от жените проклинаха тази заповед и тайно простираха чаршафи в големите проветриви сеновали, като се успокояваха, че „чистотата стои редом с набожността“.

От камбаната се разнасяха доста печални звуци, когато Мирабел нагласи официалната си шапка и хвана Шона здраво за ръка. Момиченцето се опита да се измъкне.

— Мирабел, тези чорапи ужасно ме гъделичкат. Ще се чеша през цялото време в църквата. Не може ли да си сложа кафявите?

— Ще ти издърпам ушите, ако не млъкнеш. Дай да видим, имаш ли пари за дискаса?

— Да. Татко ми даде три пенита.

— Хайде тогава. Носи библията си като истинска малка дама и сложи тази хубава чиста носна кърпичка в чантичката си. Не забравяй, че не трябва да се кашля много силно в църквата и престани да се извиваш като змия, хората ще помислят, че имаш въшки.

На пътя срещнаха Хеймиш с вчесана и чиста брада и с пола, гордо вееща се на вятъра. Никой не спомена за Фъргъс. Не бе ходил на църква, откакто Хелън умря, макар преподобният Грей да го

посещаваше често и да не се отказваше от опитите си да убеди младия фермер, че душата му няма да има покой, докато не се върне в Божия дом. Но Фъргъс не можеше лесно да бъде разубеден, ако си наумеше нещо, и бе казал на проповедника: „Бог и аз се разбираме отлично. Няма да ми е по-добре, ако ида в църквата, само да слушам как жените смучат ментови бонбони и одумват шапките си“.

Тримата минаха покрай студените зелени води на езерото Тени, по-добре известно като езерото Уий. От всички посоки бързаха хора, а нещо в държането им подсказваше, че се чувстват неудобно, издокарани в официалните си неделни дрехи.

Шона подкачаше между Хеймиш и Мирабел и най-накрая си спечели остра бележка от нея.

— Стой кротко, малка невестулке! Защо си като на тръни?

— Е, детето се вълнува — засмя се Хеймиш снизходително. — Не ходим всеки ден на църква... слава на Бога.

Мирабел се намуси:

— Дяволите да те вземат, Хеймиш Камерон! Ти си богохулник и знаеш, че не трябва да говориш така пред детето!

Чуха, че ги поздравяват и към тях се присъединиха семейство Маклаклан и Биди, чиято официална шапка бе леко килната настрани.

— Господ ни дава един ден за почивка по странен начин — каза тя с известно съжаление. — През ден ме викат за раждане, ала изглежда никой не ражда в неделя. Но в единствения ден, когато краката ми могат да си починат, трябва да се влача до църквата!

— Не си длъжна да ходиш, Биди! — намигна Фийби.

— Какво! А благословеният проповедник да дойде у дома, за да заплашва душата ми с какво ли не! Не, благодаря! По-добре да дремна в църквата, отколкото да рискувам!

Лаклан се усмихна на Шона:

— Нашето малко момиче е много елегантно днес. Ще се срещнеш с проповедника в най-официалните си дрехи, нали?

Шона се изви и се опита да се скрие зад Мирабел, цялото ѝ съзнание беше съсредоточено върху това да скрие ужасните черни чорапи от Нийл, който я гледаше и скришом се забавляваше.

На планинския път, водещ към Ниг, се появи черна точка. Пред точката имаше една по-голяма точка на четири крака, която се оказа

Иласейд, жално мучаща на всяка стъпка, защото Доди я караше да бърза, а това ни най-малко не ѝ харесваше.

— Боже, пази! — възкликна Мирабел. — Това е Доди с неговата ужасна крава!

— Дали не я води на църква, а?

Доди се приближи и устата му се изкриви в тъжна гримаса, най-близкото подобие на усмивка, до което можеше да стигне.

— Хубав ден! — извика той, а в гласа му имаше нещо като въодушевление. — Точно карам Иласейд към Кройнакан!

— Господи, защо? — попита Мирабел и изгледа кравата, която се възползва от случая да пощипне тревички край пътя.

— Тъкмо сега е наистина силна и искам да я заведа на бика, докато е в настроение.

Заклати глава с такъв ентузиазъм, че синята пъпка застрашително се помръдна.

Мирабел бе поразена:

— Не в неделя, Доди! Не можеш да я заведеш на бик в неделя! Но както и да е. Джонстънови минаха в двуколката току-що. Сега вече са в църквата. Няма кой да ти помогне с животното.

— Е, Ангъс ще бъде там. Ако Иласейд е готова, ние двамата ще ѝ качим бика.

— Сигурен съм, че Господ няма да възрази този път — намигна Лаклан.

Доди сериозно поклати глава.

— Да, прав си, докторе. Снощи малко си поговорих с Него и останах с чувството, че Той не се сърди изобщо.

— Сигурна съм, че не само животните се чифтосват в неделя — усмихна се Биди кисело. — Имам едно странно чувство, че половината деца в Рейна са заченати в Божия ден. — Усмивката ѝ стана весела. — Хората трябва да прекарат времето някак, а в неделя няма много какво да се върши, нали така?

Мирабел погледна строго приятелката си и бързо дръпна Шона нагоре по хълма към църквата, като остави Доди да сипе обиди по кравата, която бе отишла до малка ивица със свежа зеленина и сега упорито отказваше да помръдне.

В църквата бе мрачно и миришеше на мухъл. Светлината се процеждаше през яркочервения прозорец над амвона и оцветяваше

пода. Шона огледа редиците наведени глави навсякъде около нея и се зачуди, че това са същите сърдечни живи същества, които населяваха фермите и къщите в Порткъл. Елспет бе най-отпред, почти неузнаваема с черното си палто и шапка като бомбе, острият ѝ нос насочен решително към амвона, като че ли очакваше всеки миг да види спасението си. До нея бе Хектор, с коса намазана с брилянтин, а червеният му нос бе придобил по-мек оттенък в мрачната мъглявина на църквата.

Близо до тях бе старият Джо, който бе прекарал целия си живот в морето, но вече се бе прибрал. Бе любимец на селските деца, които забавляваше с изумителни истории, натрупани през многобройните му пътувания. Бялата му коса се виеше над тъмната яка, а морскозелените му очи бяха затворени за молитва.

Шона се чудеше дали наистина се моли, защото ъгълчетата на голямата му уста бяха извити в усмивка, и дали не преживява отново старите приключения. Между другото се запита дали всичките му истории са истински? Онази за русалката, която седи на скалите близо до Мингълей, бе чудесна. Той я бе описал като момиче с дълги златни плитки, с опашка на риба и без никакви дрехи.

Тейлорови от Крофт-на-Бейн се бяха подредили чинно. Малката Фиона, дребна за десетте си години, тринайсетгодишният Доналд, който непохватно се опитваше да нагласи дългото си тяло на твърдата пейка, и силният набит Арчи, смирено загледан в обувките си, но от време на време хвърлящ тайно поглед към Нанси, която седеше със семейството си от другата страна.

Бихаг Бийг седеше с брат си, забрадката ѝ сменена със синя филцова шапка с едно неголямо перо отстрани. Изглеждаше като перо от дива кокошка и Шона се засмя в себе си.

Веселата Мери в транс гледаше прозореца и брадавицата ѝ изпъкваше на яркочервената светлина. До нея седеше старата глуха Шила Маккинън, леля на господин Маккинън и братовчедка на стария Джо. Тя също носеше дълго черно палто и кръгла черна шапка, украсена с избелели зелени филцови маргаритки. Старият Джо бе оприличил шапката ѝ на обърнато гърне с жлъчка, но Шила, щастлива в глухотата си, много се гордееше с шапката. Имаше дребна фигура с малко любопитно и нахално лице, увиснали рамене и широки бедра, от което приличаше на ходеща круша. На седемдесет и две години бе

изненадващо подвижна и бе ѝ станало редовна практика да преследва доктор Маклаклан с безконечни молби да ѝ намери вълшебното лекарство срещу „газовете, от които коремът ми къркори и които ме карат да пърдя през цялото време“. Непрекъснато смучеше бонбони друпс, а поради глухотата си не чуваше как на редовни интервали високо и доволно се оригва. Когато бе шейсет и пет годишна, се бе сдобила с изкуствени зъби и за пръв път в живота си бе предприела пътуване до голямата суша, за да ѝ ги направят, но след неколкомесечни неохотни усилия, се отказа да яде с тях и заяви: „Те са такава досада и половината време ги дъвча заедно с храната си!“. Все пак зъбите бяха внимателно увити и поставени в едно чекмедже, откъдето бяха изваждани и слагани само в неделя, за да може да пее на Господа с правилно „произношение“.

Тананикаше фалшиво, изключително доволна и без да забелязва намръщените погледи, които ѝ хвърляше червенокосата Мораг Руад, сръчната предачка, която много се гордееше, че е църковният органист. Нужни бяха много търпеливи увещания, за да се изтръгне някаква мелодия от стария хармониум и тя трябваше да натиска педалите яростно, докато меховете се раздуят и инструментът оживее. Преди да се появи пасторът, тя обичаше да свири тихо, за да създаде у паството подходящо сериозно настроение. Шила, която си тананикаше нещо съвсем различно от това, което Мораг свиреше, досадно отвличаше вниманието.

Семейство Маклаклан седяха на пейката срещу Мирабел и Шона. Златокосата глава на Нийл бе наведена над сплетените му пръсти, но едното му око бе отворено и се смееше на Шона. Тя набързо подви крака под твърдата седалка и надникна към него иззад щедрата извивка на гърдта на Мирабел. Шона му се усмихна в отговор и кафявите очи срещнаха сините, споделяйки за момент стаена закачливост.

Отвори се една врата и пасторът влезе. Мораг започна да натиска педалите по-силно и успя да измъкне малко ентузиазъм от хармониума. Покашлянето и шумоленето на дрехи замряха, а преподобният Джон Грей се изкачи на амвона, постоя един миг и сведе глава за молитва.

Повдигна ръка, всички се изправиха и запяха „Скала на вековете“, а Шила продължаваше да седи и да пее един от любимите

си келтски химни. Едно момиченце от Ниг излезе напред и прочете пасаж от библията, а старите келти, като не разбираха нито дума, започнаха да ровят в джобовете си за ментов бонбон или носна кърпа и си мечтаеха за обяда. Но когато пасторът започна проповедта, всички внимаваха, независимо дали разбираха или не. Църквата ехтеше от гръмкия му глас и Шона седеше със зяпнала уста, а лицето ѝ, както лицето на всяко друго дете тук, изразяваше почуда.

Шила, свикнала от години с ходенето на църква, непрекъснато заспиваше и клюмаше глава, а Веселата Мери я събуждаше с остро сбутване. Всеки път, когато се събудеше, промърморваше: „Ах, остави ме! И без това не му разбирам нито дума!“.

Пяха се псалми, а още един пасаж от библията прочете Лаклан. Когато той се върна на мястото си, пасторът отново вдигна ръка. Имаше навик да разделя проповедта така, че в началото да привлече вниманието на енориашите си, а в края да им даде нещо, върху което да размишляват през седмицата. Днес той надмина себе си с възхвала на добродетелите на чистия и безгрешен живот.

— Ще дойде ден — гърмеше той, — когато всички ние трябва да стигнем прага на нашето съществуване. Трябва да се приготвим за този ден, защото когато дойде, в зависимост от това как сме живели земния си живот, така ще живеем и вечния си живот. Ако сме се опитвали да бъдем истински добри и чисти телом и духом, небесните ангели ще ни посрещнат. Ще свирят тръби! Вечният живот ще ни отведе в небесните градини, където нежният вятър на непорочността ще носи благоухания, за да дишаме чистия хубав въздух, който сме заслужили. Ще усетите ли този вятър, приятели мои... ще го усетите ли?

Спря и огледа паството си. Такъв бе навикът му — да спре на някой важен въпрос и да фиксира с пронизващите си очи богомолците, за да попият напълно в умовете им неговите думи.

Шила се размърда и изохка, премляска и се опита да махне с устни парченцето бонбон, залепнало на горната ѝ челюст.

Бе се наслаждавала на дрямката си, но дълбокият силен глас на пастора бе проникнал и през съня, и през глухотата ѝ. За миг се обърка и не можа да спре силния напън на газовете, които избухнаха под нея в победен гръм.

Една след друга пръдните избарабаниха, а твърдата дървена пейка само засилваше бурното ехо. Шила седеше неподвижна и

изправена, а видът ѝ на върховна невинност за момент обърка всички. Акустиката в църквата бе такава, че трудно се определяше откъде идва звукът и хората от последните пейки се гледаха един друг обвинително. Но тези, които седяха отпред, не можеха да бъдат объркани. Веселата Мери се отдръпна от Шила внимателно, но видимо, а всички с мъка потискаха смеха си.

Лицето на Мораг Руад, зачервено от борбата ѝ с хармониума, стана още по-червено, а пръстите ѝ се разходиха по клавишите, като че ли се чудеше дали да поеме голямата отговорност да засвири и отпрати паството навън преди края на проповедта.

— Бог да помага на всички ни — прошепна Маги Тейлър и сръга най-малкия си син в ребрата, преди да е избухнал в смях.

Елспет запази лицето си безизразно и закова поглед в амвона, като не обърна внимание на думите, които Хектор изсъска, че Шила е още по-невъздържана, отколкото си е мислел.

Шона бе застинала на мястото си и се бореше да задържи веселия кикот, но един поглед към Нийл, чието лице бе почервенияло от потискания смях, я накара да изпусне едно приглушено пръхтене. Мирабел бе много сдържана и изправена, но Шона я погледна и разбра, че ако си позволеше и едно мускулче да трепне на лицето ѝ, щеше да се опозори за цял живот, защото смехът светеше в очите ѝ. Старият Джо бе странно посинял, а Лаклан бе заровил глава в ръцете си, но раменете му потрепваха като желе. Той бе чувал газовете на Шила много пъти, но днес тя бе надминала себе си. Пасторът се прокашля дискретно и след това с възхитително спокойствие продължи проповедта. Когато я свърши, паството набързо се изсипа от църквата. Шила сдържано каза „довиждане“ на всички и спокойно заслиза по склона, като изпусна една оригния.

— Толкова хубаво не съм се смял от седмици! — каза Том Джонстън. — Това е като тръба за сбор!

Старият Джо кимна:

— Срамота е, че ми е роднина, но това бе най-хубавият номер, който съм чувал в църквата! И си беше „божествен аромат“ наистина!

Веселата Мери изсумтя презрително:

— Много хубаво се смеете, но аз седях до това старо, отвратително същество. Пасторът ме погледна толкова подозрително. Като че ли бих направила такова нещо! Миризмата едва не ме уби!

Лаклан отметна глава и се заля от смях.

— О, не се тревожи, Мери — успокой я той. — Само си помисли, че всички щяхме да умрем, ако не можехме да правим това, което Шила направи, само че ние не го правим толкова публично.

— Но моля ти се, докторе! — каза Веселата Мери възмутено и си тръгна решително.

Том Джонстън се обърна към Биди, която се бе смяла до припадък и сега седеше на един камък и си вееше с шапката.

— Мога ли да те закарам до вас, Биди? Децата могат да седнат един в друг и ще има малко място за теб.

Лицето на Биди светна, но Мирабел, която много обичаше акушерката и харесваше компанията ѝ, каза бързо:

— О, но аз щях да те поканя да хапнем заедно на обяд. Има предостатъчно.

— О, това ще бъде чудесно — съгласи се Биди. — Аз имам само студено овнешко месо, то ще издържи до утре.

— Тогава аз тръгвам — сбогува се Том и се запъти към каруцата, където семейството му чакаше нетърпеливо.

Шона и Нийл вървяха след възрастните.

— Хареса ли ти църквата? — попита Нийл.

Шона стискаше библията си, вървеше като „истинска млада дама“ и се опита да отговори учтиво:

— Беше много хубаво. Харесах как баща ти чете, има наистина хубав глас. Но... — трапчинките ѝ се очертаха по-ясно — Шила беше най-добра от всички.

— Веднъж чух как една крава направи същото — избухна в смях Нийл, — но не толкова силно като Шила.

Още се смееха, когато стигнаха до Доди на същото място край пътя, където го бяха оставили преди повече от час. Иласейд с надменно пренебрежение към всичките му увещания преживяше блажено.

— Господи, човече! — извика Хеймиш. — Още ли не си я закарал до Кройнакан или вече се връщаш?

Доди погледна като виновно куче.

— Не иска да тръгне, колкото и да я викам. Опитвах и да я тегля, и да я бутам, но проклетото животно е като запечено дупе. Просто не помръдва!

Фийби се замисли.

— Доди, може би тя не познава новото си име. Как ѝ викаха преди?

— Лютиче — отговори той презрително. — Искан да е с по-специално име и мислех, че Иласейд ще е прекрасно.

— Защо не я повикаш с името, с което е свикнала... само този път! — побърза да добави Фийби, тъй като очите на Доди се насълзиха.

— Е, хайде, човече — придумваше и Хеймиш. — Фийби е права. Можеш да я наричаш както си искаш, щом я заведеш благополучно до Кройнакан.

— Само този път — съгласи се Доди и глупаво подсмръкна.

— Лютиче, Лютиче — започнаха да викат всички в един глас, но кравата повдигна мътните си очи, измуча надменно и остана на мястото си.

Ято чайки излетя от съседната нива към морето, което светна от слънцето, проблеснало с нежелание иззад тежките сиви облаци.

— Всички ще я бутаме — реши Хеймиш и решително тръгна напред.

Тръгнаха и другите, подпряха с рамене масивната космата задница. Биди свали официалната си шапка и внимателно я постави на тревата, преди да влезе в битката.

— Проклетата крава! — пухтеше тя. — Много съм стара за тази работа! Тръгвай, стара вещице!

Но вместо да тръгне напред, кравата направи няколко крачки назад, като разбута всички настрани. Опашката ѝ се размаха, след това се сви нагоре и потече тор като гъста каша. Той изглежда нямаше край и през цялото време животното стоеше с изражение на огромно облекчение.

— Шапката ми! — извика Биди, но тя бе изчезнала под потопа.

— Боже мой! — Доди показа за миг зъбите си, боядисани от тютюна. — Може би наистина е била запечена в края на краищата!

Без повече увещания кравата се обърна и кротко тръгна в посока на Глен Фалан, а Доди подтичваше след нея.

Биди с ужас гледаше планината от фъшкии, които покриваха шапката ѝ:

— Проклетата крава! Мръсницата съсипа най-хубавата ми шапка! Никога вече няма да мога да я нося!

— Ш-ш-т! — предупреди Хеймиш. — Псуваме в неделя, така ли?

— По дяволите неделята! — изкрещя Биди възмутено и се втурна към къщи, въпреки че Мирабел я подсети за поканата за обяд.

* * *

— Е, как ти хареса първата църковна служба? — обърна се Фъргъс към Шона, когато седнаха на масата.

Тя го погледна, поднесла парче пиле към устата си.

— О, татко! Толкова много не съм се смяла отдавна!

Баща ѝ повдигна вежди, а Мирабел хвърли на Шона предупредителен поглед, но беше късно, тя вече разказваше за всичко, което бе станало, а Фъргъс се смееше неудържимо.

Лицето на Мирабел се успокои. Напоследък Фъргъс се смееше по-често и само дъщеря му можеше да извика у него такъв смях от сърце. Той изтри очите си, в които още светеше радостен пламък.

— А научи ли изобщо нещо за Господа?

— О, да — увери го Шона. — Но повече научих за газовете на Шила и запечатаната крава на Доди! О, горката Биди! Тя толкова се разстрои заради шапката си. Може би Господ ще се погрижи тя да получи нова шапка, защото пасторът каза, че Той се старее да ни дава каквото имаме нужда, а Биди най-много има нужда от нова шапка.

Вечерта Шона бе толкова възбудена, че не можеше да стои мирно, докато Мирабел четеше от библията. На другата сутрин щеше да тръгне на училище и пред нея се откриваше един нов свят.

— Утре ще се държиш както трябва — предупреди я Мирабел. — Чух, че една добра нова учителка е дошла от Обан^[1]. Старият Род се е пенсионирал и отишъл да живее при сестра си в Мъл^[2]. Той винаги е бил много мек с децата, а тази, както разбирам, е много строга — „истински татарин“, и не търпи никакви глупости.

— Може ли да обуя кафявите си чорапи, вече е пролет? С вълнените, които ми оплете, ми беше много горещо и краката ме сърбяха.

— Не, госпожице, с черните. Още е доста влажно и студено. Сега бързо в леглото, кажи си молитвата и не искай от Бога нищо за себе си.

Шона се сгуши под одеялата и помоли Бога да благослови всички хора в Рейна, особено баща ѝ и Мирабел.

— И, Господи — шепнеше тя, — Мирабел казва да не моля нищо за себе си, но има едно-две дребни неща, които ме тревожат. Искам татко да ме обича през цялото време, не само понякога, и бих искала Биди да получи нова шапка, защото е стара и няма много пари, и ако можеш да направиш някакво чудо. И Мирабел е най-добрата на света, но ме кара да обуя тези черни чорапи утре и аз ще трябва да го направя, но моля ти се, Господи, направи така, че никое от децата да не ги забележи. Те са удобни и топли, но са черни и в тях краката ми са като маркучи, така че бъди добро момче, Господи, а аз винаги ще се старая да бъда добро момиче. Амин.

Обърна се по гръб и се загледа в тавана. Там имаше малко петно от влагата с форма на човешка глава. Хубава глава и тя знаеше, че е главата на Исус, защото имаше малка брадичка също като в рисунката на картичката, с която отбелязваше до къде е стигнала в библията.

— Лека нощ, Исусе — пожела му тя и като прегърна парцалената си кукла, се сгуши в Тот, която вече похъркваше.

* * *

На следващата сутрин се задави с кашата, остави вареното яйце и бе толкова възбудена, че Мирабел не знаеше какво да прави, а баща ѝ изпадна в лошо настроение. Бе готова много преди Мирабел, която щеше да я изпрати до училище, защото бе първият ѝ ден.

Нийл подсвирна, когато ги подмина по пътя; от всички посоки се стичаха деца, някои още със закуска в ръцете си. Училището бе обърнато към морето. Вълните с грохот се разбиваха на брега и във въздуха се усещаше сол. Три нови деца щяха да се запишат и Мирабел изчака реда на Шона, преди да си тръгне с приведени рамене и почти просълзени очи. Досега Шона бе много щастлива, но като видя Мирабел да се отдалечава, в гърлото ѝ заседна бучка и изведнъж се почувства много малка и изоставена.

— Шона Маккензи?

— Д-да.

— Ела с мен, Шона. Аз също съм нова и ми се струва, че и двете сме малко притеснени, така ли е?

Новата учителка бе висока и слаба, с руса коса и сини очи. Шона помисли, че е изключително красива и не знаеше защо Мирабел я бе нарекла „татарин“.

Класната стая бе голяма, миришеше на тебешир и мухлясали книги. Цяло море от лица се обърна, за да изгледа Шона и другите нови деца. Току-що върнали се от великденската ваканция и без никакво желание да стоят в училище, по-големите деца си търсеха повод за развлечение и захихикаха, когато новодошлите бяха поставени в отделен за тях ъгъл. На Шона ѝ ставаше ту горещо, ту студено, струваше ѝ се, че всички гледат чорапите ѝ. Държа краката си свити под седалката, докато я заболяха и съсредоточи вниманието си върху блед слънчев отблясък, който танцуваше по прозореца.

Скоро стана ясно, че новата учителка държи на дисциплината. Децата, свикнали със „стария Род“, седяха отпуснато на чиновете си, докато строга забележка набързо ги накара да се изправят.

— По-изправени, по-изправени! — командваше госпожица Фрейзър. — Всеки да си представи, че има летва под дрехата си.

Слисаните деца седяха прави като пръчки, със стиснати спокойно ръце върху чиновете. Едно момче кихна силно и прекара ръкав под носа си.

— Как се казваш? — попита госпожица Фрейзър, като го гледаше строго с ясните си сини очи.

— Ъ-ъ, Ули Маккинън, госпожице. Хрема имам, това е. Сополите ми просто си текат.

Това бе най-малкият брат на Нанси, този, при чието раждане бе помагала и неговият език бе още по-неделикатен от този на другите в семейството. Класът се закиска, но един поглед на госпожица Фрейзър ги накара да млъкнат.

— Утре си носи носна кърпа, Уилям — каза тя и се обърна към черната дъска.

Ули преглътна и се зачуди дали парче от някоя стара риза на баща му ще може да мине за носна кърпа. Течащия му нос го тормозеше непрекъснато; майка му редовно му дърпаше ушите и казваше, че може да се подхлъзне по мокрите му ръкави. Даваха му

много парцали от стари чаршафи и стари ризи, но най-често ги използваше да изчисти калта от обувките си в случаите, когато и баща му му опъваше ухото.

На класа дадоха да решава задачи и настъпи унило мълчание, а госпожица Фрейзър насочи вниманието си към новодошлите. Бе възхитена, когато откри, че Шона знае азбуката и я попита дали може да напише буквите и да ги покаже на другите две малки деца. Шона разцъфтя от гордост и прекара щастливо следващия час, като пишеше големи печатни букви с цветни моливи. Но когато дойде време за игра, тя бе заобиколена от група присмиващи се деца, престана да гризе червената ябълка, която Мирабел ѝ бе дала, и загледа децата, които крещяха напевно:

— Учителска любимка, готова за снимка! Черни чорапи на бръчки, крака като пръчки!

— Я се махайте — извика тя и от яд очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Ще ни дадеш ли да гризнем от твоята ябълка? — попита едно луничаво момче с черна щръкнала коса.

Изведнъж сред групата се втурна Нийл със стиснати юмруци.

— Оставете я на мира — извика той заплашително, — иначе ще ви смачкам носовете. Просто завиждате, че е по-умна от вас!

— Да браниш момиче! — изкрещя Ули с отвращение. — Какво ти става, Нийл? Тя е още бебенце.

Шона се спусна напред като светкавица и сграбчи Ули за косата. От носа му излязоха балони, а по лицето му потекоха сълзи, но ръката стискаше косата му още по-силно.

— Върни си думите — предупреди Шона, — или ще ти изскубя цялата коса и ще станеш плешив като старец!

Децата завикаха от възхищение, а Ули викаше от болка.

— Извинявай! Повече няма да казвам, че си бебе! — обеща той изплашен.

Дотича госпожица Фрейзър.

— Какво става, за бога? — поиска да узнае тя. — Помислих, че убиват някого.

Децата смутено пристъпваха от крак на крак, а Ули отново изтри носа си с ръкав.

— Просто си играехме, госпожице.

— Добре, в бъдеще играйте по-тихо... и моля те, Уилям, донеси си носна кърпа утре. Трябва да се засрамиш, толкова голямо момче си.

Децата бавно се изнизаха, а Шона победоносно погледна към Нийл.

— Можеш ли да мяташ камъчета? — попита той кратко.

— Не още.

— Добре, ще ти покажа в обедната почивка.

Шона се усмихна. Знаеше, че вече никога няма да я наричат бебе.

[1] Обан — град в Западна Шотландия. — Б.пр. ↑

[2] Мъл — остров от Хебридските, ок. 350 кв.м.площ. — Б.пр. ↑

5.

Шона прекара лятото на своята шеста година в разходки из долините и ливадите на Рейна. Нийл и тя бяха неразделни. Понякога и други деца идваха с тях, но по-често бяха сами и всеки откриваше, че другият също обича дивите простори и дребните създания на природата. И двамата бяха чувствителни, умни и трудно понасяха децата на тяхната възраст, в чието шумно присъствие изчезваше красотата на дивия живот, който те с такова желание търсеха. Обширните открити ливади бяха пълни с птичи гнезда. Пъстърва проблясваше в бистрите реки и те с часове лежах на изпъстрените с цветя брегове, погълнати мълчаливо от любимото на много деца от Рейна забавление — да ловят риба с ръце. Нийл бе много опитен в това изкуство и с лекота можеше да извади някоя извиваща се сребърна рибка от водата, а Шона изпадаше в отчаяние, защото ѝ се струваше толкова трудно, че никога няма да се научи.

В наистина горещите дни, когато светът навън бе примамлив, а класната стая — горещ задушен затвор, госпожица Фрейзър водеше децата да плуват. Плитчината в края на езерото Тени бе идеална за начинаещи. Нищо не можеше да бъде по-чудесно от това да топнеш сгорещените си крака в хладната вода и този пръв допир, от който спираше дъхът, децата посрещаха с възторжени викове.

„Модерните методи“ на госпожица Фрейзър и изключително хубавата ѝ външност вече бяха я превърнали в обект на много приказки. Местните земеделци и рибари изведнъж започнаха да си намират много неотложна работа, която ги водеше подозрително близо до езерото, а там, под прикритието на лятната зеленина, можеха тайно да изучават гъвкавото тяло на госпожица Фрейзър, облечено в бански костюм, като тъжно я сравняваха със своите „вещици“.

Някои деца нямаха бански костюми, но щастливо цамбуркаха по долни гащички. Мирабел набързо бе ушила от парче плат нещо, което приличаше на костюм, и Шона гордо се плацикаше в яркочервеното одеяние.

Кучета идваха и участваха във веселбата. Болонката Тот бе добила навика да ходи всеки следобед до училището, за да чака младата си господарка и естествено, ако в програмата щеше да има плуване, това означаваше приятно разнообразие в дългите следобеди, когато трябваше да чака, докато училището свърши.

Всеки нов ден настъпваше със синьо безоблачно небе. Пчели лениво жужукаха в тревите. Птици брегобегачи се провикваха с особеното си подсвиркване, а ловците на стриди с дългите си червени клюнове спокойно търсеха из блатата мекотели. Маранята предизвикваше странни видения и отдалеч блестящите пясъци приличаха на горящ сняг. Старци седяха по стените на пристанището, пушеха лулите си и си спомняха младите години, когато не само умът им можеше да скита на воля.

И въпреки че островът бръмчеше с лениви летни звуци, самите хора усилено се занимаваха с най-различни неща. Лятото бе време за приготовления. Вдигаха и обръщаха торфа, сеяха нивите и оправяха щетите, нанесени от зимните бури. Но в Рейна никога не бързаха. Нещо толкова просто като поправянето на кошче за лов на раци можеше да отнеме много време сред приятна компания. Катранът и солта приятно дразнеха обонянието. Крясъкът на чайките и вълничките, които плискаха позеленелите подпори на кейовете, превръщаха времето в нещо, което по-скоро ти се иска да задържиш, отколкото да измине.

В един такъв ден Фъргъс тръгна към нивите да се срещне с Боб и младия Матю. Изправи силните си рамене и дълбоко вдъхна благоуханния въздух. Бе един от хубавите му дни. Всичко бе минало добре и видът на нивите му с жито, избуяло вече до коляно, повишаваше самочувствието му. Споменът за Хелън още го мъчеше, но времето постепенно намаляваше остротата на болката, която бе изпитал, когато я загуби. Отначало му се струваше, че мрази Бога, мрази обстоятелствата, които бяха отнели младия ѝ живот. Бе изпаднал в пълна самота и цялата му душа плачеше за нея. Тя се явяваше в сънищата му и той протягаше ръце, за да я прегърне, само за да се събуди в реалността и в празната стая. Знаеше, че насън вика името ѝ, защото няколко пъти Шона бе заставала на вратата му с големи изплашени очи.

— Татко, пак я викаш! — каза тя веднъж, с ридание, заседнало в гърлото ѝ.

Малката фигурка в бяло изглеждаше толкова самотна и уплашена, че той искаше да я вземе в ръце и да я сгуши до себе си в леглото, но нещо го възпираше. Вече не мислеше за дъщеря си като за натрапник, който живее на мястото на жена му, защото щом я погледнеше, разбираше, че Хелън се е преродила във всеки неин поглед, във всяка трапчинка на бузите ѝ. Но той се боеше да обикне отново. Знаеше, че това е проява на малодушие, но черната сянка на смъртта вече го бе ограбила от две любими същества и той не можеше да рискува да отдаде сърцето си, което вече бе белязано от скръбта.

Погледна житната нива и си спомни деня, когато бе придумал Хелън да излязат под някакъв предлог и след това я бе любил в легло от дъхави треви. Бе обзет от страст и бе като замаян. Зеленото жито и синьото небе се бяха слели в едно. Тя се бе изплъзнала и дразнейки го, бе избягала със смях. Златистата ѝ коса блестеше на слънцето като огън, а дишането ѝ бе учестено, когато най-последно я бе хванал и се бяха сборичкали. Затова обладаването на гъвкавото ѝ тяло след борбата го бе направило още по-щастлив. Може би в този ден на палецо слънце и слети горещи тела е било заченато детето им.

Дрезгавият вик на Боб прекъсна мислите му:

— Виждал ли си Кери?

— Не, той нали винаги е с теб?

Загорялото кафяво лице на Боб бе сърдито.

— Ах, проклетникът, сигурно си е харесал кучката на Макдоналд. Трябваше ми, за да помогне на старата Пег да прибере агнетата и овцете от горната нива.

— Видях го при езерото Уий — обади се Матю, вече снажен младеж на деветнайсет години. — Много кучета бяха влезли във водата заедно с децата и оная нова учителка. — Очите му светнаха. — Тя наистина е хубава жена, с хубави форми, без да е кльоцава. Видях гърдите ѝ да се подават от горния край на костюма. Изпотих се само като ги гледах.

— Да опустеят и жената, и плуването ѝ! — избухна Фъргъс. Знаеше всичко за госпожица Фрейзър. Шона говореше само за нея, мъжете с копнеж обсъждаха вида ѝ, жените също го обсъждаха, но никога доброжелателно. Обърна се рязко. — Ще слеза до езерото!

Много глупости измисля тази млада учителка. Ако Кери е там, ще го доведе, но първо ще надумам на госпожица Фрейзър каквото ми е на ума. Както разбирам, тя само обърква всичко. — Отдалечи се, а Боб се изплю с отвращение.

— Виж какво направи, малък глупако! — скара се той на засрадения Матю. — От всичко, което знам, се вижда, че момичето е истинска дама, но и кибритлия. Ако тя и Маккензи си разменят думи, гората ще пламне от искрите, които ще се разхвърчат.

Фъргъс излезе на пътя и мина за по-пряко през гората. Снопове слънчева светлина играеха по килима от борови иглички под краката му, а една катеричка му се скара сърдито някъде от високо скришно място. В гората бе хладно и спокойно и ядът му се изпаряваше също толкова бързо, колкото бе избухнал. Наблизо ромолеше поточе, водата леко се плъзгаше върху позеленелите камъни. Спря, за да напръска лицето си с освежителната планинска вода и вдигна очи към един заек, който миеше муцуната си, осветен от слънцето. Затаи дъх и не помръдна, докато малкото създание не завърши тоалета си и полека се отдалечи. Странна мисъл мина през ума му, когато видя заека. Бе винаги зает с толкова работи, че рядко имаше време за нещата, които някога тъй бе обичал, и продължи да върви бавно, дълбоко замислен. От езерото се зачуха викове и смях и той си представи Шона, почерняла от слънцето да цапа във водата и да вика от радост. Знаеше, че с нея ще бъде Нийл Маклаклан и се чудеше дали чрез невинните деца не би могъл да постигне мир с Лаклан. Мисълта за сдобряване напоследък много го занимаваше, защото знаеше, че черният облак на срам и вина ще тегне над него, докато не се извини. Но не знаеше как да постъпи. Когато имаше детски оплаквания, винаги Мирабел водеше Шона при лекаря. Когато се бе разболяла от шарка и Лаклан трябваше да дойде у тях, за да я прегледа, той бе на панаира за добитък в Обан, а като се върна, Шона бе вече на крака. Той самият никога не бе имал нужда от лекар още от дете, така че нямаше претекст пътищата им да се кръстосат. Често бе минавал покрай Фийби и Лаклан, но те или бяха с приятели, или Лаклан профучаваше с двуколката край него, а той никога не можа да събере достатъчно смелост, за да го поздрави след толкова години мълчание. Знаеше, че Шона често ходи в Слокмор и дълго бе мислил под някакъв предлог да иде да я прибере, но все или беше твърде зает, или тя се връщаше преди той да се е решил.

Приблѳжи гъсто залесените склонове над езерото и спря да запали лулата си. Беше много тихо, само дребни животинки прошумоляваха из папратта и той ясно чу как някой възкликна от изненада, наблизо, като че ли до самия него. На по-малко от четири метра стоеше госпожица Фрейзър. Бе я виждал доста често от разстояние, високата ѳ тънка фигура не можеше да се сбърка с друга. Не можеше да я сбърка и сега, макар тя да стоеше пред него съвсем гола, очите ѳ разтворени от ужас, а вратът и лицето ѳ почервенели. Бе влязла в гората да се избърше и облече, без да подозира, че може да срещне някого на тихата заспала поляна сред дърветата. Бе поплувала добре и тялото ѳ лъщеше от съприкосновението с ледената вода. Децата се обличаха зад разни храсти около езерото, а тя бе дошла на обичайното си място, далеч от любопитните очи. Банският ѳ костюм лежеше в краката ѳ, където току-що го бе пустила, и протягаше ръка към кърпата, когато наблизо изпука клонче.

За миг мъжът и жената се гледаха, без някой от тях да има волята да помръдне. Бе като бързо показана картина, на която времето е спряло. Слаби шумове се чуваха в гората, но вятърът, който допреди миг бе докосвал върховете на дърветата, сега бе затаил дъх. Някъде отгоре изписка чайка, малка полска мишка се шмугна да се скрие в мъховете, а всичко друго бе в очакване.

Фъргъс гледаше съвършената красота на тялото ѳ, освежено от водата. Не бе в състояние да спре очите си, които обходиха всяка негова част. Гъвкавите ѳ загорели крака бяха дълги и добре оформени. Бедрата и коремът свършваха в тънък кръст, а гърдите ѳ бяха малки, но безупречни, млади и твърди, като се повдигаха от бързото дишане. Вратът ѳ бе тънък, а чертите на лицето — нежни и чувствителни. Косата ѳ блестеше като жито на слънцето, малки къдрици съхнеха около ушите, порозовели от смущение. Сърцето му блъскаше в гърлото, а в ушите му сякаш бучеше бурно море. Страст, каквато не бе изпитвал от години, го завладя и слабините му пламнаха. Всяка клетка в него крещеше и той чувстваше как кръвта му пулсира, докато цялата слезе надолу и усети твърдост да опира корема му. Знаеше, че тя ще види какво става, но нямаше сили да го спре. Искаше да се втурне към нея и да притисне прекрасното ѳ тяло към себе си. Искаше да усети голите ѳ гърди в ръцете си, да я хвърли върху мъховете и да я притежава там, наред смълчаната гора, искаше да я чуе да вика от

болка и екстаз, защото знаеше, че ще бъде груб и невъздържан в завладяващото го желание. Изби го пот, краката му отслабнаха и трябваше да се подпре на ствола на едно дърво, за да се задържи. Сърцето му биеше лудо, докато се опитваше да овладее пулсиращата топлина в основата на корема си, устата му пресъхна.

Тя гледаше високата му слаба фигура и първият ѝ порив бе да избяга. Бе чула всичко за Фъргъс Маккензи. Хората от Рейна се държаха лукаво с новодошлите. Правеха намеци и прикрити нападки и твърдяха, че не искат да клюкарстват, но клюкарстваха през цялото време и постепенно бе научила, че Фъргъс е загубил любимата си съпруга при раждане и е обвинил доктор Маклаклан за случилото се. Знаеше историята на този ожесточен самотен човек, Кърстийн Фрейзър го бе наблюдавала от разстояние и бе изпитвала жалост към него. Съжаляваше и малката Шона Маккензи, която бе жива и смела, умна и бърза, ала все пак някак си самотна и тъжна.

Но мъжът, за когото бе слушала, не бе същият, пред когото стоеше сега, черните му очи я гледаха с настойчивост, която я порази. Погледна бронзовите му силни ръце, стиснати така, че вените се издуваха и си помисли, че ще счупи чашката на лулата си. Стегнатите мускули на тялото му напиреха под тънката риза. Яката бе отворена и тя видя ясно как пулсът му бие бързо на шията. Имаше красиво лице с изсечени силни черти, а косата му бе толкова черна, че блестеше на светлината със синкав оттенък. С внезапен порив на нежност тя забеляза мокрите къдрици, залепнали от пот на челото му. Вече не искаше да бяга, а чувстваше, че може вечно да стои в тази гора и само да го гледа. Позволи на очите си да огледат цялото му тяло и видя, че голотата ѝ е предизвикала желание в силния груб мъж, за когото се смяташе, че няма чувства, говореше се, че е с лош характер и недосегаем.

Забрави смущението си и усети странно чувство под корема си. Пулсът биеше бързо в утробата ѝ, тялото ѝ се сгря от възбуда, каквато не бе изпитвала след Доналд. Доналд! Колко мило бе това име за нея. Бе умрял от мозъчен кръвоизлив само месец, след като бяха сгодени. Не искаше да живее без него, но след това разбра, че трябва напълно да скъса с дома и семейството си, особено с майка си, която не я оставяше нито за миг да се опита да забрави Доналд. Майка ѝ бе тъгувала и оплаквала загубата, не се разделяше с миналото и

непрекъснато скърбеше за погубеното бъдеще на дъщеря си с младия човек, когото тя бе одобрявала почти във всички отношения.

В Рейна Кърстийн бавно събираше парчетата на разбития си живот и вече обичаше зеления остров. Бе открила, че хората от острова са потайни и скрити по много житейски проблеми, но заплетените човешки отношения толкова ги интригуваха, че бяха винаги готови да разкажат с намеци някоя противна клюка, понякога толкова нелепа, че бе трудно да се повярва.

Някои, като Бихаг Бийг и Мораг, предачката, бяха невероятно добри, и по маниери, и по въздържаните приказки, а други — като семейство Маккинън — бяха толкова открити и искрени, че можеха да те смутят, но пък тъй обичливи, че с тях бе лесно да се чувстваш естествено. Винаги щеше да помни първото си посещение в дома им. Бе искала да поприказва с госпожа Маккинън за постоянната хрема на Ули, но я посрещна Нанси, която незабавно направи чай и се настани с желание за разговор. Сватбата бе съвсем наблизо и тя цял час угощава Кърстийн с приказки за Арчи, чието силно желание правело „копчетата на дюкяна му да изхвърчат“ всеки път, когато били заедно сами.

— Да, но аз чакам сватбата, наистина — бе продължила тя. — С мъка чакам вече, защото цялото ми семейство е устроено така. Двамата ми големи братя са женени сега, но докарваха стария Роди до полуда в училище, като си пъхаха ръцете под полите на момичетата, а Ули няма още десет години и вече позволява на момичетата да гледат петела му.

Кърстийн се покашля:

— За малкия ти брат съм дошла, Нанси. Кога ще се върне майка ти? Не мога да чакам много.

— А, ще се забави. Занесе роклята ми в Лейгмор и с Мирабел ще бърбят с часове. Мирабел бродира малки цветчета по целия корсаж на роклята. О, ще бъда прекрасна в нея, знам си, и понеже се запазих девствена, макар Господ да знае какво ми струваше това, няма да бъда като онези лицемерки, които отиват пред олтара целите в бяло, а изплюват децата като слоновете след седем месеца и казват, че са се родили преждевременно.

— Нанси, трябва да тръгвам — знам, че скоро ще напуснеш този дом, но дотогава би ли се опитала да научиш малкия си брат да не псува толкова много и би ли помолила майка си да го заведе при д-р

Маклаклан. Непрекъснато му тече носът, неприятно е, но трябва да се намери причината за хремата.

Нанси погледна загриженото лице на хубавата жена и избухна в смях.

— Госпожице Фрейзър, не ставайте смешна. Ние всички се научаваме да псуваме, преди да се научим да говорим както трябва! Не бива да обръщате внимание, защото не можем да се променим. Ще говоря с мама да заведе Ули при лекаря, но съм сигурна, че няма да помогне с нищо. Ули се роди със сопол на носа си! Аз знам, защото го изродих и той подсмърча от самото начало. Но много мило, че мислите за него и ще кажа на малкия разбойник да внимава какво приказва в бъдеще!

Кърстийн се измъкна от топлата тъмна кухня, бързо се скри зад ъгъла и избухна в смях, а след това се успокои, отиде по тревистата пътека до Морисънови, защото искаше Елспет да занесе бележка на Фийби, с която се бе сприятелила.

Хектор си беше вкъщи и Кърстийн чу високи гласове още преди да стигне до отворената врата. Елспет щеше да пече нещо и с бяла от брашното ръка размахваше точилка срещу Хектор, който бе потопил краката си в леген до огъня и гледаше в него със стъклен поглед. Никой от двамата не забеляза Кърстийн и тя бързо, на пръсти се отдалечи от тази сцена, без да подозира, че Елспет не би се обидила, ако някой подслуша спора ѝ с Хектор. Враждебното ѝ отношение не бе тайна и не я интересуваше кой ще научи за това, а Хектор, свикнал от години с натякванията, едва ли знаеше, че може да има и друг начин на живот.

Но независимо дали псуваха или се караха, клюкарстваха или се смееха, жителите на острова бяха различни от всички други хора, които Кърстийн познаваше, и това бе приятно, тя започваше да обича начина им на живот. Господарите от Бърнбреди бяха нещо друго. Бяха поканили Кърстийн на чай в Бърнбреди. Госпожа Балфур имаше навик да кани новодошлите в дома си, за да може да ги поогледа. Кърстийн с мъка бе издържала това си посещение; бе седяла на края на голям, покрит с кретон диван и бе подложена на кръстосан разпит, стигащ до грубост, като непрекъснато усещаше как свитите очички на госпожа Балфур я оглеждат най-подробно. След това господарят я бе завел в кабинета си, за да ѝ покаже колекцията си от пеперуди. Бе се

притискаше силно до нея под разни предлози, хилеше се в лицето ѝ с воднисти похотливи очи. Когато голямата му космата лапа се протегна и направо заопипва гърдите ѝ, тя силно го удари по лицето и помоли веднага да я закарат вкъщи.

— Симпатична млада жена — отбеляза госпожа Балфур, като гледаше отдалечаващия се файтон. — С добри обноски, но нищо интересно в семейството ѝ. Защо ли си тръгна толкова скоро? Не бе много учтиво, а бях останала с впечатление, че е възпитана.

— Момиче с дух — промърмори господарят, а кръвясалите му очи светнаха при спомена за твърдите млади гърди на госпожица Фрейзър в ръцете му.

Кърстийн се приспособи добре към новия си живот. Училището бе уютно с големите си камини и любопитните малки ниши и пролуки. Сърцето ѝ бавно заздравяваше и тя чувстваше, че в нея настъпва покой. И ето я сега сред боровата гора, а цялото ѝ същество гореше от чувствата, които Фъргъс Маккензи бе породил в нея. Усещаше, че дори и след като мигът отлети, тя никога вече няма да има покой, докато мъжката сила на този човек бе в мислите ѝ.

Той дишаше вече по-леко, макар да бе изгарян от страст, която мислеше, че е умряла заедно с Хелън. Но постепенно гняв започна да измества копнежа и той не знаеше причината за това. Дали бе чувство за вина или срам, че изпита такъв прилив на възбуда към жена, която не бе Хелън, не знаеше, но той отново се овладя и с леко кимване с глава приключи случката като нещо съвсем незначително.

— Госпожице Фрейзър. — Гласът му бе рязък и студен. — Извинявам се и ви пожелавам добър ден.

Тя го проследи, докато изчезна сред зеленината, а лицето ѝ пламна от срам и смущение. С няколко думи той я бе обидил, бе я накарал да се почувства евтина и унижена. Силата на този човек, неговата мъжественост бяха засегнали струни, недокосвани никога преди, нито дори от Доналд. Знаеше, че той я бе пожелал, но гласът му и начинът, по който се измъкна, я караха да се чуди дали само не си въобразява, че го е привлякла. Фактът, че бе гола, бе изиграл голяма роля, знаеше това, но имаше и нещо друго, нещо, което бе избухнало във всеки от тях, привлякло ги бе като магнит, някаква тиха сила, почувствана и от двамата. Не можеше да е сбъркала и щеше да ѝ трябва дълго време, за да забрави тъмната страст, блеснала в очите му

и почти осезаемата дълбочина на желанието му. Облече се бавно, за да могат горещите ѝ бузи да изстинат, а ръцете ѝ да спрат да треперят.

Децата ставаха нетърпеливи, но все пак не бяха се разбягали. Шона хвърляше камъчета във водата, а Нийл седеше на голям камък, покрит с мъх, обхванал бе колене с ръцете си и гледаше замислено.

— Шона!

Тя се обърна и го погледна. Потъмнялата му кожа блестеше, а разрошените му руси къдрици се развяваха от лекия вятър. Тя беше само на пет години, а той — на седем, но тя вече го смяташе за най-хубавото момче в класа. Той винаги се държеше покровителствено към нея и макар често да играеха груби игри и да си разменяха гневни думи, той винаги знаеше кога трябва да спре.

— Да, Нийл?

— Защо баща ти мрази моя?

— Но това не е вярно, нали? — изуми се тя.

— Чух мама и татко да си говорят. Беше през нощта и не можех да спя от горещината. Тяхната стая е до моята и чух как мама пита татко защо не могат да имат още едно дете, а той каза, че не могат след това, което се е случило с Хелън.

Шона изучаваше стръкче трева.

— Странно. Баща ми вика насън една жена, наречена Хелън.

Нийл се намръщи и с детския си ум се опитваше да схване загадката.

— Но Хелън е името на майка ти. Не знаеш ли това?

— Н-не, аз винаги казвам само мама. Много странно, защото аз изобщо не знам много за нея. Питам Мирабел и тя ми разказва доста, но е толкова заета, че често ми казва да си мълча. Баща ми не говори нищо — е, почти нищо. Хеймиш казва, че е била прекрасна жена с коса и очи като моите.

Нийл погледна дълбоките сини очи на Шона и златисточервената ѝ коса, но още не бе на възраст да оцени женската красота.

— Както и да е — продължи той. — Майка ми каза: „По дяволите този Фъргъс Маккензи! През всичките тези години знае, че не беше прав, но не е достатъчно мъж, за да се извини“.

Очите на Шона светнаха:

— Баща ми е голям и добър мъж! Извини се, Нийл Маклаклан!

Той запази спокойствие и метна един камък към неподвижната повърхност на езерото.

— Не аз съм казал това и затова не мога да се извиня. Но както и да е, истината е, че баща ти никога не говори с моя, а това е много лошо от негова страна, защото баща ми е най-добрият на света.

Нийл погледна нейното гневно и тъжно малко лице и разбра, че е отишъл твърде далеч. Скочи от камъка и я прегърна с несъзнателен жест на обич.

— Виж, Шона — ей там до храстите! Ули Маккинън пак се фука! Показва на момичетата колко нависоко може да пишка!

Тя изтри очите си и видя Ули с изпънато напред тяло и тънка струйка, която се издигаше във въздуха. Няколко момиченца гледаха любопитно, макар свенливо да бяха вдигнали ръце пред очите си, а насърчени по този начин и други момчета се присъединиха към Ули, докато се образува цяла редица фонтани, стигащи до различна височина.

Нийл стисна ръката на Шона и двамата паднаха един върху друг със смях. В този миг се появи госпожица Фрейзър и събра малкото си стадо.

* * *

Лятото мина. Дните бяха дълги и слънчеви, но понякога ги раздираха силни електрически бури, които изливаха дъжд върху изсъхналата земя с такава сила, че тревите полягаха под натиска му.

Арендаторите и стопаните се радваха на дъжд и реколтата стана добра, всички жънеха до тъмно. Каруците бяха натоварени с дъхаво сено, на което децата и възрастните седяха на път за вкъщи по здрач, веселите звуци на келтските мелодии пълнеха вечерния въздух, а песента и лятото, цвъртенето на птиците и смеховете се сливаха в едно.

Имаха навик по време на жътва една ферма или стопанство да помага на друга. В Кройнакан всичко бе събрано и бе ред на Лейгмор. Хидър и Тисъл се трудеха заедно с жътварите, а във въздуха се носеше топлият аромат на прясно ожънато жито.

Шона обичаше това време от годината и с нетърпение очакваше жътвата в Лейгмор. Всеки ден тичаше до къщи от училище, следвана по петите от Тот, изяждаше филия прясно опечен хляб, дебело намазана с мармалад, изпиваше чаша гъсто мляко и отиваше на нивата. Знаеше, че баща ѝ ще е там, голям и силен, съблечен до кръста докато работи. Обичаше да бъде близо до него, да гледа напирещите мускули под загорялата му кожа и да усеща миризмата му, топлата му следобедна миризма. Миризмите му бяха различни в различните часове на деня. Сутрин миришеше на сапун за бръснене и свежест, следобед — на земя и коне, на сено и пот от труда, а вечер — на карболов сапун и мокра коса, имаше свеж дъх и пламтяща кожа. Чудеше се дали той усеща различни миризми по нея и се надяваше, че повечето са хубави. Опитваше се да се пази чиста, но беше трудно. Обичаше да се търкаля по сеното и събираше паяжини и прах с косата си, от което Мирабел мърмореше недоволно и донасяше ваната.

Бе хубаво да се работи редом с мъжете и тя бе много полезна с греблото. Погледна Хеймиш, седнал най-отгоре на пълната каруца, червената му брада светнала от слънцето. Матю събираше житото с Боб и Мърди, а Доди, който се радваше на жътвата, защото никога не оставаше без работа, го обръщаше и вдигаше. През тези дни той бе в едно приповдигнато настроение. Най-скъпото му същество бе Иласейд и тя най-сетне очакваше теленце. Тя не бе готова за бика, когато Доди бе си помислил, и я бе водил напред-назад през долината, докато и човекът, и животното останаха без крака от изтощение. Господарят Бърнбреди научи, че Доди се опитва да чифтоса дръгливата крава с бика на Маккензи и прати да му кажат, че Иласейд винаги е имала телета през пролетта и че юни е месецът ѝ за чифтосване. Доди се бе гневил и чакал, докато великият ден най-накрая бе дошъл и бикът се бе събрал с Иласейд.

Доди бе обхванат от вълнение, каквото не познаваше. Бе собственик на крава, която щеше да има теле и за първи път в живота си той представляваше нещо. Бе също така влюбен в Иласейд и тъжно шепнеше в потрепващите ѝ уши, а тя изглежда го разбираше, защото му отговаряше с мучене. Бе посъбрал и някои други богатства. Омазненият му шлифер бе сменен с елегантна мушама в морскосин цвят и бе успял да разреши един въпрос, който от известно време тежеше на съвестта му.

Биди бе трогната и доволна, когато той се появи в Глен Фалан една спокойна лятна утрин и ѝ подари изненадващо хубава шапка. Бе го наблюдавала как се приближава през долината и се чудеше къде ли отива в такъв ранен час, макар да не бе необичайно да го видиш по всяко време на деня и нощта, тъй като той изглежда постоянно скиташе. Конопарчетата се рееха високо в небето, а мушитрънчетата пееха високо и Биди тъкмо се наслаждаваше на кашата си, когато бе видяла човек по пътя. Когато фигурата спря пред вратата ѝ и погледна тъжно към потока, спускащ се от Бен Мадок, тя разбра, че това е неин гост. Доди никога не влизаше направо, а се мотаеше около портала или на прага, докато го поканеха. Хората познаваха привичките му и никога не го обиждаха, като го карат да чака дълго.

Биди му даде остатъка от кашата в тенджерата на огъня, той хапна, пи чай и продължаваше да се мотае, докато тя се изнерви. Бяха я повикали от другата страна на острова, а вече не можеше да ходи много бързо. Понякога изпращаха за нея каруца, или пък срещаше двуколка в нейната посока, но често трябваше да извърви целия път, а разширените ѝ вени ставаха по-зле.

Доди се държеше подозрително, като стискаше нещо под палтото си, отваряше уста да каже нещо и я затваряше отново, без да продума.

— Какво ти става, човече? — избухна най-накрая Биди. — Да не би някой да ражда и да искаш съвет?

Той се изчерви до върха на шапката си и нервно оголи почернелите си зъби. Изведнъж измъкна нещо увито изпод палтото си и го побутна към Биди, като от вълнение обърна чашата си.

— Това е нещо малко за теб — продума почти неразбираемо. — Вместо оная, на която Иласейд се изсра! Тя не беше виновна, щото беше запечена, но аз все мислех как ти съсипа шапката. Тази ще ти е добре, ще ти отива! Знам, че жените обичат шапките да им отиват. Не е като другата на цвят, но е хубава, да, хубава е, просто хубава!

Биди не чу доста обърканото обяснение. Тя вече мереше шапката, като се перчеше пред огледалото върху полицата. Бе хубава плюшена шапка с чудесна украса и тя бе толкова доволна, че се наведе и целуна Доди по бузата. Той отново се изчерви и стана бързо, като едва не събори масата. Отвори вратата и бързо заподскача по криволичещия път, докато изчезна от погледа. Никога, никога откак се помнеше никой не бе го целувал и той докосна с големите си пръсти

скъпоценното място на бузата си, с широко отворена от удоволствие уста. Биди не бе го попитала откъде е взел шапката и той нямаше да каже нито на нея, нито пък на някой друг. Имаше толкова много шапки по таваните на Бърнбреди, цели кутии. И дрехи също. Той всъщност не трябваше да поглежда, защото го бяха изпратили да почисти натрупаните боклуци. Но бе надникнал и видял толкова дрехи, че можеха да топят всички хора в Рейна години наред, и изкушението се бе оказало много силно. Господарят не му плащаше добре за всичко, което вършеше, така че шапката и синята мушама му бяха като премия. Облече дъждобрана с известно вълнение, усещайки с наслада топлината му в сравнение със старото палто, и с опасение, че господарят и господарката може да си го познаят. Но те не го и погледнаха и той разбра, че и шапката на Биди няма да бъде позната.

И така той работеше и мечтаеше за Иласейд и нейното теле, мечтите го отвеждаха в приказни царства, където Иласейд щеше да го дари с потомство, че да има собствено стадо, толкова голямо, та хората да говорят за него.

След известно време Шона се умори да събира с греблото и Мърди ѝ помогна да се качи на каруцата до Хеймиш. Тя потъна в топлото меко сено и засенчи очите си с ръка, за да погледне Слокмор, сгущен долу в ниското. Бе поканила Нийл да дойде на жътвата, но той бе отказал. Когато искаше, можеше да се заинати, и този път бе непреклонен. Много обичаше баща си и не можеше да разбере никой, който не го обича. И Шона бе упорита по свой начин, също обожаваше баща си, макар да я болеше и да не разбираше защо той не показва обичта си, както Лаклан към детето си.

— Аз идвам в твоята къща, но ти никога не идваш в моята — обвини го тя, като се опита да обърне спора в своя полза.

— Баща ти трябва да се извини най-напред!

— Но за какво? О, наистина ми омръзна! Ти знаеш ли за какво трябва да се извини?

— Не, и не мога да попитам мама, защото тя не знае, че съм чул. Както и да е, това е работа на възрастните, а те стават странни, когато задаваш въпроси.

— О, Нийл, ела на нашата жътва! На всички други сме били заедно и те видях как работиш с баща ми съвсем добре. Мирабел приготвя страхотна вечеря за жътвата. Пече купища питки и прави

чудесни сладки, имаме пиле и шунка с пресен хляб. Ти просто ще обикнеш Мирабел. Тя е голяма и мирише приятно на фурна и макар че прегръща силно, не го прави често.

— Че аз харесвам Мирабел. Тя е страхотна. Бих искал тя да е у нас вместо Елспет, но все пак няма да дойда на вашата жътва.

— Не харесваш ли баща ми поне малко?

— Почти не съм говорил с него, а когато това се случи веднъж, той говореше намусено. Той е хубав и силен, и харесвам как крачи като великан, но все пак е намусен.

Шона се изчерви, защото не можеше да отрече това и разбра, че е загубила в спора, както ставаше винаги, когато с Нийл обсъждаха баща ѝ. Жътвата нямаше да е същата без Нийл. Други момчета и момичета се смееха и боричкаха, но те бяха различни и тя погледна тъжно към Слокмор. На въжето леко се развяваше пране, а малката точка, която изтича в градината, бе Нийл. Две по-големи точки бяха Фийби и госпожица Фрейзър, която бе редовен гост в къщата на доктора. Шона въздъхна. Би искала госпожица Фрейзър да посети Лейгмор. Единствените хора, които идваха, бяха гости на Мирабел — никой не посещаваше баща ѝ. Тя го погледна, без да знае, че не само тя въздиша за непостижими неща. Фъргъс работеше усърдно, но с едно око гледаше към къщата на Лаклан и госпожица Фрейзър. Много пъти се бе появявала тя в ума му през дългите летни месеци. Нощем в леглото мислите му се въртяха, докато понякога чувстваше, че полудява. Искаше да направи толкова много. Едно от нещата бе да се извини на Лаклан. Нуждаеше се от дружбата на човека, когото бе наранил тъй тежко. Знаеше, че той самият е по-особен, но с Лаклан се разбираше, точно както и с Хеймиш. И двамата харесваха едни и същи неща и можеха да мълчат и да са щастливи, когато бяха заедно. И все пак Лаклан бе толкова различен в много отношения. Бе открит и дружелюбен, всички го харесваха и уважаваха. Повечето хора се отнасяха с уважение и към Фъргъс, но малцина го обичаха и той бе самотен. Радваше се на Хеймиш и често търсеше утеха в уютната му и гостоприемна къща. Там цареше мир. С удоволствие изпиваше по някоя глътка и се отпускате като животните, които лежах на навсякъде. Без да бързат, можеха да си говорят за работата във фермата и той забравяше самотата си. Но напоследък Хеймиш бе доста замислен. Говореше се, че „усилено ухажва“, но както с повечето слухове в

Рейна, и за този нямаше конкретни доказателства. Слуховете се предаваха от фермата в селото, докато началото им се губеше в море от догадки и преувеличения. Но този път измислиците се оказаха верни, когато Хеймиш бе видян няколко пъти под ръка с една жена, вече зряла на години, но красива. Бе вдовица, пристигнала в Рейна преди две години по здравословни причини. Момичетата, които дълго бяха гледали с надежда към Хеймиш, вътрешно изгаряха от яд, но се усмихваха на Маги Макбейн със забележително спокойствие и се надяваха историята да не продължи дълго. Когато се заговори, че Хеймиш се готви за сватба, Мейри Макдоналд, дъщерята на ковача, плака цяла седмица. От години обожаваше Хеймиш, и когато той идваше при баща ѝ, тя гледаше червената му брада и чудесната му фигура с нескрит копнеж с доста безизразните си очи. Бе доста обикновена млада жена, без нито едно от пищните качества, които мъжете от Рейна обичаха у жените си, но не се интересуваше от друг, освен от Хеймиш. Редовно ходеше в къщата му, когато знаеше, че няма да е там, чистеше и подреждаше за голямо негово неудоволствие, защото след всяко нейно посещение не можеше да намери нещата по местата им. Но и други, освен Мейри бяха разочаровани, когато стана известно, че Хеймиш ще се откаже от дългогодишния си ергенлък заради Маги Макбейн и тези, които вече почти със сигурност знаеха, че няма да се омъжат, презрително казваха: „И при това пришълка. Защо не можа да си избере някое местно момиче?“.

Фъргъс се радваше на Хеймиш, но докато големият червенокос мъж продължаваше с ухажванията си, той нямаше къде да ходи вечер и имаше много време да размишлява. Жадуваше да промени начина си на живот. Искаше да открие сърцето си за малката си дъщеря, която му даваше много любов, а той не можеше да ѝ отвърне, защото от години бе заключил любовта си, и сега бе трудно да завърти ключа и да я освободи. И толкова силно искаше Кърстийн Фрейзър, че понякога трябваше да употреби цялата си воля, за да не нахълта в училището и да я вземе в ръцете си. Вечерните му разходки го отвеждаха до Порткъл, крачеше по усамотения бряг край къщата ѝ с надежда да я зърне. Видя я няколко пъти, но тя винаги бе с някой друг, макар да го бе поглеждала и да бе се усмихвала — бърза, свенлива усмивка, която прикриваше биещото ѝ сърце.

Той не знаеше за нощите, в които тя мечтаеше за него, че тялото ѝ бе измъчвано от копнеж, а споменът за срещата им в гората преди толкова много седмици бе непрекъснато в ума ѝ. Тя посещаваше Фийби по-често, отколкото бе нужно, защото знаеше, че ще мине покрай Лейгмор и той можеше да е някъде там. Само като го видеше, любовта пламваше мигом в сърцето ѝ, но като знаеше, че трябва да го подмине, страдаше дни наред. Тя се връщаше при езерото Тени и изживяваше отново всяка секунда от минутите, които бяха прекарали там. Споменът за здравите му загорели ръце бе непрестанно с нея, а силната изгаряща страст в черните му очи я преследваше всеки час от деня и нощта.

ТРЕТА ЧАСТ
1929 ГОДИНА

6.

Вятърът връхлиташе срещу Рейна. Бели запенени вълни налитаха върху брега и градината на училището бе потънала в солена вода и дъжд.

Кърстийн гледаше учудена нарцисите и се питаше колко ли време могат да устоят на халата. Седеше до прозореца и ядеше варено яйце, снесено от една от кокошките, които разни хора я бяха придумали да отглежда.

— Няма нищо по-хубаво от яйце, току-що излязло от дупето на собствената ти кокошка — кимаше мъдро с глава старата Шила. — На мен самата те ми правят газове, но са добри за млади хора. Чета в един от женските вестници, които госпожа Бихаг поръчва от голямата суша, че яйцата са добра храна. Ако е така, значи аз съм добре хранена, защото моята майка ми даваше яйца, докато протечаха от ушите ми, и мисля, че многото яйца на млади години са виновни за пръдните ми сега.

— Не знаех, че можеш да четеш английски, Шила — усмихна се Кърстийн на хитрата стара жена.

— А, съвсем малко. Научих го, когато работех за Бърнбреди, но те не разбраха. Много е полезно, когато хората си приказват и мислят, че разбираш само келтски. Много неща можеш да откриеш така. След като започнах да говоря, се научих и да чета. Но няма да кажеш на никого, нали? И ти знаеш двата езика и можем да си имаме наши малки тайни, а?

Тя сръга Кърстийн и изкриви сбръчканото си дребно лице в заговорническа гримаса.

— Списанията повечето са боклук — продължи тя рязко. — Никога не бих си ги купила, но госпожа Бихаг ми ги дава, като мисли, че ще харесам картинките. Знаем я за какво чете в тях... — сниши тя глас, с един тон под обичайния си крясък. — Външно Бихаг е строга, но отвътре е чувствена, както казват, а в списанията има много такива неща, но пък... има хора, които биха прочели какво ли не, като нямат мъж!

Кърстийн нямаше време да отговори, защото Шила я обърка още повече през следващите минути. Старата жена се приближи до нея и зашепна поверително с басов глас:

— Веднъж имаше едно нещо в страницата за съвети на лекаря. Някой писал, че има много газове и даваха рецепта за облекчение. Аз я изпробвах и стана по-лошо от всякога — разстройство цяла седмица и пърдежи цял месец. Не си чувала такива! Никога не бях използвала услугите на стария Маклюр, докато той най-после дойде в къщата ми и поиска да види рецептата. И знаеш ли какво откри той, госпожице Фрейзър?

Кърстийн с мъка сдържаше смеха си и се правеше на заинтересована.

— Бях сложила счукан сладък корен, вместо сода за хляб и бях по-щедра, отколкото пишеше в рецептата. Там пишеше една чаена лъжичка, а аз сложих една супена лъжица, за по-сигурно. Сега вече не гледам страницата за съвети на лекаря и я късам за малката къщичка. Полезна е като стоиш там дълго време и няма с какво да се занимаваш, може да прочетеш нещо, докато чакаш да стане чудото.

Кърстийн вече бе научила, че „малката къщичка“ е името, което местните хора бяха дали на нужника, разположен направо зад къщата сред храстите. В Рейна не бяха и чували за течаща вода и канализация. Освен в Бърнбреди и в по-големите ферми, където имаше ръчни помпи, другите носеха вода и се мъчеха с „малките къщички“.

След като една година бе делила своята „малка къщичка“ с всякакви буболечки и конски мухи, Кърстийн бе доста свикнала с нея и нямаше нищо против да се къпе в цинкова вана пред огъня.

Бе купила едно люпило пиленца и сега те бяха хубави едри птици благодарение на хранилката, която Фийби й показа как да направи. Бе благодарна за големите яйца, с които кокошките й се отплащаха. Обичаше да слуша къткането им и се случваше те дори да влязат в класната стая, ако вратата бе отворена.

Пролетта бе започнала рано и тя я очакваше с нетърпение. Сега, на втория ден от април, зимата изглежда се бе върнала, вратите и прозорците трепереха от бурята. Погледна към пътя и видя първите деца, които с мъка идваха към училището. Малката Шона Маккензи бе, както обикновено, с Нийл. Неговите къдрици се развяваха, а нейните златисточервени плитки се бяха подали от вълнената шапка.

Кърстийн се питаше дали Шона прилича на майка си. Ако бе така, Хелън трябва да е била красива, защото дъщеря ѝ беше като блестящо изваяна фигурка, с кожа в цвят на праскова и фино лице, с огромни сини очи и тази коса, която се спускаше по гърба ѝ на плътни огнени вълни и къдрици.

Кърстийн бе питала Фийби за Хелън, но внимаваше във въпроса ѝ да не прозвучи много силен интерес. Фийби бе отговорила с нежност, с една тъжна усмивка, скрита в ъгълчетата на устата ѝ, но изглежда не ѝ се искаше да обсъжда личните си чувства. Кърстийн разбра, че това е болен въпрос за Слокмор и не настоя повече.

Въздъхна и се изправи, за да иде в класната стая. Ако Хелън е била красива като дъщеря си, ако, както Фийби каза, Хелън е била весела и жизнерадостна, чаровна и любвеобилна, то Фъргъс трябва да я е обичал много, толкова дълбоко и предано, че никой не би могъл изобщо да заеме мястото ѝ.

* * *

Фъргъс бе стреснат от силата на вятъра и бързаше да свърши закуската си. Шона влезе в кухнята, облечена за училище и обиколи масата, за да целуне баща си по бузата, както обикновено. Започваше да става по-въздържана в проявите си на нежност и той изведнъж се опита да си спомни кога за последен път бе обвила ръце около врата му и го бе нарекла „моето голямо момче“.

Бе само на шест години, но в много отношения бе по-голяма от възрастта си. Пак беше дяволита и весела, тъжна и в лошо настроение понякога, но в нея се забелязваше все повече достойнство и като погледна малкото ѝ тънко лице и дълбоките очи, които криеха тайните ѝ мисли, изведнъж му се поиска тя да го покрие с целувки, както правеше по-рано. Дълго я изучава и се опита да отгатне погледа в синьо-зелените очи. Там имаше тъга. Улови я, когато за миг тя отговори на втренчения му поглед и нещо докосна струните на сърцето му. Точно така гледаше Хелън, когато бе натъжена, но с Хелън той можеше да обсъжда причините за скръбта ѝ и двамата успяваха да я прогонят.

Знаеше, че не може да общува със собственото си дете. Разговарял ли бе някога с нея за надеждите и мечтите ѝ? Беше ли я питал някога за детските ѝ забавления? Не можеше дори да си спомни кога, ако изобщо някога това бе ставало, я е взимал на коленете си, за да я прегърне и да ѝ покаже, че е обичана и желана. В началото не бе я обичал, нито искал. Сега, когато я обичаше и искаше, не знаеше как да постъпи, за да ѝ го покаже. Колко от чудните ѝ детски години бе пропуснал, защото се бе затворил в себе си? Шест! Вече шест! Бе изпуснал цялото време, когато е била мъничка, то бе отлетяло и той никога нямаше да знае каква е била тя тогава, защото е бил сляп за всичко, освен за тъгата си. Тя бе седяла на коленете на Хеймиш стотици пъти и бе подръпвала червената му брада, защото той винаги криеше там по едно пени, което тя да намери. Бе се смяла с Хеймиш, щастлив детски смях, когато той я грабваше в ръцете си и здраво я прегръщаше — правеше всичко, което собственият ѝ баща би трябвало да прави.

Нещо го подтикна да протегне ръце да я прегърне, но тя вече целуваше Тот за довиждане и като обгърна Мирабел с ръце, излезе.

Той отиде до прозореца и я видя как се бори с бурята, за да се срещне с Нийл, нетърпеливо чакащ при портата. Изпсува тихо, когато двамата наведоха малките си тела срещу вятъра. Бяха оживени. Вятърът донесе до него смеха на Шона и Фъргъс се намръщи още повече. Това момче, здраво и хубаво, с красиво малко лице и неприкрито сърдит поглед, когато срещаше Фъргъс, можеше да накара Шона да се смее. Можеше да говори и да играе с нея и да прави всичко, което баща ѝ не можеше. Те бяха близки приятели по детски и Фъргъс се почувства изолиран и много самотен, когато видя как Нийл хвана дъщеря му за ръка, за да я подкрепи срещу бръснещия вятър в Рейна. Мирабел тракаше със съдовете, които събираше от масата, и той изля яда си върху нея.

— Ох, жено! Спри с това дрънчене! — Очите му гневно светнаха и той кимна към прозореца. — Тези двамата! Ти къде гледаш, те са все заедно? Не можеш ли да говориш с Шона да си намери друго дете да играе? По-добре момиченце.

Мирабел стоеше с куп чинии в ръце.

— Фъргъс! Фъргъс! — Гласът ѝ бе уморен. — Ако не беше толкова горд, щеше да се помириш с Лаклан! Той е добро момче, а

синът му е добро дете. Знае, че нещо не е наред между теб и баща му и че ти трябва да го оправиш. Говорят разни работи, Фъргъс... за Лаклан и Фийби... нещата не вървят там и, както чух, причината е, че ти обвини горкия Лаклан за Хелън! — Мирабел поклати тъжно старата си глава и въздъхна дълбоко.

Той се канеше да изрече обидни думи, но нещо в приведените ѝ рамене го спря. Осъзна, че Мирабел е остаряла пред очите му, а той не бе забелязал. Тя винаги бе присъствала в живота му. В нейните ръце бе търсил утеха през тревожното си детство. Тя бе гълчала и обичала, гледала и успокоявала другите през целия си живот. Тя бе част от Лейгмор, тя го крепеше по стотици начини, които нямаха нищо общо с тухлите и хоросана. Животът ѝ бе пълно себеотрицание. Половината бе прекарала в кухнята, другата половина бе отдадена на неговата дъщеря. Посвоему Мирабел представляваше Лейгмор, защото бе тук още преди той да се роди. Тази мисъл странно го разтревожи. Тя бе дошла в Лейгмор през 1897, две години преди той да се роди. Трябва да е била съвсем млада жена тогава, а сега бе стара, косата, която се подаваше от бонето ѝ, бе бяла, пълното ѝ лице бе още гладко, но добрите ѝ очи гледаха уморено. Сега обаче забеляза преди всичко ръцете ѝ. Годиците на пране, готвене и търкане бяха оставили отпечатък. Вените бяха на възелчета, кожата — сбръчкана и суха, пръстите — леко изкривени от ревматизъм.

Тя застана до масата и видя как гневът го напуска. Изведнъж той се сви и я погледна както обърканото самотно малко момче, което бе идвало при нея с тревогите си преди много години.

— Бел! — прошепна. — Извинявай... ако не беше ти, скъпа стара приятелко, никой от нас нямаше да е тук. Какво да правя, кажи ми? За бога, дори не познавам собственото си дете. Ех! Само Хелън да бе останала жива! Обичах я, Бел. Цялата ми душа ме напусна с нея и аз живях със спомените твърде дълго, трябва толкова неща да оправя!

Това бе вик на сърцето и очите на Мирабел се напълниха със сълзи. Бързо отиде до него и притисна тъмнокосата глава до гърдите си, нещо, което не бе правила дълги години.

— Фъргъс! Момчето ми! Знаем колко си страдал! За бога, много добре знаем! — и нежно го залюля. — Хайде, хайде, горкото ми момче, старата Мирабел е тук. Знаем, че сърцето те боли, но Хелън не би искала толкова да скърбиш. Много дълго се държиш за спомените. Не

познаваш собствената си малка дъщеря, защото се опита да я изпъдиш от живота си. Много дълго държа Хелън като затворница в сърцето си. Разкажи на детето за прекрасната му майка, и двамата ще се почувстват по-добре, повярвай ми.

Фъргъс чувстваше как добрите стари ръце гаят косата му и необичаен мир го завладя. Цялото му същество усети облекчение, докато напевният глас на жената от планините го успокояваше.

— Помири се с Лаки — нежно говореше тя. — Освободи сърцето си от товара на вината... о, да, знаеш, че е така. Няма да си щастлив, докато не направиш каквото ти казвам.

Той вдигна глава и се загледа в мъдрите стари очи.

— Да, права си, Бел... за всичко. Ще направя, както казваш, трябва да го направя, или ще полудея. Сега трябва да видя овцете, казах на Боб, че ще ида рано, но като свърша, ще тръгна право към Слокмор и се надявам да приемат извиненията ми след толкова години.

— О, ще ги приемат, ще ги приемат! — разцъфтя Мирабел. — Толкова съм доволна и всички тук ще бъдем щастливи, ще видиш.

Нещо се разклати из градината и тя видя Доди да подскача с издута от вятъра синя мушама. Този път той не почака да го поканят, а дойде направо до вратата и почука припряно.

— Господи, боже мой! — възкликна Мирабел. — Трябва да има спешен случай, иначе Доди нямаше да тропа по вратата!

Доди отвори вратата с рязко движение, а лудият вятър безцеремонно го блъсна вътре, той се спъна с огромните си ботуши в изтривалката на пода и падна.

— А, доволен съм, че тъкмо те хванах, господин Маккензи! — говореше задъхано, като се мъчеше да се изправи. — Иласейд се отелва, а аз не знам какво точно да правя. Малко ѝ мина времето и се мъчи цяла нощ, аз седях до нея и ѝ разтривах корема. Сега само лежи и мучи, мисля, че умира. О, господин Маккензи! Ще дойдеш ли да помогнеш? Страх ме е да не загубя моята Иласейд, а ти си единственият, на когото мога да я поверя!

Фъргъс си помисли за всичко, което имаше да върши, но както винаги чистосърдечната вяра на трудолюбивия наивен Доди го трогна. Загрубелите му обветрени бузи бяха зацапани със сълзи, от умора и тревога, а в обикновено отнесения му мечтателен поглед имаше уплаха и настойчивост. Мисълта, че може да загуби обичната си крава, го бе

извела от простичкия му живот и бе го сблъскала с грубата действителност.

Фъргъс здраво го стисна за рамото.

— Не се тревожи, човече, ще дойда! Ела с мен в обора, ще имаме нужда от някои неща. Бел! — извика по-силно. — Отивам с Доди да помогна за телето! Не знам кога ще се върна!

— Добре, момчето ми! — отвърна ликуваща тя.

Скоро в Лейгмор животът щеше да стане щастлив. Фъргъс щеше да се извини на Лаклан и навсякъде щеше да бъде по-спокойно. Като си тананикаше стара шотландска планинска песен, тя както винаги, срязва на две една глава лук, за да прогони миризмата на Доди.

* * *

Иласейд лежеше на прясно сено в малкия сайвант зад колибата на Доди. Фъргъс веднага видя, че се мъчи. Дишането ѝ бе учестено, а очите — налети с кръв и полузатворени от болка и слабост.

Бързо я прегледа.

— Точно както мислех, Доди. Ще бъде седалищно и кравата няма сила за такова раждане. Иди донеси въжетата. Когато се покажат задните крака, ние двамата ще ги изтеглим. Старото животно няма да може много да помогне.

Почти ридаещият Доди изтича за въжетата. Сутринта мина бавно. Иласейд не можеше да стои на краката си. Доди лежеше до нея на сеното и държеше голямата ѝ глава нежно на скута си. Галеше я и ѝ шепнеше в ушите и от време на време изхълцваше: „О, моята Иласейд! Не трябваше да позволя това да се случи. Моя грешка е. Доди е виновен!“.

В един часа Фъргъс бе навън и пушеше лулата си, когато видя в далечината една точка с мъка да се изкачва по пътя. Когато приближи, оказа се, че е Мирабел, завита в дебела вълнена наметка и с кошница в ръка. Лицето ѝ се бе зачервило от усилието и няколко мига не можа да проговори. Фъргъс я накара да седне на една клатушкаща се дървена пейка и здраво ѝ се скара задето е дошла толкова далеч.

— Не говори, момче — задъхано отговори тя. — Знам, че няма какво да хапнете тук, затова донесох нещо и за двамата. Има студено

пиле и шунка и току-що опечен хляб. — Кимна към сайванта и попита: — Какво става? Отели ли се животното?

— Не, няма сили и ще бъде седалищно на всичко отгоре.

Тя тъжно поклати посивялата си глава.

— Горкият Доди! Тя е всичко, което има, но мисля, че не за дълго. На този стар козел Бърнбреди трябва да му се изтеглят ушите... да даде на бедния прост човек такава крава!

Внезапна светкавица освети прихлупеното червено-сиво небе и последва гръмотевичен тътен. Мирабел се изправи.

— Да тръгвам, преди небесата да се продънят отново. Какво време, а уж е пролет!

Фъргъс проследи клатещата се фигура, прилична на палатка, докато я изгуби от поглед. Ръцете му трепереха. Бе в ролята на акушер и от мисълта му призля, защото знаеше, че Иласейд няма да оживее.

Доди, омазан от сълзите и изтощен, отказа да яде и се върна в сайванта при кравата си, като остави Фъргъс да чопли без желание парче пиле.

— Господин Маккензи, тя се напъва! Започва да се напъва!

Вятърът донесе тревожния вик на Доди до Фъргъс и той изтича в сайванта. Кравата се напъгаше, като влагаше и последните си капки сила. Фъргъс клекна и започна да масажира големия ѝ корем. Бе израздал много телета на времето си и бе свикнал да гледа страданието, което върви заедно с раждането, но като гледаше как умиращата стара крава с последните остатъци живот в нея се мъчи, се изпълни с възхищение.

Мина още един час. Навън всичко се бе превърнало в бушуващ, носен от вятъра потоп. Иласейд дълго стена тихо, но сега широко отвори очи и започна да се мъчи да се изправи на крака. Мъжете ѝ помогнаха и тя залитна към тях, когато задните крака на телето се показаха.

— Дръж я, докато вържа въжетата! — заповяда Фъргъс.

Върза телето с въжетата и започна да дърпа с все сила. Иласейд прорева тъжно, а Доди плачеше, сврян във врата ѝ.

— Помогни ми, човече! — Фъргъс говореше тежко. — Хвани другото въже!

Иласейд падна на колене, а мъжете дърпаха и се потяха. Изведнъж телето изскочи и двамата паднаха по гръб.

Фъргъс бързо преряза пъпната връв. Бе чудесно теле, черно и бяло и изненадващо здраво. Той го занесе до майката, паднала отново върху сеното. Тя близна топлата влажна малка глава и очите ѝ с дълги мигли го погледнаха с любов. Дишаше много бързо и стенанията ѝ излизаха дълбоко от гърлото.

— Ще живее ли, господин Маккензи? — попита Доди, като коленичи. Гледаше втренчено Фъргъс и с цялата сила на простия си ум искаше човекът, в когото толкова вярваше, да му даде отговора, който отчаяно чакаше.

Фъргъс завиваше телето в едно одеяло, но спря.

— Не, Доди, ще умре. — От съжаление и чувство, че става нещо недобро, думите прозвучаха рязко и грубо. — Тя е близо до смъртта, но ти имаш чудесно теле на нейно място.

Доди опря глава до издигация се хълбок на Иласейд и избухна в горчиви ридания.

— Не исках телето! Искам си моята Иласейд! Горкото ми животинче, аз те убих, аз! Не може да умреш, не може!

Но Иласейд бе издъхнала с потръпване и Доди се люлееше на колене и триеше очи с мазолестите си пръсти.

— Хайде сега — каза Фъргъс строго. — Погледни теленцето. Хубаво животно е и помни, че това е част от Иласейд. Все едно, че старото животно се е преродило.

Доди бавно повдигна насълзеното си лице и детинската почуда в погледа му разсея тъгата.

— Да — прошепна той. — Като преродена Иласейд. — Гласът му укрепна. — Нова малка Иласейд. Така ще ѝ викам. Господин Маккензи... на теб трябва да благодаря. Без теб и двете просто щяха да умрат.

Фъргъс се почувства неудобно.

— Хайде да вървим сега — каза той притеснено. — Ще гледаме телето в Лейгмор, докато започне да се храни само. Ще пратя някои от моите хора да изнесат старата крава.

Фъргъс поведе Доди надолу по пътя и го накара да носи телето, в което той вече се бе влюбил и шепнеше в меките му уши, също както бе шепнал на майката. Фъргъс бързо крачеше отпред. Бе уморен и гладен, но имаше да свърши още нещо, преди да може да си почине и да се нахрани. Годините, през които се бе измъчвал и живял с вината

си, най-накрая бяха го довели до силното желание да се помири с Лаклан и простичкият доверчив Доди окончателно затвърди решението му.

* * *

Учениците бяха пуснати рано този следобед, защото Кърстийн Фрейзър се тревожеше да не би децата от далечните кътчета на острова да бъдат застигнати от приближаващата гръмотевична буря. Така че Нийл и Шона се прибираха вкъщи един час по-рано от обикновено.

— Ела за малко у нас — предложи Нийл. — Мама може да ни даде кифлички с мармалад.

Но Шона бе в странно настроение. Гръмотевиците никога не я плашеха, а я очароваха. Вдигна лице към небето и Нийл видя отражението на скупчените сиви облаци в блестящите ѝ очи. Тя се заливаше от смях и се виждаше мястото, откъдето едно млечно зъбче бе паднало, взето по вълшебен начин от феята Моруак, която бе оставила сребърна монета от три пени на негово място.

— О, прекрасно е, наистина! — извика тя, като простря ръце, като че ли се опитваше да хване неуловимата сила. — Не искам да се затворя в някоя къща — отговори на един дъх. — Хайде да идем навън. Имаме цял час на наше разположение.

— Къде? До пещерите при Сгор Крехт^[1]? Обичам да гледам как вълните се разбиват в пещерите и как пяната облива скалите!

Шона поклати светлата си глава:

— Много време ще отнеме. Да идем до църковния двор. При буря там те побиват тръпки. Обичам да слушам как брястовете скърцат и пъшкат. Те си приказват, а вятърът влиза в камбанарията и камбаните бият — като във вълшебна приказка.

Нийл презрително изсумтя: „Няма вълшебници“.

Но идеята за говорещите дървета му хареса и той хвана Шона за ръка; заподскачаха между дърветата и се изкачиха по стръмния склон към църквата. Отвориха разнебитената дървена портичка и тръгнаха през високите треви. Едрите брястове им се поклониха, клоните им

поскърцваха и стенеха, люшкаха се и се издигаха от вятъра, който бе много по-силен тук, на върха на хълма.

— Чуй! — изкомандва Шона, останала без дъх. — Пъшкат като старци с ревматизъм.

С отметната глава тя гледеше измъчените клони, които се преплитаха над нея и закриваха всяка светлинка, която проблясваше от тъмното небе.

Нийл се огледа и потръпна. Някои от надгробните плочи бяха много стари и лежаха направо на земята с нечетливи надписи, почти закрити от влажния мъх и преплетен бръшлян. И Шона бе права за камбаната, тя леко звънтеше в камбанарията.

— Старият Джо ми разказа една приказка за камбаната — шепнешком каза Шона. — Каза ми, че я бие една русалка, която била изхвърлена на брега и умряла там. Тя бие камбаната, за да предупреди всички други русалки какво ще им се случи, ако се отдалечат от водата.

Нийл не оспори приказката.

— Страшничко е тук, а тези стари дървета са като духове, които пъшкат и вият. Може да са духовете, излезли от телата на всички мъртъвци, всички духове събрани заедно и да се опитват да говорят!

Спогледаха се, чудейки се дали такова нещо е възможно. И двамата се страхуваха, но се опитваха да не го показват.

— Чудя се как ли изглеждат духовете — прошепна Шона.

— Тод ковача казва, че го карат да се чувства особено — засмя се Нийл, като се престори, че не разбира.

— Майка ми е дух — сериозно каза Шона. — Тя е тук и ни наблюдава.

Нийл се размърда притеснено.

— Хайде да си вървим! Все още има време за кифлички с мармалад.

Но Шона вече се носеше към по-новата част на гробището.

— Искам да видя гроба на майка си! — извика тя и Нийл я последва неохотно.

Стояха пред гроба на Хелън с бялата му плоча. Семейната гробница на Маккензи се намираше в по-старата част на гробището и дядо Малкълм бе последният, погребан там.

Шона скръсти ръце зад гърба си и се загледа. И преди бе идвала на гроба с Мирабел, която понякога носеше букет рози от градината на фермата. От последното ѝ посещение имаше почти година, защото макар да идваха на църква в неделя, винаги трябваше да бързат да се прибират, за да сложат неделния обед. Преди една година тя не можеше да чете, но сега можеше, много бавно. Започна да срича думите върху плочата съсредоточено. Нийл не се интересуваеше много и се качи върху каменната ограда, седна с крака отстрани и се загледа в бушуващия пролив на Рейна в далечината.

„Тук лежи Хелън Макдоналд, обичана съпруга на Фъргъс Маккензи, Лейгмор. Родена на 14 юни 1901, умряла на 29 януари 1923. Чакай ме, скъпа, на далечния бряг, когато животът ми отлети и житейските бури отминат.“

Очите на Шона се напълниха със сълзи. „Чакай ме, скъпа!“ Колко силно баща ѝ е обичал майка ѝ. Как ѝ се искаше и тя да я бе познавала, щеше да е чудесно да има майка. Нийл бе щастливец. Фийби понякога му се караше, от време на време му дръпваше и ухото, но най-често тя бе любвеобилна, кръглото ѝ мило лице ставаше красиво от любовта към детето ѝ.

Шона си помисли за Мирабел. Бе мека и закръглена и ръцете ѝ бяха нежни. И тя се скарваше и дърпаше уши, но най-често бе мила. Да, Мирабел наистина ѝ беше като майка, макар и да бе стара.

Някаква мисъл се завъртя в съзнанието на Шона. Свързана бе с думите на надгробната плоча. Отново ги прочете бавно и старателно, а вятърът виеше все по-силно, свистеше и се мятеше между гробовете. Изведнъж Шона спря. Нещо познато изплува от паметта ѝ. „29 януари 1923 година.“ Ами да, това бе нейният рожден ден! Защо нейният рожден ден ще бъде на плочата, на която пишеше за смърт, а не за живот! Тя е била родена на този ден и... Затаи дъх и за миг бурята спря. Цял следобед светкавици и гръмотевици бяха играли заплашително в планините. Сега Глен Фалан бе осветена от ослепителна светлина и точно отгоре оглушително отекна гръм. Викът

на Шона почти се изгуби в гръмотевичния залп, но Нийл го чу и изтича с пребледняло лице.

— Шона! — Той я гледаше ужасен. Детското ѝ личице бе изкривено от болката и скръбта, които откритието ѝ причиниха. По гладките ѝ закръглени бузи се стичаха сълзи, а дребното ѝ слабо телце се тресеше от ридания. Не можеше да говори, стоеше с очи, плувнали в сълзи, и с изкривена от ужас уста. Трудно бе да се повярва, че едно шестгодишно момиченце е способно на такива чувства и Нийл се изплаши.

— Шона, какво има? — попита нежно и сложи ръка през раменете ѝ.

— Сега знам защо баща ми никога не ме е обичал... истински. — Гласът ѝ излизаше на пресекулки от вълнение. — Защото майка ми е умряла, когато аз съм се родила — като овцата, която умря, когато се появи малкото агънце! Той ме обвинява, че съм се родила, ето защо никога не може да ме обича! Той би искал по-скоро аз да съм умряла, а майка ми да е останала. О, Нийл. — Погледна го изпод отеклите клепачи. — По-добре да не съм се раждала!

— Не говори такива глупости — успокояваше я той неумело. — Аз се радвам, че си се родила. И Мирабел, и мама, и татко, и още много хора.

— Но татко не се радва. — Гласът ѝ бе безизразен и като че ли животът я бе напуснал. — Всеки път, като ме погледне, той сигурно си пожелава аз да съм мъртва, а мама да е тук!

След това небесата се продъниха и те се измокриха до кости, преди да са изминали и половината път до вкъщи. Шона изтича към Лейгмор и Мирабел, в чийто ръце падна с разбитото си сърце, а Нийл със залепнали към главата руси къдри препусна към Слокмор. В кухнята бе топло, нямаше никого и, докато сушеше гъстата си коса, си взе кифличка от чинията върху печката.

Отначало помисли, че къщата е празна. Майка му го очакваше чак след половин час и може да бе отишла да пазарува в Порткъл. Той уверено се почерпи с още една кифличка и я задъвка с удоволствие, макар все да мислеше за Шона. Часовникът тиктакаше в антрето, но в къщата бе много тихо. След това чу гласове от спалнята на родителите си. Отиде до стълбите, за да им каже, че се е прибрал, но го спря горчивината в повишения тон на майка му.

— Моля ти се, Лаки! — извика тя. — Не позволявай на Маккензи повече да определя живота ни. Нека имам още едно дете, моля те!

Лаклан бе уморен. Цял ден се бе борил с бурята между селото и фермите, за да се грижи за пациентите си. Домът му още бе пристанището, от което се нуждаеше. Той и Фийби се караха понякога като всички други, но той много обичаше хубавото ѝ лице и топлото ѝ закръглено тяло още събуждаше страстта му. Но сега той контролираше желанията си и когато се любеха, внимаваше във върховния миг и в резултат любовта им не бе спонтанна, както преди.

Смъртта на Хелън при раждането и обвиненията на Фъргъс го бяха засегнали по-дълбоко, отколкото някой можеше да предположи. Той силно обичаше Фийби и не искаше да я загуби по същия начин, както Фъргъс загуби своята съпруга. Фийби не можеше да го разбере. Копнееше да има още едно дете, но отново и отново той отказваше. Отначало тя не обръщаше много внимание и бе сигурна, че Лаклан може да преодолее състоянието си. Но времето минаваше, а той ставаше още по-неотстъпчив и напоследък кавгите им бяха разгорещени и ожесточени.

И днес не бе изключение. Той си бе легнал за около час. Бе се събудил и открил до себе си Фийби, гола и желана. Сънят го напусна. Тя го примамваше, докосваше го, докато затрепери, мекото ѝ тяло притиснато до неговото, водещо го до лудост и с ръцете си го галеше, докато той извика и грубо посегна към нея. Но тя продължаваше да му се измъква, докато той стигна върха на желанието си и тя прошепна:

— Отпусни се днес, Лаки! Не се дърпай!

Но той я бе отблъснал и гневен изблик измести страстта.

— Ти не искаш да те обичам! — извика той. — Искаш да ме използваш като разгонен бик! Няма да се съглася, Фийби! Боже мой, не разбираш ли, че го правя за теб... за да те запазя жива и здрава!

Точно тогава Нийл чу страстната молба на Фийби. Спря с един крак на стъпалото, обърна се и тихо се прибра в кухнята. След няколко минути видя Фъргъс Маккензи да крачи забързан към тях. Нийл затаи дъх. Фъргъс спря, отвори страничната портичка и за миг огледа неуверено къщата. В същото време Фийби се спусна по стълбите, неудържимо бягайки от Лаклан, от къщата, от своето нещастие. Бе се облякла набързо, косата ѝ бе разрошена, а очите гледаха диво. Дори не забеляза Нийл, изтича край него и излезе от вратата, където се сблъска

с Фъргъс. Той се стъписа като я видя. Бе мокър до кости, дрехите му бяха полепнали по тялото, вода се стичаше на струи от косата по лицето му. За секунди и тя се измокри цяла, но изглежда не забеляза. Свирепата буря, която бушуваше над Рейна бе нищо за нея пред вида на Фъргъс. Дишаше бързо и гласът ѝ бе висок, и не нейният.

— Махай се оттук, Фъргъс Маккензи! — извика тя толкова силно, че надви гръмотевиците. — Махни се и не се връщай! Проклети да са егоизмът и злобата ти!

Извърна се от него и се понесе като луда към Глен Фалан. В следващия миг Лаклан изхвърча от къщата. Краката му се заковаха на място при вида на Фъргъс и лицето му пребледня. Двамата мъже дълго се гледаха в раздираната от бурята Глен Фалан, след това с презрителен поглед Лаклан се спусна да догони Фийби.

Фъргъс се почувства не на себе си. Години бе живял с мъката си и нито за миг не бе помислил, че тя може да е засегнала живота на другите. Бе се почувствал господар на съдбата си, но най-сетне бе стигнал момент, когато искаше да погребее миналото. Бе взел голямо решение и вече нищо не можеше да го успокои, докато не се помирят. Бе сигурен, че добродушият Лаклан ще му прости и Фийби с добрия си характер не можеше да бъде пречка за сдобряването.

Струваше му се, че е видял тази жена насън, но Лаклан, който молеше и увещаваше Фийби под поройния дъжд, не бе сън, нито пък пребледнялото и изплашено лице на Нийл на прозореца.

С тежки крачки тръгна към Лейгмор. Там поне бе сигурен, че ще го посрещнат сърдечно. Но друга буря го очакваше от мига, в който прекрачи с облекчение прага на топлата кухня. Шона скочи от люлеещия се стол. Бе изплакала душата си върху гърдите на Мирабел. Старата жена я бе галила и потупвала и шепнела нежни думи и сълзите на Шона бяха пресъхнали, но на сърцето ѝ бе тежко.

По-късно бе седнала във ваната пред огъня, а Мирабел я изкъпа. Мирабел въздишаше и предпочиташе това нещастно малко същество да кипне и да изрече гневни думи, но увита в синята си хавлия и със завързана отзад огнена коса, Шона приличаше на безжизнена восъчна кукла. И сега големият прекрасен мъж, когото тя предано бе обичала, влизаше в стаята и Шона в този миг разбра, че никога вече няма да може да го обича.

— Сега вече знам защо не ме обичаш, татко. Защото Бог е прибрал мама, а е оставил мен. Всичко е на нейния надгробен камък! — Тя повиши глас, а Мирабел кършеше ръце от отчаяние. — Само ако беше ми казал, татко... за нея! Можехме заедно да я обичаме, но ти не ми позволяваше и затова те мразя — мразя те, татко!

Избухна в ридания, а Фъргъс хвана главата си с ръце и се олюля. Не бе ял нищо от сутринта. Дългата битка с кравата на Доди го бе изтощила, думите на Фийби го бяха поразили, но най-лошият кошмар бе видът на малкото му момиченце, все още дете. Думите, които се изляха от детската уста, показаха чувства, развити като у възрастен. Шона обичаше и мразеше със сила, равна на неговата. Всички неосъществени копнежи в краткия ѝ живот придаваха сила на потока от думи. Бе се чудила защо той я отблъсква. В детството си, когато опознаваше живота, неясно бе чувствала бариерата между тях; сега бе открила причината така, както не би трябвало да става.

А той не можеше да ѝ даде утеха — вече бе твърде късно. Знаеше, че тя би го отблъснала, разбра, че ще мине много време, преди тя отново да обвие ръце около врата му и усети как в гърлото му засяда буца.

Мирабел погледна тебеширеното му лице и замъглените очи и се изплаши. Той е полудял, мина ѝ през ума. Доброто ѝ сърце се сви и тя извика: „Фъргъс, ела да вечеряш!“, но той отново излизаше в яростната буря. Като че ли всички стихии на природата бяха чакали този ден. Центърът на бурята бе точно над тях... вятърът връхлиташе огради и дървета и свиреше сърдито по откритите ливади.

Фъргъс се приведе срещу вятъра, душата му бушуваше като морето. Бе мокър до кости, но не забелязваше нищо, погълнат от мъчителните си мисли. Скиташе без посока и чувство за време, но подсъзнанието му го бе насочвало, докато най-накрая спря — самотна фигура, шибана от стихииите — при кипящите вълни на брега до училището. Бе се стъмнило рано поради прихлупеното небе и от един прозорец на долния етаж излизаше топла светлина.

Взираше се в светлината и се мъчеше да държи очите си отворени, тъй като солените пръски лютяха. Светлината означаваше топлина и той сега усети, че крайниците му са вкочанени. Докосна устните си със свити юмруци и промълви „Хелън“. Но не Хелън бе пред очите му. Бе Кърстийн, топлатата, живата, красивата Кърстийн.

— Прости ми, Хелън! — извика той на вятъра и с тежки крачки тръгна към вратата, а дъждът и солта се смесваха със сълзите, които свободно течаха по бузите му.

Кърстийн се бе изкъпала в цинковата си вана пред пламтящия огън. Сега, в избелял розов халат, с чинията с вечеря на колене и с книга в ръка, ѝ бе топло и уютно — Роуан, рижото ѝ котенце, мъркаше пред огъня и къщата бе уютно и сигурно убежище. Прозорците дрънчаха, вратите поскърцваха на пантите си, но гневът на бурята само засилваше топлината и спокойствието в стаята. Задълбочена в книгата си, известно време тя не чу, че слабо се чука на вратата. Помисли си, че е крайно време да извика някого да поокастри дърветата. Когато имаше силен вятър, те винаги чукаха по прозорците. Но чуването се засили и тя се стресна като разбра, че на вратата има някой. Ядосана, че я безпокоят, отиде да отвори и без да иска зина от изненада. *Фъргъс!* Мъжът, за когото мечтаеше, най-последно бе дошъл при нея, но тя никога не бе си представяла, че ще стане така. Лицето му бе посивяло, черните очи хлътнали и пълни с огромно отчаяние. Дъждът падаше отвесно около него, а вятърът дърпаше изцапаните му дрехи.

— Кърстийн. — Гласът му бе слаб от изтощение. — Помогни ми! За бога, помогни ми!

Молбата бе толкова сърцераздирателна, че я напълни със съчувствие, прииска ѝ се да го вземе в ръцете си и да му отдаде цялата любов, която изпитваше към него. Но тя спря дивото биене на сърцето си и го издърпа от бурята под топлия покрив на малкия си дом. Сложи го да седне пред огъня и като малко момче той ѝ позволи да изсуши косата му и да му помогне да се освободи от мокрите си дрехи. Бе като сън, но и в най-смелите си сънища тя не бе чувствала такава нежност към силния млад мъж, който бе дошъл при нея през бурята, бе ѝ позволил да му помага и да го утешава, без да протестира. Тя го избърса и го уви във вълнен халат, останал от стария Роди. Той седеше до огъня, а тя отиде да стопли малко борш, който той изяде послушно и с благодарност.

Обърна се и я погледна право в очите. Част от болката в неговите очи бе изчезнала, сега в тях имаше невероятен копнеж.

— Кърстийн — прошепна той дрезгаво и най-естественото нещо на света бе тя да отиде в прегръдките му, ръцете му нежно да гаят

косата ѝ, а пръстите да милват лицето ѝ. Сърцето ѝ биеше лудо в гърлото. Отметна глава, и той целуна очите ѝ, носа ѝ. Топлата миризма на съхнещата му коса я изпълни, а близостта на скъпия и мил човек я накара да извика.

— Кърстийн — каза той отново и сега вече устните му прилепнаха здраво върху нейните.

Халатът се смъкна от раменете ѝ и пламъците от камината очертаха гърдите и тънкия ѝ кръст. Той затаи дъх и я притисна до себе си, задиша бързо и силно.

— Красива Кърстийн! — извика той и я свали на пода. Чувствата, затворени от толкова години, бяха освободени най-сетне. Тя усети как нежността му се превръща в страст, каквато можеше да изпитва само мъж като него. Устните му докосваха всяка част от тялото ѝ, докато тя започна да трепери от вълнение. Бе страстна като него, чувствата ѝ бяха тлели почти една година, а сега се подпалиха и пламнаха, докато всяка нейна клетка загоря от желание по него.

Той бе див, почти груб в нетърпението си, но тя му отговаряше със същото, викове им се сляха със свистенето и стенанията на вятъра, който се носеше и виеше навън.

[1] Сгор Крехт — келтски, скала на разбойниците. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
1933 ГОДИНА

7.

Намериха пещерата високо над ливадите на Рейна близо до развалините на старото абатство. Беше горещ слънчев юлски ден. Пчели жужаха лениво из храсти и треви. Училищната ваканция бе започнала и дните на всички деца от Хебридите бяха изпълнени с игри. По всяко време можеха да се видят групи деца, които се катерят около пещерите при нос Порт Ръм. При отлива можеше да се влезе в пещерите или да се седне на високите скали и да се наблюдава как вълните на протока се разбиват в Сгор Крехт. Ветровете и времето бяха ваяли и изостряли скалите, бяха ги направили опасни за невнимателните лодкари. Говореше се, че много отдавна един чужденец за Рейна бил изхвърлен с лодката си в една бурна нощ върху Сгор Крехт. Тялото му се е заболо на една скала и поради коварните приливи никой не успял да стигне до него, останало там, докато го изкълвали чайките и накрая морето отнесло само скелета му.

Това бе една от многото легенди, които се разказват в Рейна. Старите хора предаваха разказите, които бяха чули от предците си, а децата вярваха всичко чуто. Историята за чужденеца, забучен на скалата, бе една от най-известните и сега Шона и Нийл, седнали на каменния перваз, гледаха с мрачен интерес към Сгор Крехт и си представяха как тялото му постепенно е било изкълвано.

— Трябва да е било ужасно за бедния човек — разсъждаваше Шона, макар че очите ѝ светнаха.

— А, той е бил умрял и нищо не е усетил — както винаги ѝ противоречеше Нийл.

— Но в началото не е бил умрял — отвърна му Шона, като си представяше ужасната му съдба.

Имаше и други предания — че разбойници използвали много високи тераси в пещерите, за да складират плячката си. Пещерите се заливаха от вода при прилив, но тя никога не достигаше до терасите, затова те са били идеални скривалища за разбойници, запознати добре с приливите и с хлъзгавите скалисти брегове.

Шона и Нийл, като много деца преди тях, търсеха нещо останало от плячката, но не намираха нищо. Надяваха се да открият и част от легендарния скелет, веднъж дори изровиха една стара кост, която занесоха развълнувани на стария Джо, най-големия авторитет по морските въпроси. Той веднага определи, че това е кравешко „кокалче“, навярно заровено и забравено от някое куче.

Освен вълнуващите разходки по скалите, имаха и други забавления, плуваха в езерото Тени или в малкия залив, където бе сгушено пристанището. Там бе най-интересно, защото пристанището беше сърцето на Порткъл. Големи и малки лодки влизаха и излизаха от него, а рибарите позволяваха на децата да се катерят по лодките им, да играят между насмолените въжета и мрежите за омари. Чайките крещяха и стари жени се навеждаха от прозорците си в розови рамки, за да разговарят с всеки, който мине. Зимата бе време за гощавки и танци по къщите, но през лятото се танцуваше в пълни със сено хамбари. Мъжете бавно, но с удоволствие се напиваха, а младите двойки се криеха в сеното, за да се целуват и прегръщат. Шона и Нийл, заедно с други деца, се въртяха край разклатените врати и взаимно се увещаваха да се шумгнат вътре, за да си грабнат шепа бисквити или плодов сладкиш.

Странно им беше, че виждат Ули Маккинън, вече дългурест петнайсетгодишен младеж, да влиза в някой хамбар под ръка с момиче. Косата му бе добре пригладена, обущата му — лъснати, но продължаваше да подсмърча постоянно и отдавна бе свикнал с прякора си „Смръкльото“. Той нямаше грубата хубост на сестра си Нанси, но като нея много обичаше любовните похождения. Любима игра на малчуганите бе да се покатерят на купа сено, преди да започнат танците, да се скрият и да чакат появата на влюбените двойки. Но най-любим им бе „Смръкльото“.

Децата, които го наблюдаваха, се задавяха от смях, когато той пъшкаше и подсмърчаше между целувките. Беше несръчен с момичетата, но обикновено успяваше да разкопчее някоя блуза, да грабне някоя гърда и да я стиска като упорит омар, докато получи плесница по лицето.

— Ще правим ли и ние някога такива неща? — чудеше се Шона.
— Всичко ми се вижда малко глупаво.

Нийл, висок и красив, вече дванайсетгодишен, се присмиваше на думите ѝ, но се изчервяваше и сменяше темата.

Шона се бе източила, краката ѝ бяха дълги, а тялото неоформено, но бузите ѝ не бяха вече така пълни и още по-добре подчертаваха изваяните черти, които имаше от малка. Имаше склонност да се носи небрежно и предпочиташе дългата ѝ коса да се вее свободно, но Мирабел я караше да я връзва отзад с панделки, които тя ненавиждаше, защото ѝ придаваха женственост. Тя беше мъжкарана, може би защото отдавна дружеше с Нийл, или може би несъзнателно искаше да бъде като момче в неговите очи. Понякога той отиваше с момчетата да лови риба в пълноводните реки или да се вмъкне в Бърнбреди, за да открадне дива кокошка или фазан, само за да направят пакост.

След като я бе изоставил за първи път, Шона се нацупи, когато дойде да я потърси отново. Но Нийл не бе момче, което ще търпи да го разиграват и нейното нацупване го прогони за много дълго време. Тя се отказа от момичешките намеци за недоволство и го приемаше след мъжките му подвизи като че ли изобщо не бяха се разделяли.

Но сега той се бе променил пак и прекарваха цялото лято заедно, като бяха по-близки от когато и да е преди. Понякога слагаше ръка около раменете ѝ и я стискаше някак по-сърдечно, от което тя се чувстваше странно, като че ли я закриляше. От погледа му, когато приближаваше загорялото си момчешко лице до нейното, усещаше, че в сърцето ѝ се прокрадва чувство на любов, каквото изпитваше към баща си, но с Нийл бе по-друго и тя не знаеше защо.

Обичаше дълбоко баща си, тежките думи, които му бе казала преди четири години, бяха забравени, ала сега не показваше любовта си, както бе правила тъй свободно в ранно детство. Но сега го чувстваше дори по-близък.

Случваше се той да протегне към нея силните си ръце с неописуем копнеж в тъмните му очи, но нещо дълбоко в нея я караше да се съпротивлява, някаква гордост или упоритост, не знаеше какво, но съзнаваше смътно, че всичко идваше от оня ден, когато бе прочела надгробния камък на майка си и бе открила тайната, помрачавала шест години простия ѝ детски живот. Бе щастлива, но понякога се чудеше какъв ли щеше да бъде животът ѝ без Нийл.

Двамата се бяха „оженили“, когато тя бе на седем, а той на девет години, с малка церемония, при която Агнес бе главна шаферка, а Стюарт Симпсън — пасторът. „Сватбата“ стана бързо, защото „сватбената гощавка“, която ги очакваше на една тераса в пещерата, послужила им за черква, ги привличаше много повече.

Сега бяха намерили другата пещера, всъщност бяха попаднали на нея случайно, докато играеха сред развалините на абатството. Развалините бяха останали от забулено в мъгла време, сгущени в една падина, над която се издигаше скалистият, обрасъл с треви хълм, наречен Дънуей, което значеше „Хълм на гробищата“. Поради многото легенди за призраци, свързани с Дънуей, жителите на острова обикновено го избягваха, но за Нийл и Шона той бе интересно място за игри и те не обръщаха внимание на легендите. Обичаха тихите, тайнствени места и ако бяха свързани с легенди, това не ги плашеше, а по-скоро ги очароваше. Нийл веднъж се спъна и падна върху оплетени бурени и къпини и после изчезна от погледа на Шона. Тя се спря, заслушвайки се в сянката на порутената стена, но не можеше да определи откъде идват виковете му. Тръгна напред, одра се на бодливите къпини и скочи, когато главата на Нийл внезапно се подаде от един храст.

— Тук има пещера! — извика той развълнуван. — Голяма и просторна, с ниши като легла.

Тя с мъка пропълзя до него. Входът на пещерата бе обрасъл с буренак и Нийл го бе открил, само защото едно голямо парче от скала бе паднало навътре. Пещерата бе суха и много тиха, и бръмчене на муха не нарушаваше тишината. Нийл измъкна кълбо от бурени и го мушна в една пукнатина на скалата. Слънчева светлина проникна в пещерата, която се простираше под хълма на около шест метра. Няколко груби ниши бяха изсечени в стените на скалата, два големи камъка, поставени в средата на пода ѝ, приличаха на грубо огнище.

— Чудесна е — дишаше запъхтяна Шона. — Топла и суха... не като миризливите пещери при нос Порт Ръм. Ами... мислиш ли, че е някаква гробница? Може би това е Дънуей!

— Н-не, мисля, че това е скривалище, издълбано от монасите преди векове. Много отдавна скандинавците идвали тук с големи викингски кораби и нападали островите. Корабите им били като дракони, скандинавците грабели и крадели. Мисля, че монасите, които

живеели тук, са издълбали тази пещера, за да крият храната си. Когато идвали скандинавците, монасите сигурно са се криели в пещерата, може би по няколко дни са спели в тези ниши, докато мине опасността и могат да излязат. — Очите му светнаха при мисълта как монасите са се промъквали в скривалището си, докато мощните банди от скандинавци опустошавали острова.

Шона затаи дъх.

— Никой не знае за тази пещера, освен нас. Тя ще бъде нашата къщичка. Можем да идваме да си играем тук; ако завали, ще си имаме покрив, а ако искаме да се скрием от някого, ще влизаме вътре. — Ентусиазмът ѝ растеше. — Можем да си донесем някои неща и да я направим по-уютна. Мирабел пази много стари тенджери и съдове, за които е забравила. И ти можеш да донесеш някои работи. Можем да си запалим огън и да си готвим на него!

Нийл се зарази от нейното въодушевление.

— Ще бъде чудесно! Ще бъдем като изследователи, а мама е толкова заета с бебето, че няма да забележи, ако изнеса туй-онуй.

Ставаше дума за малката му четиримесечна сестричка, която с постоянните си бебешки нужди бе предизвикала голяма промяна в Слокмор. Щастлива промяна и Нийл знаеше, че атмосферата се бе променила след дългата им ваканция миналото лято, когато бяха отишли с родителите му в Сторноуей. Лаклан, изтощен след един плеврит, и майка му, която се бе превърнала в тъжна сянка на предишната Фийби, бяха почувствали, че трябва да се откъснат за известно време от Рейна. Като оставиха един временен заместник-лекар на милостивите грижи на Елспет, заминаха при брата на Лаклан в Сторноуей.

След два месеца се прибраха в Рейна. Лаклан бе възвърнал някогашната си момчешка пъргавина, а Фийби грееше за пръв път от много време. В Сторноуей, далеч от всичко, което им напомняше за старите кавги, бяха намерили отново любовта и волността от началото на съпружеския си живот. Нараненото сърце на Лаклан се успокои, а Фийби забрави своите оплаквания. Полека-лека бяха събрали и съединили отново нишките на смутения си брак. Лаклан върна увереността си, че има сили да лекува, да помага при раждането на нов живот, и да оставя живота да угасне, когато не може да се направи нищо повече, за да бъде запазен.

Нийл прекара ваканцията си с братовчедите си, две момчета почти на негова възраст, а Фийби и Лаклан се разхождаха в летните дни, уловени за ръка и говореха за живота си така откровенно, както в младостта си. А нощите — Фийби никога нямаше да забрави дългите златни нощи с аромата на летен въздух, нахлуващ през прозореца. Тези нощи на любов без страх не можеха да бъдат забравени, а резултатът им бе малката Фиона, която се бе появила с вик след кратки, но силни родилни болки, извадена на бял свят от собствения ѝ баща, който пое малкото телце като най-голямата скъпоценност. Сега Фийби пак пееше из къщата, а Лаклан се държеше уверено и спокойно.

Нийл беше пленен от малката си сестричка. Играеше с нея и дори сменяше пелените ѝ, когато трябваше. Целуваше я и я прегръщаше, но като заплачеше със силния си глас, с удоволствие оставяше майка си да се оправя с нея.

Шона скочи в една от нишите.

— Седни тук да изядем храната си, огладнях!

Започна да рови в пакета, който Мирабел ѝ бе приготвила сутринта. Дебело парче хляб с масло, ябълкова пита, овесени сладки и кифлички лежаха съблазнително под обвивката.

— Мирабел е голяма готвачка! — похвали я Нийл, като остави своя обед, за да си хапне от питата.

— Да, тя учи и мене. Мога да пека кифлички и да меся хляб, но винаги става малко сух. — Шона въздъхна. — Мирабел вече много остаря, знаеш ли, че стана на седемдесет и три години оня ден? Понякога се безпокоя да не умре, защото много я обичам. Чух я да казва на Биди, че някой път ѝ е лошо, а Биди ѝ каза, че и тя имала киселини и че било от старост. И Биди е стара, шейсет и шест годишна е, но каза, че ще продължи да вади бебета, докато е жива. Тя е извадила на бял свят почти всички хора на острова, освен старите като нея. Тя дори е родила баща ми.

— Как така го е родила? Тя не е майка на баща ти! — каза с подигравателен тон Нийл, дъвчейки една кифличка.

— Е-е, знаеш какво искам да кажа. Трябва да е смешно да гледаш как бебета, които си извадил, стават хора.

— И бебетата са хора, само че малки! — присмя ѝ се Нийл високомерно. Това, че бе с две години по-голям, го амбицираше, когато бе с нея, а напоследък ставаше нетърпелив, защото тя бърбореше по

детски, а неговите мисли и чувства вече бяха по-зрели. Понякога се държеше покровителствено и бе много сърдечен с нея, друг път му досаждаше, но не можеше да си представи живота без нея. Все пак, това скоро щеше да стане, защото родителите му се готвеха да го изпратят в едно училище на голямата суша.

Любовта му към животните му бе помогнала да си избере професия. Искеше да стане ветеринарен лекар. И той като баща си щеше да бъде лекар, но вместо да помага на хората, щеше да помага на животните. През годините Фийби бе прибирала вкъщи много пъти странни, наранени или осиротели животни. Едно от тях бе малкото тюленче, за щастие вече отбито, но ранено и не можеше да си търси храна. Нийл, с десетина свои връстници, бе донесъл тюленчето от Портвойнакан, изминал бе с него повече от пет километра по неравния път през пущинака, за да го остави в зеленчуковата градина на Фийби. Това бе любима разходка за момчетата от Порткъл, да идат с някой рибарски кораб от Порткъл до Портвойнакан, после да се върнат в Порткъл по суша.

Два месеца Фийби бе изтърпяла тюленчето да се вмъква през кухненската врата щом може. Нямаше нищо против то да лежи доволно по корем в цинковата вана, извадена въвн на слънце, а в това време Нийл тичаше напред-назад до потока и го поливаше с кофи вода. Тя дори го обикна и глезено му викаше Салак, защото силно миришеше на риба. Но когато една нощ го намери да хърка доволно до гърба на Нийл, сложило лъскавата си глава удобно на възглавницата, тя настоя да го върнат веднага в морето. Така Салак се завърна в естествената си среда, напълно оздравял и със спомени за домашните удобства, които бе видял на земята на човешките същества. Нийл се мръщи една седмица, докато научи, че един млад тюлен се върти в пристанището на Порткъл. През едно цяло прекрасно лято той с тълпи от други малчугани плуваха редом със Салак, а когато дойде есента, тюленът напусна Порткъл и отиде да живее при себеподобните си.

Животните бяха призванието на Нийл и баща му го бе насърчил да стане ветеринарен лекар. Но той знаеше, че ще има нужда от по-добро образование, за да може да следва за избраната професия, и през есента Нийл щеше да напусне Рейна, родителите си и Шона, която бе неразделна част от живота му, докато растеше. Тази мисъл го разнежи и той изведнъж сложи ръка около раменете ѝ. Нежно.

— Ти си едно смешно малко създание!

— Не съм малка и не съм смешна! — отговори тя сърдито. — И се прибирам вкъщи, защото днес пристига чичо Алик. Обещах на Мирабел да ѝ помогна да приготви чая. Обичам да идва чичо Алик. Вдига ме нагоре и ме прегръща. Чудя се защо жена му никога не идва с него.

— Защото не обича да цапа краката си с лайна — каза Нийл, който бе наблюдавал как Мери при едно от редките си посещения избира внимателно къде да стъпи на полето.

— С тор! — поправи го Шона строго.

— С лайна! — повтори Нийл ядосано. Отнасяше се малко недоверчиво към Алик. Не му харесваше как се умилква на Шона, нито начинът, по който се смее. Беше някак неестествено. Не обичаше Алик, дори повече отколкото Фъргъс. Защото Фъргъс поне бе мъжествен и не бърбеше като старица. Алик бе красив и жените го харесваха, но за грубоватия Нийл красотата му бе много пригладена.

— Ти си груб понякога.

— Мога да бъда груб винаги, ако искам. Хайде тогава, не карай чичо Алик да те чака.

Закрачиха през тревите и докато стигнат до пътеката по хълма при колибата на Доди, се измориха и спряха да си починат. Нийл се просна на тревата, а Шона седна ѝ обхвана коленете си с ръце.

— Ще ни се впият кърлежи — каза Нийл небрежно. — На тебе ще ти се впият в гъза.

— В задника — отговори тя спокойно, като разбираше, че той иска да я ядоса, защото още мислеше за Алик.

— В гъза! — повтори Нийл. — Гъз, гъз, гъз! — И като усети, че смехът напирва в гърлото му и разпръсва лошото му настроение, извика силно: — Дупе!

— Дупе — повтори Шона, падна до него на тревата и двамата се заляха от смях.

— Хубав ден! — тъжният поздрав на Доди ги накара да седнат.

— Хубав ден! — отговориха двамата в един глас, а Нийл добави: — Кравата си ли търсиш, Доди?

— Да, и не я намирам. Крие се от мене. Приготвил съм ѝ храната, а пък аз си искам млякото за закуска.

— Ние ще ти помогнем — предложи Шона веднага и хукна заедно с Нийл да търсят Иласейд.

Доди ги следваше с дългите си подскачащи крачки. Той се бе променил малко през годините и никой не знаеше възрастта му, но колко години е прекарал на земята го интересуваше най-малко от всичко. Първият му и главен интерес бе Иласейд, която проклинаше безспир, но я обичаше също тъй всеотдайно, както бе обичал и майка ѝ. Тя бе крава, която обичаше да скита и през цялата година той изминаваше километри, за да я храни и дои. След това, което бе станало с майка ѝ, той не искаше тя да има теле, но Фъргъс го бе убедил, че тя ще издържи и той се бе съгласил. И наистина една малка Иласейд се бе родила благополучно. Но след известно време Фъргъс купи телето на Доди, който не можеше да се справя с крава-скитница и с упоритото ѝ отроче.

Вторият интерес на Доди бе малката му градинка, в която отглеждаше удивителен зеленчук. Продаваше излишното, за да спечели по някое пени, но общо взето живееше в малък, самозадоволяващ се свят. Иласейд постоянно водеше четирикраките си приятели от хълма, които се опитваха да съборят оградата на градинката му. Веднъж бяха успели, бяха се нагостили добре, преди да си тръгнат и бяха отъпкали всичко, оставяйки след себе си — каша от зелени листа и тор.

Но Доди не се отчайваше лесно и сега градинката му беше като крепост, в която само той можеше да влиза през солидната врата, направена от оплетени клони, жици и стари корабни греди, всичко завързано здраво с дълги треви. Оградата беше висока с няколко реда заплашителна бодлива тел отгоре, така че и сърна не можеше да я прескочи.

— Само че слънцето скоро ще залезе — каза весело Доди.

Нийл намери Иласейд да си дъвче стара слама в нейния сайвант зад колибата.

— Ах, проклетница! — извика Доди. — Аз да обикалям с километри, а тя да ме изиграе! Е, добре, сега ще я издоя. Ако влезете в колибата, като свърша, ще ви донеса по един стрък ревен да си гризете.

Нийл и Шона бяха единствените деца, на които оказваше такава чест. Малко жители на острова бяха виждали колибата му отвътре, но

повечето и не искаха. Като знаеха колко е разпасан, бяха сигурни, че и колибата му ще мирише като него.

Първия път, когато децата влязоха в тъмната колиба, дъхът им спря. Малката стаичка бе невероятно спретната. Двата дървени стола с облегалки бяха разклатени, старият скрин се бе почти разпаднал, но всяко свободно място бе украсено със съкровища, които бе събирал по брега и из горите. Парче дърво, уловено в морето, бе изрязано във формата на тюлен и окачено над огнището. Изчистени морски таралежи бяха пръснати заедно с шишарки върху скрина. Саксия с диви орлови нокти беше сложена в дълбоката ниша на малкото прозорче. Вярно, че пердетата му бяха като паяжина и пред огнището бе разсипана пепел, но в стаичката не се чувстваше „миризмата на Доди“. От тавана висеше плитка лук и Шона реши, че това бе магическото лекарство срещу всички лоши миризми.

— Седнете сега — нареди им Доди, като се върна от Иласейд. — Ще ви направя малки фунийки и после ще ида да ви донеса ревен.

Той бе най-грижовният домакин. Децата непременно трябваше да седят на двата стола, а той остана прав сред стаичката с наведена глава, за да не я удари в ниския таван. Отиде за ревен, а децата послушно седнаха. Искаше им се да се разхождат из стаята и да огледат украсата ѝ отблизо, но се бояха, че няма да оправдаят доверието на Доди и няма да ги покани друг път.

Две хартиени фунийки бяха напълнени със захар и поднесени на децата заедно с две дебели пръчки ревен.

— По-хубав ревен не съм виждала — каза Шона и облиза захарта от устните си.

Нийл потвърди с кимване на глава.

— Най-хубавият, Доди. Мама е насадила една леха с ревен, то се знае, и го наторява с най-хубавия тор, но никога не става такъв.

— Не най-хубавия — промърмори Доди и се зачерви от удоволствие.

— Моля? — попита Нийл учтиво.

Доди показа пожълтелите си зъби.

— Не най-хубавия тор!

— О, да, най-хубавия — заяви Нийл уверено.

— Аз имам най-хубавия — спореше Доди.

— От Иласейд — каза Шона, така доволна от почерпката, че бе готова спорът за качеството на тора да продължи.

— Не е от Иласейд — избоботи Доди.

Настъпи тайнствена пауза, но децата чакаха търпеливо.

Доди отвори уста, поколеба се, пак я затвори; мина още време. Той сякаш щеше да вземе някакво важно решение и най-после заговори:

— Ако ви кажа една тайна, обещавайте, че няма да я кажете на нито една жива душа.

Децата, вече силно заинтересовани, обещаха тържествено да пазят тайната. Лицето на Доди бе оживено, както никога.

— От мене е! — Главата му се заклати от огромно признание и адамовата му ябълка затрепери.

Нийл го гледаше озадачен.

— Какво от тебе?

— Моят тор!

— От Иласейд — повтори Шона.

Доди почваше да се отчайва от това, че не разбират и извика:

— От мене! Изсипвам гърнето си върху лехата с ревен всеки ден.

— Какво от тебе? — изкрещяха двете деца, еднакво ужасени.

— Моите изпращания! — избърбори развълнуван Доди. — Нали ви казах, най-хубавия тор!

Нийл погледна своя стрък ревен с нови очи и Шона надникна към остатъка от нейния с голям интерес. Помириса го. Миришеше на ревен. И нямаше нищо неприятно във вида му, но все пак...

— Най-добрия — настояваше Доди с детински ентузиазъм.

— Изми ли ги, Доди? — попита Нийл подозрително.

— В малкия поток, винаги в малкия поток!

— Е, добре — усмихна се Шона и довърши своя ревен.

Нийл се засмя и също изяде своя, а Доди бе възхитен. Той се дотътри до огнището, върху което имаше тенджерата и разбърка съдържанието ѝ с изкривената вилица. В тенджерата имаше парче еленско месо. Всяка година господарят раздаваше еленско месо и всяка година жителите на острова се оплакваха, че дажбите стават по-малки. „Алчният стар Бодак!“ бе обикновенният им коментар. „Пази най-доброто за себе си, за да храни превзетите си гости от Англия!“

Доди побутна своето парче месо и замърмори жаловито:

— Какви бутове съм виждал в Бърнбреди. Много големи късове месо! Ах! Ще ви стане лошо, ако ги видите. И той пак е започнал! Какви неща виждам там!

— Какви неща? — попита Нийл.

Доди бавно поклати глава.

— По-лоши, откакто господарката лежи повечето време. Не знам какво викат на болестта ѝ.

— Ипохондрия! — обяви Нийл, повтаряйки победоносно думата, която баща му употребяваше, когато говореше за мадам Балфур от Бърнбреди.

— Особена ѝ е болката — тъжно каза Доди. — И неговата не е по-добра.

— Каква е неговата болка, Доди? — настояваше Нийл.

Доди се изчерви.

— Не бива да казвам.

— Няма да кажем на никого — убеждаваше го и Шона.

Старият чудак се двоумеше, не защото това, което знаеше, не бе за децата, а защото беше свързано с човешките отношения, от които винаги се смущаваше.

— Без да искам видях — каза той сякаш се оправдаваше. — Работех в хамбара и те влязоха... господарят и една от хубавите му гостенки с... — Той сви шепи пред гърдите си. — С големи вимета!

Шона избухна в смях, но Нийл я побутна с лакът.

— И? — окуражи той Доди любопитно.

— Затвориха вратата, ама аз виждах, много е светло в хамбара. Той я целуваше и грухтеше като прасе, а после пък...

— Да? — подкани го Нийл.

— Той ѝ извади виметата — големи бяха, много големи. — Млъкна и в празния му поглед се появи изражение, което можеше да се нарече хумористично. — Не знаех, че виметата на една жена могат да бъдат големи като на Иласейд! — Той спря, а от устата му излезе страшен вик, големите му ръце стискаха корема му. Минаха няколко тревожни минути, докато децата разберат, че не изпитва болка, а се смее. Тъжният Доди, когото никой не бе виждал да се смее, издаваше звук като от ръждясала ножовка, устата му бе широко раззината от удоволствие.

— Той направи ли още нещо? — попита Шона.

Доди кимна, а адамовата му ябълка подскачаше неудържимо.

— Още много! Тя все се смееше, ама спря, когато я хвърли на сеното и се спусна върху нея като разгонен бик, пък тя през всичкото време блееше като дърта овца. Просто ужасно беше! Не беше естествено никак, не като животните, а не, не!

Очите на Нийл светнаха. Когато тръгнаха да си отиват по криволичещата пътека по хълма, той се обърна към Шона.

— Хайде да извикаме Агнес и Стюарт и да идем в Бърнбреди след чая! Ще се вмъкнем в оня хамбар и ще чакаме господаря. Може пък и тая вечер да доведе там някоя жена.

— Нали обещахме на Доди да не казваме на никого.

— Агнес и Стюарт са никого, те няма да кажат. Запазиха всичките ни тайни — за сватбата ни и за всичко — завърши той многозначително.

Шона подскачаше весело. Косата ѝ отдавна се бе изплъзнала от панделката и се спускаше на копринени кичури върху раменете ѝ. Лицето и ръцете ѝ бяха златистокафяви и Нийл забеляза тези неща, които досега не бяха достатъчно важни, за да предизвикат втори поглед.

— Косата ти е хубава — каза той и леко я докосна.

Тя бързо го погледна и се чудеше дали иска да я дразни, защото понякога ѝ викаше „кейлик руад“, което значеше „червена вещица“. Това я вбесяваше, и ако докоснеше косата ѝ, то бе само, за да я дръпне. Но сега кафявите му очи я гледаха по нов начин. Спряха за миг, загледани един в друг. После тя посочи надолу към Лейгмор.

— Чичо Алик е дошъл. Ще се видим след чая.

Тя полетя, понесе се с развятата си от вятъра коса и дългите си крака. Той я изпрати с поглед и ритна силно един камък.

— Мръсникът чичо Алик! — промърмори Нийл и се почувства по-добре. Забърза към къщи, за да помогне на майка си да сложи масата, но си мислеше за предстоящото приключение.

— Мамо!

Фийби погледна очакващо към своя як син.

— Знам, че по-старите хора като тебе и татко се любят, за да правят бебета... затова сме се родили аз и Фиона.

Фийби скри усмивката си, като чу, че на трийсет и три години я наричат „по-стара“, но изчака с подobaваща сериозност останалата

част от въпроса.

— Щом вие го правите и истински старите хора го правят, трябва много да ви харесва.

Фийби го погледна леко стресната. Тя и Лаклан бяха винаги откровени със сина си и знаеше, че сега, когато навлиза в пубертета, въпросите му ще станат по-сложни, но Фийби не всякога бе готова да ги посрещне.

— Да-а, предполагам — заекна тя, като ѝ се искаше Лаклан да бе вкъщи.

— Тогава защо големите момичета като Фиона Лейгмор и Ани Маккинън позволяват на момчетата да ги целуват и прегръщат и много им харесва, но ако момчетата сложат ръце на виме... на гърдите на момичетата, получават плесница?

Фийби помисли как трябва да отговори.

— Ами предполагам, че на момичетата им е приятно да ги прегръщат, това е нормално, но те раждат бебетата, а никое момиче не иска извънбрачно дете.

— Някои искат.

— Понякога не може да се предотврати, но най-добре е да се изчака сватбата.

— Изглежда глупаво, но предполагам, че имаш право — каза Нийл и Фийби с облекчение отиде да се занимае с Фиона.

Шона влетя в двора на фермата и се хвърли право в ръцете на Алик. Той я издигна нависоко.

— О-о, че ти си станала хубаво голямо момиче — засмя се той и я държа на фона на небето, докато ръцете му отмаляха.

Красивото му лице грееше, защото той наистина обичаше племенницата си и често съжаляваше, че като бебе не бе отишла да живее при тях. Мери не бе го дарила с деца. Казваше му, че е много крехка, но бе достатъчно силна, за да отива и да се шляе из френската Ривиера. Тя и сега бе там с една „приятелка“. Алик не знаеше дали е приятелка или приятел и не го интересуваше. Имаше свой начин да прави живота си поносим. Работата му бе добра, а Мери бе получила наследство от нейна баба-леля, така че и двамата разполагаха със средства, за да задоволяват капризите си. Но той искаше да има дете и често си мислеше, че единствената причина да се връща в Рейна бе, за

да види Шона. Знаеше, че Фъргъс не държи особено на посещенията му, но двамата се понасяха достатъчно добре.

Свали Шона на земята.

— Донесъл съм ти подарък.

— Къде е? О, къде е?

— Скрит в стаята ти. Ще трябва да го потърсиш — след чая. Мирабел ще ме бие, ако забавя чая.

— Много си голям, за да те бие!

— Мирабел не мисли така. Може дори да ми свали гащите, преди да ме напляска.

Заляха се от смях, но Алик изведнъж стана сериозен и се загледа в стройната млада жена, която току-що бе влязла през портата. Късата ѝ къдрава коса блестеше златиста на слънцето, гърдите ѝ под тънката лятна рокля бяха стегнати.

Тя помахна на Шона.

— Искам само да подам някои неща, които Мирабел ме помоли да ѝ купя в Порткъл. Ще се видим по-късно.

— Коя беше тази? — попита Алик възхитен.

— Приятелка на татко и моя учителка — отговори Шона гордо.

Той подсвирна.

— Мисля, че ще прекарам добре почивката си тук, Шона. А сега ще ми окажеш ли честта да ме хванеш под ръка? Ще идем на чая тържествено.

От кухненския прозорец Мирабел забеляза погледа, който Алик хвърли на Кърстийн. Старата жена обичаше Алик. Той бе подвижен и весел, имаше много смях в Лейгмор, когато идваше той. Прегръщаше я и я караше да се смее като момиче на неговите глупости. Но тя почувства, че това му посещение щеше да бъде по-различно. Той не бе виждал Кърстийн досега, защото тя обикновено отиваше през лятото в Обан при родителите си. Но тази година бе решила да прекара лятото в Рейна, просто защото не можеше да понесе раздялата с Фъргъс. Тя беше неговата „малка метреса“, както се изразяваха в Рейна, но тя носеше това прозвище с достойнство. Отначало клюките я разкъсваха на парчета, но тя остана с високо вдигната глава, макар да знаеше, че ако не бе обичала Фъргъс така дълбоко, би избягала от злите езици и постоянните одумки на острова.

Кой би могъл да знае каква мъка ѝ носеше тази любов? Не можеха да знаят за нощите, когато ръцете ѝ копнееха за него. Тези нощи помрачаваха и другите — когато той идваше при нея в училището и споделяната интимност я задоволяваше, но не можеше да компенсира страданията на сърцето ѝ. Ала това бяха прекрасните мигове, когато те се откъсваха от света. В прегръдките му тя се чувстваше сигурна и желана, но винаги идваше часът, в който той трябваше да се върне в другия свой свят. През четирите години на тяхната връзка той ѝ бе казвал, че е красива, че я желае и му е нужна, но нито веднъж не бе ѝ казал, че я обича и тя се питаше дали изобщо ще ѝ го каже някога.

Бяха говорили за Хелън. Тя го бе убедила, че трябва да говорят за нея и след време той изля сърцето си и на Кърстийн се бе сторило, че той се бе освободил от годините на потискана скръб. Но тя се питаше дали той не се държи за спомените, защото с тях се чувства по-сигурен, отколкото в действителния живот. За спомените можеше да се мисли, да се смееш или да плачеш, а после да ги заключиш и да се откъснеш от тях, докато нещо не ти ги припомни. Не бе сигурна, че Фъргъс иска отново да изпита любов и понякога се чудеше колко ли би могла да продължи тяхната връзка. В мислите си тя много пъти бе напускала Рейна, но после той идваше и се любеха така, че разумът замлъкваше напълно. Радваше се, че бе решила да не се връща през тази ваканция при семейството си в Обан, защото това зелено и синьо лято на острова бе най-прекрасното, което бе преживяла. Фъргъс, който по-рано бе прекалено зает и не можеше да се освободи, сега бе оставил фермата в опитните ръце на Хеймиш и прекарваше всеки ден с нея. Не се интересуваше от клюките и слагаше ръка около кръста ѝ, когато се разхождаха, а това я караше да се чувства закрияна и предпазена от погледите, които ги следваха. Ходеха с километри и обядваха под открито небе в отдалечените места като Крой, където имаше много малки, неизложени на ветровете заливчета. Плуваха в топлите води, идващи от Гълфстрийм и се любеха върху горещите бели пясъци, където единствено чайките им правеха компания.

Веднъж тя заплака, облегната на широките му гърди и той бе изумен.

— Какво има, моя Кърстийн? — прошепна той в златните ѝ коси.

Тя се извърна от него и погледна надалеч, много далече над синьо-зелените води на Атлантика.

— Бих искала да отплуваме далече през морето, тогава... може би ще забравиш.

Той разбра мисълта ѝ.

— Никога няма да забравя, до края на живота си, Кърстийн. Невъзможно е да се забрави някой, с когото си бил толкова щастлив. Ти забравила ли си Доналд?

— Не, но не бих допуснала споменът за него да се изпречи пред щастието ми. Той не би искал това.

— Нито пък Хелън! — извика той и черните му очи се замъглиха. — Тя не е застанала на пътя ми. Тя самата бе весело малко създание и обичаше и другите да са такива. Не си ли щастлива, Кърстийн?

В сините ѝ очи се появи неизмерима тъга и тя обърна глава, но той хвана брадичката ѝ в шепата си и я обърна да го погледне.

— Моя Кърстийн — каза той дрезгаво. — Ти си ми глупавичка понякога. Не бъди тъжна. Казвам, че никога не мога да забравя Хелън, и това е наистина така, но тя е част от миналия ми живот. А ти си сега. Не съм мъж, който умее да говори с хубави думи, но не бих могъл да си представя живота си сега без тебе.

Той изтри сълзите ѝ с целувка и я пристисна в силните си ръце, но на нея ѝ се искаше да извика, че жадува да бъде негова жена, да докаже любовта си към нея като се оженят, но вместо да направи това, лежеше мълчалива до него, доволна, че в този миг е в сигурния обръч на ръцете му.

Но Мирабел му говореше право по въпроса.

— Кога ще се ожениш за момичето? — питаше го редовно. — Бедната душица те чака отдавна и трябва да търпи какви ли не клюки отгоре на всичко. Как го понася, не знам. Тя е чудесно момиче, предобро, за да остави името ѝ да се подмята като парче тор.

— Когато аз реша, Бел — отговаряше той неизменно.

— Говориш като човек, който мисли, че само той поръчва музиката. Такова хубаво момиче може да има всеки мъж, когото си поиска.

Друг път му каза:

— Време е и детето да има майка! Какъв егоист си да не го виждаш!

— Добре й е с тебе вече толкова години! — отвърна й рязко.

— Аз няма да бъда тук вечно! — беше неочакваният й отговор.

— Болна ли си? — попита я той изплашен.

— Стара съм — каза му кратко, а това не можеше да се оспори.

Фъргъс наистина не можеше да обясни причините за колебанието си. Кърстийн беше добра и чувствителна. С нея се чувстваше щастлив, тя го размиваше. Физически беше прекрасна и копнежът по нея го измъчваше постоянно, когато не бяха заедно. Тя бе мила, чудесна млада жена и знаеше, че няма да намери друга като нея, но, питаше се той хиляди пъти, обичаше ли я достатъчно, за да й позволи да заеме мястото на Хелън в неговия дом? Хелън го бе обичала достатъчно силно, за да понася неговите мрачни настроения, но щеше ли да може да ги понася Кърстийн? Обичаше ли го толкова дълбоко? Той обичаше ли я истински или тя просто задоволяваше физиологичния му апетит? Тормозеше се от своята нерешителност. Понякога проклинаше оная бурна нощ, когато телом и духом в пълно отчаяние, бе потърсил закрила в нейните ръце, макар здравият разум да му подсказваше, че съдбата би намерила и друг начин да ги събере рано или късно. Мисълта за нея го бе преследвала още от първата им среща в гората и нощта на бурята, когато сякаш всичко бе срещу него, само му бе дала поводът, който бе чакал. Потъваше в пот при мисълта, че някой може да му я отнеме. Мирабел имаше право за Кърстийн. Тя бе красива и не можеше да се отрече, че привлича възхитените погледи на другите мъже.

В деня, когато пристигна Алик, страховете му станаха по-силни от всякога. Той влезе да се измие преди чая и ги завари седнали един до друг на масата, нейната златна глава до тъмната глава на Алик. Тя изпразваше кошницата си, а Алик подмяташе глупости, които я караха да се смее. Обърна се, като чу Фъргъс и лицето й грейна, но никой не успя да каже нищо, защото в този миг Шона се втурна в кухнята с красивата и скъпа кукла в ръце. Тя не играеше много с кукли, освен през дългите зимни вечери, когато семейството се събира в кухнята и играеха „на къщи“. В количката й за кукли най-често седеше Тот, която много обичаше да я завиват и да слагат на главата й шапчица с къдрички, от която надничаха лъскавите й като коприна уши. Но

напоследък Тот нямаше време за такива лекомислени забавления, защото бе станала горда майка на пет малки кученца. Тяхната поява бе предизвикала сензация, защото бяха чистокръвни болонки, чийто баща можеше да бъде само ловджийското куче на Хеймиш. Тот се бе окучила за пръв път. Беше отритвала всички кучета, които се опитваха да я ухаждат, но очевидно бе покорена от чара на Уиски и сега бе прекалено заета със своите бебета, за да има време за такива светски забави като играта на кукли. Но през лятото куклите и без това се изоставяха и клюмаха по рафтовете в стаята на Шона. Куклите ѝ напомняха за всяка от коледите в живота ѝ, всички те бяха грижливо ушити от Мирабел и по една нова кукла, мушната в чорапа ѝ, посрещаше Шона винаги в коледната утрин. Тя обичаше парцалените си кукли, но всяка бе просто повторение на предишната, затова дъхът ѝ спря при вида на елегантно облечената „градска“ кукла.

— Нямах търпение, чичо Алик! — извика тя радостно. — Това е най-хубавата кукла на света! — Изтича да прегърне Алик, който я издигна до главозамайващите височини на тавана.

Мирабел, изморена и сторещена от печката, се обади. Знаеше, че купешката кукла надминава по хубост всички направени от нея, но тя бе влагала много любов във всеки бод под светлината на парафиновата лампа и от напрежение бе чувствала болка в уморените си стари очи. Буца заседна в гърлото ѝ. Знаеше, че това е детинско, но не можеше да го превъзмогне. Напоследък тежестта на умората я правеше почувствителна, а от силните болки в гърдите я избиваше пот.

Лаклан бе рязък, когато му каза истината, и настоя да не се преуморява, иначе не можел да отговаря за последствията. Но и тя му отвърна също тъй направо.

— Предпочитам да си ида бързо, Лаклан, момчето ми. Не съм се мотала никога през живота си и нямам намерение да започвам от сега. Нали няма да кажеш на никого, дете мое? — продължи тя. — Не искам никой да ме глези и да ме гледа като слабо, новоизлюпено пиленце.

Лаклан погледна едрата ѝ фигура и се усмихна, макар да се бе разтревожил. Състоянието на сърцето на Мирабел го обезпокои дълбоко. Бе от този тип жени, които оставяха у всички впечатление, че ще са вечни; тя бе здравата опора, на която хората се облягаха, без да мислят, че и тя може да има същите човешки слабости като тях. Самият ѝ вид не допускаше мисълта за болест: и в миналото, а и сега

имаше жизнена, пълна фигура с големи гърди и задник. Закръгленото ѝ лице бе весело и в съчувствената топлина на сивите ѝ очи се четеше симпатия към другите. Кожата ѝ бе розова и бяла, тя бе олицетворение на здравето, само дълбоко в очите ѝ прозираше умора.

Лаклан се разсърди, като разбра, че отдавна не се чувствала добре, но не бе отишла при него.

— О-о, нали бях много заета — отвърна му тя спокойно. — Чакаше ме толкова работа, че няхах време да боледувам. А и детето, малко, но толкова пъргаво създание. Обичам я от все сърце, Лаклан, и... — Погледна го под очи. — Ами Фъргъс. Ако има човек, измъчен от самотата, това е той. Ако се ожени за Кърстийн, ще умра спокойно. Шона ще си има майка. Правя, каквото мога, но съм вече много стара и от мене няма голяма полза. А-а, какво ще стане с моето бедно малко момиченце, когато си отида? — Въздъхна дълбоко. — А пък Фъргъс, и той е мое дете. Аз го отгледах. Ох, Лаклан! Колко искам вие двамата да се сдобрите. Той съжалява за всичко, знам го. Искаше да ти го каже отдавна, но не успя. Знам само, че понякога е като изгубена душа и старото ми сърце се топи за него.

Лаклан сложи дланите си плътно върху изкривените ѝ пръсти.

— Бел, Фъргъс едва не разби семейството ми. Мисля, че знаеш какво искам да кажа. Тази стара гайда Елспет сигурно е дочула туй-онуй и без съмнение го е разказала. Но това вече е минало. Бих стиснал ръката на този човек още утре, но той не ми дава нова възможност. Гордостта му вече е накърнена и няма да рискува втори път, а аз, проклет да съм, ако аз ида при него. Но не мисли за Фъргъс сега! Трябва да престанеш да тревожиш старата си глава! Времето ще оправи всичко. Трябва повече да си почиваш. Ще ти дам някакво лекарство за болките и ще идвам да те видя от време на време.

Но тя скочи изплашена.

— Ох, не, не, момче! Тогава те ще разберат. Аз ще идвам при тебе. — Намигна му. — Кой знае, може да тръгне клюка, че помежду ни има нещичко.

Засмя се като момиче, но напереността ѝ не го заблуди. Проследи я от прозореца и видя как тежката ѝ приведена фигура се движи надолу по пътеката. Като смяташе, че никой не я вижда, не се опитваше да изглежда пъргавя.

Лаклан въздъхна и почука с молив по писалището си. В живота му бе имало удовлетворение. Бе потъвал до дълбините на отчаянието и бе възлизал до върховете на триумфа, радостта, че е успял да спаси едно човешко същество, бе върховното му щастие, но когато трябваше да каже на някого, когото познаваше и обичаше, че земните му дни са преброени, сърцето му замираще. Често бе чувал, че хора, които се грижат за болни, стават безчувствени пред смъртта, но неговият опит не го потвърждаваше. Само се бе научил да прикрива чувствата си, когато искаше да вдъхне сила, дори и сам да не я усещаше, на онези, които толкова много разчитаха на неговото мнение.

* * *

— Ще се вмъкнем в имението отзад — наставляваше Нийл тримата си другари, които се влачеха след него през тревите. — При старата желязна врата, дето е обрасла с шубраци. Там има една пролука, през която можем да минем, нали Стюарт?

Стюарт му смигна, тъй като този вход бе добре известен на почти всички момчета от експедициите им за отмъкване на нещо от имението.

Шона смяташе, че е трябвало отдавна да е посветена в тази тайна и хвърли към Нийл поглед, пълен с укор, но той гледаше напред, русите му къдри се вееха в ароматния вятър, който духаше откъм морето.

— Можехме да се прекачим през оградата по стъпалата и да минем през гората — предложи Агнес, която доскоро се държеше като момче, но сега обръщаше по-голямо внимание на външността си и не искаше роклята ѝ да си закачи някъде. Беше дванайсетгодишна, с черна вълниста коса и кафяви очи, и се гордееше, че тялото ѝ вече е развито. Започнала бе да се усмихва хитро на момчетата и Шона не държеше много на нейната компания, откакто бе взела да се превръща от мило дете в „блееща овца“.

Стюарт бе високо слабо момче на тринайсет години с голямо желание за приключения. Бе най-добрият гмуркач в училището и можеше да плува по-бързо и по-навътре от всички на неговата възраст.

Усилията на Агнес да привлече вниманието му не му правеха никакво впечатление и на нейното предложение отвърна:

— Ще ни хванат като минаваме по стъпалата, затова не бъди глупава. Прави каквото ти кажем, иначе няма да те вземаме друг път.

Изкачиха се до върха на един стръмен склон, откъдето можеха да виждат на километри и от двете страни. Морето блестеше в далечината, дълбокият му син цвят контрастираше чудно с белите пясъци и зелените ливади. Бяха в Гленриак, зад тях стръмните скали на Глен Фалан се издигаха мъгливо сини на фона на изпепеленото от горещината небе.

— Колко е хубаво! — извика Шона, като разпери ръце и вдъхна аромата на детелина и орлова папрат, на пирен и мащерка.

Но момчетата бързаха да стигнат до Бърнбреди и тръгнаха надолу към една стара врата сред ели и папрат. Нийл отмести няколко клона и се показа дупка, достатъчно голяма, за да се промушат през нея. Шона и Стюарт пропълзяха бързо, но Агнес замърмори, когато една клонка ѝ закачи полата, а когато друга съдра воланчето на гащичките ѝ, тя се разрева.

— Не трябваше да идвам! Ох, вижте ме! Мама ще ми издърпа ушите. Мисля да се върна. Защо ми е да гледам как старият Бърнбреди се целува и прегръща?

— Хайде върви! — изръмжа Нийл, като съжаляваше, че е взел толкова променената сега Агнес. Надяваше се, че Шона няма да започне да се хили и да се тревожи за дрехите си като нея.

Момчетата вървяха напред през гъст шубрак, после минаха край хладните води на жълтеникава река. За да стигнат до вътрешния двор и плевниците, трябваше да пресекат едно открито пасбище, но не бяха изменили и половината път, когато видяха двама ездачи: господарят бе яхнал лъскавата кестенява на цвят кобила, а върху черно пони седеше жена, която отговаряше на описанието на Доди, защото бюстът ѝ едва се побираше в костюма и силният ѝ смях се носеше над ливадата.

В Бърнбреди постоянно имаше гости, с изключение на най-лошите зимни месеци. Няколко момичета от острова бяха наети от господаря да работят в имението и разказваха, че стават „просто ужасни неща“. Честните жители на Рейна виреха носове, но слушаха клюките жадно. „Такива хора сами си измислят законите, по които живеят“ — бе общоприетата присъда. „Те са весела шарена тайфа, така

си е. И за много неща ще трябва да отговарят, защото не се държат благоприлично в очите на Бога, съвсем не!“ Но богобоязливите думи противоречаха на прикритото любопитство за живота в Бърнбреди. Ани Маккинън бе надежден източник на информация. Тя, като по-голямата си сестра Нанси, обичаше да се забавлява, и макар че можеше да говори английски отлично, постоянно дразнеше жената на господаря като разговаряше на келтски. Един ден, докато изпълняваше задълженията си, госпожа Балфур от Бърнбреди се обърна към нея внимателно:

— Ани!

Ани се обърна и хитро показа белите си зъби:

— Мо бантигерна?

— Защо не си се научила да говориш английски?

— О, мо бантигерна, защо те тревожи това? — ухили се Ани. —

Не забравяй, че за мене английски е чужд език. Аз пък бих могла да те попитам защо ти не си научила келтски. Той е много по-културен език, с извинение. Смешно е дето англичаните очакват другите да знаят техния език, а те не искат да научат никой друг. Моля да ме извиниш сега, мо бантигерна... или ако предпочиташ, мога да ти кажа „милейди“.

Ани кръшно излезе от стаята, а жената на господаря едва след няколко мига учудено съзна, че Ани току-що ѝ бе говорила на оня приятно напевен английски, който употребяваха жителите на острова.

Стюарт наблюдаваше ездачите, скрит зад един храст.

— Май че можем да се прибираме вкъщи. — После се оживи. — Или да си хванем малко пъстърва, щом сме тук.

Нийл засенчваше очи с ръка.

— Те не отиват, а се връщат. Ще оставят конете в обора, а ние ще имаме време да изтичаме до големия хамбар.

— Откъде знаеш, че ще идат там? — попита Агнес. — И защо в големия хамбар? Може да отидат в някой по-малък. В двора има няколко.

— Само вратите на големия се затварят добре, знам от сигурно място. Хайде!

Промъкнаха се до хамбара, където стигнаха задъхани и сгорещени. Беше огромен, от прозореца на тавана влизаше косо

светлина и играеше по прашните паяжини върху гредите. Изцърка мишка и Агнес тихо запротестира.

— Ти си играеше с мишки миналата година! — изсъска Шона.

— Но не и тази година — отвърна ѝ превзето Агнес.

Качиха се след момчетата в сеновала, който бе топъл и ароматен.

— Това сено много боде — оплака се Агнес, която по-рано бе сред децата, които най-много обичаха да се возят върху каруци със сено.

— О, стига, мръсно копеле! — скара ѝ се Шона.

— Ти псуваш! — извика ужасено Агнес.

Нийл се засмя.

— Мръсно копеле си! Млъквай!

Стюарт легна по гръб и загледа слънчевите лъчи.

— Тая нощ щеше да е много добра за ловене на пъстърва — съжали той.

Агнес се промъкна до него.

— Стюарт — попита го тя глезено, — харесваш ли как си правя косата?

— Не е лошо — промърмори той.

— Ти забелязваш ли изобщо момичетата? Телата им и всичко? — попита тя нежно и изпъчи набъбналите си гърди.

Стюарт престана да се интересува от покрива.

— Добре са оформени — призна кротко. — Но момичетата са доста досадни понякога. Моята сестра много ме дразни, защото хихика постоянно. И ти си като нея! Тя е по-голяма и гърдите ѝ са по-големи, но се смеете еднакво.

Агнес се усмихна срамежливо.

— И моите гърди ще станат по-големи, Стюарт. Ще ме харесваш ли тогава?

Стюарт се завъртя неловко и съжаляваше, че не е отишъл да лови риба. Прозя се, сложи ръце под главата си и затвори очи.

Минаха петнайсет минути и всички почнаха да се отегчават. Но след малко отдолу се чу смях и две сенки затъмниха вратата. Тя изскърца като я затвориха и дръпнаха резето. То бе сложено от вътрешната страна по нареждане на господаря. Обичаше да води дамите си в хамбара. Имаше нещо примитивно в любенето върху сено и това му харесваше. Не изгуби време в празни приказки.

— Ела тук, моя хубава пълничка роза — изсумтя той и придърпа жената към себе си.

Сменил бе костюма си за езда и сега бе облечен във вълнен жакет, шотландска пола и зелени чорапи до коленете. Краката му бяха дебели и много космати. Агнес изведнъж изпръхтя.

— Тихо! — изсъска Стюарт.

Но самият господар пръхтеше толкова много, че не чуваше нищо друго. Скоро стана целият червен и потен. Децата се ококориха с изненада, когато с учудваща за толкова тежък човек бързина той извади едрите гърди на жената.

Стюарт преглътна, а Агнес прошепна:

— Аз не искам моите да станат чак толкова големи. Ще бъдат ужасно тежки.

Стюарт се ухили:

— Ще наведат гърба ти и ще заприличаш на стара вещица. Може да ти порасне и голям нос, и тогава ще имаш гърбица и на главата си, защото носът ще тежи надолу. — Изсумтя в сеното и се засмя беззвучно.

Господарят започна да бърбори, а ръцете му опипваха.

— Полата ми! Сложих я нарочно — отдолу нямам нищо — изръмжа на келтски.

Децата разбраха, но не и гостенката му англичанка. Тя издаваше звуци, които отговаряха на описанието на Доди, че „блее като стара овца“, но скоро сама схвана важното съобщение на господаря. Отхвърли глава назад и се засмя истерично. Устата ѝ бе голяма, боядисана щедро, а децата виждаха ясно как адамовата ѝ ябълка подскача над огромните ѝ гърди.

Доди бе оприличил господаря на „разгонен бик“; никога не бе казвал нещо по-точно.

Нийл се изчерви и му се искаше да не бе идвал. Хубаво бе да слуша описанието на нещо, но действителността бе неудобна за гледане и доста груба. Нямаше никакво достойнство в старата двойка долу и Нийл, на своята доста романтична и чувствителна възраст, смяташе, че любовта трябва да има достойнство. Дори младите влюбени по увеселенията в хамбарите се отнасяха с известно уважение един към друг. Почувства, че се е унизил и че главата на Шона ще се напълни с погрешни представи за секса. Дванайсетгодишният му ум се

мъчеше да разбере каква всъщност трябва да бъде любовта. Не можеше, просто не можеше да бъде като сладострастната сцена, която се разиграваше долу. Погледна крадешком към Шона и изненадан видя, че цялата работа я забавлява.

— Виж му задника! — изсъска тя весело. — Розов и космат и подскача като стария нерез, когато е при свинята!

Нийл въздъхна облекчено. Тя гледаше сцената с очите на невинността. Бе наблюдавала през целия си детски живот как животните се съешават и за нея господарят и приятелката му бяха само две човешки животни, които правят нещо естествено. За десетгодишния ѝ мозък всички живи създания бяха еднакви и нищо не бе по-нормално от съешаването на две същества.

Стюарт и Агнес бяха различни. Бяха по-големи и по-податливи да подражават на такива случки. Стюарт бе забравил за риболова и се закачаше игриво с Агнес, целуваше я по момчешки несръчно, а тя го поощряваше като се извиваше в различни подканващи пози. Нийл ги наблюдаваше и се чудеше. Държанието на Агнес беше ли характерно за всички момичета на нейната възраст — да измъчват момчетата, да ги дразнят като малки вещици и да използват телата си, за да възбуждат, а после да отблъскват момчетата, както правеха девойките по увеселенията? Щеше ли и Шона да се промени така рязко? Щеше ли да флиртува, да дразни и да върти смело тялото си? Познаваше я много добре, но му предстоеше да замине; всеки път, когато се връщаше, щеше да забелязва промените у нея повече, отколкото ако останеше в Рейна.

Тя бе много погълната и не забелязваше погледа му, светещите ѝ сини очи показваха ясно, че се забавлява. Нийл можеше свободно да наблюдава дългите ѝ мигли. Мирабел бе завързала златната ѝ коса; нямаше къдрици край лицето ѝ, но по гърба ѝ се спускаше цял водопад от гъсти богати вълни. Танцуващ слънчев лъч се вплиташе в кичурите на косата ѝ, придавайки им цвят на есенните листа. Ушите ѝ бяха като малки розови миди. Нийл ги забелязваше за пръв път. Бяха чудесно оформени, тъй нежно, почти прозрачни в светлината на слънцето. Беше тънка, дори мършава, но той знаеше, че един ден цялата ѝ фигура ще се промени. Така бе станало с всички по-големи момичета в училището и непременно щеше да стане и с Шона. Като Агнес ли щеше да бъде? Щеше ли да преследва момчетата в Рейна, докато него

го няма и не може да я спре? От години смекчаваше бурните ѝ изблици, успокояваше разтревоженото ѝ сърце и я мъмреше, когато се цупи. Бяха прекарвали детството си заедно, но когато той нямаше да бъде тук, тя без друго щеше да си потърси друга компания. Пак някое момче ли щеше да си намери? Не можеше да си представи мъжкараната Шона да играе на скучни игри с други момичета, и колкото повече порастваше, толкова по-естествено щеше да е да иска да бъде с момче. Нещо се сви в сърцето му, но бе твърде млад, за да разпознае горчивия вкус на ревността.

Не му се вярваше, че тя ще стане като Агнес, не искаше да го вярва. Знаеше, че у нея има сила, гордост и чувствителност, и те бяха много дълбоки, нямаше да стане като другите момичета. Тя му се доверяваше напълно, но имаше случаи, в които дълбочината на чувствата ѝ го разтърсваше. Обикновено беше много весела, но понякога долавяше в нея една тъга, която бе много неопитен, за да разбере. Разбира се, знаеше причината, но кой бе той, за да промени течението на времето и да направи отношенията между баща и дъщеря по-радостни? За него това бе много сложно. Отдавна бе престанал да мрази Фъргъс Маккензи — сега се възхищаваше от силния му характер. Той личеше във всичко. Държеше главата си изправена и не обръщаше внимание на клюките, всеки можеше да види, че е горд човек.

— Нийл, това беше най-смешното нещо на света! — Гласът на Шона прекъсна унеса му. Тя се наведе и прошепна в ухото му: — И твоят ли ще бъде такъв?

— Какъв мой? — попита той озадачен.

— Като неговия! На господаря!

— Отидоха си — каза Нийл изумен.

— О, ти си глупав и глух като Шила! Блъснаха вратата доста силно, а ти не си ми отговорил. Ще имаш ли голям петел като неговия?

Нийл се изчерви.

— Ти ще имаш ли големи гърди като нейните? — върна ѝ го той.

— А, не, не мисля. Много съм мършава. Цялото ти лице е червено, Нийл. По-рано не се изчервяваше, когато отиваше да пикаеш зад някой храст. Дори не се криеше и съм виждала петела ти. Беше мъничък — не като неговия! Надявам се, че няма да порасне толкова,

защото ще трябва винаги да ходиш с пола — няма да можеш да го събереш в панталоните си!

— Млъкни! — кресна ѝ той, а тя се заля от смях и падна в сеното.

Стюарт се бе разочаровал от Агнес, която му отместваше ръката всеки път, когато искаше да стане много интимен.

— Да идем за риба — измърмори той, като чистеше сламките от косата си. — Ако Роби ни хване, ще му кажем, че ще кажем на господаря и на жена му, ще кажем, че той е стар мръсник!

Нийл с радост прие направеното предложение и четиримата с облекчение излязоха навън, в прекрасната лятна вечер.

8.

Една седмица по-късно Мирабел се качи в стаята си да си почине преди чая. Беше задушно и горещо. Нито лист не трепваше и слънцето светеше слабо през плътната гореща омара. Въздухът бе зареден с електричество и Мирабел се чувстваше изморена, болеше я главата. Седна на люлеещия се стол до широко отворения прозорец и с края на престилката си започна да вее пламналото си лице. Шона бе в градината. Мирабел видя, че откъсна една червена роза и подуши чудния ѝ аромат разсеяно, преди да седне на тревата и да обгърне коленете си с ръце, вперила напред невиждащи очи.

— Бедното малко дете — въздъхна Мирабел. — Много ще ѝ липсва това момченце, когато замине.

Нийл бе казал на Шона, защото не можеше да пази тайната повече. Беше ѝ го казал в „тяхната“ пещера, която бяха подредили уютно с различни неща, донесени скришом от двете къщи. Най-напред Шона помисли, че я дразни, но погледът на кафявите му очи пресече смеха ѝ.

— Искам да бъда ветеринар — обясни ѝ той, стиснал малката ѝ изцапана ръчица. — Като завърша училището, ще постъпя в колеж като този, в който е учил баща ми, но ще има ваканции, Шона. Пак ще се виждаме.

Последва дълго мълчание, тя седеше като камък, дори очите ѝ не мигаха.

— Много ще ми липсваш — побърза да добави той и от тъгата, която изпитваше поради това, че трябваше да ѝ каже новината, леко се запъваше. — Ще ми липсват много хора. Родителите ми и Фиона. Също и Тот, тя бе толкова често с нас. Ще ми липсват Доди и стария Джо и дори старата Шила, дето пърди в черквата в неделя. Там ще бъда с много други момчета, но няма да е като тук, в Рейна. Ще ми е мъчно за нашите пещери, за морето и за рибарските лодки, и за чудесните кифлички на Мирабел. Съжалявам, че не я познавам по-добре, защото не е хубаво, че ще ми е мъчно за кифличките ѝ повече, отколкото за нея. Наистина ужасно ще бъде като се събудя сутрин да не

видя морето, защото училището е в провинцията, но не е близо до морето. Недалеч има малко градче и ще мога да ти изпращам по някоя пощенска картичка. Искаш ли, Шона?

Тя бе странно тиха, обзета от страх. Бъдещето без Нийл и целия свят ѝ се струваха мрачни. Отдавна знаеше, че един ден той ще напусне острова, но за детския ѝ ум „един ден“ винаги бе някъде в бъдещето. Сега този ден приближаваше. Много от момчетата в Рейна напуснаха училището рано, за да учат рибарския занаят или земеделие, двата главни поминъка на острова. Някои отиваха в големи градове като Глазгоу и Лондон, други чак в Канада и Австралия, имена, които не значеха за нея нищо, бяха само места, отбелязани на голямата карта в класната стая, но ѝ бяха чужди. Рейна, малкият зелен скъпоценен камък в Атлантическия океан, бе родното ѝ място и го обичаше с цялото си същество. Тя щеше да остане. Момичетата оставаха в Рейна, някои отиваха на голямата суша да учат за медицински сестри, но повечето оставаха. Тя и преди знаеше, че Нийл ще замине. Нямаше никакви особени амбиции, ала винаги бе искал едно — да лекува животните.

— Обичам ги повече от хората — каза ѝ веднъж. — Не охкат, обикновено страдат мълчаливо. Хубаво е да се грижиш за тях.

Шона усети, че изстива, макар че слънцето проникваше в пещерата. Внезапно потрепери и се обърна бавно, за да погледне напрегнатото му момчешко лице. Той стисна ръката ѝ по-силно.

— Ще се върна — каза той бързо, като искаше да разсее тъгата, изпълнила очите ѝ. — Ще бъде дори по-хубаво, отколкото като съм тук през цялото време, защото ще имаме да си разказваме толкова много неща. О, Шона, не гледай тъй мрачно! Тъжно е, че трябва да замине. Но мисли за ваканциите! Винаги като се връщам, ще дотичваме до тази пещера и ще си говорим до посиняване. Тази пещера ще бъде малкото ни скривалище. Винаги ще идваме тук!

Толкова искаше да я развесели, че стисна ръката ѝ до болка, загорялото му лице се зачерви от усилието да я накара да разбере колко искрено ѝ говори. Тя вдигна малката си тъмна ръка и докосна за миг златната му коса.

— Ще идваме, Нийл — прошепна тя с тих, приглушен глас.

Знаеше, че ако даде простор на чувствата си, ще избухне. Ще плаче, ще вика, ще прави всичко, което се стараяше да не си позволява,

за да не издава женската си природа; нямаше да се поддаде и сега, след като толкова години бе овладявала чувствата си. Отдръпна ръката си, а той бе изненадан и му стана мъчно, че Шона не показва повече вълнението си. Нещо заседна в гърлото му и той каза предизвикателно:

— На мама и на татко сигурно ще им бъде мъчно.

— Да — промълви Шона и се извърна, за да не види блясъка на сълзите ѝ. Ядосана на себе си, тя излезе от пещерата.

— В лошо настроение ли си? — извика той.

— Да — каза тя пак, като внимаваше гласът ѝ да не трепери.

— Е, ще ти мине. — От обида тонът му стана рязък. — Ти си бебе и ми омръзна да те влача нагоре-надолу, защото си момиче. До гуша ми дойде от момичета.

Излезе навън след нея. Тя го изгледа — висок и силен. Вятърът рошеше косата му и бузите му се бяха зачервили. Той възседна покрития с мъх камък, загледан в нея — тя стоеше с разкрасени потъмнели крака и скръстени ръце. Потисканите ѝ досега чувства се изляха като порой.

— А, отивай си! Ти си глупаво схванато момче и се чудя как съм те търпяла толкова време! Омръзна ми да ми казваш какво да правя! Ти си нахал, такъв си, Нийл Маклаклан, отвращаваш ме и се радвам, че заминаваш! Дано... дано чайка да се изсира на главата ти, всеки път като пътуваш с кораба, заслужаваш цяло ято чайки да серат върху главата ти докато си жив!

Хукна разярена през тревите. Косата ѝ се вееше като опашката на диво конче, а замъглените ѝ очи не виждаха къде стъпва, но продължаваше да тича и най-после сърцераздирателни вопли се изляха от гърлото ѝ. Нийл сега разбра колко отчаяно се бе борила да скрие от него сълзите си. Бурният изблик на думи, дивото ѝ побягване го доказваха. На устните му затрептя усмивка, когато ужасните ѝ пожелания разбудиха чувството му за хумор, но то бързо отстъпи пред по-сериозните мисли върху случилото се. Осъзна, че за пръв път от години бе позволил скритите ѝ чувства да надделеят. Избухваше ядосано понякога, да; но никога не бе виждал истинска буря като тази. Помъчи се да си спомни кога бе наблюдавал нещо подобно. Тогава бе още по-ужасно, защото бе много малка и съвсем не можеше да се въздържа. Кога и къде бе това? Порови в паметта си и всичко изплува

ясно: църковния двор, надгробната плоча на майка ѝ, дълбоката, страшна мъка, която откритието ѝ бе предизвикало.

Колкото и млад да бе, Нийл почувства, че изтрезнява и се вълнува, защото тя не бе плакала така до днес, а този път сълзите бяха за него.

Изминаха два дни. Не можеше да иде в Лейгмор. Никога не бе ходил там и не можеше да започне да го посещава от сега. Тя нямаше да го потърси, защото се срамуваше от избухването си. А и гордостта ѝ нямаше да позволи, трудно ѝ бе да се извинява, дори когато знаеше, че е сбъркала.

Шона се разтакаваше и се мотаеше в краката на всички. Обикновено бе добра помощничка на Мирабел. Можеше да върши почти всякаква домакинска работа и бе станало нейно задължение да се грижи за полога на кокошките. Понякога доеше кравите и всяка сутрин задвижваше с манивелата мотора, който изпомпваше вода за фермата. Но сега отвърщаше троснато на Мирабел и дори веселото бърбене на Алик не можеше да разсее тъгата ѝ. Една разходка до къщата на Хеймиш повдигна малко настроението ѝ. Маги бе жизнерадостна жена, отпъди кучетата и котките, за да донесе прясно мляко и бисквити на малката си гостенка. Хеймиш ѝ показа зайче, което бе спасил от една котка. Беше сложено в малка клетка, която пазеше само за наранени животинки, и сега доволно хрупаше листа от маруля. Хеймиш я разсмя и тя подскачаше весело към къщи, но лошото ѝ настроение се върна, когато видя Нийл, който идваше с група момчета от пристанището. Изглеждаше, че никак не му липсва и тя се намръщи. Дори Тот не ѝ правеше компания, струваше ѝ се, че никой не я обича.

Баща ѝ се отнасяше към нея с изненадващо съчувствие. Той знаеше какво значи да си самотен и разбираше тъгата ѝ, че трябваше да се раздели с приятеля на своето детство. Представяше си колко празен ще бъде животът ѝ без момчето, с което бе споделяла най-съкровените си мисли толкова години. Тя бе повторила неговата грешка, бе се привързала всеотдайно към едно същество. Когато то си отидеше, оставаше празнота, която можеше да се запълни само с блянове, а те не правеха живота щастлив. Затова той бе нежен с нея и за един прекрасен кратък миг, когато съчувствието му бе надвило страха, че ще бъде отблъснат, тя му позволи да я прегърне силно. Усети

топлата гладка розовина на бузата ѝ до своята, а сладката крехкост на телцето ѝ го изпълни с такава преливаща любов, че от очите му избликнаха сълзи. Тя почувства милото му грубо лице до своето. Сега излъчваше нощната си миризма. Дъхът му бе свеж и влажната му коса гъделичкаше носа ѝ. Бе само по панталони и фланелка и Шона видя как тъмната обветрена кожа на врата му се слива с най-светлата на гърдите му. Ръцете му бяха топли и много силни, тя затаи дъх, развълнувана от близостта му. Но допира на ръцете му бе толкова необичаен за нея, че тя почна да се чуди как да се отскубне. Искаше ѝ се чудесният миг да продължи вечно, но миговете винаги са кратки. Знаеше, че я бе прегърнал от внезапен силен импулс, който вече бе преминал и той навярно също се чувстваше неудобно. Тя се откъсна от него и веднага попадна отново в света на самотна несигурност. В очите му прочете болка и знаеше, че не е постъпила правилно, но вече не можеше да се върне в ръцете му. Красивият миг бе отлетял, знаеха го и двамата.

На другия ден тя бе раздражителна и отговори рязко на баща си по време на закуската. Той бе прекарал безсънна нощ, чудейки се как да постъпи с Кърстийн, и също рязко ѝ отвърна. Алик ядеше варено яйце и мислеше какво да каже, за да разведри атмосферата.

— Май и двамата имате любовни проблеми? — изтърси той весело и веднага разбра, че е казал нещо неподходящо.

Шона стана и с голямо достойнство излезе от стаята.

— Върни се и се извини, че ставаш от масата! — кресна Фъргъс, но тя се направи, че не чува.

— Трябва здраво да ѝ се издърпат ушите — измърмори Фъргъс и също стана от масата.

Мирабел въздъхна:

— Исках детето да ми помогне тази сутрин. Омръзна ми нейното избухване. Ти си виновен, Алик. Не се научи да си държиш езика!

— Не се ядосвай, милейди. Алик ще бъде добро момче и ще ти помага в кухнята тази сутрин. Те са свикнали лошо, Бел. Как си ни търпяла толкова години? Не си ли искала никога да имаш свое семейство? Навремето трябва да си била хубаво момиче.

Тя се засмя и дръпна един кичур от кафявата му коса.

— А, махай се отгук. Ти си ласкател, а и флиртаджия отгоре. Съвсем различен си от Фъргъс.

— Да, той беше големият брат, когото обожавах и на когото исках да приличам. Но не излезе така заради мама. Тя засилваше слабостта ми, като ме глезеше и караше Фъргъс да ми е пазач. Е, да, мислил съм си много за това, Бел. — В гласа му звучеше необикновена горчивина. — Трябваше сам да печеля своите битки, но мама не ме оставяше. Фъргъс беше силният, ала и той бе пионка като мен. Мисля, че всичко бе погрешно, Бел.

— Е, бедната ви майка правеше каквото смяташе, че е най-добро и за двама ви, но всичко това е минало, момчето ми.

Усмивката му бе тъжна.

— Да, но миналото ни определя бъдещето, Бел. Караха ме да се облягам на Фъргъс, макар че той не искаше да носи такъв товар. През цялото си детство имах нужда от тази опора. И ето ме сега с жена, непостоянна като мене. Просто се нося като тапа върху водата. Няма бутилка, на която да прилегна. Загубих опората си, Бел.

— А, пълен си с фантазии, момче — отговори меко Мирабел, като се питаше дали някой разбира тънката чувствителност, която той прикриваше така добре с повърхностни приказки.

Въпросът му за нейно собствено семейство засегна една струна дълбоко в сърцето ѝ. Мисли за миналото цял ден се въртяха из главата ѝ, докато разбра, че трябва да остане за малко сама със себе си. Нейните спомени бяха много особени, но особено бе и семейството ѝ. Имаше един свободен час преди чая и, скръстила ръце на корема си, седна да се люлее в стола до прозореца. В края на устните ѝ затрептя усмивка и мечтателност, идваща далеч от миналото, се появи в очите ѝ. Никой не знаеше тайната, която бе пазила в сърцето си... колко години? Сбърчи чело. Петдесет и четири! Да, толкова, защото сега бе на седемдесет и три, а едва бе навършила деветнайсет години, когато загуби съпруга и малкия си син в ужасната трагедия през 1879. Представяше си лицето на мъжа си Джон съвсем ясно. В спомена си го виждаше засмян, безгрижната му весела усмивка озаряваше момчешкото му лице и издаваше любовта му към живота. И малкият Доналд, само на три месеца, също започваше да се усмихва с очарователната си беззъба усмивка. Опита се да си спомни мъничкото му личице, но не можа. Обзе я паника, бързо стана и зарови в едно чекмедже. Там, до разни дреболии стоеше кутията. Беше пълна със

стари снимки на родителите и на сестрите ѝ. Познатата мъчителна болка спря дъха ѝ и тя се отпусна тежко на стола с кутията в скута си.

Като се посъвзе, започна да търси в кутията, като изгаряше от нетърпение да открие бебешкото лице, изплъзнало се от паметта ѝ. Имаше няколко тъмнокафяви снимки на детето, но намери най-любимата си, на която Джон държеше малкия си син. Вгледа се нежно в младото лице на мъжа си, личеше, че се пръска от гордост, блясъкът на очите и обърнатите нагоре крайчета на устните го издаваха, макар да бе останал подобаващо сериозен, докато фотографът привърши. Сега си спомняше този ден съвсем ясно. Когато бяха излезли от студиото, той бе избухнал в смях, чувството му за хумор бе надвило важността на случая.

Спря поглед върху лицето на своя малък син. Очите му бяха широко отворени, загледани в някакъв предмет, поставен, за да привлича вниманието му и да гледа в апарата. Той постоянно слагаше юмруче в устата си и Джон трябваше непрекъснато да го вади. Сладко и невинно бе това личице, загледано в бъдещето, което никога нямаше да дойде.

Мирабел опря гръб върху облегалката на люлеещия се стол и се пренесе назад във времето, далеч от Лейгмор и Рейна. Спомни си отново онази Коледа на 1879. Щастлива и весела Коледа, прекарана с майка ѝ, която много обичаше всичките си деца и внуци. Бе овдовяла и Коледа събуждаше у нея болезнени спомени, затова Мирабел бе отишла с Джон и малкия Доналд да прекарат заедно празниците. Знаеше, че Джон би предпочел да останат за първата Коледа на Доналд в собствения им малък и уютен дом, но доброто му сърце бе склонено малко и си бе струвало да предприемат пътуването заради радостта, която бяха донесли на майка ѝ. Три дни след Коледа тръгнаха обратно към къщи, но на гарата откриха, че са забравили един куфар с принадлежностите на бебето. Пробиваше първото му зъбче и плачеше постоянно, затова решиха Мирабел да се върне за куфара, а Джон да продължи с бебето.

Но нямаше следващ влак през реката Тей в тази неделна вечер и още много вечери наред. Високите подпорни греди на бруления от ветровете мост се бяха срутили, а след тях локомотивът и влакът бяха полетели към разпенената вода под моста. Никой не бе оцелял от злополуката и Мирабел рухна. Дълги месеци живя като сянка,

неспособна да приеме реалността, обградена от грижите на майка си през безконечните мрачни дни. След една година, когато я напусна и майка ѝ, почувства, че е загубила всичко, за което заслужава да се живее. О, да, тя знаеше какво бе изживял милият, горд Фъргъс, когато загуби Хелън. Загубих смисъла на живота си, бе ѝ казал тогава и бе описал точно онова, което тя бе изпитала преди толкова години. Но той поне бе получил в дар дъщеря, макар че не можеше да го оцени. Мирабел не бе успяла да спаси нищо от разбитата си младост.

Сега по страните ѝ се стичаха сълзи, но тя не ги усещаше. Виждаше младата Мирабел, носена от течението, без да може да спре някъде на завет. Живя известно време при една от омъжените си сестри, но вроденото ѝ чувство за независимост я накара да си потърси някаква работа. Стана икономка в дома на една взискателна и капризна възрастна жена, която сякаш никога и от нищо не бе доволна, но която навярно бе оценила Мирабел, защото ѝ остави неколкостотин лири, когато умря. След това всяка нова работа бе по-лоша от предишната. Големи и взискателни фамилии, или стари и взискателни дами изцеждаха всичките ѝ сили, докато почна да мисли, че в живота ѝ няма да има нищо, освен безсмислено слугуване на други хора. Тогава дойде Лейгмор и чудесния изцелителен мир на Рейна. Бе на трийсет и седем години, но ѝ се струваше, че започва живота си отново. Така бе свикнала да не споделя с никого мислите за личния си живот, че вече не можеше да се промени, дори в Рейна. Никой не очакваше една жена — икономка от много години — да има собствен живот. Очакваше се да се потопи в живота на другите, а това не бе трудно в Лейгмор, където имаше две малки деца, които трябваше да обича. Но тук винаги се бе чувствала част от семейството, не външен човек, използван за удобство от господарите, и тя се отдаде с цялото си любящо сърце. Бе изгубила собствения си малък син, но с момчетата, а после и с Шона удовлетворяваше майчинския си инстинкт. Две поколения деца! Всъщност тя им бе майка. Когато нещо ги болеше или бяха нещастни, те се гушеха в нейните ръце. Мислеше за тях като за свои. Изтри сълзите си и се усмихна, дълбоко в себе си щастлива и благодарна, че животът ѝ е бил така богат.

* * *

Шона се люлееше апатично на пети. Беше горещо и тя се изправи, за да потърси сянка под ябълковото дърво. Погледна към къщата и видя Мирабел на прозореца. Помаха ѝ с ръка, но не получи отговор и реши, че Мирабел е заспала. По горещия, пращен път се приближаваше госпожица Фрейзър. Влезе през портата и дойде при Шона.

— Здравей — каза ѝ топло. — Тук ли е баща ти?

И тя бе прекарала безсънна нощ, мислейки за Фъргъс. Знаеше, че не ще може да изтърпи това положение още дълго. Преди две нощи бе лежала в прегръдките му, но снощи отново бе сама и сега бе убедена, че идва при нея, само за да задоволи физическия си глад.

Шона ѝ кимна.

— В големия хамбар е с Алик, пластят сено.

— Благодаря, Шона. Ще се видим пак.

Шона изпрати с поглед учителката си. Харесваше ѝ нейното държание. Беше висока и грациозна, държеше брадичката си вдигната нагоре с някакво достойнство, заради което някои от ограничените местни хора ѝ викаха „мадам“. Шона харесваше гордата ѝ брадичка и начина, по който държеше изправена златокосата си глава. Изобщо, обичаше госпожица Фрейзър и се надяваше, че тя и баща ѝ ще се оженят — това можеше да прекрати злобните подмятания, които бе принудена да понася в училище.

Кърстийн влезе в хамбара. Беше чудно ароматен. Кокошки къткаха мързеливо и ровеха за насекоми из пръснатото по пода сено. Бе топло и тихо, за миг ѝ се стори, че няма никой.

— Фъргъс! — извика тя.

Чу се тих смях зад една бала сено. Тя влезе напред и видя Алик, седнал до една надута кокошка.

— Мога ли да го заместя? — ухили се Алик. — Извикаха Фъргъс да види една крава с наранен крак. Той и Хеймиш ще се забавят дълго. Знаеш ги какви са като почнат да говорят за животните. Аз тъкмо си почивам от работата. Брат ми е строг господар. Държи да изкарвам хляба си.

— О — тя се поколеба, — ще се видим друг път. Недей... недей му казва, че съм идвала.

Той я изгледа, готова бе да си тръгне. Носеше много лека синя рокля, дългите ѝ крака бяха голи. Не ѝ отговори, но потупа сеното до

себе си.

— Седни тук да си поговорим една малка минутка. Не, не си отивай. Тук всички са без настроение точно сега и няма да е лошо една прекрасна дама да ме развесели!

Беше много чаровен и тя знаеше, че очите му поглъщат всяка частица от тялото ѝ. Винаги бе успявала да го избягва при посещенията си, защото знаеше, че има слабост към жените. Въпреки това той ѝ харесваше и почувства, че веселият му брътвеж е точно това, от което има нужда, за да забрави за малко проблемите на своя живот.

— Само за една малка минутка — съгласи се тя и седна не на посоченото място, а от другата страна на кокошката.

Не след дълго тя се смееше весело. Той умееше да говори за най-обикновени неща така, че да изглеждат смешни. Тъмните му очи светеха. Знаеше, че талантът му да разсмива, е най-голямото му достойнство след умението му да флиртува с жените.

Кърстийн наистина се забавляваше, затова мина известно време докато забележи, че потокът на остроумието му е спрял и я гледа с нескрито желание.

— Красива си, Кърстийн — каза ѝ тихо.

— Не, Алик, не! — извика тя и се опита да стане.

Но беше късно. Дебелата кокошка избяга с крясък, когато Алик се хвърли напред. Беше бърз, толкова бърз, че Кърстийн бе прикована безпомощна към топлото сено, докато той я целуваше, малки кратки целувки по лицето и врата.

— Пусни ме, Алик — задъхваше се тя, — моля ти се пусни ме!

— Ти си прекалено хубава за него — шепнеше ѝ. — Той не те заслужава. Ти си жена, която може да притежава всеки мъж, когато поиска.

Устата му се притисна силно върху нейната и тя се бореше да си поеме дъх, за да изкрещи. Ръцете му стискаха тялото ѝ с такава сила, че изпитваше болка. Обзе я паника. Не можеше да диша. Колкото повече се съпротивляваше тя, толкова по-голяма радост сякаш изпитваше той.

— Ще ми се отдадеш ли, или ще имам удоволствието да те взема сам? — шепнеше той. — Моля те, Кърстийн, позволи ми. Сънувам те

всяка нощ откакто те видях. Докосни ме, мила сладка Кърстийн, горя за тебе!

В този миг тя успя да изкрещи, викове, примесени с плач се откъснаха от гърдите ѝ. Високата фигура на Фъргъс затъмни вратата и той се спусна да отстрани Алик от нея, докато плач още давеше гърлото ѝ.

Алик почти не разбра какво го удари. Юмруците на Фъргъс се сипеха един след друг върху него като ковашки чукове. Алик вдигна ръце, за да защити лицето си, но беше безпомощен срещу яростната атака на брат си. Кърстийн с див поглед и хълцане можеше само да наблюдава как той се превръща в кървяща топка.

— Спри, Фъргъс! — извика тя. — Ще го убиеш!

Алик остана легнал няколко минути. Кръв течеше от носа му, пенеста слюнка се смесваше с кръвта, която течеше от разбитата му устна. Лицето му бе покрито с рани, едното му око бе започнало да се подува.

Фъргъс, дишайки тежко, се наведе над брат си с презрение.

— Стани — каза той тихо — и излез отгук като мъж. Ще си заминеш със следващия кораб от Рейна.

Алик се изправи, залитайки. Прекара гърба на дланта си през устата си и погледна кръвта, която остана по нея.

— Мъж! — Той се изплю шумно. — Да, мъж съм, макар че ти и мама искахте да ме превърнете в мишка! Не мъж като теб, Фъргъс, огън и ярост отвън, а мек като лайно отвътре! Хората знаят какъв мъж съм аз. Можеш ли и ти да кажеш същото? Аз показвам, когато ме е страх, но ти си прекалено горд, дори за да бъдеш човек! — Излезе навън, като се олюляваше и се отправи към притихналите в маранята ниви, клатушкайки се като пиян.

Очите на Кърстийн бяха пълни със сълзи.

— О, Фъргъс, ти беше много жесток към него! Той няма твоята сила! Дори не можеше да се брани.

Той обърна поглед към нея, странен поглед, който тя не можеше да разбере. Не би могла да знае, че той пак вижда Хелън, но вече като прекрасен спомен от миналото. Винаги щеше да я вижда, защото знаеше, че не може да я забрави. Но вината, която бе чувствал, несигурността дали ще може да отдаде сърцето си изцяло на друга жена, бяха изчезнали, товарът се бе смъкнал от плещите му. Сега бе

уверен, че дълбоко обича Кърстийн; разбра го, когато я видя в ръцете на брат си и изведнъж му олекна. Протегна ръце.

— Кърстийн, ще се омъжиш ли за мене? Ще споделиш ли живота ми, ще ме направиш ли щастлив? Обичам те, Кърстийн.

Думите бяха прости, но за нея това бяха най-красивите думи, които бе чувала. Изтича към него и в тази вълшебна безкрайна минута целият свят бе в краката им.

— Фъргъс, мили мой Фъргъс — казваше тя задъхана. — Толкова дълго чаках да чуя тези думи от теб.

Той затвори очи и я притисна до себе си. За миг си спомни за брат си и изпита едновременно и съжаление, и благодарност. Съжаление, защото Алик бе нещастният, вечно търсещ удоволствия, резултат от едно прекалено закриляно детство, и благодарност, защото Алик неволно го бе довел до решението, над което се бе двоумил тъй дълго. По-късно щеше да намери Алик и да се сдобри с него, но не сега, когато изцяло бе завладян от скъпата, сладка близост на Кърстийн.

* * *

Шона чу врявата, която идваше от хамбара. Отначало не обърна внимание, но когато чу гневния вик на баща си, последван от високия глас на Алик, тя изтича бързо и успя да види как Алик се клатушка към нивите. Застана до голямата врата и чу тихия шепот вътре. Баща ѝ правеше предложение за женитба на Кърстийн и бяха така увлечени един в друг, че не я забелязаха. Мина на пръсти зад един ъгъл и се облегна на топлите дъски на големия хамбар. Като стискаше кръстосаните пред гърдите си ръце, радостно вдигна лице към небето. То бе горещо и обвито в мараня, а лилави облаци се събираха над Сгор нан Руад, червената планина от веригата Фалан. Беше красива. Всичко беше красиво. Езерото Тени блещукаше, мъгливият бронзов пуцинак, бодливите треви в краката ѝ, дори комарът, който кацна на ръката ѝ, всичко бе красиво. Но комарът имаше жило и трябваше да бъде убит, а нейният красив свят щеше да се превърне в ужасен кошмар. Но не сега! В никакъв случай не сега, когато всичко плуваше в такава щастлива омара. Радостно вълнение се надигна в гърлото ѝ и тя усети,

че не може да остане тук дълго. Заподскача през покрития с калдъръм двор и влезе в къщата, за да намери Мирабел. Беше време за чай, но странно защо от кухнята не се носеше никакъв вкусен аромат. Тя беше празна, ако не се смятаха Тот и нейните кученца. Наведе се и поглади копринените уши на кучката.

— Ще ти кажа една тайна, Тот — прошепна тя. — Татко ще се ожени за госпожица Фрейзър и всички ще бъдем щастливи. Трябва да намеря Мирабел, тя ще е доволна, защото се изморява да ми бъде майка и някой трябва да ѝ помага. След това ще ида да кажа на Нийл, макар че е момче. Той може да пази тайни повече от всеки друг.

Погледна в гостната, но Мирабел я нямаше. Не беше на моравата да прибира прането, което висеше спокойно в тишината, нямаше я и в курника да търси яйца. Шона се върна в къщата. Големият часовник тиктакаше в коридора, а къщата изглеждаше така странно празна, както когато Мирабел бе отишла някъде.

— Мирабел!

Гласът ѝ отекна в тихата къща. Тогава си спомни — Мирабел е в стаята си. Беше седнала в любимия си люлеещ се стол до прозореца, сигурно е заспала и е забравила чая.

— Мързелана! — хилеше се Шона, като се качваше по стълбите.

Стаята на Мирабел бе в края на площадката. Беше светла и проветрива с леките си басмени перденца и веселите бродирани възглавнички и покривки. Шона я познаваше добре. Мирабел често я бе люляла в своя стол, пяла ѝ бе стари шотландски приспивни песни. Стаята бе пълна с всякакви дреболии, но Шона обичаше да ходи там, защото в нея имаше дъх „на майка“. Всичко бе приятно и дружелюбно, дори мирисът на стаята. Миришеше като Мирабел на лавандула и нафталин.

Шона се засмя, като видя, че е била права. Мирабел спеше дълбоко, брадичката ѝ бе опряна на гърдите. Здравно бе стиснала нещо, а от полата ѝ бе паднала кутия, чието съдържание се бе пръснало по пода.

Шона се приближи на пръсти.

— Мирабел, събуди се! Имам да ти кажа нещо чудесно. Няма да се изморяваш вече, защото татко и госпожица Фрейзър ще се оженият! — Разклати леко рамото на старата жена. Колко дълбоко бе заспала. Главата ѝ се полюшваше странно, в лицето ѝ имаше нещо

необикновено. Бе леко посиняло — носа, устата и бузите, дори набръчканите ѝ клепачи, но устата ѝ се усмихваше и Шона въздъхна. — Пак сънува! Мирабел, събуди се да чуеш новината!

Изведнъж Мирабел се плъзна настрани върху страничната облегалка на стола. Приличаше на отпусната парцалена кукла като онези, които толкова често шиеше. Момиченцето закри устата си с ръка. Изплашена се отдръпна от едрото старо тяло, което винаги бе излъчвало сигурност.

— Мирабел — прошепна тя, обърна се и избяга от стаята, спусна се по стълбите и влезе в кухнята. После, хълцайки, излезе навън. От морето се бе надигнал хладен ветреца и тя потрепери. Главата ѝ се завъртя и студената ръка на страха сграбчи сърцето ѝ с ледени пръсти. Дворът на фермата бе празен. Къде бяха всички? Обикновено Мърди и Матю се навъртаха наоколо, а и Боб винаги идваше по това време за чаша чай. Изтича до хамбара, където бе видял баща си преди малко, но вече го нямаше. Тя заплака тихо като изгубено кученце. Всичко бе замъглено от сълзи, нивите и небето се бяха слели. Забеляза няколко души по пътя към Порткъл. Бяха точици в далечината, но знаеше, че баща ѝ е между тях.

— Татко! Татко! — извика тя, макар да знаеше, че е безполезно. Вятърът се засилваше и пълнеше с прах насълзените ѝ очи. Облаците над планината бяха станали калносиви и призрачно бели мъгли се спускаха над долини и сипеи. Небето бе сиво-синьо и рошави пепеляви облаци пълзяха по хоризонта.

Почувства се малка, безпомощна и много самотна, спусна се да тича, за да намери някой познат, но бе съвсем сама. Хвърли поглед към къщата и видя отворения прозорец с Мирабел, отпусната така, че бялото ѝ боне бе като фар в тъмната ниша зад прозореца.

— Не! Не! Не!

Викът се откъсна от гърлото на детето като мъчителен протест. Затича бързо като изплашено животно. Спъна се десетина пъти, но веднага ставаше и продължаваше да тича, без да обръща внимание на изцапаните си и разкъравени ръце и крака. Не мислеше за посоката, но подсъзнанието ѝ направляваше уморените ѝ крака към пристана на Слокмор. Пристигна точно в приемния час на Лаклан. Кестенявата ѝ коса беше разрошена от вятъра, очите ѝ гледаха с дивия поглед на животно, хванато в капан. Познати лица изплуваха пред нея. Отвори

уста, но лудо биещото ѝ сърце бе отнело дъха ѝ и не можеше да говори, стоеше и скимтеше.

— Помощ! — извика Кърсти Маккинън. — Детето няма въздух да говори!

Старата Шила кимна с разбиране и се оригна.

— А-а, вятърът е ужасно нещо!

Нанси Тейлър, натежала и тромава в осмия месец на бременността си, се надигна и обгърна с ръка треперещите рамене на Шона.

— Хайде, хайде, пиленце — зауспокоява я тя. — Ела, седни до мен и Арчи и ни кажи какво те боли!

Но малкото момиче заклати силно глава.

— Не, не... извикайте... доктор... Мисля, че Мирабел е умряла!

Всички млъкнаха потресени.

— А, не, не може да бъде — каза Нанси, сякаш искаше да убеди себе си, защото много обичаше Мирабел.

— Бог да успокои душата ѝ — обади се Кърсти набожно и погледна към небето.

Острият нос на Елспет се показва в тъмния коридор. От събиращите се облаци се бе смрачило рано и през малкия прозорец в коридора влизаше слаба светлина. Пациентите, дошли за вечерния преглед, изглеждаха като сенки, а от новината на Шона някои лица побледняха.

— Господи, това прилича на погребение! — възкликна Елспет. — Чия душа търси покой?

— Детето мисли, че Мирабел е умряла — каза с треперещ глас Нанси. — Можеш ли да извикаш доктора бързо?

Елспет пребледня. Мирабел ѝ беше приятелка, най-добрата, защото малцина можеха да понасят острия ѝ език. Винаги можеше да разчита, че добрата Мирабел ще я изслуша внимателно.

— Умряла! — От ужас гласът ѝ стана още по-остър. — Сигурна ли си, дете? Баща ти ли те изпраца за доктора?

Шона поклати глава. Искаше ѝ се да закрепци. Задаваха ѝ толкова въпроси, а Мирабел лежеше мъртва! Нийл се появи в тъмното антре. Шумът го бе накарал да слезе долу.

— Нийл! — Гласът на Шона трепна от облекчение като го видя. — Моля ти се извикай баща си! Мирабел умря!

Но Лаклан, който изпращаше една пациентка от кабинета си, чу и веднага посегна за чантата си.

— Ще трябва да почакате малко — каза на пациентите. — Нийл, заведи Шона при майка ти. Момичето трябва да се успокои.

Но Шона се изскубна от ръцете на Нанси.

— Не, не, нека и аз да дойда! Може пък да не е умряла, само да е изглеждала така! Моля ти се, нека да я видя! Тя е моята Мирабел!

Лаклан сложи ръка на главата ѝ.

— Добре, детето ми. Ти си най-близо до сърцето ѝ. — Стисна малката ѝ ръчица и забързаха.

— О, и аз ще ида — каза Елспет, чието лице се бе смекчило от тъга. — Бел ми е приятелка и ако умира, имам право да ѝ кажа сбогом. — Свали престилката си, хвърли я на един стол и грабна шапката си от закачалката.

Очите на Нанси бяха пълни със сълзи.

— Горката ми, добричка Бел! Когато работех за Маккензи, тя ми беше като майка. Ще дойдеш ли с мене Арчи?

След няколко минути коридорът се изпразни, останала бе само старата Шила, която нямаше идея какво става. Тя поклати глава и засмука шумно ментовия си бонбон. В коридора бе топло, скръсти ръце и задряма. За нея времето нямаше никакво значение. Нямаше нищо против да почака пред кабинета на доктора. Къщата бе гостоприемна и Фийби щеше да ѝ даде чаша чай, ако докторът се забави.

Мирабел не бе умряла. Лаклан разбра, че бе получила тежък инфаркт и бе в пълно безсъзнание. Шона погледна скъпото ѝ старо лице и сърцето ѝ преля от любов към жената, която се бе грижила така всеотдайно за всички. Сега бе тъй безпомощна, не можеше дори пръста си да помръдне, но бе жива! Поне бе жива!

Лаклан бе придърпал люлеещия се стол до леглото и се мъчеше да повдигне старата жена.

— Доведи баща си! — каза той запъхтян. — Побързай, момиче, не мога да се справя сам.

— Той не е тук, никой няма! Всички са излезли, не знам защо!

Чу се някакво боричкане пред вратата и Арчи влетя в стаята.

Голяма група хора от Рейна се бе събрала пред спалнята и всички искаха да бъдат полезни.

— Аз ще ти помогна да я вдигнем, докторе — предложи Арчи.

Да се пренесе едрото тяло на Мирабел върху леглото не бе лесна работа, но с много усилия успяха.

— Ах, скъпата ми приятелка — каза Елспет дрезгаво, — мога ли да помогна да ѝ облечем нощницата?

Той поклати глава.

— Тя вече свършва. Сърцето ѝ не беше добре отдавна, но не искаше да си почива.

Елспет го гледаше втренчено.

— Искаш да кажеш, че е знаела дето сърцето ѝ е толкова болно и не е казала на никого? Ах, докторе, тя слушаше за моите тревоги, а не казваше нито дума за своите!

Седна на леглото и заплака. Досега никой не бе виждал Елспет да плаче и всички се спогледаха смутени. За тях бе откритие, че у нея може да има такива човешки чувства и Кърсти я потупа неловко по гърба.

Мирабел помръдна и отвори очи. Изглеждаше, като че се връща от много далече. Всички бяха вперили поглед в нея, а Шона се сгуши до гърдите ѝ, които винаги бяха излъчвали сигурност.

— Защо са тук тези хора? — произнесе тя с мъка. — Ти защо си тук, Лаклан?

Лаклан накара всички да излязат от стаята. Знаеше, че на старата жена не ѝ остава много. Дъхът ѝ излизаше с прекъсвания и едва изричаше всяка дума.

— Ш-ш-т — успокои я той. — Не говори, момиче. Станало е каквото те предупредих, че ще стане, ако не си почиваш повече.

Шона не разбра какво иска да каже, но гласът му бе нежен, лицето му — одухотворено от състрадание и тя усети, че той изпитва дълбока болка. Познаваше веселия като момче Лаклан, бащата на Нийл. Сега виждаше доктор Маклаклан, който бе така предан на пациентите си, че силата на обичта му достигаше до тях и носеше успокоение в последните им минути. Понякога ѝ бе трудно да разбере света на възрастните, не ѝ бе лесно да разтълкува онова, което си говорят, но в този миг в малката тъмна стая, където Мирабел умираше, тя разбра ясно едно нещо. Бащата на Нийл можеше да успокои страховете на човек, който знае, че отива в един неизвестен свят. Той

имаше дар да лекува тялото и още по-чудния дар да даде мир на тялото, което не можеше вече да излекува.

Шона усети, че в стаята се бе възцарил мир. Лицето на Мирабел бе посивяло и старо, но спокойствие бе заменило уморения израз на очите ѝ. Лаклан държеше ръката ѝ, кафявите му очи излъчваха вяра и успокоение, когато говореше.

— Хайде, Бел, не се плаши. Ти го искаше така. Никакво глезене, не искам да ме гледат като новоизлюпено пиленце — помниш ли?

Тя се усмихна.

— Да, момче, весело старо пиленце. — Обърна глава и се вгледа дълбоко в очите на Шона. — Моето хубаво малко детенце. Добре ли направих като те отгледах, а съм много стара да те видя пораснала? Колко исках да си имаш своя майка, но не било писано.

Шона усети соления вкус на сълзите, които се стичаха по лицето ѝ.

— Мирабел, ти си моята майка! Най-добрата на света. Недей умира, Мирабел! Татко ще се ожени за госпожица Фрейзър и всички ще се грижим за тебе. Аз ще ти помагам повече вкъщи и няма вече да се сърдя, както правя понякога!

Светлина озари угасващите очи на Мирабел.

— Фъргъс ще се ожени! Къде е той? И Алик? Ах, тези две момчета, не бяха лесни за гледане. Алик беше толкова палав и Фъргъс... Фъргъс толкова горд, а сърцето му голямо като на кон. Радвам се, че ще се ожени за това хубаво момиче, но къде е той? Искам да го видя преди... преди...

Лаклан стисна ръката ѝ.

— Не се тревожи, той ей сега ще се върне.

Тя затвори очи.

— Ако само вие двамата можехте да забравите миналото! Той ти се възхищава, синко, но е такъв инат... и страда от това. Ах, какви грижи си създаваме сами в живота. Може би е добре да го напусна за мъничко. — Тя се усмихна, но очите ѝ останаха затворени. — Сега, мое малко момиче. — Тя взе ръчицата ѝ в своята. — Спестила съм малко пари и съм ги приписала на тебе, за сватбата ти. Адвокатът ми ще се погрижи за това. — Кимна усмихната. — А, да, звучи важно... старата Мирабел с адвокат, но и старите икономки могат да си имат малки тайни. Никога не са ми трябвали пари, без Джон и малкия

Доналд. Странно е като си помисля, че скоро ще ги видя, Джон и моето си дете.

Шона погледна към Лаклан в недоумение, но той бе взел китката на Мирабел между пръстите си. Дишаше особено. Шона виждаше как пулсът бие под тънката кожа на шията ѝ, но биеше странно и неравномерно.

Мирабел внезапно се вкопчи в ръката на Лаклан.

— Дръж ме, момчето ми. Шона, малкото ми пиленце... сгуши се до мене, както правиш винаги, когато... сърчицето ти... е развълнувано...

Тя пое слаб дъх и пулсът на шията ѝ спря да тупти.

— Мирабел! — извика Шона. — Моля ти се не ме оставяй! — И се хвърли върху безжизненото тяло, завладяна от скръб.

Пред стаята се чу хълцане и бавно отдалечаващи се стъпки. Лаклан вдигна детето.

— Отиде си, Шона — каза той нежно, — трябва да я покрием. Сложи ръцете ѝ под завивката.

— Тя държи нещо. То е... парче хартия.

Лаклан измъкна смачканата снимка от стиснатия юмрук на Мирабел. Погледна усмихнатия млад мъж и бебето в ръцете му.

— Кой са те? — попита Шона.

— Никой не знае, освен самата Мирабел. Хора от далечно време, това си личи, които са ѝ били много скъпи. Може би това са Джон и Доналд, за които спомена преди малко.

Шона докосна бялата коса върху възглавницата.

— Искам едно малко кичурче — каза тихо, — ще го сложа в медальона, който тя ми подари за рождения ми ден. — И отново заплака. — О, защо не я помолих да ми прости!

— За какво, момиче?

— Задето се цупех, че Нийл ще замине. Сигурно е била много уморена, а пък аз толкова я тревожех. И днес седях ядосана в градината и я видях на прозореца. Трябваше да ида при нея, но не знаех, че е много болна. О, докторе, толкова я обичах!

Той седна и внимателно сложи обзетото от скръб малко момиче на коляното си.

— Ш-ш-т, тихо, не бива да се обвиняваш, защото тя не искаше никой да знае, че е болна. Обичаше всички ви, приятно ѝ бе да се

грижи за вас. Вие бяхте нейния живот и тя бе щастлива. Знам, тя ми каза, че ви чувства като своя плът и кръв. А сега ще дойдеш с мен у дома.

Въпреки нежните му думи, тя бе безутешна. Мирабел бе мъртва, а баща ѝ не знаеше. От неговите ръце се нуждаеше сега повече от всякога. Чувстваше се излъгана, изоставена и уплашена. Как щеше да живее без Мирабел? При кого щеше да отива, когато искаше да бъде малко момиче, каквото наистина бе, а не сдържана и горда девойка, каквато баща ѝ си я представяше. Как щеше да се справя без реда, който Мирабел създаваше в дома им? Тя протестираше, когато я караха да прави неща, които старшата икономка смяташе, че са за нейно добро, но в същото време чувстваше, че е обичана и че някой държи на нея. Колко пъти се бе сърдила, когато Мирабел решише с четка косата ѝ, докато заблести? С колко келтски песни я бе приспивала? Колко вълшебни приказки ѝ бе чела, докато тя седеше в ъгъла до камината, стиснала коленете си? Трябва да е било стотици, може би хиляди пъти. Сега всичко това нямаше да се повтори. Приятното усещане за „майка“ нямаше да се върне, защото никой, дори госпожица Фрейзър не можеше да запълни празнотата, оставена от Мирабел.

Шона плачеше тихо и позволи на Лаклан да я изнесе от стаята. Погледна назад, но от сълзи не виждаше нищо.

— Татко — извика тихо, — Мирабел умря, а тебе те нямаше, когато имахме нужда от теб!

Не знаеше, че само част от кошмара бе минал и че в този миг баща ѝ сам има нужда от помощ, както никога преди.

Лаклан я изнесе навън. Вятърът духаше от морето срещу тях с измамна кротост и дъжд шибаше очите им. Шона погледна към Лейгмор през мъглата от дъжд. Изглеждаше неприветлив и празен на фона на сивото небе. Трепкаща светлина на лампа не се виждаше през прозорците и те приличаха на кухи слепи очи. Тя потрепери. Мирабел бе останала там. Ако беше жива, къщата щеше да изглежда топла и гостоприемна, но тя бе мъртва. И къщата сега изглеждаше мъртва, а Шона знаеше, че ще измине много време, докато се оживи пак.

— Оставихме Тот вътре — извика тя така, сякаш къщата бе вражеска територия.

— Нищо лошо няма да ѝ се случи — отвърна Лаклан. — Аз ще трябва да се върна с Биди, ще дам на Тот топло мляко и ще я завия за

през нощта.

Шона знаеше за какво става дума. Мирабел трябваше „да бъде приготвена“ за погребението. С тази работа обикновено се занимаваше Биди, бе еднакво опитна в грижите и за мъртвите, и за живите. Но тя и Мирабел бяха близки приятелки и Шона си представяше колко трудно щеше да е на Биди този път.

Слокмор бе топъл и дружелюбен. Нийл заведе Шона в кухнята, където Фийби ѝ поднесе топло мляко и бисквити. Малката Фиона пицеше и се радваше на котката, която отскоро бе дошла да живее тук. Лаклан продължи със закъснелите прегледи. Шила се събуди от приятната си дрямка и даде простор на задържаните газове. „Просто ужасно“ — утешаваше се тя и влезе в лекарския кабинет, оставяйки след себе си такава ужасна миризма, че един-двама души си отидоха, а другите стиснаха с отвращение носовете си.

9.

Фъргъс и Кърстийн седяха върху сеното и правеха планове за бъдещето, когато Кърстийн вдигна глава и видя малка група мъже, устремени към хамбара. Всички бяха много възбудени и си крещяха един на друг по келтски.

— Ела веднага, Маккензи! — задъхано извика Раналд Мактавиш. — Той ти е брат! Искан да се убие!

— Да — добави Тод ковача. — Казва, че животът му не струва пет пари и ще е по-добре при дявола!

— Каза, че щял да докаже, че е достатъчно мъж, за да се убие! — намеси се и Там Засмения, наречен така, защото беше простоват и на всичко се смееше. Той и сега се смееше, макар че говореше страшни думи.

Лицето на Фъргъс бе пребледняло.

— За какво бръцоловите всички? — попита той, като сви по обичая си юмруци.

Хеймиш сложи силната си ръка на рамото му.

— Спокойно, момче, това е вярно. Раналд боядисвал една лодка, когато Алик връхлетял като хала и казал, че иска да вземе лодка и да излезе...

— Така беше — потвърди Раналд, който си изкарваше прехраната, като даваше под наем малки лодки. — Беше разярен и аз се учудих, защото той не е като тебе, господин Маккензи, да ме прощаваш. Бутна в ръката ми пари и не вярвах на очите си, почти една лира ми даде. Той винаги е бил с добро сърце, но цяла лира...

— За бога, човече, кажи какво стана! — прекъсна го Фъргъс строго.

— Ами, дадох му лодка, от най-хубавите ми, и с Там Засмения му помогнахме да я избута. Като се отдалечи малко, взе да вика всичките неща, които ти казахме. Беше като луд, с изхвъркнали очи. Страшничък беше, нали, момчета?

Тези, които бяха присъствали, промърмориха, че е било така.

— Каза, че отива при Сгор Крехт — добави Тод. — Ужасно беше. Човекът бе отчаян от живота, отчаян беше! — Очите на Тод бяха широко отворени, а другите мъже стояха изплашени.

Фъргъс ги изгледа.

— При Сгор Крехт ли каза?

— Да, страшен беше. Крещеше, че ще стане като оня човек от приказката, дето майка ми я разказваше, оня, набучения на скалата!

— Да — кимаше енергично Там Засмения. — Викаше, че чайките ще изядат месото му, но костите му ще останат там завинаги, та да го помним всички. — Там Засмения се усмихна при тази мисъл.

— Приливът, Раналд, започнал ли беше приливът?

— Идваше вече, сър, бавно и спокойно, но идваше.

Фъргъс тръгна и мъжете го последваха в нестройна група. Всички бяха любопитни и искаха да помогнат. Хеймиш, с развята шотландска пола и издадена напред брада вървеше до Фъргъс.

— Не се тревожи, момче — каза му тихо, — ще го върнем жив и здрав на брега.

— Прибирай се вкъщи, Хеймиш — каза му рязко Фъргъс, но веднага съжали за острия си тон и сложи ръка върху рамото на човека, който му бе верен приятел. — Не мисли повече за семейство Маккензи, Маги ти е приготвила чая и ще се чуди защо не се връщаш вкъщи.

— А, тя е свикнала да закъснявам, но ще пратя младия Матю да изтича до дома и да й каже, че ще се забавя малко.

Матю изръмжа, но тръгна по хълма. Бързаше да изпълни задачата си и запъхтян надникна през вратата на Маги. Уиски веднага скочи, като мислеше, че се връща любимият му господар, но щом разбра, че е друг човек, пак се отпусна и заби нос в лапите си.

Маги вдигна ръка за поздрав.

— Седни, момче, и пийни чаша чай. Хеймиш скоро ще се върне, а чайникът вече ври.

Матю набързо отказа.

— Той ще се върне късно. Благодаря ти, Маги, но нямам време да чакам.

Изхвърча навън, а Маги свали тенджерата с димяща супа от огъня. Огледа масата, за да се увери, че я е подредила както трябва и,

доволна, че всичко е готово за завръщането на Хеймиш, си направи място между две котки и седна да подремне.

Матю се спусна бързо през нивите към селото. Като се изкачи по едно възвишение, видя фигурката на Шона, не можеше да я сбърка, да се носи през нивите на Лейгмор под него. Извика и ѝ помаха, но тя бе далеч и не можеше да го чуе. Вдигна рамене. Тя си имаше Мирабел и навярно бе по-добре да не знае нищо за Алик, докато не се реши съдбата му.

От лекия вятър проливът изглеждаше прозрачно зелен, а вълните се разбиваха в бяла пяна върху покритите с камъчета пясъци на Порткъл. Когато Матю пристигна, мъжете теглеха една здрава лодка към кафявите плитчини. Фъргъс скочи в лодката и много ръце я забутаха към по-дълбоките води. Преди жадното море да отнесе лодката много навътре, Хеймиш навлезе във водата до пояс и скочи до Фъргъс.

— Слизай, Хеймиш! — извика Фъргъс яростно.

— Не. — Гласът на Хеймиш бе тих, но твърд. Полата му се бе полепила по краката му на мокри гънки и червената му брада бе рошава, но той успя да запази, както винаги, великолепното си достойнство. — Ще имаш нужда от помощ в това море — продължи той. — То е бурно при Сгор Крехт и ако трябва да се плува, по-добре да съм аз, отколкото ти. Плуването никога не е било твоята стихия.

Фъргъс знаеше, че това е вярно. Страхуваше се от морето, от дълбочината и силата му. Можеше да изглежда спокойно и гостоприемно, но винаги имаше опасност от подводни течения. Беше плувал много като момче, но никога без страх. И когато главата му бе над спокойната повърхност, бе чувствал как водата около него се надига и люлее, дърпа и влачи безспир това нищожно нещо, тялото му. Морето му приличаше на неразгадаемите човешки чувства, които в дълбочините си можеха да бъдат страшно силни, макар и да изглеждат спокойни на повърхността.

Алик знаеше, че той се страхува от морето и това бе неговото неспоменавано превъзходство над брат му, който правеше всичко останало толкова добре. В детските им дни Алик бе злорадствал тихичко, когато Фъргъс пляскаше с ръце уплашено и имаше нужда от помощ, за да преодолее някое трудно място, когато според Алик бе нужно само умение. Сега Фъргъс се чудеше дали Алик не иска да

постави на изпитание страховете от детството му. Хвърляше му предизвикателство, което Фъргъс, като негов брат, не можеше да не приеме, защото всички щяха да разберат, че има нещо, от което се ужасява. Фъргъс се страхуваше. Чувстваше го с всяка клетка на тялото си. Морето люлееше лодката и проливът ставаше по-бурен всяка минута.

— Уверен ли си, че искаш да дойдеш, Хеймиш? — попита тихо.

— Да не би да се опиташ да ме спреш? — засмя се Хеймиш и погледна с обич преbledнелия млад мъж, когото познаваше от дете.

Видя Кърстийн на брега. Стоеше встрани от групата жители на острова, които се бяха събрали като шумно ято чайки. Хеймиш си помисли, че тя е чудесно момиче, със стройно тяло и хубаво, чувствително лице. Очите ѝ бяха издавали, че не ѝ се иска Фъргъс да излезе с лодката, но не бе продумала и сега стоеше с тихо достойнство и отпуснати ръце. На Хеймиш се искаше някой да се приближи до нея и да ѝ каже успокоителна дума, но жените стояха на групи с приятелките си, а мъжете бяха много погълнати от това, което ставаше, за да се сетят за нещастната млада жена.

Фъргъс сякаш четеше мислите му. Като натискаше греблата, той каза с тих, радостен глас:

— Ние ще се оженим, Хеймиш. Ще спра клюките на старите вещици. Прекрасно момиче е Кърстийн и бях глупак, че не се ожених за нея по-рано.

Хеймиш се засмя доволен.

— Отдавна чакам да чуя това, момче. Кога ще стане?

— Скоро, Хеймиш. Странно е, но се чувствам като нов човек, сякаш не съм аз. Бях тъй напрегнат тази сутрин, струваше ми се, че ще се пръсна, а сега ми се иска да викам, та да ме чуе целият свят колко съм щастлив. Не съм се чувствал така от години и то е само заради Кърстийн.

Хеймиш бе поласкан от доверието и трогнат от щастието на човека, който обикновено бе тъй затворен. И Хеймиш бе щастлив. Винаги се бе чувствал доволен от живота си, но се усети напълно щастлив, едва след като се ожени за Маги. Тя му бе донесла още по-голямо задоволство. С нея бе открил богатството на дружбата редом с трайната любов и той благодареше на Бога всеки ден, че пътеките им се бяха срещнали.

— Радвам се за тебе, Фъргъс — каза му просто. — Беше самотен толкова години.

Фъргъс си пое дълбоко дъх.

— Само ако Алик...

— Не се тревожи за него — пресече го Хеймиш, който в себе си проклинаше Алик и детинщината му. — Той няма да помрачи щастиято ти, синко! Ще го намерим и ще си заслужи един хубав пердах по задника, че си е наумил такова нещо!

Вече бяха далече от брега.

— Пази лодката ми, господин Маккензи! — крещеше с тревога Раналд. — Тя е от най-хубавите ми лодки!

Там Засмения се подсмиваше скришом на зелените вълни, които се надигаха в пролива.

— Зелените вещици ще ги хванат — каза той тихо, но с дяволска увереност. — Те са там и чакат, старите им сбръчкани лица са ухилени, защото днес ще отмъкнат един човек от Рейна!

— Ти си побъркан, човече — отговори му стария Боб, но бързо откъсна очи от лодката. Много от жителите на острова вярваха в легендата за Зелените вещици от пролива на Рейна. Те бяха духовете на магьосници от стари времена, които са били изхвърлени от острова заради злините и магиите, които са правили. Сега духовете им витаеха в пролива и всеки, който се осмелеше да влезе много навътре с малка лодка, можеше да им стане жертва. Вещиците имаха много превъплъщения, но най-разпространено бе, че се явяват като красиви морски сирени, които се превръщат в зелени еднооки чудовища, когато привлекат жертвите си достатъчно далеч от брега. Някои казваха, че са виждали сирените, седнали на скалите около коварния Стор Крехт. Най-старият човек на острова, деветдесет и седем годишният Там Орача твърдеше, че с очите си е видял как една сирена се превръща в зелено чудовище, но успял да избяга. „Едва се изплъзнах“ — казваше той и то, защото държал един келтски кръст пред себе си и извикал свети Михаил да порази вещицата. Простата му вяра го бе спасила и му бе спечелила славата, че е голям храбрец. Никое увеселение не бе пълно, ако го нямаше старият Том, за да повтори историята, която щедро доукрасяваше колкото пъти я разказваше. Той и Боб бяха в приятелско съревнование кой от двамата е по-добър разказвач, защото бяха еднакво известни с безкрайните си истории за водни чудовища,

феи и вещици. Говореха с благоговение за свети Михаил, легендата, за когото идваше от тъмното минало и езическите ритуали и който бе светец-патрон на всички, изпаднали в опасност на суша или в морето.

— Свети Михаил ще го запази — промърмори старият Боб, но Там Засмения поклати глава.

— Не, няма да стане така. Старите вещици набират сила. Погледни ги ей там. Чувам ги оттук как се смеят. Те обичат точно такава море, отгоре е спокойно и леко се надува, но отдолу... ври като котел с катран.

Боб погледна и видя зеленото мъртво вълнение в пролива, чу и тънкото свистене на вятъра, който духаше ниско над водата.

— Ти си побъркан, човече — повтори той, но в гласа му се чувстваше смущение.

Кърстийн стоеше наблизко и слушаше. Знаеше всичките легенди на Рейна, знаеше също, че жителите на острова държаха на своите вярвания. Макар невинаги да го признаваха, те вземаха предпазни мерки срещу злите духове, които се смяташе, че изобилстват на острова и около него. Много хора носеха келтски кръстове около врата си. Някои от тях бяха грубо изрязани от дърво, но колкото и груби да бяха, ги закриляха от различни злини. Кърстийн намираше, че древните вярвания са пленителни. Бе присъствала на няколко увеселения в малките стопанства около Порткъл. Сгушена на топло до пламтящия торфен огън, бе слушала в захлас келтските песни, които огласяха всичко наоколо, или протяжните звуци на цигулките, които пренасяха въздишките на морето и воя на вятъра в стаята. Най-очакваният час на вечерта идваше, когато всички седяха около разказвачите, деца и възрастни слушаха с мълчаливо внимание как един стар, напевен глас разказваше преданията, дошли през много поколения. Народните приказки, митовете и легендите ставаха ужасяващо действителни в топлите задимени стаи, и дълго след като историите бяха свършили, магията, предадена от разказвача, оставаше. Хората бързаха към къщи, стиснали дървените си кръстове, а децата се обръщаха назад, за да се уверят, че някоя вещица не е напуснала водното си скривалище и не е дошла да преследва хората.

Откакто бе започнала връзката ѝ с Фъргъс, Кърстийн получаваше по-малко покани за увеселения, макар че продължаваха да я канят от време на време на чай. Тя подозираше, че тези покани са по-скоро от

хитрост, за да я подлъжат да разказва за личните си отношения и бе започнала да отказва да иде „на бисквитка и чашка“, с което възбуждаше враждебност у жителите на острова. Очевидно, нищо не бе по-обидно от това, да откажеш на съседското внимание и тя все повече се чувстваше изолирана.

Чарът на тези хора се криеше в простата им вяра и в неприкритото им любопитство. Но сега, когато любопитството бе насочено към нея, тя бе малко разочарована и хората усещаха предпазливото ѝ държание. Макар да поддържаха с нея обичайните отношения, усещаше се изключена от най-съществените неща, но знаеше, че вината до голяма степен е нейна. Народните предания, които ѝ се бяха стрували тъй очарователни, бяха жестоки, тя потрепери от злокобните думи на Там Засмения и се отстрани.

Лодката вече не се виждаше. Порткъл бе разположен около залив, защото от оголените скали на юг и от стръмните канари, които се издигаха при нос Порт Ръм — тясна ивица земя, навлизаща на около една миля в морето — на запад. От другата страна на тази ивица се намираха Сгор Крехт и пещерите, известни като Клейгион ан Гарад, което значеше „Пещери на черепите“.

Кърстийн мина край училището и започна да се изкачва по стръмната пътека към обраслото в треви начало на носа. Забеляза, че няколко от жителите на острова също тръгнаха по пътеката, за да се приберат по къщите си и тя ускори крачки, за да избегне следящите я очи. Бе завалял ситен дъжд и мъглата се спускаше бързо. Погледна към сушата и видя, че планините са замъглени, а над пущинака плуват леки облачета пара.

Няколко здрави планински овце пасяха спокойно ниската трева по канарите, но когато се приближи, почнаха да бляят жаловито, сякаш се оплакваха от времето. Кърстийн надникна към сиво-зелените води дълбоко долу и сърцето ѝ подскочи, като забеляза лодката, която завиваше около носа. Изглеждаше съвсем малка и двамата мъже в нея едва се виждаха. Единият от тях — отгук почти незабележима точка — бе човекът, когото обичаше повече от собствения си живот, другият бе скъп приятел, за когото знаеше, че от много години е доверен член на стопанството Лейгмор. От лодката на Алик нямаше следа. Помисли си за него със съжаление и яд. Харесваше го и съжаляваше, че животът му е толкова плитък и празен и я беше яд, че бе развалил най-хубавите

мигове на живота ѝ. Мислите ѝ се върнаха към предложението за женитба на Фъргъс, думите му за любов, спокойствието, което бе изпитала в ръцете му, притиснал устни върху нейните, за да запечата тяхната любов. После плановите им за щастието, което ги очаква. Той бе обрекъл живота си на нея, а тя бе обещала, че ще му роди пет сина, един от които без съмнение щеше да продължи да обработва земята на Лейгмор. Той се бе засмял — силен и щастлив смях — после я бе издигнал нагоре, сякаш бе лека като лебедов пух.

Изглеждаше невероятно, че само трийсет минути по-късно ще стои сама на една канара, над нея ще крецят чайки, дъжд ще полепва по клепачите ѝ, ще ѝ се струва, че гледа през гъста паяжина. Дъждът бе хубав, но влажен и просмукващ. Чувстваше студ от допира на роклята си, потрепери пак и съжали, че не бе спряла в училището да си вземе една жилетка. Мъглата продължаваше да се спуска и вече едва се виждаше морето долу. Вледеняващ ужас стисна сърцето ѝ. Изведнъж падна на колене и закри лицето си с ръце.

— Господи — хълцаше тя, — запази го! И... — Спря и погледна далеч зад канарите към пролива на Рейна. — Моля те, свети Михаиле — прошепна тя, — върни ми моя Фъргъс.

Самото произнасяне на думите като че ли я успокои. Тя бе приемала всичките истории, които се разказват за фолклор, но вярваше, че в дъното им лежи зрънце истина. Сега ѝ се стори, че под така наречената цивилизована шлифовка, може би е също тъй суеверна като жителите на острова. Почувства се зле и замаяна. Не чу стъпките зад гърба си. Беше старият Боб, изкривените му пръсти ѝ помогнаха да се изправи, гласът му бе груб, но успокояващ.

— Хайде, момиче, не плачи така. Че ти си студена като лед. Ето, вземи моя жакет. Вземи, вземи, аз се сгрях от изкачването!

Той загърна студеното ѝ тяло с вълнената си дреха и непохватно сложи ръка на рамото ѝ.

— Ела да слезем сега долу, с нищо не можеш да помогнеш като стоиш тук. Боговете пазят твоя човек и щом приливът започне да се оттегля, всички ще излезем в морето до носа, затова не се бой, момиче. Дойдох да ти кажа, че ще идем на чай в къщата на Тод. Жена му поръча да ти кажа, че ще ти запази малко топла супа. Хайде сега да отиваме.

Кърстийн се облегна на Боб и заплака. Беше стар и силен, хубаво бе да се облегне на него и да се остави да я води. Той мърмореше успокоителни думи през целия път до къщата на Тод, където се бяха събрали няколко души от селото. Без да разбере как стана това, намери се седнала пред топъл огън, с паница супа в ръце. До ушите ѝ долитаха успокояващи думи, а наоколо виждаше познати лица, от чиито добри очи струеше грижа за нея. Почувства, че отново е в сърцето на острова и че дори повече отпреди е част от него.

Слушаше как мъжете кроят планове да излязат с по-голяма лодка, щом мъглата малко се вдигне и в натезалото ѝ сърце затрептя надежда.

* * *

Само десет минути след като излезе в морето Алик вече съжaliaваше за бързото си бягство. Допреди малко му бе топло, но сега излезе лош вятър, който бръснеше през тънката му риза. Преди много години той бе момче на моретата на Рейна. И сега бе господар на вълните, но годините лек живот бяха отслабили мускулите му и той започна да се тресе — от студ и от изчезващия вече бяс, обхванал неотдавна цялото му същество. За него това бе рядък, но извънредно силен изблик на гняв. Под напора на чувствата той се бе понесъл през нивите, изгарящ от омраза към Фъргъс заради силата му. Лицето го болеше от железните юмруци на брат му и в устата си усещаше топлия вкус на кръвта. Изплюл бе два зъба, като с ужас забеляза, че единият е преден. Красотата му бе неговият паспорт. Сладките думи и бързата му топла усмивка му бяха спечелили безброй ноци на интимност с безкрайно много жени. Беше женкар и го знаеше, но никога не бе се почувствал щастлив. След като ги бе спечелил и задоволил апетита си, бързо му омръзваха и той продължаваше непрестанно, безнадеждно да затъва все по-дълбоко в самота.

Кърстийн бе вълнуващо предизвикателство. Прекарал бе нощите в Лейгмор да обмисля по какъв начин да я спечели. Това, че принадлежеше на Фъргъс и около нея витаеше някакво достойнство, че се усещаше тихият и сладък плам на вътрешната ѝ сила и се различаваше от всички жени, които бе имал — само засилваше

предизвикателството. Днес почти бе обладал стройното ѝ тяло. Желаше я по-силно от всяка жена, която бе познавал досега и би я обладал дори против волята ѝ, ако не можеше да стане по друг начин. Каква победа над Фъргъс щеше да бъде това, да влезе в тялото на момичето, което Фъргъс смяташе, че принадлежи единствено на него. Близостта ѝ го бе подлудила и през цялото време докато говореше и се смееше, огънят в него се бе разгарял и най-после бе станал непоносим. След това допира до нея, хладната плът под тънката ѝ рокля, гърдите ѝ, които се надигаха, когато го отблъскваше.

После страшните удари на юмруците, които се бяха посипали върху него, причинявайки болка във всяка клетка на тялото му. Той бе безпомощен срещу грубата сила на брат си. Бе се почувствал немъжествен и смазан, безкрайно унижен в очите на Кърстийн, жената, която само минути по-рано бе направил безпомощна под собствената си сладострастна сила. Какъв мъж можеше да изглежда сега? Тя ще го съжалява и ще се чуди от какво тесто е замесен. Способен да докаже себе си само в спалнята, а по всяко друго време — страхливец.

Е, щеше да покаже на всички от какво тесто е направен. Думите, които изкрещя към хората на брега, не бяха лъжа. Той не се боеше от морето, ала Фъргъс се боеше. Щяха да идат да го извикат, а той едва ли можеше да откаже да дойде и да търси брат си. Нека Фъргъс им покаже от какво тесто е направен... ако посмее.

Лодката се разклати и Алик заплака като малко момче. Сълзите му се смесиха с кръвта, която течеше от носа му.

— Боли, боли! — хълцаше, както бе правил като момченце, тичайки при майка си за всяка малка раничка. — Майчице! Фъргъс е мръсник да ме набие така! Мразя го, мразя го!

Остави греблата и закри лицето си с ръце. Беше заобиколил нос Порт Ръм и не можеха да го видят от Порткъл. Малката му лодка се издигаше върху зелените вълни, които идваха от пролива и той хълцаше, нахлуващият вятър грабваше жадно сърцераздирателния му плач и го захвърляше в морето. Доста време изплаква сърцето си и постепенно се чувства по-добре. Мирабел винаги казваше: „Добрият плач лекува много болки“, и бе права. Един мъж не можеше да седне и да плаче, когато му се иска, но сега бе сам. Като излизаше с малката си лодка от пролива, се чувства съвсем сам и спокоен.

Морето винаги го бе успокоявало и той изпита съжаление, че не е останал в Рейна, за да бъде рибар. Водата притежаваше спокойствие и сила; вятърът и приливите определяха настроението ѝ; това бе сила, която трябва да се уважава. Но морето бе добро с онези, които не се страхуват. Ако човек може да плува и да разчита на смелостта си, морето ще го носи дори и да няма лодка като черупка под себе си.

Алик престана да плаче и се огледа. Морето започваше да се вълнува. Бе излязъл от закрилата на пристанище Порткъл и се насочваше към лъскавите надигащи се вълни около върха на носа. Приливът нахлуваше доста бързо, но още се виждаше тясна ивица бряг около високия нос. Погледна към Сгор Крехт, скалата бе издадена в морето, студена и сива. Водата в основата ѝ кипеше, гладките морски бразди се носеха към нея, за да се разбият във вълни, високи по няколко метра и да опръснат зъберите на скалата с пяна. Гледката беше дива. Алик знаеше, че безброй по-малки скали заобикалят Сгор Крехт. Сега те бяха залети от прилива и представляваха смъртоносен капан за непознатите, защото можеха да закачат малката лодка и след това да я хвърлят срещу Сгор Крехт.

Загледа се в обветрените канари по цялата дължина на носа, които ставаха все по-стръмни, отивайки към сушата. В основата си бяха зелени и хлъзгави от гниещите по тях водорасли, но над линията на прилива се издигаха тъмни и застрашителни, изсечени във фантастични форми от ветровете и времето.

Студът щипеше през дрехите и кожата на Алик настръхна. Бе попаднал в дилема, създадена от него самия. Гневът му се бе охладил и нямаше никакво намерение да се разбие и да умре на Сгор Крехт. Но как можеше да се върне с подвита опашка? Щеше да стане за посмешище в Рейна. А и не можеше да остане дълго в пролива. Беше гладен и премръзнал, по цялото си лице чувстваше пулсираща болка като от страшен зъбобол. Известно време гребя безцелно, отпуснал тъмната си глава на гърдите, с приведени рамене. Носеше се все по-близо до Сгор Крехт и се стресна, когато килът на лодката изскърца застрашително върху една скрита под водата скала. Отдръпна се бързо и взе решение. Щеше да се вмъкне в един от тунелите. Потреник като погледна черните дупки в канарата, но там поне щеше да има някаква защита срещу стихииите. Знаеше, че пещерите ще се изпълнят с вода, но щеше да се промъкне до един от най-високите тунели. Малко, дори

никак не се замисли за хората, които ще дойдат да го търсят. В този момент всичките му планове и интереси се отнасяха до удобството и спасяването на Алик Маккензи, а времето изтичаше, защото пред пещерите едва бе останала пясъчна ивица от трийсетина сантиметра.

Загреба усърдно и килът опря на земя. Скочи бързо от лодката и като я придърпа до една от по-горните пещери, които знаеше, че никога не се пълнят изцяло с вода при прилив, завърза я здраво за една издадена скала. Започна да се катери по хлъзгавата канара, но това не бе лесна работа: подхлъзна се няколко пъти, разкъса дрехите си и поряза ръцете и коленете си на остриите камъни. Най-накрая се вмъкна и легна задъхан в един тунел. Беше тъмен и миришеше на гниещи водорасли, но все пак предлагаше подслон. Изправи се до една грапава стена. Трепереше цял и всичко го болеше, започна да смуче ядосано кръвта от ръцете си. Единбург с чистите си улици и сгради изглеждаше на милиони километри отгук. Мислеше за много неща, но преди всичко за собствената си съдба. Нещо се размърда в тъмните дълбини зад него и той изтръпна като чу пискливия глас на плъхове, не можеше да се лъже.

— Помогни ми, Господи! — подсмръкна той.

Неканен спомен нахлу в ума му. Нощите на увеселения в младостта му и старците, които разказваха за морски вещици. Как ги наричаха? Зелени морски вещици? Погледна надолу към морето. Беше зелено, дълбоко морскозелено. Някога се бе смял зад гърба на старците, подигравал се бе на древните легенди, но сега, в ужасния тъмен тунел над кипящото море, което го очакваше долу, сега можеше да повярва на всичко. Трябваше да остане тук докато се стъмни, после да се върне в Лейгмор, да вземе дрехите си и да напусне Рейна сутринта. Благодарен бе, че утре бе денят, в който идва фериботът. Щеше да е ужасно, ако трябваше да чака няколко дни и всички да му се присмиват.

Планът му бе прост и изглеждаше напълно осъществим. Въпреки ужасното си състояние, върху напуканите му устни се яви усмивка. Бръкна в джоба си, намери си цигарите, запали една и се облегна на влажната стена, за да изчака отлива.

* * *

Фъргъс и Хеймиш заобиколиха Порт Ръм, където ги посрещна силна зелена вълна от пролива. Обгръщаха ги носещи се мъгли и едва можеха да видят високите канари.

— Те ни ориентират — каза Хеймиш, — но не можем да плаваме дълго край тях заради проклетите подводни скали. — Засмя се бодро и Фъргъс, като гледаше солидната му фигура в шотландска пола, бе доволен, че е с него. Зловещо бе в мъглата, която закриваше познатите очертания. Вълните се удряха в лодката необичайно шумно, но той знаеше, че това е защото дебелината пелена от водорасли заглушаваше всички други шумове.

— Най-добре е да почнем да викаме — предложи Фъргъс и закрещя името на Алик.

Задрямал в тунела, Алик едва дочу вика. Разпозна гласа на брат си и без сам да знае защо сърцето му заби с облекчение. Чувстваше се зле и отчаян, вече не го беше грижа, че може да се върне в Рейна опозорен. Глупак бе да постъпи така с Кърстийн и си бе заслужил боя. Изпълзя до края на тунела и подаде глава, за да определи от коя посока идват гласовете. Два гласа викаха с все сила името му. Сложи длани около устата си като фуния, но от гърлото му излезе само слаб грак. Преглътна силно и се намръщи от болка. Гърлото му се бе подуло и го болеше. Бе спал с отворена уста, защото не можеше да диша през подпухналия си нос. Съсирената кръв се бе събрала в гърлото му и той преглътна многократно, като се мъчеше да се отърве от сухотата.

Гласовете вече се чуваха по-слабо. Отново сложи шепи около устата си и успя да извика:

— Тук съм, тук! — но нямаше отговор. — Тук съм! — извика пак отчаяно. Смъкна се на пода и стисна здраво с ръце треперещото си тяло. От страх му се гадеше и той повърна, напъваше се болезнено, докато стомахът му се изпразни.

Фъргъс бе оставил греблата, за да вика. В напрегнатото очакване да чуят отговор бяха изминали няколко ценни минути преди Хеймиш да забележи, че канарите вече не се виждат. Двамата мъже се погледнаха ужасени. Призрачни мъгли се стелеха над водата и упорит тежък дъжд ги бе измокрил до кости. Ужасно бе, че не знаеха в коя посока да се отправят. Ако се приближаха много до Сгор Крехт, лодката им щеше да се разбие на трески, отдалечаха ли се много, течението можеше да ги отнесе в открито море. Пот изби по челото на

Фъргъс, очите му отчаяно търсеха канарите, но мъглата ги бе погълнала. Лодката застрашително се клатушкаше и стомахът му се сви от страх. Морето не бе много бурно, но в зеленото мъртво вълнение се криеше заплаха, по-опасна от вълните на повърхността. Фъргъс знаеше, че под тях се срещат и кипят дълбоки подводни течения.

Хеймиш не се плашеше от водата, а от мъглите. Морето щеше да бъде благосклонно, докато знаят накъде отиват, но те не виждаха нищо и положението им бе извънредно рисковано. Щеше да е по-спокоен, ако бяха навътре в пролива, по-далеч от Сгор Крехт и многобройните скали, които го заобикалят. Бе прогизнал от дъжда. Червената му коса бе залепнала за главата му и полата му висеше жалко нагъната около краката му. Спомни си за Маги и за топлата вечеря, която е приготвила, за радостното чувство, което го изпълваше, винаги когато я види и от самата мисъл усети и сега лека тръпка от това чувство. Тъй хубав бе животът; той обичаше работата си, но вече очакваше повече вечерите, когато Маги сядаше да плете, той вземаше лулата си, а Уиски и множеството котки лежаха по мебелите. Понякога мълчаха, само куките на Маги потракваха, Уиски похъркваше и часовникът тиктакаше звучно. Друг път говореха с часове за какво ли не. Маги бе не само добра домакиня, тя знаеше много неща, защото бе пътувала доста и му разказваше за места, които никога не бе виждал. Усмихна се, като си помисли за приятните дребни навици, които си бяха създали. Преди да си легнат, всеки от тях изпълняваше своите задължения, той трябваше да нагледа кокошките и зайците, а тя — да навие часовниците и да загаси огъня. Преди той да се върне отново в къщата, тя се скриваше някъде и изскачаше от някой тъмен ъгъл със силен вик — „Ку-ку!“. Беше нещо като игра на криеница, която играеха като се ожениха и още продължаваха. Това бе тяхната „игра“. Смееха се като си помислеха какво ли биха казали по-улегналите жители на острова, ако знаеха. Когато седяха в черквата, достатъчно бе той само да прошепне „ку-ку“, за да накара Маги да задуши смеха си с кърпичка.

Още мислеше за Маги, когато една огромна лъскава вълна хвърли лодката върху скрита под водата остра скала. Няколко мига съзнаваше всичко — кипящата пяна, която го давеше и ослепяваше, докато наклонената лодка го обърна в морето; дивият рев на водата

при сблъсъка ѝ със скалата, бялото лице на Фъргъс, надничащо наблизно, студената безмилостна вода, която го влечеше надолу. Той вдигна двете си ръце и сграбчи лодката, но веднага осъзна, че не биваше да се хваща за носа ѝ. Тя катапултира към него. Чу силен удар и знаеше, че е по неговата глава. Видя кръвта, която се пенеше върху вълните. Преди светът и всичките му сетива да го напуснат, чу как Фъргъс крещи името му, повтаря го с неописуем страх. Устните му прошепнаха „Маги“, после всичко, което бе имал и обичал на света, изчезна и морето запрати тялото му презрително върху очакващия го Сгор Крехт.

Фъргъс видя какво се случи през водна завеса. Чу един истеричен глас, който викаше и викаше Хеймиш, и едва разпозна собствения си глас. Самоконтролът, който имаше досега, изведнъж изчезна и той започна да крещи панически. Видя как безпомощното, кървящо тяло на Хеймиш се блъска отново и отново в скалата, която го разкъсваше. Една гигантска вълна го издигна и го задържа за миг, преди да го изхвърли нависоко, където то се закрепил между два по-малки зъбера. Фъргъс гледаше гордото доскоро тяло, лъскавата червена коса и изцъклените невиждащи очи и плачеше като дете. Той пляскаше във водата обезумял и се мъчеше да се отдалечи от ужаса на Сгор Крехт и неговата жертва, но усети, че само едната му ръка се движи. Другата висеше във водата и сега изпита страшна болка. Беше така потресен от вида на Хеймиш, че не бе помислил за себе си. Опита се отново да вдигне увисналата си ръка и изрева от болка. Морето го повдигаше, носеше го към Сгор Крехт и Фъргъс отчаяно блъскаше водата с крака и с едната си ръка. Огледа се за лодката и видя, че тя се е преобърнала изцяло и вълните я разбиваха на плаващи дъски. Като плуваше по невероятен начин настрани, продължи да се бори с течението, докато постепенно се отдалечи от скалата. Сърцето му биеше лудо и се чувстваше замаян. За миг спря да си почине и се зачуди защо водата около него е розова. Вдигна очи и забеляза, че мъглата се е разсеяла достатъчно, за да се видят канарите и си помисли с горчивина, че ако това бе станало преди няколко минути, Хеймиш щеше да е жив.

Бе успял да се отдалечи от издигащата се самотно сред морето скала Сгор Крехт. Зъберите ѝ се показваха като призраци през оредялата мъгла. Потрепери и гърлото му се сви, като си помисли, че

приятелят му бе мъртъв, защото пак бе поискал да помогне на братята Маккензи. Главата му се въртеше и знаеше, че не може да плува повече. Защо изобщо бе дошъл тук? Алик! За да намери Алик! Опита се да извика, но не можа. Винеше себе си за всичко. Не бе нужно да бие Алик така жестоко. Борбата не бе равностойна. Алик никога не бе имал здрави юмруци, но когато го бе видял с Кърстийн... Кърстийн, скъпата, прекрасна Кърстийн, понякога приличаше на Хелън, когато се смее. Хелън и Кърстийн, Шона и Хелън, всички изглеждаха еднакво, защото лицата им се сливаха в представата му.

Изведнъж се сети за Мирабел, тя нахлу в мислите му и не ги напускаше. Стори му се, че е съвсем наблизо и той простря ръка, за да се хване за майчинската ѝ гръд. Всичко се замъгли и през ума му мина, че вече се е стъмнило. Виеше му се свят; той плуваше по небето и виждаше разлюляна вода; небето, по което плуваше, му напомни за залез-слънце, защото навсякъде около него имаше розови петна.

* * *

Алик надникна от тунела и видя, че мъглата се вдига. Потрепери облекчено. В тунела бе ужасно: плъхове притичваха в мрака и насекоми пълзяха навсякъде. Питаше се къде ли са Хеймиш и Фъргъс; беше изминал поне половин час откакто бе чул виковете им. Надяваше се да не са отишли много надалеч и знаеше, че щом се разчисти мъглата, ще бъдат в безопасност, защото щеше да излезе рибарска лодка и да ги прибере. Алик се тревожеше повече за себе си. Страхът и клаустрофобията, които изпитваше в усойния мрачен тунел, го накараха да реши, че трябва да излезе навън колкото може по-скоро. Нямахше да бъде трудно да пропълзи метър-два надолу по канарата, после да скочи във водата и да преплува до пещерата, където бе оставил лодката си. Мисълта за студената вода му бе неприятна, но по-лошо бе да остане в отвратителния тунел и да чака отлива.

Съблече се само по долни гащета и затрепери. Не бе студено, но влажно и уединено, а той не бе свикнал на такива неудобства. Надникна отново навън и се увери, че мъглата се разнася. Отначало бе се задържала ниско над водата, но сега топъл вятър я разпръскваше. Усмихна се. Никой нямаше да го жали много като се върне, освен може

би Мирабел. Тя щеше да се посетити тихо и да го накара да изпие една топла супа и чашка-две пунш. Да, добрата стара Мирабел щеше да успокои болките на ума и на тялото му. Сви дрехите си на вързоп и ги завърза, за да ги хвърли във водата. После трябваше да облече мокрите си дрехи, защото не можеше да мине през селото гол по гащета. Засмя се. Щеше да даде храна за приказки на старите клюкарки. Видя, че на стотина метра от пещерите плува някакъв тъмен предмет, но не му обърна внимание. Приливът винаги носеше останки от разбити кораби. Но нещо познато го накара да погледне пак и забеляза тъмнокосата глава на брат си над работния му кафяв жакет.

— Фъргъс! — извика силно и без да се двоуми се гмурна направо във водата. С няколко бързи замаха стигна до брат си. В първия миг помисли, че в безпомощното тяло няма живот. Лицето бе мъртвешки бледо и не личеше дали диша, но слепоочието му слабо пулсираше и Алик въздъхна с благодарност.

— Фъргъс! — извика той пак, но не получи отговор; разбра, че брат му е в безсъзнание. Зачуди се как се бе задържал над водата, после видя парче плаваща дъска. Фъргъс се бе хванал за нея, докато е бил в съзнание. Беше се вклинила в ризата му и бе направила дълбока резка на гърдите му, но все пак бе спасила живота му, поне това, което бе останало от него.

Алик заработи бързо. Издърпа Фъргъс до себе си и махна дъската, после го обърна по гръб, като държеше лицето му над водата. Бе решил да преплува до пещерата, където щеше да се помъчи да изтегли Фъргъс в лодката и да извади водата от дробовете му. Едва тогава Алик забеляза нещо, от което му прилоша. Лявата ръка на брат му бе разпокъсана кървава пихтия. Кожа и мускули се бяха оплели, костта над лакътя бе счупена и стърчеше няколко сантиметра над разкъсаната кожа. Алик се извърна ужасен. Повдигна му се, но от празния му стомах не излезе нищо. В този момент почувства жал и обич към брат си, каквато не бе изпитвал от онези далечни дни, когато го боготвореше. Почувства, че той е виновен за всичко, притегли Фъргъс към себе си и заплака в мократа му черна коса.

— Прости ми, Фърджи — прошепна отчаяно, но знаеше, че дълга битка за живот очакваше брат му и тази мисъл го накара да действа. Изплува до пещерата с товара си. Приливът бе издигнал лодката и тя почти се опираше до тавана, но той се бореше смело да

качи безпомощното тяло в нея. Задачата бе неизпълнима. Фъргъс бе слаб, но мускулест, по-едър от Алик и след няколко изтощителни опита, Алик се отказа. Облегна се уморен на лодката.

— Сега сме в ръцете на Бога, Фъргъс — задъхваше се той. — Ако ми даде сили да се задържа заедно с тебе над водата, докато дойде помощ.

Не знаеше колко време се бе държал над водата. Може би минути, а може би — часове. От умора се унасяше в сън, но веднага се стряскаше, щом усетеше, че изпуска Фъргъс от ръцете си.

Нямаше никаква представа за времето, но всъщност бяха изминали само трийсет минути. Над водата долетяха гласове.

— Тук! Насам! — изкрещя радостно.

Събра всичките си останали сили, прегази водата и излезе от пещерата. Мъжете го видяха и двама се спуснаха на помощ.

— Внимавайте за ръката му! — предупреди Алик, когато измъкна Фъргъс от ръцете му и го качваха в лодката.

Мъжете гледаха изумени.

— Господи мили, какво ужасно, кърваво нещо! — прошепна старият Джо. — Трябва му лекар веднага или ще умре, ако все още е жив.

Алик се вмъкна в лодката. Нито една ръка не пожела да му помогне.

— Какво е станало с Хеймиш? — попита мрачно старият Боб.

Алик поклати глава.

— Не знам, Фъргъс беше сам, никой друг.

— А къде е лодката ми? — попита Раналд, но никой не го чу.

Мъглата се бе почти разсеяла и слънцето се показа. То освети Сгор Крехт и мъжете видяха малко цветно петно — карираната пола на Хеймиш. Вгледаха се по-добре и разбраха, че Сгор Крехт бе взел за своя дан един от най-добрите мъже на Рейна. Наведоха глави и в мълчание откараха лодката около нос Порт Ръм до Порткъл.

Кърстийн чакаше с група хора. Видя, че Алик излиза залитайки от лодката. При други обстоятелства би станал обект на присмех с висналите си мокри долни гащета, но никой не задържа поглед на него. Гледаха как изнасят безпомощното тяло на Фъргъс на брега. Като в кошмарен сън Кърстийн наблюдаваше как го пренасят през чакъла по брега и за няколко минути остана като в транс. Ръцете ѝ бяха ледени, а

тя стоеше вцепенено. Безумно ѝ се искаше да изтича до любимия човек, да разбере дали е още жив, но ужасният страх, че са ѝ го отнели, я парализираше. После краката ѝ сами я понесоха и тя полетя по брега.

— Състоянието му е лошо — каза Боб, преди тя да успее да продума. Той извиси глас. — Ще иде ли някой за лекаря? Кажете му да дойде бързо!

— В училището! — извика Кърстийн.

Тод Ковача хукна, а мъжете внимателно понесоха Фъргъс.

— Къде е Хеймиш? — попита тревожно Матю. — Казах на Маги, че ще закъснее, но не мислех, че ще е толкова много. Тя подгрява вечерята му. Той с друга лодка ли идва?

— Той никога вече няма да вечеря — каза мрачно старият Боб.

Там Засмения се усмихна доволен.

— Знаех си, че зелените вещици ще грабнат един човек от Рейна... — Погледна към мъжете, които носеха Фъргъс. — А може би още един, преди да измине тази нощ.

Стар беше Боб, но юмруците му бяха железни и Там Засмения дори не разбра как полетя с такава сила към острия чакъл, защото докато се опомни, старият Боб бе настигнал мъжете, които се изкачваха бавно към училището.

10.

Фъргъс плуваше в един кошмарен свят на треска и болка. Не знаеше къде се намира. Понякога имаше чувството, че се люлее в някакво мастилено черно море. Водата бучеше в ушите му и напрегнатите му дробове се бореха за въздух. Чуваше ужасни далечни стонове, които знаеше, че излизат от него, но от друго негово аз, над което нямаше никаква власт. Беше просмукан от влага и някой с нежни ръце постоянно бършеше челото му, но как можеше да е тъй глупав и да мисли, че може да попие морето, което го заобикаля. До него се люлееше Хеймиш, но Фъргъс все не можеше да го докосне. Хеймиш го гледаше странно, с празния поглед на мъртви очи, но как можеше да бъде умрял човек, който до преди няколко минути бе пълен с живот? Морето край Хеймиш бе разпенено и червено, кървавата морска пяна влизаше и излизаше от голяма дупка в разбития череп на Хеймиш. Другото му аз, чиито чувства не можеше да контролира, издаде зловец вик, а Фъргъс се смееше и плачеше от състрадание.

Понякога черната завеса, която покриваше съзнанието му, се вдигаше и той виждаше бели муселинени пердета, издувани от вятъра и бели тапети на сини цветя.

До него долитаха гласове и той се мъчеше да ги свърже с лицата, които плуваха край него. Малко момиче със светла коса и сини очи, хубаво момиченце, но тъжно, сякаш бе загубено, му се явяваше от време на време.

И една млада жена, с коса в пшеничен цвят и нежно, чувствително лице. Устните ѝ бяха плътни, но меки, а тънките ѝ черти я правеха красива. Не беше Хелън; тя бе от друг свят, на чиято граница бе и той самият. Виждаше го, но не можеше да се допре до него, защото той се простираше в пещерите на кадифения безкрай. Колко хубаво щеше да бъде да се отпусне и да заплува спокойно през тези пещери и да достигне Хелън, която се носеше като ярка звезда в най-отдалечените дълбини. Извика я по име, а викът му отекна назад, назад в черните тунели и така трептеше, че му се прииска да крещи. Страх го бе сега от тези дълбини и се бореше отчаяно; огромни тежести го

теглеха надолу, надолу, но той стискаше зъби и се съпротивляваше. Опита се да извика, ала викът му не се чу. Знаеше, че си отваря устата, но гърлото му бе схванато от страх пред тъмните дълбочини, които го заобикаляха. Опитваше се отново и отново да извика, а сълзи на слабост и отчаяние се смесваха със солената морска вода, която капеше от челото му.

Кърстийн наблюдаваше как той се бори, а сърцето тежеше като камък в гърдите ѝ. Още веднъж избърса с трепереща ръка капките пот от лицето му. Беше много уморена, но нямаше да позволи на никого да се грижи за него, докато не се убеди, че се подобрява.

Хората от Порткъл бяха внимателни. Всеки ден носеха пресен хляб, питки и паници със супа. Кърстийн бе трогната от тези грижи, но бе толкова изморена и тревожна, че не можеше да слуша думите, с които всеки се стремеше да я успокои и да изрази състраданието си. Каквито и да бяха личните отношения между хората в Рейна, ако някой се разболееше, всеки се чувстваше длъжен да го посети, да предложи помощ и съчувствие. Постоянен поток от хора влизаше и излизаше от стаята на болния. Това бе спалнята на Кърстийн; тя се бе преместила в по-малка стая и Шона спеше при нея, сгушена като котенце.

Цял ден нагоре и надолу по стълбите тракаха обуца.

— Ужасно, просто ужасно! — повтаряше всеки ден Бихаг Бийн.
— Ах, горкото момче! Ужасно нещо му се случи.

Кърстийн знаеше, че началничката на пощата не обича Фъргъс и всеки ден се канеше да ѝ каже, че тези лицемерни съчувствия не са нужни, но думите не можаха да се поберат в устата ѝ.

Шила влизаше с пухтене и само плачеше при вида на мъртвешко бледото лице върху възглавницата.

— Ах, бедното ми момче, смъртта е по петите му, а той дори не знае за бедната Мирабел и за бедния Хеймиш. Ужасно е! Никога вече няма да се оплаквам от газовете си, щом тези добри хора умряха или умират.

Думите ѝ нямаха за цел да ободрят отпадналия дух и Кърстийн въздишаше облекчено, когато старицата си тръгне.

Доди бе най-редовният посетител и, изненадващо, най-успокояващият.

— Хубав ден — поздравяваше той неизменно и се навеждаше, за да може високата му мършава фигура да се вмъкне през ниската врата.

Винаги заставахе в средата на стаята, защото таваните бяха пречупени, и от тази си привилегирована позиция правеше обнадяващи предсказания за бъдещето на Фъргъс. Бе груб и срамежлив, но по свой простодушен начин вдъхваше на Кърстийн надежда. Всеки ден носеше някакъв подарък: морски таралеж — добре изчистен и изсушен, камъче с необикновена форма, грижливо подбрани мидени черупки или просто листо, обагрено в червено или златно от ранната есен. — Да го сложиш в една от книгите, дето ги четеш, госпожице, да се притисне и да се изсуши — обясняваше ѝ той стеснително, защото се боеше, че подаръкът е много скромнен за такава хубава дама.

Кърстийн се трогваше от тези подаръци. Простият ум на Доди виждаше красота в даровете на природата. Когато гледаше залеза, той забелязваше великолепните му цветове, докато някой с по-тънък ум можеше да не види нищо, освен че слънцето се скрива.

Той обожаваше Фъргъс и дълго го гледаше. В обикновено замислените му очи светеше обич. Когато си тръгнеше, оставяше след себе си особената си миризма, но оставяше и някаква надежда, а Кърстийн бе благодарна, дори ако надеждата бе малка като зрънце.

Четиридесет и осемте часа, изминали откакто бяха донесли Фъргъс в училището, бяха като кошмар. Най-напред го бяха сложили на дивана в малката ѝ гостна и кръв, много кръв течеше от наранената ръка. Тя седеше до него, мисли и действителност, всичко се сливаше, докато почистваше дълбоката рана на челото му. Алик се въртеше, говореше полуумни неща, обвиняваше себе си, плачеше като бебе и очакваше от нея успокоение, което тя не бе в състояние да му даде.

Лаклан като че ли се бе забавил много, но така ѝ се струваше, само защото всяко помръдване на часовниковата стрелка бе една загубена минута в борбата за спасяването на Фъргъс.

После Лаклан бе дошъл, пребледнял след изминалия ден, изпълнен с болезнени чувства. Прегледът му трая кратко и решението му не се забави.

— Пригответи кухненската маса, Кърстийн. Ръката му трябва да се ампутира или ще се получи общо отравяне.

Кърстийн се почувства отмаляла, но отиде в кухнята. На огъня вече врише вода. Кейт Маккинън и Веселата Мери варяха вода, за да правят чай. Боб и още няколко от мъжете бяха останали, като

допускаха, че може да има нужда от тяхната помощ. Пиеха чай и пушеха лулите си, преднамерено бавно, както правеха хората от тяхното поколение, за да продължи по-дълго удоволствието. Беше се разчуло за Мирабел и имаха за какво да си говорят.

Кърстийн не бе научила за Мирабел до този момент и се облегна, залитайки, върху рамката на вратата.

— Не — прошепна тя. — Боже мой, не! Мирабел, Хеймиш... детето, къде е то? — Повиши глас. — Бедната малка Шона, тя вече е преживяла толкова много, а още дори не знае за баща си! Той ще загуби едната си ръка! Трябва да приготвя масата, Лаклан ще направи операцията тук! — Гласът ѝ секна от пълно отчаяние.

Кейт Маккинън сложи тежката си ръка на рамото ѝ.

— Хайде, момиче, поплачи си, ще ти олекне. Не се тревожи за детето, тя е при Фийби. — Заведе Кърстийн до един стол. — Седни сега, ние ще приготвим масата. И друг път са правени операции на място. Старият Маклюр да отреже едно посечено с копач стъпало. Насред нивата, тъй беше. Горкият Санди, той умря, хвана го пневмония, но той си беше виновен. Замахнал с проклетия копач като че е джобно ножче. Ами аз — тя се изпъчи гордо, — родих нашия Ули без помощ. Нанси беше там де, ама беше още дете, не можеше да направи много! Да, много неща трябва да се правят бързо, момиче.

Но Кърстийн я слушаше само с половин ухо. Гледаше как търкат тежката дървена маса със сапун и вряла вода и потрепери при мисълта, че Фъргъс ще легне на нея, без да знае, че ще изгуби ръката си. Боеше се от мига, в който ще узнае. Друг би се ужасил в първия момент, но би се примирил, но Фъргъс? Той, упоритият, независимият, гордият, можеше ли да живее щастливо, ако не е напълно здрав? Щеше ли след време да благодари на Бога, че е загубил лявата си ръка или щеше да го обвинява за това, което се бе случило на него и на Хеймиш?

Питаше се дали знае за Хеймиш. Положително не знаеше за Мирабел. Молеше се да оживее и се плашеше от часа, когато ще се събуди в свят, от който е загубил толкова много. Но все още имаше своето малко момиче, имаше и нея. Щяха ли те да натезжат на везните срещу онова, което е загубил? Обичаше ли ги достатъчно и двете? Сълзи се стичаха по бузите ѝ и тя потрепери, макар че лицето ѝ се бе зачервило от огъня. Веселата Мери ѝ подаде чаша чай. Беше му капнала коняк и Кърстийн изгори гърлото си, когато отпи, но

почувства, че се съвзема от топлината, и когато мъжете донесоха Фъргъс, тя им помогна да го сложат леко на масата.

Биди беше пристигнала. Изглеждаше стара и много изморена; Кърстийн разбра, че идва от смъртния одър на Мирабел. Очите ѝ бяха червени. Кърстийн се отърси от вцепенението си и излезе в коридора, където Биди сваляше палтото си. Двете жени се погледнаха. Брадичката на Биди затрепери и Кърстийн я взе в прегръдките си. Не си казаха нито дума, но се почувстваха свързани чрез безмълвната връзка на мъката. Биди смръкна шумно и издуха носа си.

— Добре съм вече, момиче, аз съм стара глупачка, но тя... ми беше приятелка, най-добрата... много малко ми останаха вече, така си е! Но колко ли ти е болно на тебе, бедното ми момиче. — Сложи длан върху ръката на Кърстийн и в уморените ѝ очи се появи усмивка. — Хайде, сега да започваме битката. Трябва да оправим този млад човек.

— Биди! — Гласът на Лаклан бе нетърпелив и притеснен.

Трудно бе да видиш силния, волеви Фъргъс Маккензи легнал безпомощно; сега животът му зависеше изцяло от помощта на другите. Професията на Лаклан го бе научила колко крехки създания са хората, бе го научила и да изпълнява дълга си. Как да кажеш на любещите родители, че детето им е обречено, как да съобщиш за смъртта на обичан човек, как да говориш за неизлечима болест? Времето му бе дало отговор на тези въпроси, но не можеше да намали болката или радостта при всеки отделен случай. Бе научил много за хората и, още в началото на кариерата си, бе открил, че и най-скромните човешки същества имат достойнство.

Фъргъс имаше достойнство, това бе ценно качество за всекиго, но той имаше и дива гордост.

Лаклан погледна восьмното лице на човека, който го бе пренебрегвал десет години. Господи, нима бе толкова отдавна? Да, много време бе изтекло, но му се струваше, че Фъргъс го бе обвинил вчера, че той е виновен за смъртта на Хелън. Фъргъс бе убил всичко с това отдавнашно обвинение. Лаклан дълго се бе съмнявал в своите способности. Би ли могъл да спаси Хелън? Беше се борил много упорито за живота ѝ, но борбата му бе останала напразна. Съмнения като черни отровни змии бяха проникнали в ума му. Никой, освен Фийби не бе разбрал това, но дори нейната силна любов бе намаляла от упорития му отказ да ѝ разреши да има второ дете. Най-накрая

любовта бе победила, но бракът им бе висял на косъм, още един пример за това, колко човекът е уязвим в беда; и все пак любовта бе сила, чиято власт не можеше да се отрече.

Любов и омраза. Кое от двете чувства бе по-силно? Фъргъс бе обичал със сила, която бе превърнала любовта му в опасно чувство. Той бе изпитвал и омраза. Лаклан още си спомняше суровата, мрачна омраза в гласа на Фъргъс, но това бе омраза, родена от скръбта, и Лаклан бе уверен, че един ден Фъргъс ще съжалява за горчивите си думи. Той наистина бе съжалил и се бе опитал да се сдобрят, но тогава бе вече много късно.

Лаклан усети, че по челото му избива пот. Всички го гледаха някак странно. Той се бавеше, другите разбираха това, както го разбираше и той сам. В този миг се бяха върнали всичките му стари съмнения, но той знаеше, че десет години са твърде дълъг срок, за да продължат да се мразят двама мъже. Той не мразеше Фъргъс, напротив, обичаше го по някакъв особен начин. Някога Фъргъс създаваше у него възбуда, не радостната възбуда, която носи една жена, а друга, на споделяните мъжки амбиции. Между тях съществуваше афинитет, уважение към настроението на другия; когато говореха, казваха си нещо значимо, когато мълчаха, чувстваха близост и спокойствие.

Миризма на карбол и тютюнев дим изпълваха задушния въздух и главата на Лаклан се завъртя. Знаеше защо се бави. Фъргъс вече го бе обвинил, че е изпуснал един живот, който е трябвало да спаси. Когато се събуди и открие, че едната му ръка липсва, нямаше ли да обвини Лаклан, че е отстранил нещо, което е трябвало да спаси? Лаклан знаеше, че не би могъл да понесе отново такава обвинение. Ако идваше от някой друг — да, но не и от Фъргъс, защото след толкова години искаше пак да бъде приятел с Маккензи и не искаше да направи сдобряването им невъзможно като отреже ръката му.

Биди беше стерилизирала инструментите и ги бе сложила на една малка масичка до него. Никой не се помръдваше, единствено старият Боб, който изтриваше носа си с ръкав, нарушаваше тишината. Той стоеше до масата, готов да задържи Фъргъс неподвижен, ако се размърда по време на операцията.

Кейт Маккинън следеше водата в съдовете да ври. Кърстийн се бе приближила, готова да помогне, ако е нужно, но беше тъй бледа, че

Биди ѝ нареди да седне.

— Не, Биди — отговори тя тихо, но решително, — аз трябва да помогна.

Всичко се обърнаха, когато Алик влезе през вратата. Бе отишъл до Лейгмор, за да смени торбестите панталони, които му бе дал Там Маккинън. Споменът за притихналата къща и мъртвата Мирабел в стаята ѝ не го напускаше, лицето му бе изпито и посивяло. Беше изтощен, но не можеше да почива.

— Вече... направили ли го? — попита с пресипнал глас.

Лаклан поклати глава.

— Не... не мога! Това трябва да стане в болница.

Ужасен шепот изпълни стаята. Биди го изгледа строго.

— Глупости, момче! Не е възможно да стигне до болницата навреме!

— Не мога да спася ръката му — изпъшка Лаклан. — Кости, мускули, нерви, всичко се е оплело! Задачата е нечовешка!

— Знаем това, момче! — извика Боб сурово. — Просто махни тая проклета ръка! Ако я оставиш, цялото му тяло ще се отрови! Маккензи не е Бог, човече! Той е от плът и кръв като всички ни и също така може да умре!

Пот се стичаше по челото на Лаклан и очите го смъдяха. Ръцете му трепереха.

— Той няма да знае в какво състояние е била ръката му! Ще каже, че съм могъл да я спася. Ще обвини мене, ако я отрежа, проклет да е!

Това бе вик, изтръгнал се от сърцето му и Кърстийн знаеше за какво мисли.

— Лаклан, чуй ме — каза тя тихо. Той я погледна, а тя прочете в очите му съмнение. — Боб е прав, Фъргъс не е различен от нас. Ти си много добър лекар, всички в Рейна ти имат доверие. — Чу се одобрителен шепот. — Отрежи ръката му, не го ли направиш, ще умре. Фъргъс няма да се обвинява, а ще ти е благодарен. Обичам го, Лаклан! Моля те, спаси живота му! Махни тая ръка!

Отново се понесе тих шепот на одобрение, но Лаклан още се колебаеше. Алик прошепна нещо на Кърстийн, после отиде до един долап и отвори бутилка с уиски. Приблужи се до Лаклан и я поднесе до устните му.

— Това ще те успокои, докторе — уверяваше го тихо. — Пийни една глътка, всички знаем какво е страх!

Лаклан отпи. Бутилката мина от човек на човек, Кейт Маккинън си пийна повечко.

— И аз искам една глътка — каза Биди с достойнство и отпи толкова много, че старият Джо трябваше да я потупа по гърба. Това разреши напрегнатата атмосфера и Лаклан изми още веднъж ръцете си.

— Бъди готова, Биди! — каза вече спокойно.

— Готова съм, момче — отговори тя и му подаде скалпела.

Кърстийн не знаеше как успя да се задържи на крака, но сега бе нужна помощта на всеки чифт ръце. Кръв изтичаше под ножа и тя я попиваше. Като в болезнен сън чу как трионът стърже по костта. Краката ѝ се подкосиха, но тя продължаваше да попива кръвта на Фъргъс с едната си ръка, а с другата — потта от челото на Лаклан. Биди подаваше инструменти, а Боб, твърд и спокоен, държеше тъмнокосата глава на Фъргъс във възлестите си ръце.

Фъргъс пъшкаше, но Боб го държеше като бебе и му говореше с напевния си глас, макар да знаеше, че Фъргъс не чува нито дума.

Операцията под несигурната светлина на парафиновите лампи завърши. Алик изнесе кофата с ужасните останки от ръката на брат му. Отиде препъвайки се до брега, като едва виждаше от сълзите, които течаха по лицето му. Нощта го посрещна със свеж солен вятър и гонещи се зелени вълни. Нагази в морето и подплаши ято чайки, които почиваха на пясъчния бряг. Надигнаха се и закрещяха срещу него. Той люшна кофата и запрати съдържанието ѝ далече във водата; чайките закръжиха и закряскаха, после се спуснаха като облак от биещи крила и гладни човки.

— Изяжте я, мръсни лешояди! — извика Алик, задавен от сълзи. — Тя не му е нужна вече! Яжте, проклетници!

Когато се върна, Фъргъс бе вече пренесен в леглото, силно бинтованият остатък от ръката му лежеше на висока възглавница, за да спре кръвотечението.

— Нужно е да се прелее кръв — каза Лаклан. — Трябва да взема проба от всички и да установя каква е неговата кръвна група. Алик, кажи на Биди да събере колкото може повече доброволци! Аз имам още много работа тук.

Накрая Алик стана кръводарителят. Гледаше как изпомпват кръвта му и изпитваше странно задоволство. Тази процедура бе облекчение за съвестта му и той дори успя да закачи Биди, като ѝ каза, че е най-прекрасната вещица, която е виждал.

Елспет дойде да смени Кейт Маккинън в приготвянето на чай и съобщи, че Шона си е легнала и е заспала след дълъг плач.

Алик подскочи.

— Горкото малко дете! Аз почти я забравих, а сърцето ѝ се пръска от болка. Дявол да го вземе този адски ден! Нищо вече няма да е като преди! — Направи няколко крачки и се смъкна припаднал на земята.

Елспет го изгледа презрително и навири острия си нос.

— Слабак такъв! — Вдигна нагоре главата. — А пък другият е толкова горд, че сам страда от това. Нищо чудно, че Мирабел отиде в гроба. Тези Маккензи създават само неприятности. Един Бог знае каква ще стане мъничката! Дива котка като баща си, знам си аз!

Кърстийн излезе напред и хладнокръвно зашлеви Елспет по двете бузи.

— Една за Алик и една за Фъргъс — каза тя със злоба, каквато не знаеше, че се крие в нея. — Жалко, че имаш само едно лице, Елспет, защото ми се иска да ти ударя една плесница и за Мирабел, която толкова обичаше семейството си, и за Шона, чудесното мило дете! Сега моля те, напусни моя покрив. Аз ще правя чай.

Елспет се хвана за червените бузи и отстъпи.

— Заслужаваш си Фъргъс Маккензи, усойнице — озъби се тя. — Да видим дали ще направи честна жена от тебе!

Тя изхвъркна навън, а Лаклан сложи длан върху ръката на Кърстийн.

— Цяла седмица у дома ще има гневни приказки и стиснати устни. Фийби ще се измъчи, а и аз като се върна уморен от посещенията си, ще се наслушам на оплаквания.

Брадичката на Кърстийн потрепери.

— Извинявай, Лаклан, но не можах да се сдържа.

Той се усмихна.

— Не се извинявай, тя си го заслужи. Сега, госпожице, трябва да си легнеш и да си починеш. Ще сложим Алик на дивана и ще го оставим да се наспи. Той е просто изтощен, както и всички ние.

* * *

Сякаш всички жители на Рейна се бяха събрали в двора на Лейгмор за двойното погребение. Двата ковчега стояха един до друг върху столове, донесени от кухнята.

Бяха успели да приберат тялото на Хеймиш на другия ден след като се бе разбил в Сгор Крехт. Намериха го изхвърлено върху белия пясък при нос Порт Ръм. В смъртта си Хеймиш изглеждаше жалък и смален, съвсем различен от великолепната фигура, която бе правила чест на Рейна близо шейсет години. В брадата му се бяха оплели водорасли, а дрехите му бяха на парцали. Приливът го бе подмятал безмилостно и го намериха с обърнато надолу лице, а в черепа му зееше ужасна дупка. Мозъкът и всички тъкани бяха изкълвани от птиците, празната черупка на черепа му бе измита от морето.

При тази гледка мъжете, които го намериха, усетиха, че им прилошава. Бяха силни мъже, закоравели от годините, през които бяха прибирали жътва от сушата и морето. Бяха свикнали на грозни гледки, и не им прилошаваше лесно, но им бе трудно да гледат покъртителния, прогизнал от морето труп на човека, когото всички бяха обичали. Някои от най-близките му приятели бързо се обърнаха настрана, а младият Матю заплака с глас.

Завиха го бързо и го отнесоха на брега. Там стоеше Маги, състарена, наметнала черен шал на раменете си и очакваше мъжете да донесат Хеймиш. Не бяха сигурни дали ще го намерят. Ако бе закачен за Сгор Крехт, никой не би могъл да се приближи и да донесе тялото; ако го откачеха от зъберите, приливът и напречните течения от пролива щяха да отнесат трупа му надалече.

От гърдите на Маги се откъсна слаб вик, когато безформеният вързоп бе вдигнат от лодката. Спусна се към него, но мъжете не й позволиха да го види.

— Запомни го, какъвто си го видяла за последен път — каза кротко старият Джо. — Той бе чудесен, голям и горд човек и такъв трябва да остане в спомена ти.

Сега тя стоеше пред огромното множество, изпълнило покрития с калдъръм двор. Бе топъл син ден, жужаха пчели, аромат от розите в градината на Мирабел изпълваше въздуха.

Две минути по-рано хората бяха изненадани от пристигането на господин и мадам Балфур от Бърнбреди. Файтонът зави в двора и жителите на острова отстъпиха, за да му направят място. Гледаха подозрително към госпожа Балфур. От любопитство ли бе тук? Досега не бе идвала на нито едно погребение на острова. Случвало се бе господарят да се появи, когато някой от старите жители на Рейна бе напуснал живота. Играл бе с много от тях като момче и ставаше сантиментален, когато някой умре, но жена му не бе идвала на погребение... никога.

Тя слезе от файтона и дребната ѝ фигурка прекоси двора. Господарят вървеше след нея, внушителен в зеления си вълнен жакет и поклащаща се шотландска пола. До него вървеше Скот Балфур-младши от Бърнбреди, не тъй луничав както бе като юноша, но с още слабо лице и чип нос, с големи увиснали мустаци над пълните му отпуснати устни. Майка му сложи букет от червени рози върху ковчега на Мирабел. Остана дълго загледана в капака на ковчега. Ули дърводелецът бе свършил работата си добре. Дървото и на двата ковчега бе гладко като коприна с малки металически плочки, прикрепени към капаците. Не всички жители на острова можеха да си позволят такива хубави ковчези, заравяха някои от тях в прости сандъци от шперплат, но във всички случаи починалите се изпращаха достойно.

Жената на господаря изведнъж избухна в плач и бързо се върна при файтона. Винаги бе харесвала Мирабел. Старата жена притежаваше безспорни качества, а предаността ѝ към хората, които обичаше, надхвърляше многократно задълженията ѝ. У нея имаше достойнство и се бореше разпалено срещу всичко, което смяташе за несправедливо; бе показала на „милейди“ един-два пъти острия си език, но това не накърняваше личността ѝ, по-скоро подчертаваше характера и целия ѝ облик. О, да, господарката обичаше Мирабел и щеше да ѝ липсва, тя и бродераческото ѝ умение, което бе украсявало Бърнбреди толкова години. Никога нямаше да намери друга жена, така изкусна. Мадам Балфур от Бърнбреди подсмърчаше в дантелената си кърпичка.

Господарят стоеше със сина си до ковчезите. Господарят мислеше за Хеймиш. Бяха си пийвали заедно неведнъж, а през дългите зимни вечери понякога бяха играли на карти. Често бяха ходили на лов

из ливадите или на риба по реките. Беше забавлявал Хеймиш с истории за подвизите си с жените и едрият човек се бе смял с дълбокия си гръден смях, червената му коса и брада, огнени като великолепието на есента. Господарят не знаеше, че Хеймиш се смееше, защото историите му се виждаха смешни. Господарят си мислеше, че смехът на Хеймиш е израз на възторг от ловкостта му с жените и се надуваше от гордост. Не бе се виждал много с Хеймиш откак се бе оженил за оная жена от Единбург. Господарят хвърли бърз поглед към нещастната вдовица и воднистите му очи светнаха. Трябваше да види какво може да направи, за да я поразсее.

Младият Бърнбреди гледаше ковчезите, без да изпитва никакви чувства, освен съжаление, че майка му го бе склонила да дойде. Чувстваше се глупаво и знаеше, че много очи го наблюдават. Един ден той щеше да бъде господарят. Тази мисъл не го радваше особено, но поне щеше да върши по-добра работа от този идиот, баща му. Беше сварвал стария глупак много пъти като се забавлява и бърка под полите на ония смешни жени на средна възраст, които се въртяха около Бърнбреди.

Той, разбира се, познаваше Хеймиш, но Мирабел — тя бе старицата, която според майка му, цял живот бе лизала ботушите на семейство Маккензи. Мирабел... в главата му изплува един спомен... слънчев ден в Рейна, той, още малко момче, се бе спънал и паднал в къпинак и на виковете му се отзова една добра жена с майчински поглед от близката ферма. Прибра го, изчисти раните му, почерпи го с току-що опечени кифлички и сладко от ягоди. След това бе ходил няколко пъти да играе с Фъргъс и Алик, който бе почти на негова възраст. После го бяха изпратили в пансион и се бе научил на маниери, но бе загубил вродената си способност да се сприятелява с хора от различни социални слоеве. В училището го бяха научили да говори някак носово, знаеше, че някои неща не бива да се правят, но бе прието, че е шик да се смееш на всичко и да тероризираш по-слабите от тебе.

Болка сви сърцето на младия Балфур. Той погледна отново към ковчеза на Мирабел. Слънцето бе силно и мирисът на розите достигна до него. Внезапен импулс го накара да иде в розовата градина. Извади джобното си ножче и отрязва само една чисто бяла роза, която постави

върху ковчега на старата икономка. „Сбогом, Мирабел“ — каза тихо и бързо се отправи към файтона.

Няколко от мъжете се мъчеха да удавят скръбта си. Един от тях му подаде шишето и извика:

— Ще пиеш ли за нашите починали приятели, момче?

Това бе по-скоро подигравка, отколкото покана, защото малцина обичаха „момчето от колежа“, което един ден щеше да стане господар.

Младият Балфур се поколеба, после се обърна към насъбралите се и надигна здраво шишето. Някои фермери го потупаха по гърба.

— Браво, момче — извика един от тях. — Споделяй с другите и бутилката, и слюнката си. Изглежда, че не си толкова горделив в края на краища.

— Мога да пия уиски и от цукало — отговори му дръзко и фермерите се засмяха мрачно, доволни, че е отговорил на остроумието им с остроумие.

Време бе ковчезите да се отнесат в черковния двор. Колата и понито бяха изведени на двора. Маги наблюдаваше със сухи очи. Не бе заплакала досега, мъката ѝ бе твърде дълбока за сълзи. Уиски скимтеше в краката ѝ тъжно, като малко кученце.

Шона гледаше как слагат ковчега на Мирабел до този на Хеймиш и стискаше здраво ръката на Фийби. Бе прекарала в Слокмор последните три дни, макар че спеше в училището. Понякога ѝ позволяваха да погледне баща си, но от вида му ѝ се приплакваше. Не можеше да повярва, че е загубил една от чудесните си здрави, загорели ръце. Искаше да държи тъмнокосата му глава, да го докосва, да му каже, че го обича, но той не я познаваше, не познаваше никого и се мяташе в своя тъмен свят на мрачни видения. Страшно ѝ бе да го чува как вика. Искаше да го успокои, но и тя самата се нуждаеше от успокоение. Нощем бе при топлите ръце на Кърстийн и слушаше нежните ѝ думи, но през деня тя бе тъй заета с грижите около баща ѝ, че нямаше време за нищо друго. Слокмор се превърна в пристан с миризмите му на прясно опечен хляб и на лекарства, на бебешка пудра и мокро пране. Играеше си с малката Фиона, но кой знае защо не можеше да разговаря с Нийл. Той я успокояваше неумело, по момчешки; искаше ѝ се да почувства сигурност в неговите ръце, но той не беше достатъчно пораснал, а тя бе твърде малка, за да изрази чувствата си с думи. Тъгуваше за Мирабел, но не вярваше, че наистина

е умряла. Утре или в другиден щеше да се върне в Лейгмор и пак щяха да я посрещнат познатите аромати на печени кифлички и лавандула.

Същото чувстваше и за Хеймиш. Всичко бе лош сън. Той бе още в приятната си къщичка, където Маги се суети, а през краката му се промушват животни. Скоро всичко щеше да се оправи, Мирабел и Хеймиш щяха да се върнат там, където трябва да бъдат. Баща ѝ щеше да оздравее — трябваше да оздравее. Никой не можеше да ѝ отнеме този стълб от физическа сила, както тя виждаше баща си. Така Шона се огради с трогателните бариери на самоизмамата.

Колата се друсаше по пътя, а след нея се движеше колоната на опечалените и се извиваше като гъсеница. Хеймиш имаше роднини някъде далече, чак в Англия, а Мирабел нямаше кръвни родственици, които да плачат за нея. Сестрите ѝ бяха умрели отдавна, племенниците ѝ се бяха разпръснали. Но все пак имаше много навлажнени очи, когато я полагаха в гроба.

Елспет стоеше настрана и по бузите ѝ се лееха сълзи. Чувстваше, че е загубила последната си приятелка. Мирабел бе единствената, която я успокояваше и ѝ даваше съвети. Сега тя си бе отишла и Елспет оставаше самотна. Нямаше ги вече дори кавгите с Хектор, за да внесат някакво вълнение в живота ѝ. Той бе умрял предната година. Смъртта му бе изненадала всички, Елспет се бе вцепенила. Беше си легнал една вечер много пиан и на другата сутрин го намериха мъртъв, задушен от собственото си повръщане. Елспет не можеше да повярва, че след всичките тези години, през които му бе пожелавала най-ужасния край, можеше да умре така внезапно и без произшествие в собственото си легло.

По някакъв странен начин той ѝ липсваше. В живота ѝ имаше някакво напрежение, докато той бе жив. Имаше какво да очаква, макар това да бе само една словесна битка, в която сипеха един върху друг отровни думи и зловни подигравки. Той ѝ натякваше, че не е истинска жена, защото не е могла да роди деца, а тя му отвърщаше разярена, че бракът им е бездетен, защото той е станал импотентен от пианството си. „И семето ти е изсъхнало, пиана свиня!“ — беснееше тя, а той, заслепен от гняв я хвърляше върху леглото и насила обладаваше мършавото ѝ тяло. Тя тайно обичаше това му нахвърляне, когато проникването му в нея я възбуждаше, което никога не ставаше при обикновените му опити да я люби. Грубата му сила в тялото ѝ,

животинските му крясъци на задоволство възбуждаха всяка нейна клетка и тя запушваше устата си с ръце, за да не извика от удоволствие. Вината, която изпитваше за тези езически чувства, я отправяше към църквата в неделя, където се молеше с половин сърце да ѝ бъдат опростени варварските желания.

Без Хектор бе загубена, без Мирабел оставаше сама и тя горко плачеше, докато тъжните думи на пастора се носеха над смълчания черковен двор.

Биди отиде до нея.

— Ето — просъска тя и подаде на Елспет едно малко плоско шише. — Глътни си, ще ти стане по-добре.

Елспет бързо се съвзе и наведе надменно дългия си нос.

— Аз не пия... все пак ти благодаря!

Биди оправи шапката си.

— Е, добре, щом искаш така...

Елспет погледна в тъжните влажни очи на старата акушерка.

— Е, хайде, една малка глътчица тогава... за добър път на Мирабел.

Биди отведе Елспет зад ствола на едно голямо дърво.

— За Мирабел — прошепна тя дрезгаво.

— И за Хеймиш — добави Елспет и отпи една голяма глътка, без да покаже някакво неудоволствие.

— Май си си пийвала и друг път — забеляза Биди, чийто очи бяха леко замъглени.

— Понякога — призна Елспет и смукна жадно.

Далече долу едно малко момиче със златна коса вървеше към училището, стиснало ръката на Алик.

— Татко може да се е събудил — каза Шона, като се стареше да звучи по-спокойна, защото знаеше, че смъртта на Хеймиш и болестта на баща ѝ имаха някаква връзка с чичо Алик.

— Може би — отговори прекалено бодро Алик. Вдигна лице към морския вятър, като се молеше на Бога да му даде сили. Една мигновена мисъл за Мери и за живота в Единбург мина през ума му, но тя му се стори нереална. Рейна, скъпият зелен остров на детството му, бе реалността за него сега и той нямаше да го напусне, докато не се помири с брат си.

* * *

Фъргъс се събуди спокоен. Видя слънчевия лъч, който играеше върху завивката и се зачуди колко ли е часът. Навярно бе следобед, защото слънцето не огряваше спалнята му по-рано. Но защо беше в леглото си следобед? И това не беше неговото легло, нито неговата стая. На перваза имаше огромна ваза с рози и бризът, който влизаше през отворения прозорец донасяше до него аромата им. Усети и друга миризма, на лекарства, така както миришеше Шона, когато Мирабел бе почистила някоя от многобройните ѝ детски рани. Тази миризма бе неприятна и толкова силна, че му прилоша. Устата му бе суха и имаше странното чувство, че се носи по вода. Бързо седна, но му се зави свят. Стаята се залюля и той премига, за да проясни зрението си. Денят бе чудесен. Полята бяха зелени и една пчела жужеше като обезумяла върху вазата с рози — хубав летен звук. Винаги бе обичал да слуша жуженето на пчелите и се усмихна от удоволствие. През прозореца виждаше пътя към църквата и дълга процесия, която навлизаше в църковния двор. Беше светло и той вдигна ръка да засенчи очите си, но какво ставаше? Ръката му не се вдигаше. Погледна и видя бинтованата топка до лявото си рамо. Дълго се вира, смръщен от учудване, после булото, покрило съзнанието му, се вдигна и той си спомни. Всичко се връщаше бавно, но всеки спомен бе тъй тежък, че той отново се отпусна на възглавниците и остана така, отпразил невиждащ поглед към тавана. Мислите му бяха насочени навътре и разчистваха адските видения, които бяха изпълвали обърканото му съзнание по време на кошмарите. Търсенето на Алик, мъглата, станала причина лодката да се понесе към страшния Сгор Крехт, където бе загинал Хеймиш. Но не! Не беше скалата, не бе Сгор Крехт, а лодката. Хеймиш бе сграбчил лодката, а носът ѝ бе смазал главата му. Фъргъс почувства, че сърцето му се свива от болка. Спомените ставаха по-ясни с всяка секунда. Спомни си, че нещо се бе случило с ръката му, но не бе усетил нищо, само бе видял кръвта около себе си в онова ужасно море на смъртта. А Алик! Не бяха намерили Алик! И той ли бе мъртъв? Погледна пак през прозореца. Погребална процесия! Може ли да бъде за брат му? Но това не бе възможно. Не биха го погребвали тъй скоро. Всичко се бе случило преди малко. Издаде кратък ужасен вик и седна, за да види

пак процесията. Забеляза, че колата завива и тръгва нагоре по хълма, а в нея имаше два ковчега. Алик и Хеймиш! Сърцето му заби лудо и той се смъкна от леглото, за да погледне през прозореца, но краката не го държаха и се свлече в нишата под прозореца.

Кърстийн се втурна в стаята.

— Фъргъс! Скъпи, върни се в леглото!

Тя го привлече към себе си и го настави в леглото, седна до него и погали тъмната му коса. Челото му гореше и той се закашля, силна суха кашлица. Погледна бледите му страни и черните очи, които се вираха упорито в нея.

— Как се чувстваш, мой Фъргъс?

Той не обърна внимание на въпроса й.

— Кърстийн, ти си болна — извика той загрижено. — Толкова си бледа и под очите ти има черни кръгове.

— Не се тревожи за мен, Фъргъс, просто съм малко изморена.

Той затвори очи; дишаше трудно.

— Всичко е... странно — прошепна той. — Аз съм в твоето легло, нали Кърстийн? Любили сме се в това легло, нали?

— Да, Фъргъс — отговори тя дрезгаво.

— Ръката ми... я няма... разбрах... още там, в морето... че никога вече няма да мога да си служа с нея.

Тя въздъхна с облекчение. Часът на истината настъпваше, но онова, от което се бе плашила най-много, не бе тъй страшно, както очакваше. Той се мъчеше да й зададе още въпроси, малко учуден, че е бил в безсъзнание толкова дълго.

— Затова са погребенията... аз знаех за Хеймиш! Господи, как ще забравя какво стана с него... но другия, Кърстийн...?

Тихи стъпки се качваха нагоре; в стаята влязоха Алик и Шона. Фъргъс се помъчи да се изправи, загледан в Алик с горящите си очи.

— Алик... т-ти не си мъртъв?

Брадичката на Алик потрепери. Искаше му се да плаче, да изтича при брат си и да го моли за прошка. Вместо това каза:

— Не, Фъргъс, още съм тук... макар че заслужавам да умра заради всичките нещастия, които причиних.

Фъргъс поклати глава.

— Господи, човече! Всички знаят, че вината е моя, не трябваше да бъда тъй суров с тебе. Искях... да ти се извиня по-рано, но ти се

извинявам сега... когато вече е късно за много хора.

Алик отвори уста, но не знаеше какво да каже. Лек ветрец издуваше муселинените пердета и довяваше в стаята ароматите и звуците на лятото. Дочуха се едва и думите на позната черковна песен.

Фъргъс облиза засъхналите си устни.

— „Остани с мене“... любимата ми песен.

Изведнъж забеляза дъщеря си, застанала тихо до прозореца. Той ѝ протегна ръка.

— Шона, моето малко момиче, колко е хубава косата ти със синя панделка.

Тя се спусна към него и зарови лице в шията му. Той взе мек като коприна кичур от косата ѝ и го погали. Внезапно си спомни за нещо.

— Другият ковчег... да не е старият Мактавиш? Знам, че беше болен.

— О, татко — разплака се Шона. — Той е на Мирабел. Тя умря. Татко! Тя умря преди три дни, била е болна, а не е казала на никого!

— Мили боже, не може да бъде! — Обърна главата си на другата страна, но не успя да скрие блясъка на сълзите си.

Кърстийн веднага отиде до него.

— Станало е много бързо, Фъргъс. Както тя искаше да бъде.

Той не отговори, само продължи да гали копринената коса на дъщеря си.

Алик пристъпи неловко.

— Не се тревожи за фермата, Фъргъс. Ще се погрижа за всичко, докато оздравееш.

Фъргъс не каза нищо. Гледаше през прозореца, но не виждаше перести облачета върху синьо небе. Мислите му бяха мрачни, не виждаше никаква синева, а едно черно небе. Почувства се изтощен. Силата на ума и на тялото му го бяха напуснали. В съзнанието му изплува Мирабел, но той бързо я отстрани. Хеймиш, висок и засмян, премина през погледа му, но той го заличи. Не искаше да мисли. Ръката му пулсираше и болки пробуждаха гърдите му. Обърна се към Кърстийн и любовта в нейните очи го накара да стисне своите здраво. Не искаше да вижда тази сияйна безкористна любов, защото знаеше, че сега не може да се ожени за нея. Можеше ли да поиска прекрасно момиче като Кърстийн да се обвърже с еднорък инвалид? Мислите му

блуждаеха: изкачваше се и слизаше, един миг бе светло, а в следващия — тъмно.

— Лаклан... искам да го видя — промърмори той. — Трябва да видя Лаклан.

Но Кърстийн вече бе изпратила Алик да повика Лаклан. Разбираше, че препускащият пулс на Фъргъс и високата му температура не са нормални.

Лаклан произнесе диагнозата, от която Кърстийн се бе опасявала.

— Пневмония! От това се боях, но за щастие само единият му дроб е засегнат. Ала и така борбата ще бъде тежка, тялото му още не се е възстановило от загубата на ръката.

Фъргъс бавно излезе от вцепенението, в което бе изпаднал.

— Лаклан — каза той, дишайки тежко. — Извинявай... ще бъдем ли пак приятели?

Вдигна ръка от завивката и Лаклан почти я грабна.

— Приятели! — каза той и преглътна бучката, която бе заседнала на гърлото му.

Тази нощ Шона спа в Слокмор. Въртеше се и се обръщаше, но сънят не идваше. Барьерите, които бе изградила в съзнанието си, бързо се рушаха. Не можеше повече да се самозалъгва, че Мирабел и Хеймиш ще се завърнат. И баща ѝ никога вече нямаше да бъде какъвто беше преди. Загубил бе ръката си завинаги и беше болен, толкова болен, че Кърстийн си бе направила легло в неговата стая, за да бъде при него през цялата нощ. Биди бе стояла при Фъргъс вечерта, всички други посетители бяха отпращани. Дори и Доди с неговата безрезервна, предана обич към Фъргъс не бе допуснат в стаята на болния. Шона си спомни как в искрените му като на дете очи бяха блеснали сълзи, щом научи, че Фъргъс е по-зле.

Бе застанал в кухнята на училището, трмав и неловък, огромните му гумени ботуши скърцаха по линолеума. На мнозина той би се сторил комична фигура с голямата му синя пъпка и особени, замечтани очи. За Кърстийн и Шона у него имаше нещо трагично. Сълзите му бяха потекли и за известно време го давеха ридания. После бръкна в протрития си джоб и остави нещо на масата.

— Той ще се оправи — прошепна дрезгаво, сякаш убеждаваше себе си. — Това ще му помогне, да, да, ще му помогне!

Доди като че ли се опитваше да призове всички целебни сили, за да може Фъргъс да се оправи по-бързо.

— Ще се оправи — повтори той и излезе, препъвайки се, от кухнята, за да се върне през хълмовете в самотната си колиба.

Шона взе конската подкова, която бе оставил на масата. Беше стара, но бе така излъскана, че блестеше. Представяше си как старият чудак бе лъскал подковата с обич и преданост много часове. Инициалът му бе издраскан върху нея, грозен и разкривен, но това бе още един израз на вярата му.

Кърстийн пое подковата внимателно.

— Ще я закачим до леглото на баща ти, тя наистина ще му помогне да оздравее.

Шона зарови лице във възглавницата и горещите сълзи избликнаха. Чу, че Фиона плаче и Фийби отиде при нея. Хубава бе тази къща, приятна и удобна. Шона бе в малката стая за гости, чаршафите миришеха на лавандула. Лавандула! Мирабел! Мирабел и лавандулата! Лейгмор и Мирабел! Лейгмор и баща й! Годините, в които бяха живели заедно. Хубавите мигове като днешния, когато бе галил косата й и я бе нарекъл неговото хубаво момиче. Шията му бе толкова гореща, бе чула как неговото сърце бие силно в ухото й. Обичаше сърцето му, силното му, упорито сърце, което можеше да бъде и любещо, толкова любещо.

В тихия мрак на малката стая й се струваше, че чува как — туп-туп-туп — бие сърцето му, но скоро разбра, че всъщност нейното сърце бие така силно. По-рано не беше обръщала голямо внимание на сърцата, просто знаеше, че те са част от тялото, но сега бе научила, че когато сърцето на някого спре, спира и всичко в живота му. Ами ако и сърцето на баща й спре? Тогава той ще си отиде завинаги, целият този голям и хубав човек ще си отиде от нейния живот! Тези мисли й бяха непоносими. От ужас заплака силно и не можеше да спре.

Вратата се отвори и Нийл влезе тихо. Държеше високо премигваща свещ, която хвърляше подскачащи из цялата стая сенки.

— Чух те — прошепна той. — Моето легло е точно срещу твоето от другата страна на стената.

— Така ли? — Тя изведнъж усети някакво облекчение.

— Да, можем с чукане да си предаваме съобщения.

Леглото хлътна, когато той седна. Сълзи още дразнеха гърлото й. Нийл остави свещта на нощната масичка и взе ръката й.

— Знам как се чувстваш — прошепна съчувствено.

— Знаеш ли? Наистина ли знаеш, Нийл?

— Да... поне за Мирабел.

— Знаеш ли какво чувствам за баща си? Сърцето ти тупти ли смешно и усещаш ли тръпчици по тялото си?

— Н-не, но се старая да си представя какво бих чувствал, ако моят баща е болен.

— Ужасно е, Нийл, толкова ужасно, че ми се иска и аз да съм умряла.

— Не говори така — скара ѝ се той. — Баща ти ще оздравее, моят баща ще го излекува, той е добър лекар. Той пак ще стане приятел на баща ти, чух го да казва на мама. Големите са много глупави, чакат да почнат да умират, за да си проговорят пак, а тогава може да е много късно, защото може да не доживеят да си заговорят.

Тя задържа дъха си и той веднага разбра, че е казал не каквото трябва. Тя пак се разплака, от хълцането ѝ леглото се люлееше. Нийл се изплаши и се помъчи да придаде на необмислените си думи друг, успокояващ смисъл, но не успя. В отчаянието си той легна до нея и погали топлото ѝ чело в скромнен опит да я успокои.

— Ш-ш-т, не плачи — шепнеше той, — ще се помолим на Бог, може да помогне на баща ти. Не се сърди така.

Къдриците му погъделичкаха носа ѝ и от това като че ли ѝ стана по-добре.

— Стой до мене, Нийл.

— Добре, дай ми малко от одеялото и ще се мушна при тебе. Надявам се, че не хъркаш.

Тя се успокои — в прегръдката на тънките му ръце се почувства стоплена и защитена.

— Кърстийн каза, че малко говоря на сън.

— Сигурно няма да те чуя — промърмори той в косата ѝ и след няколко минути и двамата бяха заспали дълбоко.

В училището Фъргъс бълнуваше, а Кърстийн, седнала до леглото му, слагаше студени кърпи на челото му. Колко беше изморена; всяка клетка на тялото ѝ копнееше за почивка. Клепачите ѝ тежаха като оловни и на няколко пъти едва не заспа. Лаклан бе казал, че ще се върне, след като поспи няколко часа. Бе предложил някой друг да поседи до Фъргъс, но тя не искаше и да чуе.

Нощта бе топла. Прозорецът бе открянат и нежният аромат на ливадите влизаше в стаята, смесица от торф, пирен и мащерка. Едно куче излая в далечна ферма и чайка изкрещя наблизо. Кърстийн опря глава на перваза на прозореца и заспа.

Стресна се и се събуди, погледна часовника — показваше един и половина — беше спала цял час. Фъргъс пъшкеше и постоянно повтаряше едно и също.

— Не мога да се ожения за тебе, Кърстийн... не сега... не сега, Кърстийн. Ти заслужаваш по-добър мъж. Една ръка... само една ръка... не мога да се ожения за тебе, Кърстийн...

Сърцето ѝ се вледени като камък. Глупава бе да мисли, че е приел загубата на ръката си леко, колко се бе лъгала! Той бе прекалено горд, неговата гордост бе като болест, нито можеше да се надвие, нито да се излекува, глупачка бе да си представи, че умът и чувствата му ще преживеят злополуката ненакърнени. Закри очите си със стиснати юмруци. Не можеше да плаче, бе се изплакала за Фъргъс и битката за живота му. За себе си можеше да усеща само страшната мъка на една изстрадала душа. Бе загубила Фъргъс също тъй сигурно, както ако бе умрял. Любовта ѝ към него бе изпълнила сърцето ѝ така, сякаш щеше да го пръсне, но въпреки това трябваше да го напусне, ако иска да запази разума си. Щеше да се грижи за скъпото му, любимо тяло, докато оздравее, а после щеше да напусне Рейна, докато все още можеше да го направи с известно достойнство. Решението ѝ я сломи. Лаклан я завари седнала до леглото, опряла златокосата си глава на ръката на Фъргъс, а сините ѝ очи гледаха с празен поглед в нищото. Тя дори не помръдна, когато вратата се отвори.

— Кърстийн, добре ли си? — попита Лаклан рязко.

— Да, Лаклан, съвсем добре съм. — Гласът ѝ бе глух.

Фъргъс се раздвижи, покашля се и отново започна бълнуванията си.

Лаклан взе ръката на Кърстийн.

— Той не знае какво говори, не е на себе си!

Тя оттегли леко ръката си.

— Но той знае смисъла на думите си. Тези мисли са в ума му. — Поклати глава и Лаклан видя, че е много пребледняла.

— Болна ли си, Кърстийн? Изморена си, виждам, ти си изтощена. Един Бог знае... но има ли нещо друго, което да те тревожи?

— Не, Лаклан, нищо... — Но тя стисна ръката му и се вгледа в очите му. — Ти си толкова добър човек, Лаклан, ти разбираш всичко, може би...

— Да, Кърстийн?

Но тя отново поклати глава.

— Не се безпокой. — Тя се наклони към леглото. — Каквото и да стане, а Бог ми е свидетел, че се моля той да оздравее, аз ще напусна Рейна. Не бих могла да остана сега.

— Ами работата ти! По дяволите, момиче, не можеш да се откажеш от всичко!

Тя се усмихна уморено.

— Ще пиша в отдела по образованието, че съм болна. Не се тревожи, ще изпратят друга учителка!

— Нямам предвид работата ти! — Сега той бе сърдит. — Мисля за тебе... и за него, не можеш да го оставиш сега, когато най-много се нуждае от тебе!

— Боже мой, да не мислиш, че аз нямам нужда от него! Така ми е нужен, че не знам как ще живея без него, но повече не мога да понасям, Лаклан. Чувал си клюките. Мислех, че те ще спрат, но изглежда, че не е така и предпочитам да си отида, преди той да поиска да го направя! Дължа на себе си поне малко самоуважение!

Кафявите му очи бяха тъжни.

— Бих ли могъл да ти кажа нещо?

Тя отчаяно заклати глава, но не можеше да спре напирещите сълзи.

— Нищо, но ти благодаря, че би искал да ми помогнеш. Сега трябва да ида да направя чай за двама ни.

Четири дни Фъргъс бе на границата между живота и смъртта. Понякога бе съвсем разумен и познаваше всеки, който влиза или излиза. Алик бе постоянно до леглото му и братята откриха отново сродния дух от младостта им. Когато Кърстийн си почиваше, Алик му даваше с лъжица супа в устата. Фъргъс не искаше никаква храна, но Алик бе настойчив, както никога досега. Не защото Фъргъс бе много слаб физически, за да протестира, защото дори и сега, когато се бореше за живот, Фъргъс бе упорит. Алик едва сега намираше твърдостта, която му бе липсвала цял живот. Последната седмица бе извикала у него сила, която сам не подозираше, че притежава. Това бе

сила на ума, сила, родена от съзнанието, че онова, което му бе липсвало през целия му живот, бе възможността сам да решава за себе си. Откакто брат му бе болен, той се грижеше за фермата. Нямаше го Хеймиш, за да се обърне към него и той бе принуден сам да взема много решения. Работниците идваха при него и го питаха за неща, от които той разбираше малко, но бързият му ум му бе помагал да намира най-добрия начин, за да се справи с проблемите.

Толкова трагедии се бяха случили това лято в Рейна, но въпреки това той се чувстваше щастлив. О, той щеше да се върне в Единбург, но Мери нямаше да може да прави в бъдеще само това, което тя желае. Той искаше деца и тя трябваше да му ги роди. Може би онова, от което тя се нуждаеше, бе една твърда ръка. Бе решил също да напусне коловоза на своята лесна работа и да потърси друга, където би могъл да има думата при вземането на важни решения.

Новото му настроение изглежда, че личеше. Фъргъс забелязваше у брат си нещо, което не бе виждал преди. „Подобриваш се постоянно“ — уверяваше той Фъргъс, когато дишаше най-трудно и нямаше сили да прочисти дробовете си. Алик го караше да седне и подпираше гърба му, докато завика от болка, но не го оставяше, преди да изкашля гъстата червена храчка.

Шона се движеше от къща в къща като малък бледен призрак и никъде не се чувстваше на мястото си. Фийби бе весела и добра, но животът ѝ бе изпълнен със задължения. Алик бе зает с фермата. Кърстийн бе любеща и мила както винаги, но Шона чувстваше, че ѝ липсва спонтанната сърдечност, която по-рано винаги бе готова да покаже. Шона се чудеше защо и плачеше насаме. Имаше такава голяма нужда да обича и да бъде обичана. Бе време на голяма промяна в живота ѝ и тя се нуждаеше от някого, към когото да може да се обърне. Нямаше как да знае, че Кърстийн, след като бе решила да напусне всичко, което обича, несъзнателно се закаляваше за раздялата. Тя обичаше Шона, погледът ѝ бе същия като на баща ѝ. Неговата кръв течеше във вените ѝ, неговата упоритост и гордост, а Кърстийн искаше да се опре на всичко, което ѝ напомняше за любимия човек. Но вместо това, се обръщаше настрани и се бореше да скрие чувствата си от детето на Фъргъс. Шона се чувстваше обидена, но вродената ѝ гордост не ѝ позволяваше да го покаже.

Всеки ден ходеше в училището. Слагаше студени кърпи на челото на баща си и държеше чашата до устните му, когато бе жаден. Той ѝ се усмихваше с една особена, замечтана усмивка и стискаше ръката ѝ. Често заспиваше, хванал ръката ѝ, а тя обичаше да седи до него и просто да го гледа. По-рано той винаги бе толкова активен и неуловим, че не бе имала много възможности да го наблюдава отблизо. Колко красива и чувствителна бе устата му; челюстта му бе здрава, а в средата на брадичката му имаше малка трапчинка. Върхът на розовото ѝ пръстче се побираше там точно. Странно ѝ бе да вижда как пулсът му бие на шията, малко я плашеше, но ѝ бе интересно. Понякога броеше пулса му до сто и повече. Особено и тъжно чувство изпитваше да го гледа легнал в леглото. Не го бе виждала често легнал преди тази ужасна болест. Миглите му бяха дълги и тъмни, леко извити в края. Косата му бе съвсем черна, харесваше ѝ как покрива главата му на едри, твърди вълни. Потта залепваше върху ушите му съвсем малки къдрички. Веднъж, когато правеше такава „лично наблюдение“, забеляза един-два малки бели косъма на бакенбардите му. Бяха много остри и се открояваха върху черните. Като ги видя ѝ се прииска да плаче. Винаги бе смятала, че баща ѝ е едно голямо момче, но такива бели косми можеше да има мъж, а не момче. Всеки ден след това откритие тя проучваше черните му къдрици и бе благодарна, че не откриваше повече остри бели косми. Постепенно започна да обича малките бели косъмчета; те бяха част от него, а тя го обичаше целия. Дори знаеше колко са, седем от дясната страна и три смешно щръкнали на лявата. Кръстосваше ръце и ги стискаше радостна, защото това бе нейна тайна. Може би Кърстийн не знаеше точно колко малки бели косъмчета има.

Никога не можеше да го наблюдава толкова дълго, колкото ѝ се искаше, защото или Биди, или Лаклан я изпращаха навън. Нямахте го Нийл, за да си говори с него. Бе отишъл за няколко дни в Дъмфрис при една леля, за да пробват училищната му униформа. Той не бе искал да отива.

— Не мога да понасям как се върти около мен леля Ели — довери ѝ той. — Подскача като стара кокошка и постоянно ме кара да ям салатата. Мисля, че дори не е чувала за вкусната херинга с настъргана ряпа, а чичо Джордж прави ужасни неща, например чопли зъбите си с клечка на масата.

Но все пак очите му светеха. Харесваха му магазините в Дъмфрис. Баща му беше дал цяла лира за харчлък, той обичаше двете момчета на леля Ели, които знаеха много неща, но не се държаха надменно.

Шона копнееше да види здравата, момчешка фигура на Нийл. Чудеше се какво ли ще бъде, когато през цялото време няма да е тук. Оставаха още три седмици до заминаването му, но тя не искаше дори да мисли за това и отиваше с Тот през ливадите до пещерата. Заедно се гушеха на дюшек от мъх и треви. Тя беше също тъй самотна, както и Тот, чийто кученца бяха раздадени. Всеки следобед спяха заедно, сгушени на своето легло в пещерата.

* * *

Дните се влачеха бавно, за Кърстийн всеки ден бе дълъг като година. Почти през цялото време, когато бе будна, тя седеше до леглото му. Ако той спеше, тя сядаше и го гледеше, искаше да запечата образа му в съзнанието си и да го носи със себе си винаги. Веднъж Биди я свари да гледа силното красиво лице като в транс.

— Да, хубав мъж е, момичето ми — каза Биди уверено, — но време е да има жена, която да се грижи за него.

Кърстийн погледна старата акушерка.

— Какъв беше той, Биди... когато беше малко момче?

— Хубаво момче, но особено. Винаги тих, но не от стеснителност, а от някаква тиха сила — странно за малко момче, но пък и майка му го караше да носи голям товар на плещите си. Не беше права да му внушава, че никога не бива да отстъпва. Но така го възпитаваше тя. Обичаше децата си, но накрая единият стана много самоуверен, а другият... Ах, горкият Фъргъс, той смята, че е грях да покаже някаква слабост. Трудно е да се отърсиш от старите навици, но виждам промяна у него. И той почна да разбира, че всички имаме по някаква слабост.

Кърстийн погледна през рамо към Фъргъс и горчива усмивка се изви на устните ѝ.

— Неговата слабост е гордостта му, Биди.

Биди се смръщи учудена.

— Горд е, признавам, прекалено горд и сам страда от гордостта си, но каква слабост е това, момичето ми?

— Защото тя му е господар, тя управлява ума и сърцето му. Гордостта е неговият господар... и господи! Колко бих искала да може да я надвие! Тя е белязала не един живот с жадната си нужда за власт. Малко гордост е хубаво нещо, Биди, всички се нуждаем от това, но когато е прекалено много, тя се превръща в проклятие.

Биди изглеждаше леко озадачена. Не разбираше логиката на Кърстийн, но усещаше, че думите ѝ са вик, излязъл от сърцето ѝ.

— Хайде, момичето ми — успокояваше я тя кротко. — Малко странно изразяваш мислите си, но ми се струва, че разбирам нещичко. А сега да сменим чаршафите му, гледай, сякаш цяло стадо крави са газили по леглото му седмици наред!

Кърстийн вече бе уведомила отдела по образование, че напуска по здравословни причини и молеше да ѝ намерят заместник за началото на срока през есента. Изпратила бе заявлението си малко късно, но нямаше сили да се тревожи и за задълженията си, знаеше само, че трябва да напусне Рейна. Всеки миг, прекаран край Фъргъс, отслабваше решимостта ѝ да го остави. Всичките ѝ сетива бяха притъпени, освен тези, с които чувстваше всепоглъщащата любов към нето. Всичко друго нямаше значение и бе убедена, че трябва да се откъсне, за да прецени чувствата си в по-вярна перспектива.

Стараеше се да не мисли за живота си без него, знаеше само едно — няма да чака до момента, когато той ще трябва да ѝ каже, че не може да се ожени за нея. Не би могла да понесе това, не би могла да продължава както досега, затова трябваше да си замине, докато е време.

Дойде денят, в който Лаклан прегледа Фъргъс и заяви, че е здрав.

— Имаш волско сърце, иначе не би издържал. Ще ходим пак на риба в река Фалан! Отдавна не съм ял хубава прясна пъстърва на вечеря.

Фъргъс погледна намръщено към буцата под рамото си.

— На риба? С това? Не говори празни приказки, човече!

— Оня Фъргъс, когото познавах някога, не би оставил нищо да го спре. Ще позволиш ли сега на нещо толкова дребно като загуба на една ръка да застане на пътя ти?

Фъргъс се изправи.

— По дяволите! — избухна той. — Лесно ти е на тебе да стоиш тук и... — Мрачното проблясване в очите на лекаря го принуди да се усмихне. — Да — каза той бавно, — ще ловим риба във Фалан и ще се изчервиш от яд, когато претеглим кой колко е уловил!

С възвръщането на здравето му дойде и осъзнаването на всичко, което се бе случило след оная ароматна лятна вечер, когато бе направил предложението си за женитба. Беше изгубил много, но като си помислеше за Алик и Шона, чувстваше, че и много е спечелил. Сега те му бяха по-близки откогато и да е преди. Алик не бе вече момче, дните на изживяната душевна криза го бяха превърнали в мъж. Шона отново бе малко любвеобилно момиченце, което го прегръщаше така устремно, че той политаше назад към възглавниците си. Пътешествията му до долината на смъртта и последвалото избавление му помагаша да осъзнае ясно кои са скъпите на сърцето му неща. Толкова хубаво бе да усеща тези детски ръце, сладкият им, близък, земен допир извикваше у него също тъй топъл ответ.

В самотните си часове той се връщаше мислено назад, преживяваше отново годините с Мирабел. Тя винаги бе присъствала в живота му и смъртта ѝ бе оставила празнина, която той тепърва щеше да почувства. Все още очакваше едрата ѝ майчинска фигура да се появи на вратата и Мирабел да се поскара или да се засуети, както бяха свикнали да прави; за жалост, никога не бе осъзнал напълно колко много значат за него топлите ѝ ръце, преди да ги загуби. Още му бе непоносимо да мисли за Хеймиш. Бе ценил тъй много предаността на едрия планинец от Шотландия, че споменът за него му причиняваше силна болка. Затова се стараше да мисли за настоящето и за Кърстийн. В най-трудните му часове тя бе неизменно до него. Дори когато силите му бяха почти изчерпани и умът му пропадеше от една безвременна пропаст в друга, той бе чувствал присъствието ѝ, силата на любовта ѝ проникваше в онези тъмни дълбини, вдъхваше му воля да се бори и да се измъкне от тях, да се издигне нагоре и да пресрещне любовта ѝ със своята. Заради нея бе искал да води тази ужасна, безкрайна битка за живот и заради нея бе победил.

Облегнат на възглавницата си, той я наблюдаваше. Забелязваше, че е много бледна, с тъмни кръгове под очите. Сърцето му преливаше от любов. Нощите на бдение над него я бяха изтозили, но не бе промълвила нито дума да се оплаче. Тихо се радваше, че той оздравява,

но той усещаше някаква промяна в нея. Не можеше да определи каква, но знаеше, че е някак по-различна. Внезапно го обхвана страх. Не би могъл да понесе да го обича по-малко, отколкото преди злополуката. Погледна тази безполезна буца, която бе останала от ръката му. Това ли бе причината? Видът му дали не я отблъскваше малко? Това не можеше да се случи с Кърстийн! Бяха се обичали много дълбоко и той я познаваше достатъчно добре. И все пак, трябваше да се увери, трябваше да знае.

— Кърстийн! — Той протегна ръка към нея, гласът му бе дрезгав. — Скъпа, малка Кърстийн... обичаш ли ме още? Наблюдавам те и благодаря на Бога, че те имам! Радваш ли се все още поне малко, че се срещнахме онзи ден в гората до езерото Тени?

Завари я неподготвена. Беше се закалявала до този момент, но когато дойде, тя не бе готова. Погледна го, погледна протегнатата му към нея ръка, видя, че в тъмните му очи гори съмнение в любовта ѝ към него.

Ридание стисна гърлото ѝ, тя седна до него, притисна главата му към гърдите си. Прокара пръсти през гъстата му коса и го целуна по врата.

— Как бих желала... о, как бих желала този ден да се повтори — прошепна тя разстроена. — Влюбих се в мига, в който те видях. Бих искала да имаме още хиляди такива мигове, мой Фъргъс!

Той внимателно избърса сълзите ѝ.

— Ще имаме още милион такива мигове, Кърстийн. — Целуна я нежно по устните.

Три дни по-късно Кърстийн наблюдаваше как Рейна изчезва в синевата на небето. Беше горещ ден и хоризонтът не се виждаше. Небето и морето се бяха съединили, а зеленият остров със сини планини изглеждаше нереален в далечината.

Няколко овце се бяха скупчили на кораба, тъжното им блеене се сливаше с отдалечаващите се писъци на кръжащите чайки. За Кърстийн всичко приличаше на сън. Чувстваше, че скоро трябва да се събуди и да види как Фъргъс ѝ се усмихва. Не беше се сбогувала с никого, дори с Фийби и Лаклан, защото знаеше, че ще тъгуват за заминаването ѝ и ще се опитват да я убедят да остане.

Теченията, които нахлуваха от пролива, люлееха ферибота, усещаше, че ѝ се гади и ѝ се завива свят. Дълбоко в утробата ѝ нещо

трепна и помръдна; знаеше, че напуска Рейна с дете, което расте в нея; малкото му сърчице вече биеше и изпращаше кръвта на Фъргъс Маккензи в живите тъкани на плода.

ПЕТА ЧАСТ
ПРОЛЕТТА НА 1934 ГОДИНА

11.

Зимата бе дошла с бурни ветрове, прекъсвани от кратки периоди на меко и влажно време. Силно застудяване през февруари накара сърните да слязат от планините и често можеха да се видят как ядат от една и съща кофа с някоя невъзмутима крава.

Доди поддържаше специален малък запас от сено за сърните. Разхвърляно на няколко метра от колибата му, то привличаше много от грациозните създания с кротки очи, които толкова обичаше.

Доди бе много доволен от живота си напоследък. Беше се сдобил с няколко кокошки, които му осигуряваха яйца за закуска; освен Иласейд, сега имаше и една бременна овца. Фъргъс му я бе дал в отплата за подковата, която казваше, че му била помогнала да оздравее.

През март овцата роди две агънца-близнета и всички бяха подслонени на топло при Иласейд, защото Доди не искаше да остави агънца на открито при силните ветрове. Овцата и поколенията ѝ ходеха след него като предани кучета, макар че той им викаше да се върнат или размахваше по тях ръце. Вътрешно той преливаше от любов към своите животни и обикаляше хълмове и ливади с развяна мушама и широки гумени ботуши, следван неизменно от овцете.

Бе тръгнал да помага при агненето в Лейгмор и три чифта очи го наблюдаваха как се приближава.

— Доди имал агънце...^[1] — пееше и се смееше Шона.

Матю поклати глава.

— Той никога няма да продаде агънца си. Ще му станат любимци и ще си ги остави завинаги! Чудя се защо му даде овцата, Маккензи.

Фъргъс погледна към приведената, разпасана фигура на Доди, който вече се готвеше да каже познатото „Хубав ден!“.

— Той струва, повече, отколкото изглежда — каза Фъргъс тихо. — Доди е миризлив, мръсен и чудак, но сърцето му е голямо колкото главата му! Когато идваше да ме види... след злополуката, оставяше след себе си не само миризмата си, но и своята вяра, нещо, от което имах най-голяма нужда тогава. Той е по-близо до Бога от мнозина

лицемери, които ходят на черква и говорят един зад друг зад гърбовете си. Да, Доди е добър човек.

Матю замълча. Уморително бе да се работи редом с Фъргъс. Матю сега бе управител на имението и бе поласкан, дори респектиран, че му бе възложена такава отговорна работа. Искаше да задоволи Фъргъс, но с въздържаното си поведение се опитваше да изглежда пред него равнодушен. Беше му и неудобно, че трябва да дава нареждания на хора два пъти по-възрастни от самия него, макар те да бяха доволни, че бе назначен за управител. Той бе най-подходящият. Другите умееха да вършат добре отделни работи, а той разбираше по малко от всичко. Но Матю се боеше от онова, което не знае. През лятото щеше да се жени, малката къща на Хеймиш вече очакваше него и булката му. Фъргъс бе предложил на Маги да остане, но тя не можеше да понесе Рейна без Хеймиш и се бе върнала в Единбург, за да живее при една от сестрите си.

Възможностите, които предлагаше новото назначение вълнуваха Матю. Обичаше и уважаваше Фъргъс, но хиляди пъти му се искаше да има малко от силата на характера и зрелостта на Хеймиш.

— Всичко с времето си, момче — съветваше го Боб. — Маккензи не те е избрал по хубост! Имай търпение и не навлизай с големите си крака в тора, преди да се слегне. По дяволите, Маккензи няма да те изяде! Той е строг и уважава съобразителните хора, но не го учи какво да прави. И не забравяй — Боб погали замислено прошарената си брада, — той не е толкова серт след злополуката. Май се е научил да е по-търпелив.

Матю послуша Боб. Не подхващаше повърхностни разговори; уважаваше старшинството на Фъргъс, но, когато смяташе, че е прав, а Фъргъс греши, отстояваше мнението си и с изненада забеляза, че по-възрастният мъж отстъпва доста лесно.

Шона изтича да посрещне Доди на портата. Той ѝ подаде малко букетче кокичета, които бе намерил в едно сенчесто място на градината си. Беше март и бе късно за кокичета, затова бяха още по-ценни.

— Благодаря ти, Доди — усмихна му се тя и допря нежните бели цветчета до бузата си.

Кокичетата ѝ спомняха за майка ѝ, защото преди два месеца, на единайсетия си рожден ден бе отишла с Фийби в черковния двор и бе

оставила на гроба на майка си огромна китка кокичета. Фийби ѝ бе помогнала да разбере за майка си много неща, които досега ревниво бяха пазили от нея. Шона намираше, че историята на майка ѝ и баща ѝ беше чудесна и плачеше в леглото си, когато си я припомняше; но за нея това наистина бе история — когато гледаше баща си, не си го представяше с майка си, а с Кърстийн, за която бе искал, но не можа да се ожени. Чудеше се защо. Много пъти се бе питала, но не можеше да намери отговор. Не знаеше защо Кърстийн бе напуснала така внезапно, а изглежда, че и баща ѝ не знаеше. Никой не знаеше, дори и Фийби, която бе близка приятелка на Кърстийн; но Шона подозираше, че получава такива уклончиви отговори, защото възрастните постъпват така, когато не искат да говорят за нещо.

Би научила отговора, ако Мирабел бе жива. И Мирабел бе посвоему потайна, но с наивността си изпуцаше това-онова. Шона бе открила много тайни от откровените забележки на старата жена.

Мисълта за Мирабел още свиваше гърлото ѝ. Бе загубила много от уюта в живота си. В Лейгмор не беше така приятно след смъртта на Мирабел, но старата икономка я бе научила на много неща. Шона бе сръчна в печенето и готвеше прилични ястия. Кейт Маккинън, след като всичките ѝ деца, освен Уилям се бяха оженили, идваше три пъти седмично да почисти къщата и да изпере. Със своите земни приказки тя внасяше колорит в заспалата атмосфера на фермерската къща. Докато переше дрехите в едно голямо корито и пръскаше сапунена пяна по целия под, тя забавляваше Шона с отчетите си за последните подвизи в семейството ѝ.

Шона знаеше, че Нанси обича физическата страна на брака, всички в Рейна го знаеха, но Кейт имаше привилегията да знае повече.

— Да, гореща е Нанси — информираше тя Шона, докато юнашки търкаше дрехите върху дъската за пране. — Каза ми, че така уморява бедния Арчи през нощта, че той не може да стане сутрин, за да издои кравите. На баща му вече е дошло до гуша, казвам ти... а пък и той беше яко момче на младини! Да, знам го много добре! Връцахме се веднъж от увеселение и той ме вкара в една барака. И докато се усетя, ето ти! Извади си всичко. А пък таратанците му като на бик за награда! И веднага мушна ръка под полата ми, та трябваше да го зашлевя. Жалко дете трябваше да се преструваме, че не ни харесват тези неща, но в ония дни момичетата трябваше да пазят честта си.

Въпреки присъствието на Кейт Маккинън, зимата мина тихо. Заминаването на Нийл отвори голяма празнота в живота на Шона. Имаше много приятели. Играеше с тях и ходеше на увеселения в къщите им, но не ѝ бяха съвсем близки, нямаше ги истинските разговори и миговете, когато така приятно си мълчаха заедно с Нийл. Чувстваше, че постоянно живее в очакване, очакване на ваканциите, когато Нийл ще се върне. Щом той си дойдеше, всичко изведнъж отиваше на мястото си и Рейна, чудесният зелен остров с кръжащи чайки, поклащани от ветровете треви, ледени потоци и ароматни торфени огньове, отново ставаше скъпото гнездо на отминалите дни.

Тази Коледа бе най-хубавата, която Шона помнеше в Лейгмор. Цяла седмица времето бе като пролетно и от морето духаха топли ветрове. Това бе Коледа на увеселенията, всяко от които продължаваше до малките утринни часове. Масите бяха отрупани с пуйки и банички, тъмен пудинг и херинга. Цигуларите свиреха и разказвачите повтаряха известните на всички приказки. Шона за пръв път участваше в такива традиционни забавления, защото напоследък баща ѝ бе станал по-малко затворен. Не знаеше дали това се дължи на влиянието на семейство Маклаклан, но положително се бе променил.

Когато отиваха на увеселение, той седнаше тихо в ъгъла, но краката му потропваха в такт с веселите мелодии на цигулките. Понякога погледите им се срещаха и той ѝ намигаше, а нейното сърце се стопляше. Но макар да изглеждаше по-весел, имаше мигове, когато очите му тъй се натъжаваха, че дъхът ѝ спираше и се чудеше как би могла да прогони тъгата му.

Ала седмицата около Коледа не бе време за тъгуване. Достатъчно бе, че за пръв път от много години баща ѝ общуваше повече с хората в Рейна, а те му се възхищаваха и го уважаваха за това. Мнозина бяха смятали, че след злополуката ще стане още по-затворен, но той бе стиснал зъби и бе обърнал лице към света; всеки, който го наблюдаваше, се учудваше колко неща може да върши с една ръка.

Шона бе свикнала напълно с инвалидността му. Не се изненадваше, че може да я вдигне високо с едната си ръка и да я отнесе така до вкъщи след някое увеселение. В прегръдката на тази дясна ръка тя усещаше как се носи към дома сред полъха на нощта и блещукащите звезди, после той ѝ помагаше да облече пижамата си,

завиваше я в леглото и накрая ѝ оставяше спомена от бързата, топла целувка по бузата ѝ.

Но най-хубавото от всичко бе новогодишното увеселение в Лейгмор. Сякаш цялата Рейна се бе събрала в гостната, в която обикновено се чуваше само тракането на часовника; сега тя се люлееше от веселие. Биди се молеше да не се роди някое бебе точно срещу Нова година и бавно, но много хубаво се напи, седнала доста неудобно върху сандъка за въглища.

— Малките разбойници ще почакаат до сутринта — каза тя над една голяма чаша с уиски и запя някаква келтска приспивна песен.

Елспет бе преглътнала обидата от предишното отношение на Фъргъс към нея и се съгласи да помага в кухнята. Тя бе отмъкнала под престилката си една бутилка и често си сръбваше там насаме. След половин час вече си тананикаше фалшиво, докато мажеше с масло топлите кифлички. Всеки прибор, с който си служеше, изпълваше очите ѝ със сълзи.

— Ах, ти си го употребявала някога, Бел — въздишаше тя и гледаше втренчено един нож за хляб. — За мене е чест да бъда в твоята кухня.

Пристигнаха Лаклан и Фийби. Нийл веднага награби шепа кифлички и умело избяга от острия език на Елспет. Тази нощ той изпи първата си чаша вино, без покана се изправи и изпя една от най-хубавите хебридски моряшки песни. Протяжната мелодия изпълни стаята и всички тихо пригласяха и се полюшваха в такт.

Шона наблюдаваше Нийл. Стаята бе осветена само от една лампа. Високата му фигура в карирана пола се открояваше срещу огъня в камината, русата му коса блестеше. В този миг тя забеляза промяната у него. Лицето му бе още гладко, но личеше, че е на границата да стане млад мъж. Кожата му бе, както винаги, с равен загар, но над горната му устна имаше бледа сянка, която само загатваше за набождащи мустаци. Гласът му бе също променен, още говореше с приятен фалцет, но от време на време необичайна дрезгавина се появяваше в детския му глас. Шона обхвана коленете си с ръце и се полюшваше заедно с другите, но мислеше за промените в Нийл. Само пет месеца бяха изминали откакто бе напуснал Рейна, но вече забелязваше неща, които едва ли биха ѝ направили впечатление, ако не бе заминал. Питаше се дали и тя се е променила и плахо

гледаше дългите си крака и мършавите си ръце. Не, реши тя, беше си същата, може би малко по-висока и по-слаба. Колко ужасно! Беше толкова безформена и източена. Дали някога ще напълнее? Ако Мирабел беше жива, щеше да се грижи за нея и да ѝ дава рибено масло. Мирабел! Колко би се радвала на тази вечер; на кухненската маса щеше да е сервиран цял банкет. Щеше да помърмори, да се зачерви край печката, бонето ѝ да се поизкриви, а дългата ѝ бяла престилка щеше да е полепнала с брашно след цял ден печене.

Шона избърса една сълза. Тази нощ не можеше да има тъга, щом Тод беше излязъл напред със своята латерна, а Шила подвикваше силно, повдигнала пола, за да даде повече свобода на обутите си в черни чорапи крака. Тя се включи в един бърз шотландски танц, изпълняван от четири двойки и очарователно бъркаше стъпките, докато най-после се стовари върху нищо не подозирация Боб, който имаше нещастieto да пали лулата си точно в момента на сблъсъка. Лулата се счупи, а Шила се завлече до един стол със силен „салют“.

— Стара мръсница! — възмути се Боб, но Шила, която не го чу, вече си пийваше ром край огъня.

Мина доста време преди да открият Доди, който чакаше пред портата. Фъргъс бе излязъл навън за глътка чист въздух и забеляза познатата му приведена фигура. Доди смутено триеше носа си с ръкав и безкрайно се извиняваше, че не е знаел за увеселението в Лейгмор.

Фъргъс сдържа усмивката си. Увеселението в Лейгмор бе главната тема на разговорите в Порткъл от много дни насам и всички знаеха.

— Влизай вътре, човече — подкани го Фъргъс дрезгаво. — Да не си луд да стоиш отвън! Всички се забавляват.

Доди слабо се противеше. Никога не бе ходил на увеселение, на чай — да, но на увеселение — никога.

— Хайде, ще влезем заедно — предложи му Фъргъс.

Доди направи нервна гримаса и показа зъбите си, но позволи на Фъргъс да го побутне леко към вратата. На Фъргъс се стори, че Доди изглежда по-различен от обикновено, но не можа веднага да разбере защо. После се досети. Доди бе дошъл без мазния си каскет и сега се виждаше хубавата му черна коса. Бе я сресал на път по средата, но макар да я бе мокрил, тук-там още стърчаха рошави кичури. Главата му приличаше на ливада с млада трева и Фъргъс не можеше да откъсне

поглед; всички впериха очи в Доди, когато се спъна в килима и се катапултира в стаята. Изведнъж настана мълчание, а Доди срамежливо пригладдаше косата си, докато лицето му ставаше все по-червено. Хората край вратата инстинктивно се бяха поотместили и Доди се оказа сам на едно празно място. Но това не бе нужно. Станало бе събитие — Доди бе дошъл на увеселение, при това — без шапка; бе счупил всички рекорди, като, преди да дойде се бе изкъпал. От него се носеше лъх на карбол, който бе дори по-силен от обикновената му особена миризма.

Силно мучене откъм прозореца наруши мълчанието. Лаклан дръпна пердетата и се показа Иласейд, от чийто дъх стъклото се бе изпотило.

Боб се заля от смях.

— Проклетата крава те е проследила, Доди! И тя иска увеселение!

Всички се засмяха, а Там Маккинън удари Доди по гърба.

— Ще си пийнеш, нали Доди? С голяма чаша. Това събитие трябва да се отпразнува!

Доди въздъхна с облекчение и вдигна чашата.

— Хубав ден! — каза той мрачно и пресуши чашата на един дъх.

По-късно Шона винаги се смееше, когато си спомняше за тази вечер. Доди се бе напил така, че четирима не по-малко развеселени фермери трябваше да го занесат до колибата му. Иласейд бе вървяла след клатушкаците се носачи, озвучавайки кадифената тъмнина на малките утринни часове с мучене.

Останалата част на зимата мина без събития, като се изключи времето. Морски бури яростно разпенваха пролива на Рейна и поради силните ветрове рибарските лодки трябваше да стоят на пристанището. Дървета бяха изтръгнати от корен. Едно от тях падна върху училището и повреди сериозно покрива му. На децата бе дадена неочаквана ваканция, докато господин Мърдок, новият оплешивяващ учител, се мъчеше да накара спокойните строители да работят с необичайна за тях бързина.

Ветровете виеха около Лейгмор, от което вътре ставаше още по-уютно. Шона обичаше вечерите, които прекарваше сама с баща си. Тя четеше или плетеше, Тот хъркаше, а Фъргъс пушеше лулата си, протегнал обутите си в чехли крака към камината. Часовникът

потракуваше, огънят трептеше, а преди да си легнат Шона приготвяше топло мляко с какао. Понякога Маклакланови оставяха десетмесечната Фиона с Елспет и идваха да прекарат вечерта с Фъргъс. Внасяха в дома им топла и радостна атмосфера, а когато Шона се качваше в спалнята си, Фийби я завиваше и ѝ четеше. После Шона слушаше гласовете от долния етаж и се радваше, когато се разнесеше дълбокият смях на баща ѝ.

Приятно ѝ беше да заспи като слуша воя на вятъра и смях.

Сега бе пролет, нарцисите показваха вече зелени пъпки и се раждаха постоянно нови и нови агънца. Шона проследи с поглед Доди и Матю, които се отправиха към ливадата, където овцете се агнеха, после изтича в кухнята и натопи кокичетата си.

По пътя се зададе Лаклан на велосипед, с който правеше посещения по домовете, и Фъргъс отиде до портата да побъбрят. Извади лулата си.

— Искаш ли да видиш новия ми номер? — попита той с тъжна усмивка. Беше имал трудности при паленето на лулата с една ръка. Сега той ухапа лулата, подпря кутията с кибрит под дръжката ѝ, а с дясната си ръка драсна клечката в здраво притиснатата кутия.

— Как ти се вижда? — попита той след успешната демонстрация.

Лаклан се усмихна.

— Чудесно, човече, ти си почти като нов.

Фъргъс изведнъж се намръщи.

— Мислиш ли, че струвам колкото всеки мъж?

— Повече от някои.

— Тогава защо, по дяволите... защо ме напусна тя, Лаклан? Повечето неща преодолях. Дали си е мислила, че няма да съм истински мъж? Защо си отиде?

Лаклан въздъхна. Фъргъс бе споделил с него за чувствата си към Кърстийн и вече няколко пъти му задаваше този въпрос. Понякога вярата на Фъргъс в него му тежеше като товар, но бе поласкан, че Фъргъс му доверява най-съкровениите си мисли.

— Знаеш защо — отговори Лаклан твърдо. — Останало ѝ бе някакво достойнство и замина, преди да ѝ бъде отнето.

— Но ние щяхме да се оженим! Казах ѝ го преди злополуката!

Лаклан кимна и попита меко:

— Щеше ли да се ожениш за нея след злополуката? Щеше ли да ти го позволи проклетата ти гордост?

— След време — да... Боже мой, Лаки, да! Твърде дълго съм бил много самотен.

— Но тя не знаеше това, търпението ѝ се бе изчерпало. Знаеше, че няма да се ожениш за нея и не можеше да има гаранция, че ще го направиш по-късно.

— Господи, аз съм бълнувал! Повярвала е на това, което съм говорил, когато не съм бил на себе си! Можеше да почака!

— За какво? Ти бълнуваше, да, признавам! Но това бяха мисли, които са се въртели в главата ти. Признай си, Фъргъс! Когато разбра, че съм ти ампутирал ръката, ти вече бе решил да не се жениш за Кърстийн.

Остра болка се изписа в черните очи на Фъргъс.

— Да, прав си. Но това беше тогава. Сега бих се оженил за нея хиляда пъти!

— Тогава иди при нея, кажи ѝ го! Не позволявай на гордото си сърце да ти бъде отново господар!

— Но тя ме остави! А аз ѝ писах! Десет пъти, да, че и повече и нито дума в отговор.

Лаклан сложи ръката си решително върху рамото му.

— Иди при нея, Фъргъс. Поне веднъж в живота си мисли повече за нейното щастие, отколкото за своето. Тя напусна Рейна с разбито сърце. Ти би могъл да го излекуваш — а и твоето.

— Ще си помисля — каза мрачно Фъргъс, засрамен, че е разкрил толкова много от мислите си на друг човек. С характерната си рязкост премина към всекидневните теми. — Много работа ли те чака тази сутрин?

— Не повече от обикновено. Трябва да пробия един цирей, да сменя няколко превръзки, Шила настоява, че има нужда от клизма... — Помаха весело и завъртя педалите.

Фъргъс тръгна бавно към ливадите, навел глава. Мислите му се въртяха назад към времето, когато бе разбрал, че Кърстийн вече не е в Рейна. Бе потънал в бездна от самотно отчаяние. Отново и отново си задаваше същия въпрос. Защо го бе оставила? Двамата се бяха любили — о, боже, как се бяха любили. Тя му се бе отдавала напълно. Бе правил с нея неща, които не бе правил дори с Хелън, неща, които са известни

само на опитния и зрял мъж. Не можеше да откаже, че бе намерил в нейната любов изключителна красота и я бе обичал с дълбочина, която смяташе, че е невъзможна за него след Хелън.

Бе се възхищавал на приятния ѝ характер и на тихата радост, която излъчва; толкова много неща обичаше у нея и вярваше, че тя му отвърща със също такава любов; вярваше, че животът без него ще бъде невъзможен за нея, както той не можеше да съществува без нея. Но тя бе показала, че може да живее без него и това го бе наранило дълбоко.

След мъката и болезнения копнеж дойде гневът. Как бе посмяла да го напусне? Той можеше спокойно да живее без нея, в живота му имаше и други неща! Да върви по дяволите, какво го интересуваше? За известен период той се гневеше на всичко. Любопитните, прикрити погледи на съседите го вбесяваха. Те чакаха — чакаха да видят как ще тръгне животът му сега, когато трябваше да се справя с недъгавостта си, когато Кърстийн го бе напуснала и го бе оставила да изглежда като глупак в хорските очи. Характерът му се бе оказал добър щит за гордостта му; характерът му го бе накарал да иде сред хората, които бе познавал през целия си живот; вътрешно се гневеше, но външно показваше на света, че не е сакат обект на съжаление.

Като съзнателно се държеше спокойно, той се нахвърли върху работата на фермата. Хората наблюдаваха със свито сърце как се опитва да върши непосилно трудни неща, но той побеждаваше трудностите една след друга. Мъжете кимаха и си казваха един на друг: „Нищо не може да сломи Маккензи!“.

Предизвикателството към силата му го заведе на първото увеселение, а радостта, която му донесоха възобновените познанства, го заведе на следващите.

Гневът му утихна и постепенно се възвърна старата болка. Мислеше за Кърстийн непрестанно; понякога прекарваше цяла вечер загледан в огъня със спомена за нещо, което са преживели заедно. Тъгуваше за нея и тъгата му ставаше по-силна поради това, че любимата му бе жива. Често се спираше и се питаше какво ли прави Кърстийн в този миг. Мислеше ли за него с дълбоката болка, която той изпитваше за нея? Добре ли беше? Беше ли щастлива? Но как би могла да бъде? Не бе ли всеки неин час — будна или насън — измъчван от спомените така, както бе с него?

Пишеше ѝ писма и после ги късаше. Защо трябваше да ѝ пише? Тя го бе напуснала! Но дойде денят, когато не можеше повече да понася тежестта на мислите си. Изля сърцето си, затвори и пушна писмото, преди да се разколебае.

Три седмици чака и се надява. Като видеше Ърчи да минава подсвирквайки си весело, сърцето му замираще. Стана му натрапчив навик да очаква набитата, груба фигура на Ърчи. Почтата идваше, но нито дума от Кърстийн. Отчаян започна да пише писмо след писмо, но без никакъв резултат. Не получаваше никакъв отговор, дори и една учтива бележка, с която да му каже да не се надява повече. Бе написал първото писмо през януари, сега бе март и той се чувстваше безпомощен. Наистина ли имаше толкова други неща в живота му? Бе си възвърнал обичта на малката си дъщеричка и сам бе оценил какъв безценен дар е тя. Тук бяха Лаклан и Фийби, сърдечни и достойни за доверие, много повече от обикновени приятели. Пропастта между тях бе запълнена и сега ги ценеше дори повече, отколкото ако не бе преживял годините на недоразумението им.

Алик! Да, имаше и Алик, който му бе станал много близък след злополуката, и най-после се превръщаше в истински мъж. Той и Мери му бяха гостували неотдавна и всички бяха изненадани от промяната в Мери. Бе станала мила и услужлива и толкова забавна с чувството си за хумор, че започнаха да гледат на нея по нов начин. Бяха я убедили дори да си обуе гумени ботуши и да обиколи фермата. Синът на Мърди, Хю, тогава почистваше краварника и миризмата на пръснатия тор бе трудно поносима, но тя си пое дъх и упорито го прегази, за да иде в доилнята.

Вече не говореше за Алик с пренебрежение. Двамата излизаха на разходка и много се смееха. Разбира се, спореха, но Алик не се предаваше и Мери бе започнала да гледа на него с уважение. Бе напуснал чиновническата си служба и си бе намерил по-трудна работа в един единбургски магазин. Беше заместник-надзирател, заплатата му бе по-малка, но работата го задоволяваше повече.

Да, добре бе да имаш брат като Алик, Шона бе най-милото дете, по-предани приятели от Маклакланови не можеше да се намерят и въпреки всичко бе самотен, измъчваше го неосъществената любов.

Размишляваше върху думите на Лаклан. „Иди при нея, иди при нея, човече!“

Бе стигнал до ливадата за агнене. Боб подвикваше нареждания на Кери и звуците на нов живот изпълваха въздуха. Новородени агънца пристъпваха на клатещи се крака, опашчиците им подскачаха неспокойно, докато се мушнат под корема на майка си, за да сучат.

Доди одираше едно мъртвородено агне и слагаше кожата му върху друго, останало сираче, с надежда, че майката на мъртвото ще го приеме като свое. Сълзи се стичаха по лицето на Доди, защото тази работа му бе неприятна, но ако с такава хитрост можеше да се помогне на осиротелите, имаше смисъл от нея.

Беше мек, свеж ден и ароматът на младата трева се носеше от планините. Фъргъс вдигна тъмното си красиво лице. Винаги бе обичал скалистите, вечно променящи се планини на Рейна. Приличаха на него. Понякога бяха мрачни и обгърнати от бури, друг път — тихи и спокойни. Днес бяха ясни, сиво-сини скали се показваха сред бронзовите миналогодишни треви в дълбоките ровини на по-високите масиви, млада трева и орлова папрат покриваха по-ниските склонове.

Фъргъс пое дълбоко дъх и взе решение. По Великден щеше да отиде в Обан. Ако Кърстийн бе учителка, по това време щеше да има ваканция. Нийл щеше да прави компания на Шона. Матю бе добър, работлив младеж и можеше да се грижи за фермата известно време. Нямаше нищо, абсолютно нищо, което да го спре да отиде в Обан, да види отново Кърстийн, да говори с нея, да бъде до нея. Дъхът му пресекна и изведнъж се почувства като малко момче, което няма търпение да дойде великденската ваканция.

* * *

Напускайки Рейна, Фъргъс изпитваше странно чувство. Отдавна не бе се отделял от острова. В Обан бяха устройвали търгове на добитък преди няколко години; но тогава той предпочиташе да оставя тези неща на Хеймиш, който обичаше шума на търговете и не се нуждаеше от помощ, за да избере добри млекодайни крави.

Денят бе студен, хладен вятър духаше от изток. Фъргъс леко потрепери от студ и нервност. От напрежение усещаше твърда буца в корема си и му се искаше да извика на капитана на кораба да завие

обратно, за да се върне към Рейна и безопасността, но взе малкия си куфар и слезе в бюфета.

Още виждаше как Шона и Нийл го изпращат на пристанището и му махат с ръце. Брадичката на Шона леко трепереше, но Нийл сложи ръка около раменете ѝ и тя пак се усмихна. Бе ги наблюдавал, докато се превърнаха в точки на фона на бялата мъгла на Порткъл. Алик и Мери щяха да прекарат Великден в Лейгмор, а Кейт Маккинън щеше да идва да помага в готвенето. Алик бе въодушевен от мисълта да помага на Матю в управлението на фермата и Фъргъс дори се бе почувствал излишен.

Беше му неловко и неудобно, че е облечен в костюм и не можеше да не мисли за подгънатия си, леко забоден ляв ръкав. Когато бе в работните си дрехи, това нямаше значение, но в костюма този ръкав изпъкваше и сега чувстваше, че е инвалид. Запали непохватно лулата си в един ъгъл и седна, готов за дългото пътуване. Само Лаклан и Фийби знаеха къде отива, всички други мислеха, че си взема отпуска, за да се разведри след тъжните си преживелици.

Мислеше за Кърстийн. Като си представяше, че ще я види отново, сърцето му почваше да бие странно. Обхвана го лека възбуда, но тя бе помрачена от съмненията и ужасния страх, че може да го отблъсне. Но не искаше да се впуска в тези мисли, не можеше да си представи живота си без никаква надежда, че ще се сдобри с жената, която обича.

След Рейна Обан му се видя голям и шумен. Колко различно бе оживеното му пристанище от Порткъл. Мъже крещяха и шумни деца помагаша на екипажа с възетата, надявайки се усилията им да бъдат възнаградени с по някое пени.

Градът бе малко променен след последното посещение на Фъргъс; сега имаше повече магазини, но веселата, шумна атмосфера бе същата. Настани се в малък хотел.

Беше уютен и непретенциозният му вид се хареса на Фъргъс. Като се изми, се почувства по-добре и тъй като бе време за вечеря, влезе малко нервен в трапезарията. Беше почти празна. Сезонът бе тих, поради студеното време хотелът бе спокоен и не много пълен. Все пак внимаваше да не топи хляба си в супата. Мирабел се мръщеше неодобрително на този му навик, но в собствената му кухня това нямаше значение. Сега бе в непозната среда, чувстваше се притеснен,

беше му неудобно. Макар че в трапезарията имаше само още двама души, внимаваше за всяко свое движение. Топката на мястото на липсващата му ръка сякаш ставаше все по-голяма, докато му се стори, че изпълва цялата стая; когато донесоха пудинга, той го бутна настрани и стана бързо.

Излезе на студения въздух и пое дълбоко дъх. Погледна листчето с адреса на Кърстийн и ръката му затрепери. Минаващ рибар му даде указания и той се изкачи с подкосени крака до върха на един стръмен хълм. Погледна къщата. Беше чиста, варосана, с малки тавански прозорчета. Стърчеше в края на хълмиста градина, пълна с минзухари и напъпили нарциси. Един прозорец светеше на долния етаж. Изглеждаше топъл и предразполагащ, но той бе чужденец, който се натрапва неканен в дома. Изпитваше странно и тъжно чувство. В Рейна бе сигурен, че Кърстийн ще му се зарадва, че го е очаквала, но сега усещаше, че няма право да се надява на нищо.

Погледна пак към къщата, в която тя бе израснала. Колко ли пъти леките ѝ забързани стъпки са отеждали по онази пътека, по тази улица? Представи си я как се изкачва по хълма, оставя зад себе си голямата височина, задъхана, със зачервено лице. Искаше му се да я види, че се качва по хълма и сега, това би улеснило задачата му. Очите ѝ сигурно ще светнат радостно. Ще се погледат един миг, без да говорят, после ще се засмеят, ще се уловят за ръце и той ще разбере, че още го обича.

Почака няколко минути, отправил поглед надолу по хълма. Светлините на града трептяха, един кораб изсвири, група млади хора се смееха на улицата далече под него. Ушите му се напрягаха да чуе как добре познатите стъпки се изкачват по хълма, но знаеше, че чака напразно.

Отново погледна къщата. От морето идваше вятър, той вдигна яката си и бавно се приближи до малката зелена врата. Известно време се поколеба, после почука силно, преди да е загубил кураж. Изминаха секунди, които му се сториха цяла вечност, после отвътре се чува бързи, леки стъпки.

Сърцето му заби силно. Кърстийн! Най-после Кърстийн!

Но не Кърстийн отвори вратата, макар че за миг бледата светлина на парафиновата лампа му създаде илюзията, че жената, която стои пред него, бе тази, която търси. Приликата беше толкова

голяма, че той едва не извика, но след малко видя, че жената е много по-възрастна от Кърстийн и косата ѝ не е руса, а кестенява.

— Да? — Гласът леко напомняше говора на хората от планините, но в него звучеше и нетърпение.

— Мога ли... тук ли е Кърстийн?

Тя вдигна лампата по-високо и го изгледа.

— Кой сте вие?

— Фъргъс... Фъргъс Маккензи. Познавахме се с Кърстийн от Рейна, дошъл съм в Обан за няколко дни... и... реших да ѝ се обадя...

Тя изсъска и си пое дъх, а той се почувства неуверен като малко момче.

— И тъй, явихте се най-последно, Маккензи! — каза тя. — Май че малко позакъсняхте.

— Чували ли сте за мене?

— Дали съм чувала! Горкото ми момиче разби сърцето си, да, и здравето си заради вас!

— Но аз ѝ писах... писмата ми... тя не ми отговори!

Тя наклони глава назад.

— Никога не съм мислила, че ще ви поканя да прекратите прага ми, но най-добре е да влезете, защото тук е студено.

Къщата бе топла, с уютна атмосфера, но Фъргъс едва бе влязъл, когато разбра, че този уют е ехо от миналото. Личеше, че износените мебели са употребявани дълго, лъскавият под и квадратите по килима бяха овехтели, а лицата, които се усмихваха върху пианото, бяха фотографии, правени през щастливите дни на този дом. Светлината от камината играеше по ликовете на снимките. Ето я Кърстийн, малко момиченце на коляното на баща си; Кърстийн, прегърнала приятелка — две босоноги момичета върху пясъка; Кърстийн, красива млада жена със сериозни очи, но леко усмихнати устни. И на почетно място Кърстийн при дипломирането ѝ, тъмната роба и шапката подчертаваха прекрасната младост на девойката, която ги носи.

Фъргъс усети, че го обхваща неописуема тъга, защото и без да му е казано, бе сигурен, че тези фотографии и спомените са единственото, което Кърстийн е оставила в тази къща. Нищо не подсказваше нейното присъствие и той изпита съжаление, че е предприел пътуването до Обан.

— Седни, Маккензи! Искам да видя човека, който съсипа живота ни. Искам хубавичко да те видя.

Тонът на госпожа Фрейзър бе заповеднически и Фъргъс се ядоса, че се обръщат към него така пренебрежително. Тя можеше да излезе насреща му, веднага усети безмилостната ѝ сила и възнегодува.

Но Фъргъс седна в края на един стол.

— Къде е Кърстийн? — попита я направо.

— Добър въпрос задаваш. — В гласа ѝ имаше толкова горчивина, че той бързо вдигна глава. — Отиде си собствената ми дъщеря. Не прие да живее с мен, а аз исках само да се грижа за нея, дори и след целия срам, който ни донесе. Нищо чудно, че баща ѝ умря! Тя му разби сърцето. Ах, толкова беше привързан към това момиче!

— Баща ѝ... е умрял?

— Да, преди шест месеца. Тя не искаше да ни послуша! Казахме ѝ да замине някъде, за да даде детето за осиновяване и да се върне! Но не! Ставаше все по-едра, целият Обан я видя, а тя... като уличница! Ходеше с вдигната глава, гордееше се, че ще има дете!

Фъргъс пребледня и се изправи срещу нея.

— Казахте... че Кърстийн ще има дете?

— Вече има дете, Маккензи! Твоето дете, на два месеца е! Съвсем мъничко, а тя беше толкова зле, едва не умря. Но се оправиха и тя, и малкото момченце. О, хубаво момченце — тъмно като тебе, Маккензи. Можем само да се молим на Господа да не стане егоист като баща си!

Фъргъс се отпусна на стола, загледан в майката на Кърстийн.

— Боже мой, защо — дишаше той тежко, — защо не ми е казала? Искях да се оженя за нея. Не знаех за бебето. Кълна се, че не знаех!

— Хм-м. Двамата сте живели в грях! И тя казваше, че не си знаел, но как можехме да ѝ вярваме след всичките ѝ лъжи за хубавия ѝ чист живот в Рейна! Възпитавахме това момиче да казва винаги истината и тя имаше страх от Бога, докато ти не си я развратил, Маккензи. Гордееше се, че е бременна, да! Искаше детето да ѝ напомня за тебе. Като си помисля само за бедния ѝ баща! Добър човек беше той, и когато умираше, вече ѝ бе простил. Но не можа да го преживее... обидата, срама за всички ни! Той жертвува толкова много за това момиче, а ето как ни се отплати тя.

— Къде е тя? — Гласът на Фъргъс бе твърд.

— Един Бог знае, и аз бих искала да знам, но и да знаех, нямаше да ти кажа! Просто замина и взе мъничкото човече със себе си!

Фъргъс стисна зъби и се изправи пак.

— *Къде е тя?*

Майката така силно стискаше ръцете си, че кокалчетата ѝ побеляха.

— Казвам ти, че не знам и това е самата истина. Каза, че отива в някой голям град да търси работа. Молих я да остане, но мадам беше много горда. Не искаше да е задължена на собствената си майка. Въпреки всичко, бях готова да я оставя в моя дом. Знаех, че съседите шушукат зад гърба ми, но тя ми е дъщеря, не се отказах от нея. А ето каква благодарност получих. Замина преди три седмици и не ми е писала нито ред. И да умра, няма да знае.

За миг Фъргъс си представи всичко. Дългите, тежки месеци на бременността; Кърстийн, с вдигната високо глава като в Рейна; смъртта на баща ѝ; обвиненията, подмятанията, че е умрял по нейна вина. Майка ѝ продължаваше да се държи като мъченица. Раждането на детето. Измъчената душа на Кърстийн в един самотен свят, където сякаш всички са срещу нея. Фъргъс почти физически почувства безкрайното ѝ терзание, докато най-после е решила да избяга от всичко, което ѝ е било близко досега и да потърси несигурно съществуване в някой шумен, страшен град. Сложи ръка на челото си, разкайвайки се безмилостно. Но нещо го глождеше, неговите писма! Беше излял в тях цялата си любов, перото му бе написало неща, които, сам не знаеше, че е способен да изрази. Кърстийн безспорно е знаела, че той тъгува за нея.

Погледна госпожа Фрейзър право в очите.

— Тя не получи ли писмата ми? В тях многократно я молах да се върне в Рейна и да ми стане жена.

Госпожа Фрейзър не можа да издържи погледа му. Въртеше се неспокойно, но когато заговори, гласът ѝ звучеше студено и предизвикателно.

— Първото пристигна, когато беше в болницата, бе много зле и не биваше да се смущава с нищо. Другите пристигнаха, когато си бе вече вкъщи, но взех мерки никога да не ги види. Не исках да се върне при тебе! След като си я третираше като уличница! Исках да остане при

мен... тя и мъничкото, но тя тръгна... като чужд човек, просто избяга от майка си...

Ръката на Фъргъс се впи здраво в рамото ѝ, а тя потрепери от силата на пламналата му ярост.

— Кърстийн не е получила писмата ми! Наричаш се нейна майка, а си искала да ѝ отнемеш всякаква възможност да бъде щастлива! Аз я обичам! Чуваш ли ме, жено? Сега, заради тебе, тя е в някакво забравено от бога място и може би никога няма да я намерим!

Тя се помъчи да се освободи.

— Остави ме на мира! — извика гневно. — Да! Сгреших, Маккензи, и ми прилошава от тази мисъл, но кой ѝ направи дете, а после ѝ каза, че не може да се ожени за нея? Ти, Маккензи, и нека това тежи на твоята съвест.

Фъргъс изведнъж омекна.

— Всички сме виновни — каза той кротко, — но ти си права, моята вина е най-голяма. Сега искам да намеря Кърстийн, а ти трябва да ми кажеш има ли някой, който би могъл да знае къде е.

Нейният пристъп на възмущение също бе отминал и Фъргъс видя пред себе си една самотна жена.

— Мислиш ли, че не съм питала? Приятелките ѝ, всекиго, когото познаваше — да, а те са много, защото тя бе общителна. Но когато се пресрамах да питам, никой не можа да ми каже къде е. Представяш ли си, и собствената ѝ майка да не знае! Да, носят се слухове, разбира се!

— Ако научиш нещо, ще ми съобщиш ли? — попита той рязко.

Тя се усмихна сдържано.

— Ако науча.

— А писмата, мога ли да си ги получа? Ако я намеря, бих искал да ѝ ги покажа.

— Вече не са у мене.

— Унищожила си ги?

Тя не отговори; стана, за да го изпроводи до вратата.

— В такъв случай лека нощ, госпожа Фрейзър.

— Да, лека нощ.

Гласът ѝ звучеше далечен и той остана с впечатление, че тя вече го е изключила от съзнанието си. Фъргъс хвърли последен поглед към стаята. Кърстийн му се усмихваше от пианото. Една снимка... ако можеше поне да има една снимка.

Тя бе прочела мислите му.

— Съжалявам, но нямам излишни.

Вратата се затвори зад гърба му. Студен вятър го посрещна навън и на Фъргъс се стори, че е сънувал лош сън. Беше си представял съвсем друго, как след минута ще почука на вратата и Кърстийн ще му отвори. Но вече навлизаше в оживената част на града, тъмната и стръмна улица бе останала далеч зад него. Умът му се бе вцепенил. Единствената му мисъл бе, че някъде, неизвестно къде, Кърстийн се бори, за да оцелее заедно с малкия им син. Техният син! Дъхът му спря и едва сега разбра, че плаче, там, сред улицата, където хората можеха да го видят. Соленият вятър го брулеше и краката му го носеха безцелно. На паважа пред него струеше светлина. Вдигна очи и през сълзите си видя кръчма. Не си спомняше кога е отворил вратата, но изведнъж се намери сред говор и смях, топъл дим и изпарения на бира и уиски.

Два часа по-късно излезе, залитайки, в студената нощ. Беше пиян, толкова пиян, че трябваше за няколко минути да се облегне на една стена. Край него минаваха сенки и неодобрителните призрачни погледи на непознатите го караха да се смее; смехът му, проточен и безумен, бе резултат от почти пълната бутилка уиски, която бе изпил. Фъргъс бе свикнал да си пийва. Винаги бе издържал на пиене, но сега криволичеше из улицата като пияница. Порови и намери една цигара. Да стои на едно място и да запали цигарата бе по-трудно и от ходенето. Вятърът постоянно гасеше клечката кибрит.

— Мръсница! — викаше той зашеметен. — Проклета, безумна мръсница!

Продължи да се движи, като се олюляваше, гълташе дим и кашляше, а главата му сякаш бе пълна с памук.

— Кърстийн! — викаше той срещу вятъра.

Бе заваял лек дъжд, но не го забеляза. Сълзи на самосъжаление се стичаха по лицето му; носът му течеше, слузта и сълзите се смесваха. Блъсна се в една стена и се задържа за нея, с приведени рамене и див поглед.

— Имам син! — каза на няколко минувачи.

Те го поглеждаха ухилени, а той отново се заливаше в безумния си смях, докато ушите му почваха да бучат. Беше тъй пиян, че не изпитваше нито тъга, нито болка. Цигарата му изгори пръстите и той

захихика. Откопча празния си ръкав и го остави да се развява на морския вятър, а приглушените мисли за Кърстийн и сина, за чието съществуване не бе подозирал, се изливаха в безнадеждни сълзи, които продължаваха да се стичат от подпухналите му и зачервени очи.

Залиташе и си бърбореше по опустяващите улици. Започна да му се повръща, а уличните лампи заплашително се люлееха. Потеше се и зъзнеше. Трябваше да уринира. Колкото и да бе пиян, се огледа за тоалетна. Нямаше такава. Човешкото му достойнство се мъчеше да изплува от дълбоките гънки на мозъка. Опита се да се вмъкне в един вход, но не успя. Млада двойка се прегръщаше в тъмна тясна уличка. Целуваха се и се смееха, момичето издаваше леки звуци на протест. Видяха Фъргъс в същия миг, в който и той ги бе забелязал. Усети, че топлата течност се излива от мехура му и бе ужасен въпреки вцепенението си. Бързо се откопча и от него избликна поток, проточи се в тънки струйки по каменистата улица.

Момичето го изгледа и се засмя. Момчето я грабна за ръка и я дръпна настрани.

— Мръсна пияна свиня! — изсъска към Фъргъс. — Трябва да те затворят, това заслужаваш!

Но Фъргъс не можеше да спре. Остана на мястото си докато мехурът му се изпразни, после се облегна на стената и повърна. Почувства се по-добре, но още бе замаян и пиян. Остана под дъжда, докато главата му се избистри и се отправи към хотела. За щастие, всичко бе тихо и успя да се промъкне в стаята си незабелязано.

Падна на леглото, като усещаше, че мирише на алкохол и на повръщано. Сънят му бе дълбок, но не го отмори, събуди се рано и се ужаси като видя в какво състояние са дрехите му. Закашля се и почувства, че от мокрите дрехи е получил бронхит. Лаклан го бе предупредил да се пази от влагата, защото след пневмонията единият му дроб бе останал слаб.

Легна по гръб и загледа тавана. Болеше го глава и усещаше, че има температура, но по-силни от всичко бяха безнадеждните мисли, които се тълпяха в главата му. Смътно си спомняше за пиянското си скитане предната нощ и извика от дълбокия срам, който го обзе. Чувстваше, че е слязъл до дъното на деградацията, като се бе оставил да изпадне в такова състояние. Той бе Фъргъс Маккензи, силен телом и

духом; не беше нещастно, безпомощно животно, което няма достойнство. Бе мъж, мъж!

Сложи ръка над очите си и се помъчи да събере сили, за да вдигне болезненото си тяло от леглото. Жадуваше за глътка вода, но тялото не се подчиняваше на ума му и той падна изтощен върху възглавниците, потъна отново в пропастта на съня.

Някъде отдалеч го викаше глас. С усилие отвори очи и видя пълното добродушно лице на собственичката, надвесено над него.

— Болен ли сте, господин Маккензи?

— Малко вода... само малко вода... нищо друго.

Тя докосна челото му.

— Че вие имате температура, господине, и кашляте много лошо, чух ви още от стълбите! Ще извикам лекар. Легнете сега, легнете, ще пратя Мейзи да ви донесе една чаша хубав чай и малко препечен хляб. Но първо ще ви облечем пижамата... в куфара ли е?

Той се опита да седне.

— Госпожа Травърс, ще се оправя с това сам!

— А... упорит сте, виждам! Облечете си пижамата, докато телефонирам за лекаря. Ужасно сте изцапан! Не вярвах, че джентълмен като вас може да се докара до такова състояние.

— Нито пък аз, госпожа Травърс — каза той печално. — Просто имаше една дреболия, която трябваше да разреши за себе си.

— Да. — Тя скръсти ръце върху корема си и го изгледа. Беше жизнерадостна дребна жена с розова кожа и сивееща коса. Наблюденията ѝ върху човешката природа я бяха научили да преценява вярно характера на хората, ясно ѝ бе, че изпомачканият едър келт не е редовен пияница. — Да — повтори тя кротко, — ще го разрешите в това легло, защото ми се струва, че тук ще останете през следващите няколко дни.

Оказа се права. Доктор Мейсън беше бавен и се движеше тежко, но веднага откри слабия дроб на Фъргъс.

— Ще останете в леглото — отсече той, сгъна стетоскопа и го мушна в широкия си джоб. — Поне четири дни. Ще ви дам хапчета против възпалението и едно шишенце за прочистване на бронхите.

Госпожа Травърс бе влязла в стаята, за да чуе присъдата му.

— Ще имам грижа да ги взема, докторе... и не се безпокойте, тук ще се грижим добре за момчето.

Лекарят намигна на Фъргъс.

— Буен човек, но сърцето му е златно. В най-подходящия хотел сте попаднали, млади човече, Маги Травърс е най-добрата самоука сестра в Обан.

Фъргъс бе дори доволен, че ще остане в леглото сред тази весела и светла стая; тя бе малък пристан; чувстваше се откъснат от света, но в този момент света не му и трябваше, затова можеше да се каже, че е щастлив, доколкото това бе възможно. Знаеше, че живее в рая на глупците, но не искаше да мисли за бъдещето. С половината си сърце искаше да се върне в Рейна, но другата половина се противеше. През последните седем месеца бе вярвал твърдо, че ще дойде ден да се срещне с Кърстийн и през цялото това време дълбоко в ума му бе спотаена прекрасната и романтична илюзия, че ще се съберат отново. Сега тя му бе отнета и той бе останал като вцепенен. Не искаше дори да мисли за живота си без Кърстийн, да си представи дългите празни години, които го очакват, затова засега отпрати Рейна с познатите неща и хора, в скритите гънки на съзнанието си. Достатъчно му бе просто да лежи и да слуша външния свят, шумовете на кея, смеха и виковете на хората. Доволен бе, че не е принуден да заеме своето място в трудния свят вън от неговата стая.

Госпожа Травърс го глезеше и тъй му напомняше за Мирабел, че веднъж дори протегна ръка и нежно стисна нейната.

— Добра сте към мен, много добра. Защо?

— Защото винаги съм искала да имам момче като тебе и старият доктор е прав, обичам да се грижа за болните. Бедният стар Мърди, само да кихне, и го слагам в леглото с топла грейка... а освен това... — Тя потупа ръката му. — Харесвам те, синко. Сърцето ти е разбито, но ако не мога да го излекувам, поне мога да се опитам да го поразвеселя.

Мърдок Травърс се втурна в стаята да види Фъргъс. Донесе му бира и тесте карти, дружелюбно помогна на Фъргъс да не мисли за себе си. Говореше за хоккей и риболов, за лодки и залези и проявяваше такъв шумен ентузиазъм към всекидневните теми, че дори нещо обикновено, като например да се изкъпеш, звучеше в неговата уста като приключение. Мейзи Травърс влизаше усмихната в стаята с легени за миене и подноси с храна. Тя бе единственото дете на семейство Травърс и на двайсет и пет годишната си възраст се смееше

стеснително като ученичка и много мило се изчервяваше. Флиртуваше с Фъргъс и се навеждаше над леглото му така, че му даваше възможност да види отлично гладките ѝ стегнати гърди.

Един ден той прекара пръсти по гладката кожа на лицето ѝ и този допир му спомни какво значи да обичаш жена.

— Ти си хубаво момиче, Мейзи — каза ѝ тихо. — Защо не си се оженила?

— Не съм срещнала подходящ човек — отговори тя. Спря зелените си очи върху неговите, устните ѝ се разтвориха и се показаха ситните ѝ бели зъби. С внезапен порив той наведе към себе си тъмнорусата ѝ глава и бързо я целуна по устата.

— Ще го срещнеш, Мейзи — увери я нежно. — Ти си хубаво момиче.

* * *

Фъргъс вече бе достатъчно добре, за да се върне сред света, който му бе изглеждал тъй враждебен. Излезе в света на пролетта. Навсякъде цъфтяха нарциси и пееха птички. Огледа се. Това бе Обан, родният град на Кърстийн, и той искаше да се запознае с местата, които тя бе познавала. Отиде до училището, където е била учителка; като малко момче надникна през оградата и си я представи вътре как надува свирката, за да въдвори ред сред децата.

Отиде до болницата, където бе дала живот на неговия син и се терзаеше, като си я представеше да се гърчи от болка, тъй както Хелън се бе мъчила, за да роди Шона. Изкачи се пак по хълма до малката къща с веселата, цъфнала градинка и с атмосферата си на очакване, че хора от миналото ще се върнат в настоящето и отново ще я оживят. Пердето на един от прозорците се поклати и той разбра, че го наблюдават. Изпитваше някакво съжаление към госпожа Фрейзър. И тя като него бе самотна и очакваше, макар и безнадеждно.

Бе посивял и изморен, когато се върна в хотела. Госпожа Травърс изцъка неодобрително и го накара да си легне.

— За пръв път ставаш след болестта и ходиш с часове по улиците. Ти луд ли си, момче?

Той придърпа чаршафа около себе си.

— Да, може да се каже, че е така.

— Разбирам много добре. За някое момиче, нали?

— Прекалено много разбираш! — отвърна той тъжно.

Тя скръсти по навик ръце на корема си.

— Не, момче, не разбирам достатъчно. Ти ме озадачаваш, и мене, и всички ни.

— Одумвали сте ме! Можех да го предположа.

— По-скоро си говорехме. Хубав млад мъж като тебе не трябва да е сам! А ти си сам, нали? Иначе защо ще си тук и ще си късаш сърцето.

Той въздъхна и закри очите си с ръка.

— Бях женен... тя беше чудесно момиче! Бяхме щастливи, много щастливи, после дойде детето, дъщеря ми Шона, а Хелън умря при раждането. Дълго време бях отчаян... по дяволите, дори не се радвах на собственото си дете! Ала времето лекува и дойде денят, когато срещнах друго момиче, хубаво момиче, по-добро отколкото заслужавам, но щяхме да се оженим и тогава... — Той посочи празния си ръкав. — Случи се това. Мислех, че тя вече няма да ме иска и тя го разбра, а беше чакала много дълго! Замина си и не съм я виждал почти осем месеца.

Тя кимна.

— Затова дойде да я търсиш?

— Да, бях ѝ писал, но майка ѝ скрила писмата, а сега Кърстийн е заминала и никой не знае къде, не е казала дори на майка си. Как мога да я намеря... може да е навсякъде по света!

Госпожа Травърс седна бавно в леглото.

— Кърстийн... говориш за Кърстийн Фрейзър, нали?

Той я погледна с безумен поглед.

— Познаваш ли я! Познаваш ли Кърстийн?

— Разбира се, че я познавам. Обан е доста голям град, но тук всички се познаваме, а Кърстийн като учителка бе добре известна, а и обичана. Бедното дете, майка ѝ искаше да е светица, баща ѝ правеше всичко, което Моди Фрейзър каже. Беше добър човечец, но под чехъл, нали разбираш. Обичаше дъщеря си и беше горд с нея — и двамата бяха горди, може би прекалено. Когато се върна от оня остров, дето е била учителка, беше бременна и те умираха от срам! Ох...

Тя го гледаше втренчено, а той кимна.

— Да, госпожа Травърс, с моя син, кълна се, че не знаех нищо за него до оная първа нощ, когато кракът ми стъпи в Обан. Госпожа Фрейзър едва ме пушна през прага, но ми каза достатъчно, за да съжалявам, че съм се родил.

— Твоят син, господин Маккензи? — Тя го огледа изпитателно. — Да, разбира се, същата тъмна коса и дупчицата точно в средата на брадичката. Хубаво бебенце. Кърстийн го носеше тук често, преди да замине.

— Кърстийн е идвала тук?

— Да, в тази къща тя бе свой човек. Едва не загуби ума си, когато майка ѝ започна да я обвинява, че е уличница и срам за семейството. Обвиняваше я и за смъртта на баща ѝ, макар че той от години страдаше от сърце. А момичето беше много добро към родителите си, хранеше ги откакто завърши. Баща ѝ беше болнав и не можеше да работи, та госпожа Фрейзър трябваше да се захваща, с каквото намери, за да може момичето да завърши колежа. Но Кърстийн напълно им се отплати... да, така беше! Пращаше им пари дори от Рейна. Госпожа Фрейзър постоянно се хвалеше с доброто си момиче. — Тя кимна натъжена. — Затова го прие толкова тежко — бебето искам да кажа. Не даваше покой на дъщеря си. Е, предложи да ги подслони, но можеш ли да си го представиш? Обвиненията и сълзите! Тя си ги пускаше като от чешма, Модри Фрейзър. Да, Кърстийн идваше тук често, господин Маккензи. Виждах я, че едва издържа, после чух, че не могла да понася повече, един ден просто заминала и не се върна вече.

Фъргъс грабна ръката ѝ развълнуван.

— Знаеш ли къде, госпожа Травърс? Моля Бога да знаеш!

— Ах, момчето ми, бих искала да знам, но ми се струва, че вече няма да видим Кърстийн.

Той се отпусна върху възглавниците, а нейното добро сърце се сви като видя, че по дългите му клепки блестят сълзи.

— Хайде, момче — опита се да го успокои с дрезгав глас. — Разбирам много добре, че обичаш това момиче, а и тя сигурно те обича. Странно нещо е нашият стар свят, но Бог пак ще ви срещне.

Той отвори очи и я загледа умолително.

— Ако научиш нещо... макар и нещо дребно, което ще ми помогне да намеря Кърстийн... ще ми съобщиш ли?

Тя извади кърпичката от джоба си и шумно издуха носа си.

— Можеш да разчиташ на мене, синко. Нищо не би ме зарадвало повече от това да ви помогна да се съберете отново.

Той я погледна сериозен.

— Радвам се, че се запознахме, госпожа Травърс. Аз не се сприятелявам лесно с хората, а и те не обичат острия ми език. Миналата година загубих двама от най-скъпите си приятели в този свят и много ми липсват. Ти си добра жена, а и Мърди е чудесен човек, много ще се радвам, ако станем приятели... може да идвате от време на време в Рейна на почивка. Лейгмор е голямо имение, а там сме само аз и Шона.

Лицето ѝ светна от удоволствие.

— О, много ще ми е приятно. Като мине сезонът, тук е тихо. Никога не съм виждала Хебридите, а изглежда, че Рейна е чудесен остров.

Фъргъс погледна през прозореца към сивите облаци, които се носеха по небето. Беше ветровит, свеж ден с дъх на сол, като дните, които Шона обичаше. Изведнъж му домъчня за вкъщи.

— Рейна е чудесна — прошепна тихо.

— И Мейзи може да дойде, нали? — питаше госпожа Травърс.

Той се откъсна от своите мисли и се усмихна.

— Да, и Мейзи, макар че на такова сърцато момиче Рейна може да се стори твърде тихо място.

— О, господин Маккензи, Мейзи е стеснителна, израснала е в провинцията... а и тя много те харесва. Сигурна съм, че ще се радва да види тази хубава ферма, за която говориш.

Но той вече не слушаше. Мислите му се носеха през морето към Рейна. Чувстваше, че е готов да се върне. Нямахше какво да го задържа повече в Обан.

[1] „Мери имала агънце“ — известна английска народна песничка. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ЧАСТ
ЛЯТОТО НА 1939 ГОДИНА

12.

Шона изтича до върха на хълма зад Лейгмор и засенчи очите си с ръка, за да погледне към Порткъл. Чу ферибота да надува смешната си свирка, докато беше още в пролива на Рейна.

Бе утрин със сребриста мъгла и макар да бе почти краят на юни, полята тежаха от роса. Денят обещаваще отново да бъде дълъг и горещ и когато стигна до върха на склона, тя бе останала без дъх. Гърдите ѝ бързо се повдигаха, и когато видя да привързват ферибота на пристанището, падна на колене върху мократа трева и от леко разтворените ѝ уста се откъсна радостен вик.

— Нийл!

Изговори името нежно, с наслада. От Порткъл лениво се носеше дъх на торфен пушек и тя го вдъхна жадно. Всичко щеше да е чудесно днес. Нийл се връщаше у дома. Пред тях бяха дългите летни дни. Той можеше да забрави ветеринарните си науки от колежа в Глазгоу. Щяха заедно да обикалят Рейна и заедно да прекарват дългите часове на всичките дълги летни дни. Винаги имаха толкова много неща да си кажат, но дори когато просто бяха заедно, близостта им ги правеше странно щастливи.

Тот с мъка се заизкачва по хълма. Бе вече на единайсет години, ревматична и бавна, но винаги готова да излезе от кошчето си и да последва господарката си.

Шона я грабна на ръце и целуна меките като коприна уши.

— Ти си една мързелива вещица — каза ѝ с обич, — и аз ще те нося, както правех, когато беше малко кутре. Много отдавна беше, ти си ми подарък от Хеймиш за един рожден ден.

Стоеше притиснала до себе си старото куче и денят на петия ѝ рожден ден изплува в спомена ѝ с ослепителна яснота. Припомни си всички случки, които смяташе, че е забравила. Чантичката, подарък от баща ѝ, която още пазеше; Мирабел и старателно изплетените от нея черни дълги чорапи, които тъй бе мразила; Хеймиш с мърдащото кълбо под палтото си. Това бе денят, когато се бе скарала с Нийл в пощата и Мирабел я бе натупала заради грубостта ѝ. Спомни си

всичко, като че ли току-що се бе случило, но Мирабел и Хеймиш бяха мъртви, баща ѝ бе все така самотен, както бе и на петия ѝ рожден ден, Тот бе стара и вече не лудуваше.

Шона почувства как лека тъга свива гърлото ѝ. Постоя един миг неподвижна, тънката ѝ грациозна фигура очертана на фона на небето, след това дълбоките ѝ сини очи се обърнаха отново към пристанището, избликналата радост измести мъчителните спомени.

Вдигна Тот до рамото си и се затича по пътеката през нивите, на пряко към Порткъл.

Тя първа го видя, за миг не каза нищо, а остана между дърветата и го наблюдаваше. Всеки път, когато след няколко месеца се връщаше в Рейна, у него бяха настъпили промени. Бе забелязвала всички признаци, че възмъжава с изненада, но ги приемаше като нещо нормално. И въпреки неизбежните промени, той си бе останал по момчешки красив, гласът му бе загрубял и ако забравеше да се обръсне, по загорялото му лице си появяваше нежна руса четина, но все пак той бе по-скоро момче, отколкото мъж.

Сега тя ахна от изненада при вида му. Тъй като не бе успял да си дойде за Великден, тя не бе го виждала от Коледа. Бе наедриал, гърдите му бяха станали широки, голите ръце — по-мускулести и силни и бе станал по-висок дори от баща ѝ. Но най-много се набиваха на очи русите малки мустачки. Те променяха целия му вид и превръщаха момчето в мъж.

Тя се отдръпна сред дърветата, страхуваше се, че след като изглежда толкова различен, целият му характер и личност също ще бъдат различни. След това чу веселото му игриво подсвиркване и видя как русите му къдрици подскачат в такт с мелодията. Едно листо погъделичка носа ѝ и тя кихна. Той погледна нагоре и тя литна към него — кълбо от развени фусты, блеснала от слънцето коса и задъхан смях. Той разтвори ръце и тя се втурна в прегръдката му, а той я притисна толкова силно, че Тот започна да протестира.

— Шона — усещаше тя дъха му върху топлата си копринена коса. Той я откъсна от себе си. — Чакай да те погледна — кльоцаво малко създание.

— О, Нийл, не съм — засмя се и запротестира тя, защото не ѝ се искаше да я откъсва от себе си толкова бързо.

Той гледаше красивата тънка фигура на шестнайсетгодишното момиче и сърцето му заби бързо. Носеше тънка бяла рокля и той видя горната част на гърдите ѝ, където кожата бе бяла и гладка като сатен, а шията ѝ бе дълга и грациозна. Очите му опипаха лицето ѝ с нежни светли косъмчета по розовите като прасковен цвят бузи. Тя стоеше срещу ослепителното слънце и ефирните кичури коса блестяха като мед.

— Ти... изглеждаш добре — каза той небрежно. — Малко си понапълняла от Коледа.

— Това ли е всичко, което можеш да кажеш? — извика тя сърдито. — Аз пък не харесвам тези косми по лицето ти! Изобщо не приличаш на себе си!

Той отметна глава и се заля в смях.

— Е, ти пък не си се променила! Все със същия остър език! Червена вещица!

— Мразя те, Нийл Маклаклан! Гордън Макнаб от Портвойнакан мисли, че съм красива!

— А кой е той? — погледна я мрачно.

— Просто... един човек. Бях на увеселение с него и танцувах с него на сватбата на Нийл Мънро. Четири нощи трая — страхотно беше. Пих портвайн и ми беше много весело и той ме целуна два пъти.

Нийл сграбчи ръката ѝ.

— Никога не си го споменавала преди. Само те целуна ли?

— Не казвам! Пък и не е твоя работа. Ти никога не ме целуваш — само като брат — не че бих искала по друг начин — побърза да добави тя.

— Няма да те пусна, докато не ми кажеш за Гордън Макнаб.

Бе забил пръстите си в голата ѝ ръка, тя се намръщи, но той не отстъпваше.

— Ами всички момичета в колежа? — отвърна тя. — Не ми казвай, че не си целувал някои от тях!

— И какво от това?

Ноздрите ѝ се разшириха.

— А, значи хубаво си флиртуваш в Глазгоу, така ли?

— Да, и едно момиче на име Изабел ми харесва най-много. Остава ме да я прегръщам... и има хубаво дупе.

Бузите ѝ станах яркочервени, а в очите ѝ се събраха гневни сълзи.

— Ти си мръсник, Нийл Маклаклан — винаги си говорил като хамалин.

— Ти ругаеш!

— Коя е Изабел?

— Кой е Гордън Макнаб?

Тя го погледна и през сълзите ѝ светна весело пламъче:

— Един самотен старец на шейсет години, току-що пристигна в Рейна и ходи да помага по фермите.

— А Изабел е колежанската котка, която спи на леглото ми и има котенца два пъти в годината.

Двамата избухнаха в смях, а той я обхвана с една ръка и я притисна до себе си.

— Малко глупаче — каза ѝ нежно.

Зад тях, подскачайки, се появи Доди.

— Хубав ден! — поздрави ги тъжно. — Тъкмо идвам от Шила. Тя вика доктора.

— Аз ще му кажа Доди — отговори Нийл.

Доди се спря да разгледа Нийл.

— Господи, ама ти наистина си пораснал! Мислех, че може да отслабнеш в Глазгоу. Чувам, че бил мръсен, вонящ град, с онези автомобили, дето убиват хора през цялото време.

Нийл се засмя.

— Не е точно така, Доди. Той е шумен и малко мирише, но е интересен град, но още повече обичам Рейна, след като съм бил далеч от нея.

Доди потърка замислено посивялата си брадичка, но погледът му бе отнесен:

— Е, добре. Аз тръгвам, трябва да обядвам. Шила ми даде хубаво парче солено свинско, което не може да изяде. Реве като бик, толкова я боли... просто ужасно. Хубав ден!

Той се понесе по планинския път. Годиците почти не бяха го променили, освен че прорасналата му брада от мръснокафява, бе станала мръсносива.

Шона спря при тяхната порта и Нийл стисна рамото ѝ.

— В пещерата след обяд — прошепна той. — Имам нещо за теб.

— Но аз нямам рожден ден — отговори тя и лицето ѝ пламна.

— То е нещо специално, нещо, което се надявам... е, ще видиш сама. Аз малко ще се забавя, защото трябва да поговоря с нашите.

Той се отдалечи с големи крачки, а тя си помисли, че във веселостта му има нещо пресилено, но отхвърли мисълта като свое хрумване; затича по пътеката и се втурна в кухнята.

Фъргъс се обърна от умивалника, където се миеше.

— Значи Нийл се е върнал?

— Да, видя ли го?

— Не, но ти си се зачервила цялата и очите ти светят.

— Татко — усмихна се тя и се доближи, за да целуне бакенбардите му. Те бяха почти бели, макар косата му да бе все още гарвановочерна. Малкото побеляла коса само подсилваше силните му красиви черти, но Шона много обичаше да го дразни с това. Тези шеги показваха близостта им, когато бяха „сами заедно“, той се смееше и отвръщаше, като я наричаше „привидение“. Години наред тя бе слаба и ефирна, но понякога неговите думи я ядосваха. Сега огледалото показваше, че вече не е вързоп от кокали и можеше да се смее, когато я сравняваха с привидение.

— Ще приготвя обяда, татко — каза му тя, сложи престилка над роклята си и бързо се захвана за работа, като весело си тананикаше.

Фъргъс седеше на масата и я наблюдаваше.

— Толкова си щастлива, когато Нийл си е у дома — отбеляза той.

Тя сложи супата на масата и придърпа стола си.

— Винаги съм щастлива и с теб, татко, толкова ни е добре и спокойно, когато сме заедно. Но с Нийл — чувствам един голям балон — ето тук — постави ръка върху сърцето си, — и усещам как от него стават милиони балончета и избухват с весело пукане! Глупаво ли ти звучи, татко, или и ти си се чувствал някога така?

Лъжицата му остана във въздуха.

— Да, чувствал съм се така, Шона, но изглежда толкова отдавна, че почти съм го забравил.

Тя го изгледа изпитателно, прииска ѝ се да го докосне, за да му предаде малко от своето щастие.

— Пак ще ти се случи, татко, ще я срещнеш отново. Знам колко много я обичаше.

За миг той замълча изненадан и ядосан. Бе се досещал, че дъщеря му знае повече за чувствата му, отколкото показва. Тя имаше бърз ум, бе чувствителна и между тях съществуваше странна телепатия. Много му харесваше дълбоката ѝ интелигентност, това, че се държеше тактично, но понякога твърде добре разбираше най-скритите му мисли, а това го ядосваше. Бе готов с бърз сърдит отговор, но невероятно сините ѝ очи го гледаха с дълбока любов.

— Надявам се никога да не бъдеш наранена тежко — чу той собствения си глас. — Да бъдеш малко наранена — това може да се очаква, не можем да преминем живота си с глава в облаците, всички го знаем, но ако си наранена тежко, това разбива сърцето на парчета, а то никога вече не зараства напълно.

Никога не бе ѝ казвал за себе си толкова много. Тя разбра, че ѝ е оказана чест, но се опита да не покаже колко близо са двамата един до друг в този миг.

— О, татко, не говори и си изяж супата — сгълча го тя. — Трябва да нахраня и тези ненаситни кокошки, а искам да събера малко яйца, за да ги занеса после на Шила. Горката стара вещица, сега тя почти не може да хапне друго, освен яйца.

Скоро щяха да са сами с Нийл в пещерата. Пещерата! Очите ѝ светнаха. Това бе тяхното убежище и щом се освободи, тя се понесе като с криле през ливадите. Слънцето светеше сред синьото небе и светът бе чудесен.

Пещерата бе студена и тъмна и тя издърпа папратта и тревите от входа, слънчевата светлина влезе и заигра по обраслия с мъх под. Бе идвала и предния ден, за да пооправи. Каменното легло бе меко, покрито с овчи кожи и възглавнички; каменните полици бяха отрупани с дреболии, някои от парцалените кукли на Мирабел бяха наредени до чашите и чиниите. Два стари плетени стола бяха поставени от двете страни на огнището, в което имаше спиртник и парафинова лампа. Бе като истински малък дом, всеки предмет, донесен с обич, раждаше спомен. Спомни си деня, когато бяха отмъкнали столовете от един сайвант в Лейгмор. Тя бе на дванайсет, а Нийл на четиринайсет години. Не искаха да рискуват да ги види някой, затова се бяха уговорили да се срещнат на разсъмване в една юнска утрин. В пет часа се тътреха вече през ливадите, всеки сложил стол върху главата си.

Бяха пристигнали в пещерата изтощени, и след като се подкрепиха с пръчки от сладък корен и шоколад, заспаха заедно върху овчите кожи.

При този спомен Шона падна на леглото, заливайки се от смях. Някаква сянка затъмни входа — Нийл стоеше и я гледаше. Бе се преоблякъл в карирана пола и стар пуловер — любимите му дрехи в Рейна.

— Нийл — каза тя, още задавена от смях.

— Помислих, че някой побъркан призрак от Абатството се смее в предсмъртния си час! — ухили се той и седна до нея. Огледа пещерата с одобрение. — Хубаво е тук, моето момиче — каза тихо. — Истинска малка къща, нали?

— А иска ли Ваше Благородие чай? — засмя се тя и сложи един стар чайник на спиртника.

— И чай ли? Да не би да свиваме гнездо?

— А какво по-хубаво на света може да има? — Очите ѝ станаха изведнъж сериозни. — Ти и аз в тази пещера и никой не знае къде сме.

— О, на теб ще ти дойде до гуша от мене и ще започнеш да хвърляш чаши — засмя се Нийл, но гласът му бе странен. Тя бе застанала на колене, за да запали спиртника и внезапно той се наведе, взе лицето ѝ в ръце и я погледна право в очите. — Красива си — каза ѝ просто.

Тя се смути, стана ѝ горещо и толкова остро почувства мъжката му близост, че бързо се изправи.

— Предполагам, че казваш това на всички момичета.

— Само на тези, които харесвам — подразни я той.

Взе чашите и като нарочно държеше лицето си извърнато от него, го попита:

— Нийл, бъди сериозен и ми отговори — любил ли си се с момиче, истински, искам да кажа?

Той обви коленете си с ръце и заразглежда слънчевите петна по пода.

— Отдавна се познаваме, Шона, и винаги сме били откровени. Вече съм мъж и също толкова човек, колкото всички момчета. Да, веднъж се любих с едно момиче, но...

Тя го изгледа и в очите ѝ блеснаха сълзи.

— Нийл!

— Остави ме да свърша, каква си избухлива. Любих се, но не стигнах до края, защото все мислих за тебе — по дяволите, просто не можах да го направя!

Тя се извърна отново към неосветената страна, за да скрие облекчението в погледа си.

— А ти такава светица ли си? — грубо я попита той. — Дълго ме няма и — и знам със сигурност, че много момчета са луди по тебе. Какво ще кажеш за това, а? Такава моралистка ли си, за каквато се представяш?

Тя посрещна заплашителните му въпроси, без да мигне.

— Не, Нийл, не съм моралистка, никога не съм била и ти го знаеш. Излизала съм с някои момчета — признавам си, защото ти и без друго ще научиш. Тай Джонстън ме целуна веднъж и знаеш ли какво? Едва не повърнах! Устата му бе лигава и миришеше на консервирана херинга!

Спогледаха се и пещерата ечна от смеха им.

— О, Шона — Нийл изтри очите си. — Ти си ужасно момиче, но се радвам, че Тай не е бил добър за целуване, иначе можеше да ти хареса. — Изведнъж той стана сериозен. — Трябва да ти кажа нещо, нещо, което може да не ти хареса, затова обещавай да ме изслушаш и да не избягаш ядосана.

Погледна го бързо и разбра, че не бе сбъркала, когато бе усетила някакво напрежение у него.

— Обещавам наполовина — помъчи се да се усмихне тя. — Понякога не мога да се сдържам и няма смисъл да давам истински обещания.

Той се загледа в един паяк, който тъчеше мрежата си.

— Ще бъда в Рейна само една седмица, след това отивам в тренировъчен лагер. Записах се доброволец в армията, минах през медицинските прегледи и всичко. Наближава война, Шона, и не мисля, че е редно просто да си седя и да не правя нищо. Искам да се бия за моята страна. Аз съм мъж и — и както и да е, отивам.

Настъпи слисване и тишина. Шона не можеше да повярва на ушите си. Войната и всичко, което означаваше тя, й изглеждаше много нереална. Рейна бе като друг свят. Хората от острова жадно слушаха за развитието и разрушенията от войната, но то бе като приключенски разказ. Без повечето мъже от острова не можеше да се мине, тъй като

тяхното съществуване и това на семействата им зависеше твърде много от реколтата на суша и улова в морето. Неколцина от по-младите мъже бяха говорили колебливо за записване в армията, но семействата разчитаха на младата работна ръка за по-тежката работа в стопанствата и засега така или иначе това бе само тема за разговор на повечето хора.

Шона просто бе скептична и нищо повече.

— О, Нийл, стига си се преструвал! Родителите ти няма да те пуснат. Дали са ти всички възможности за по-добро образование. Не можеш да ги подведеш.

Той нежно взе ръката ѝ.

— Шона, родителите ми знаят вече. Е, разбира се, не бяха доволни, поне отначало. Току-що имах ужасна разправия с тях! Татко разбира, но мама почти се побърка. — Усмихна се снизходително. — Тя вече ме брой за мъртъв, без да съм започнал дори обучението. Молеше баща ми да ме спре, но той е наистина разумен човек. Не е доволен, но разбира, че трябва да постъпя както смятам за правилно. Млад съм, Шона, мога да продължа с науките си по-късно. Опитай се да разбереш, моето момиче.

Шона едва слушаше. Мислеше колко безсмислено е всичко. Бе чела за кървавата касапница на Първата световна война. Между двете войни е имало време само колкото бебетата-момчета да пораснат и да тръгнат под строй към друга кървава баня. Можеха да отидат всички, ако искат; ако трябваше да доказват, че са мъже. Нека се бият за медали, които често им се даваха, след като са загинали — но не и Нийл, тя вече се гордееше с него, тя знаеше от какво тесто е замесен, не беше нужно да го доказва. Измъкна ръката си и изхвърча навън, за да се опре на огрените от слънцето скали. Бе много горещо, но на нея ѝ бе студено и трепереше. Не можеше с нищо да спре сълзите, които се стичаха по бузите ѝ. Слънцето се скри и пред нея се появи Нийл като през мъгла.

— Шона, милата ми малка Шона — изрече той. — От яд ли плачеш, или от мъка, че отивам?

Тя извърна лицето си, но той хвана заострената ѝ брадичка и нежно я накара да го погледне. Главата му бе съвсем близо; тя видя златистите коси, огрени от слънцето; очите му бяха наблизко и я гледаха с такова силно напрежение, че тя не можеше да се извърне отново. Бе се зачервил и малки капки пот покриваха челото му. Протегна ръка и

докосна косата ѝ, а тя като на сън усети неговата коса между пръстите си. Дори не бе забелязала, че е протегнала ръка към него. Някъде наблизо жужеше пчела, но този звук бе извън света, в който тя бе влязла с Нийл. Чу сърцето си да бие много бързо и в един миг — красив и изненадващ — тя се озова на ръцете му, а той я целуваше. Бяха се целували и по-рано — леки докосвания в знак на обич, но сега тя потъваше в море от вълнение. Устните му бяха твърди и топли и за миг тя усети как езикът му докосва нейния. Но всичко ставаше толкова бързо и всеки миг бе различен. Устните им бяха непресекващ извор на удоволствие. Чу неговия сподавен вик и усети как той започва да диша бързо. По-скоро усети, отколкото почувства ръцете му върху гърдите си, допирът му бе като с перо, но въпреки това той я наелектризира дълбоко, отвътре, и събуди желание, което тя не бе подозирала, че съществува. Усещането слезе още по-надолу, докато тя започна да пулсира от горещина, която не идваше от слънцето. Извика и точно тогава той я отблъсна почти грубо. Бе още замаяна, а той опря главата ѝ на раменете си и започна да милва дългата ѝ лъскава коса.

— Шона, обичам те — каза той страстно. — Знам вече от много време, имало е моменти през последната година, когато не смеех да те докосна или да се приближа прекалено много да не би... да не би...

Тя прокара пръст по извивката на ухото му и прошепна:

— Обичам те откакто беше малко момче, и толкова се страхувах, че можеш да срещнеш някоя друга всеки път, когато заминаваше от Рейна. Обичам те, скъпи Нийл, а ти сега си отиваш.

Няколко минути той не отговори, а продължаваше да гали косата ѝ. Близостта ѝ, сладкия ѝ женски аромат го караха да изгаря от желание. Бе станала толкова красива; всеки път, когато се връщаше на острова, виждаше някаква промяна в нея. Не бе много висока, главата ѝ стигаше едва до рамото му, изглеждаше крехка, но така идеално сложена и толкова женствена, че в миналото с мъка се сдържаше, когато е близо до нея, да не я вземе в ръцете си. Сега тя бе в ръцете му, а устните ѝ, моментното докосване до твърдите ѝ закръглени гърди така го влудяваха, че не вярваше на себе си и не смееше да я остави в прегръдките си.

Нежно я отдръпна от себе си и я задържа в протегнатите си ръце.

— Малката ми мъжкарана, кога порасна толкова красива? Познавам те цял живот и все пак едва сега започвам да те опознавам

както трябва. Като че ли си нов човек, изобщо не приличаш на някогашната Шона!

— И аз така мисля за теб — прошепна тя. — Играли сме и сме разговаряли през всичките тези години, но само като че ли сме изчаквали момента, когато ще захвърлим старото си аз и ще си облечем новото пораснало аз. Не ти ли звучи смешно?

Той се усмихна:

— Звучи като някогашната Шона, но аз съм за нещо по средата между новото и старото. Сега, моля ти се, затвори за миг очи.

Тя стисна очи и почувства как той слага нещо около врата ѝ. Бе златен медальон, изящен в простотата си, и когато вдигна капачето, я погледна снимка на Нийл във формата на сърце.

— Сложи една твоя до нея — каза той, — и ще бъдем заедно, дори когато ме няма.

Гласът ѝ трепна от сълзи на тъга и щастие:

— Нийл, колко е красив! Ще го пазя докато съм жива.

Както в момчешките си години той се смути и леко се изчерви, но отново стисна ръката ѝ в своята.

— Това... това всъщност е нещо като годежен подарък. Не исках да купя пръстен, защото можеше да не го приемеш, но... това е също като пръстен, нали Шона?

Той я погледна тревожно, а тя се наведе и го целуна нежно.

— По-хубаво, много, много по-хубаво — прошепна тя. — В пръстена не можеш да сложиш снимка.

Той я придърпа по-близо и прошепна:

— Нали знаеш, това означава, че искам да се ожения за теб... след войната.

— Мразя този Хитлер — изрече тя яростно. — С глупавите му мустаци и с този перчем, като че ли го е близала крава! О, само да не бях момиче! Щях да тръгна на война, наистина!

— Радвам се, че си момиче! — извика той с такава страст, че тя затаи дъх. — Толкова много, много се радвам! Някога беше такава досада, но то бе отдавна. Радвам се, че си Шона Маккензи и че ми принадлежиш.

През останалата част от следобеда се разхождаха ръка за ръка на слънце, без да говорят много, защото чудото на тяхната любов бе толкова голямо, че не можеше да се изрази с думи. Очите им говореха

вместо тях, смееха се на дребни неща и стискаха ръцете си, а сърцата им биеха от радост, че са един до друг. Всичко бе двойно по-красиво — жужащата пчела, блестящото в далечината море, дъхът на земята, от която никнат жилавите, полюшващи се треви на ливадите. Времето летеше и Шона се стресна, когато погледна часовника си.

— Почти е време за чай. Татко ще се е прибрал, а дори масата не е сложена.

Нийл още държеше ръката ѝ, когато стигнаха до портата:

— След чая?

— Да, обещах малко яйца на Шила — кимна Шона, — но след това можем да идем до пристанището. Там е чудесно привечер.

Кейт Маккинън бе оставила кифлички и питки на печката, за да са топли. Фъргъс се бе измил и слагаше масата.

— Ох, татко, извинявай — задъхано каза Шона.

Той я погъделичка по брадичката.

— Ти никога не закъсняващ, дете. Аз съм подранил. Матю е добро момче и днес окосихме долните ливади. Ако лятото е добро, ще ги окосим два пъти тази година. Имаме нужда от сено. През зимата имаше малко храна за животните.

Тя бе замечтана и затворена през цялото време, докато пиеха чай. Той я наблюдаваше и разбра, че нещо важно се е случило в живота ѝ. Страхуваше се от промените и все пак знаеше, че не може да ги предотврати. Бе наблюдавал как дъщеря му се променя от непохватно дете в красива млада жена. Към него бе се обърнала тя, когато на тринайсет години настъпиха промени с тялото ѝ. Фийби ѝ бе казала какво трябва да очаква, така че не се уплаши, но все пак имаше нужда някой да я успокои. Спомни си бледото ѝ детско лице онзи ден, когато мислеше, че е още малко момиче и не може това да ѝ се случи. И наистина изглеждаше съвсем малка с разпиляна по раменете дълга коса и с големите сини очи, вперени в него, докато седеше в ъгъла до камината и стискаше грейката, която ѝ бе дал, за да облекчи болката.

Тя не се смущаваше, когато говореше с него с естествена лекота за промените с тялото ѝ. Простосърдечното ѝ доверие в него бе отстранило всички задръжки, които бе имал, и през последните години те обсъждаха живота и явленията със свобода, която го караше да се гордее с вярата ѝ в него. Но той знаеше, че един ден тя ще има тайни от него.

В годините, след като Кърстийн си отиде от живота му, той отчаяно се нуждаеше от утеха и я бе намерил в детето, което някога бе отхвърлил. А тя, самотна без Мирабел и объркана без Нийл, искаше да запълни празнотата в топлата си любеща душа и се обърна към баща си, когото обичаше толкова открито. Сега имаше цялата обич, за която бе копняла в детството си, и то стократно по-голяма; те имаха близостта на сродни души, толкова богата и пълна, че на нея ѝ стигаше само да е близо до баща си, дори и да не говорят. Най-голямото ѝ желание бе един ден той да намери щастието, което от толкова години чакаше. Дори тя не бе успяла да го накара напълно да се разкрие, ала го обичаше достатъчно, за да остави времето да го стори. Но това бе така, когато нейното сърце бе щастливо и безгрижно. Сега тя се бореше с връхлетелите я силни чувства, главата ѝ бръмчеше от мисли за Нийл и за това какво значи любовта за всеки от тях.

Разсеяно си играеше с медальона на шията си и Фъргъс се наведе любопитно през масата.

— Това е ново — отбеляза той. — Подарък ли е?

— Нещо като годежен пръстен от Нийл, вместо пръстен. О, татко... — въздъхна тя и очите ѝ се напълниха със сълзи. — Нийл иска да се ожени за мен — след войната! Ние се обичаме! Струва ми се, че сме го знаели отдавна, но днес всичко излезе наяве! Мисля, че това стана, когато той каза, че отива в армията. Щастлива съм... и в същото време сърцето ми се свива и ме боли! Толкова съм влюбена, че ще се пукна, и толкова съм уплашена, че искам само да плача. Ти знаеш как се чувствам, нали, татко? — Сълзите се стичаха по лицето ѝ и тя изтича при него.

— Хайде, хайде, момичето ми — успокояваше я той и нежно галеше косата ѝ. — Да, знам как се чувстваш — много добре знам — само че вие с Нийл сте толкова млади и имате надежди. Аз вече губя надежда, а и младостта си!

Тя се отдръпна от него.

— Не, не — извика силно. — Ти не остаряваш. Толкова си голям и силен, а аз винаги съм те мислила за едно голямо момче! Дори когато бях съвсем малко момиченце, ти беше точно такава момче. Ти дори нямаш още четиридесет!

— Трийсет и девет — засмя се той, — моето момиче, но съм чувал, че животът започва на четиридесет, значи може би още да има

надежда и за мен. Но ти едва сега започваш и имаш цялата сила на вярата, която и аз имах някога. Радвам се за теб и Нийл. Добро момче е и ще се върне от войната с високо вдигната глава. Не ме изненадва, че е постъпил в армията, той има духа на Лаклан.

Тя зарови лице в топлите му космати гърди. Хубаво бе просто да усеща силата му и да слуша нежния напевен глас, а докато приготви яйцата и малко сладки в една кошница и тръгна към къщата на Шила, вече се чувстваше много по-добре.

Обърна се, когато чу весело подсвиркване и към нея се приближи Нийл. Не си казаха нищо, но пръстите им се преплетоха в несъзнателен изблик на обич.

Шила хриптеше и мърмореше, но те знаеха, че се радва да ги види. Бе на осемдесет и три години. Косата ѝ бе снежнобяла, кожата ѝ бе чиста и гладко розова, макар през последните шест месеца бързо да бе се стопила и някогашното ѝ крушовидно туловище сега бе крехко и тънко. Умираще от рак. Лаклан бе открил това отдавна и искаше Шила да постъпи в болница, но тя бе непреклонна и твърдеше, че болките ѝ са от газовете и никаква земна сила не можеше да я помръдне от Рейна.

— Няма да позволя непознат доктор да ме ръга по корема — бе се карала тя на Лаклан. — И няма да лежа в някаква чужда морга като замразено месо и да ме режат като овца, а аз да не мога да направя нищо. Не, не, момче, за мен е църковният двор, до приятелите ми, които съм познавала цял живот.

Нийл се настани на столче от лико до стола на старата жена.

— А как е моето момиче напоследък? Още ли влудяваш всички мъже? О, не, не губи ума си — продължи тя рязко. — Единственият начин, по който влудявах всички, бе с моите пръдни! Имай предвид... — Старите ѝ сини очи светнаха. — Имаше време, когато момчетата тичаха по полите ми, но мръсниците едно търсеха! — Тя злобно се засмя. — Видях ви как се държите за ръце навън. Да не сте влюбени?

— Да, Шила — отговори Шона простичко.

— А, добре, а ти се пази, момичето ми. Този тук изглежда истински коч.

— Значи знаеш тия работи, Шила? — засмя се Нийл дръзко.

Шила се забавляваше чудесно:

— Да, всички ние си имаме нашите мигове и, разбира се, нещата, които съм видяла, когато работех за богатшите. Можех да напиша книга, но нямаше да я отпечатат, защото щеше наистина да поразии уважаемите господа! — Тя се закиска.

— Донесох ти малко яйца и сладки, Шила — опита се да промени разговора Шона.

Това бе странно. Винаги бе харесвала грубия хумор на хората от острова, а сега не искаше да слуша в присъствието на Нийл. Тя се смути и малко се ядоса, че той очевидно нямаше такива резерви. Русите му къдрици почти докосваха снежните кичури на Шила, докато се смееха заедно от сърце. Високият кикот на старицата изпълваше къщичката ѝ. Един закъснял слънчев лъч се промъкна през вратата и освети двете глави — превърна едната в злато, а другата — в сребро. Ядът на Шона се стопи и на негово място дойде тъгата. На Шила ѝ оставаше толкова малко време и въпреки това не показваше, че се страхува и все още се смееше весело, макар да имаше постоянни болки. Шона се ядоса на себе си, че ѝ се е зловидяло малкото удоволствие на старицата.

— Надявам се сладките да ти харесат, щура вещице — усмихна се тя. — Сама ги направих с мъничко ром, за да те загреят.

— О, така ли? — Шила се усмихна хитро. — И какво да правя с рома в сладките? Имам нужда от една хубава доза в чаша, но ще си хапна от твоите сладки, макар че може да получа от тях една хубава доза газове.

В този миг болка изкриви устата ѝ и Шона видя колко е изтощена.

— Ние си тръгваме, Шила — каза Шона внимателно. — Ще те оставим да продължиш с онази ужасна потресаваща книга, която ще напишеш.

Шила сграбчи ръката ѝ.

— Не знам дали имам време да напиша и едно писмо, момичето ми. Тръгвайте сега, трябва да е хубаво да си млад и да знаеш, че смъртта е далеч. Радвам се, че двамата сте се открили. През всичките тези години... ви гледах как растете... винаги заедно... редно е да се влюбите. И благодаря за яйцата, наистина са чудесни. Много ми липсват пресни яйца, откакто се отказах от моите кокошки.

Влезе старият Джо, с бузи все така гладки и пълни, със светещи морскозелени очи, макар да не бяха толкова ясни, когато погледна Шила.

— Как е киселата старица? — поздрави той братовчедка си безцеремонно и с обич. — Още устояваш на бурите, нали?

— Тя ще види още много зими — каза Нийл прекалено бодро.

Шила спокойно поклати глава:

— Есента ще ме изпрати. Ще си отида заедно с летните листа.

Нийл се наведе и я целуна по бузата.

— Младо биче — засмя се тя, но бе трогната.

— Ти обичаш старата Шила — отбеляза Шона, докато вървяха бавно към пристанището. — Беше хубаво, че се наведе да я целунеш.

— Знам, че няма да е тук, когато се върна следващия път — отговори той тихо и когато тя го целуна, видя сълзи в кафявите му очи. Знаеше, че сърцето му се свива за милите познати хора, които някога смятаха за безсмъртни.

На пристанището цареше спокойствие. Носеше се дъх на катран, а чайките крякаха кротко, докато търсеха из водораслите дребни морски създания. Небето бе чисто и синьо, с лека златна ивица по хоризонта, а в такава юнска вечер нощта никога не настъпваше напълно. Ръка за ръка те изтичаха до дървените греди на кея и останали без дъх, спряха да погледат невероятно искрящата яркосиня вода в пролива.

— Каква нощ — прошепна Шона. — Съвършена.

Той я привлече към себе си и я целуна по устните.

— Никога няма да забравя този ден и винаги ще помня как изглеждаш сега — с пламтяща коса на фона на залеза и с нос, изцапан с торфени сажди. Стой мирно да те избърша.

Извади една доста изцапана носна кърпа и я намокри в солената локва, след това започна да трие носа ѝ, а тя се смееше:

— О, Нийл, хората ще надничат зад пердетата и ще мислят, че сме луди. Знаеш ги какви са.

— Искам да знаят за нас. Целият свят може да гледа как те целувам и мия лицето ти с вода от морето. Искам да извикам на всички, че те обичам. Не ме е грижа какво си мислят!

Той стисна ръката ѝ отново и изтичаха до края на кея. Няколко рибарски лодки се поклащаха леко, плискани от едва забележими

вълни. Куче излая от една лодка, стар рибар с лула в устата работеше с мрежите за раци в друга, а няколко бяха изоставени.

— Хайде — каза Нийл и те се покатериха на най-близката лодка, сгушиха се сред брезентите и въжетата. Лежаха прегърнати, а морето ги люлееше.

— Обичам лодките — каза Шона. — Те са чудесни, миришат и те люлеят. — После се подпря на лакът. — Хубаво е да се гледа Порткъл в здрача. Мъжете вечерят, а децата може би ги търкат в цинковите вани преди лягане. Виж пушека от комините — извива се към небето, няма дори полъх, който да го отнесе.

Той се поизправи, за да види картината, която тя му описа, но близостта ѝ му пречеше на всеки опит да се съсредоточи. Обхвана кръста ѝ с ръка, за да я придърпа по-близо. За миг тя зърна безоблачното небе над тях, но после главата му затъмни всичко и тя отново забрави всичко, освен устните му, играещи върху нейните така, че потъваше в море от екстаз. Знаеше, че му отговаря с желанието на напълно пораснала жена. Сутринта бе още дете; тази вече бе жена и знаеше, че животът ѝ никога няма да бъде същият. Щеше да си мисли за Нийл, но в мислите ѝ щяха да останат всички тези прекрасни интимни тайни за това, което става сега. За миг се изплаши от силата на страстта му. Опита се да си спомни какъв бе той при последното си завръщане, но за нейна изненада не можа да си представи палавия хлапак Нийл от предните години; не сега, когато в гърлото му се спотайваше стон, а тя чувстваше напрегнатото му младо тяло, притиснато до нейното. Шепнеше името ѝ отново и отново, а кафявите му очи гледаха както никога по-рано. Прекара пръсти през косата му и усети влагата на тила му. Ръцете му отново погалиха гърдите ѝ и тя затвори очи, искаше нощта, изпълнена с желание и залепени тела да продължи вечно, но крясък на чайки и гласове от брега я върнаха към реалността.

— Нийл — прошепна тревожно, — спри сега, моля ти се.

Той се отпусна в лодката, като дишаше бързо. След малко взе ръката ѝ и я целуна.

— Извинявай, моето момиче. Караш ме да забравя всичко, когато съм близо то теб. Добре, че ме спря.

Тя целуна топлото му чело.

— Чух гласове, но... мисля, че и без това щях да те спра. Ние... ние не се познаваме достатъчно още.

Видя, че е сериозна, но не можа да спре веселия си вик:

— Ти мое смешно малко момиче! — надигна се на лакът. — Виж, водата е чудесна. Хайде да пошляпаме, трябва ми нещо да ме охлади.

Отново станаха безгрижни, хвърлиха обувки и чорапи и зацапаха в прозрачните кафяви плитчини. Няколко деца от Порткъл ги гледаха със завист, но не устояха и също танцуваха във водата с опасност да им се скарат родителите, че са се върнали с мокри рокли и гащички.

Приблужи Мораг Руад, която събираше по плажа изхвърлени от морето греди и дърва.

— Хубава нощ — отбеляза тя, като погледна неодобрително полата на Шона, мушната в гащетата ѝ, — но ще изстинете, ако морето се плиска в задниците ви.

— О, Мораг, чудесно е — засмя се Нийл. — Вдигай полата, сваляй обувките и влизай и ти!

— Глупости — тросна се Мораг. — Ще ми се вдървят краката и няма да мога звук да изкарам от хармониума в неделя, да не говорим, че няма да мога да преда, а някои от нас трябва да работят, за да се препитават. — Погледна гордо дългите си сръчни пръсти. — Без мен къщата ни ще загине, казвам ви. Майка ми има ръце като кравешки копита, а баща ми по цял ден плюе върху торфа. Но ще дойде ден... — вече се отдалечаваше, — когато ще се омъжа и къде ще бъдем всички ние тогава?

Шона се засмя.

— Горката Мораг Руад, чака от години да се появи някой мъж и мисли, че светът ще се разпадне, ако тя се омъжи. Със сигурност знам, че Тоти Литъл от години чака възможността да посвири на органа, а бедните старци господин и госпожа Макдоналд се радват, когато Мораг не е вкъщи, за да си починат от езика ѝ.

— Езикът ѝ работи толкова много заради червената ѝ коса — също като твоя — широко се усмихна Нийл. — Всичките вие, червените вещици, имате лоши характери.

Тя се наведе да вземе някоя обувка, за да я запрати по него, но той бе вече по средата на плажа, оставяйки следи в пясъка от стъпките си. Тя изтича след него и продължиха ръка за ръка през Порткъл, като

носеха обувките си в ръка. Поеха пътя през полята, вдишвайки нежния аромат на прясно окосената трева. В най-горната част на ливадите поспряха за миг, като гледаха покривите и комините на Лейгмор.

— Татко сигурно вече приготвя какаото — каза тя нежно. — По-добре да си обуя чорапите и обувките, иначе ще се чуди какво съм правила.

Тя клекна на тревата и той седна до нея. Взе ръката ѝ и я целуна бързо.

— Няма да го караме да се тревожи — каза той сериозно. — И ние няма да си позволяваме да бъдем сами много често. Обичам те много, не искам да направя нещо, което да ти навреди и затова мисля, че ще е добре, ако взимаме Фиона с нас. Обещах ѝ да я заведем на пикник и да прекараме един ден в някоя от лодките на Раналд. Тя е малко досадна, знам, но ще ме държи под контрол. Имаш ли нещо против?

— Не, Нийл, така ще бъде най-добре и изобщо не мисля, че Фиона е досадна. Просто задава много въпроси, но и аз правех същото на седем години.

Нийл се засмя.

— И още го правиш, задаваш дори глупави въпроси, но сега ги понасям, защото те обичам.

Стисна набързо ръката му и се спусна надолу по хълма, а косата ѝ се развяваше като червена грива на залязващото слънце.

Фъргъс бе приготвил млякото за вечерното какао. Загледа се в зачервеното ѝ лице, докато тя мажеше кифличките с масло на масата.

— Късно се прибра — каза той весело и се мъчеше да не изглежда, че ѝ се бърка в живота.

— Знаеш ли какво съм правила, татко? — засмя се тя. — Шляпахме във водата на пристанището с Нийл! Беше чудесно, водата бе толкова студена!

— Шляпахте? — Той се засмя. — Нощ, тъкмо за това. Аз самият не бих имал нищо против, но представяш ли си какво ще кажат в Порткъл?

След като даде на Тот мляко, Шона седна срещу Фъргъс, за да изпие какаото си.

Той отново погледна лицето ѝ, скрито донякъде от дългата ѝ коса, и разбра, че е дошло време сърцето ѝ да започне да крие своите

тайни.

— Внимавай сега, когато вече си жена — каза ѝ нежно.

Тя бързо вдигна глава и веднага разбра какво иска да каже баща ѝ.

— Да, татко, ще се опитаме. — Сви рамене и го погледна умолително. — Толкова много неща са ми нови — чувства, които не съм знаела, че съществуват. Знам, че изглеждам същата, но отвътре съм се променила. Мисля, че днес пораснах и малко ме е страх.

Силното му тъмно лице се отпусна малко.

— Всъщност още си малко момиченце, Мирабел щеше да ти сложи черните дълги чорапи и сините панделки.

— Помниш ли тези неща, татко?

— Ще се изненадаш, ако знаеш колко неща помня. Виждам всичко, макар невинаги да го забелязваш. Още не съм стар и безпомощен, нали?

Тя погледна стройното му силно тяло и избухна в смях:

— О, татко! Да не мислиш, че в моите очи си един грохнал старец? Толкова си хубав, че бих се омъжила за теб, ако можех. О, само ако Кърстийн можеше да се върне, всички щяхме да сме щастливи.

Той спря да се смее и над тъмните му очи падна сянката на самотата.

— Много знаеш — каза сърдито. — Не си спомням да съм обсъждал личния си живот с теб.

— Татко, не викай така — отвърна сърдито и тя. — Може би щеше да е по-добре, ако разговаряхме за тези неща. Вече съм достатъчно голяма, за да разбирам.

— Никога не съм могъл да говоря за себе си — измърмори той, овладял гласа си, — и не знам защо мислиш, че имаш привилегия, която никой никога не е имал.

Тя се изправи и леко докосна рамото му.

— Може би защото съм твоя дъщеря — прошепна, целуна наведената му глава и тръгна нагоре по стълбите да си ляга.

* * *

Седмицата отлетя. Шона и Нийл рядко бяха сами и изобщо не успяха да посетят отново пещерата. Първоначалната идея на Нийл да взимат Фиона понякога, когато излизат, му излезе през носа, защото Фиона се разболя от летен грип и трябваше да пази леглото. Елспет бе толкова заета с къщата и кабинета на лекаря, че нямаше време за нищо друго.

Нийл получи задачата да пазарува и всеки ден излизаше от къщи, а заповедите, които Елспет му бе дала с пискливия си глас, още звучаха в ушите му. Той отказваше да носи пазарската кошница. Първата сутрин, когато излязоха, Фиона подскачаше до него, размахваше кошницата във въздуха и го молеше да ѝ даде няколко пенита за бонбони.

— О, млъкни, досаднице малка! — отсече той. Бе в едно от редките си лоши настроения. Елспет бе започнала да му мели още от закуската, която трябваше да си приготви сам, защото бе лежал до покъсно от обикновено и бе станал, след като всички други бяха закусили.

При острите думи на обожавания по-голям брат очите на Фиона плувнаха в сълзи. Тя бе дребно дете с права кестенява коса, подстригана на бретон, със светли палави очи. Бе точно обратното на брат си и по външен вид, и по характер. С него човек винаги лесно се разбираше, а тя бе упорита и имаше гневни пристъпи, с които отчайваше господин Мърдок в училище и озадачаваше добродушните си спокойни родители. Но въпреки настроенията си, тя можеше да бъде като ангелче и обичлива, ако поискаше, а Нийл винаги можеше да я победи със спокойното си държание и тиха обич към нея.

Сега и двамата нямаха настроение и се влачеха намусени по пътя. Пиленце изписка тревожно от гнездото си в тревата, няколко северни потапници доволно крякаха в спокойните зелени води на езерото Тени. Жабата скокна в мъховете край пътя, а над главите им, извисявайки се в безбрежната синева на небето, чучулига извиваше весели трели. Обикновено поне едно от тези неща би извело Нийл от лошото настроение, но не и тази сутрин, а фактът, че Фиона не обърна внимание на жабата, показваше, че малкото ѝ упорито сърце е силно наранено.

Влязоха в пощата намръщени и мълчаливи, и докато Нийл купуваше бакалски стоки, Фиона направи гримаса на Бихаг иззад

гърба му. Бихаг сви тънките си устни и злобно тръсна пакета чай на тезгяха.

— Малко нахално келешче — изсъска тя. — Имаш чувството за хумор на майка си, както виждам.

Нийл я погледна бързо:

— Какво говориш за майка ми?

— Казвах само, че майка ти понякога се изразява странно — саркастично, ако ме разбираш — отвърна Бихаг презрително, — и малкото момиченце има същия навик, само че не е толкова открита, а, не, тя прави гримаси на хората, но се крие зад гърба на брат си.

Нийл стисна зъби докато плащаше, а когато прибираще рестото, погледна твърдо Бихаг и каза:

— Майка ми не е човек, който прави саркастични забележки, но може би във вашия характер има нещо, което предизвиква най-лошото у хората. Довиждане, госпожо Бихаг.

Той остави началничката на пощата със зяпнала уста и издърпа Фиона навън. Без да продума, вдигна воланите на фустата ѝ и здравата я натупа по дупето. В първия миг нищо не се случи, след това Фиона пусна торбичката със захар, която носеше, и зарева от наранена гордост.

Захарта се разсипа по улицата, а Нийл се изчерви от яд и смущение.

В този момент Шона излезе от магазина на Веселата Мери и изтича удивена да види какво става. Изведнъж избухна в смях и трябваше да се подпре на стената на къщата на Мораг. Веселието ѝ накара няколко души да се обърнат и да се усмихнат, но лицето на Нийл бе образец на възмущение. Погледна я намръщено. Слънцето блестеше в косата ѝ, лицето ѝ бе изкривено от смях, бледозелената рокля подчертаваше загара ѝ, цялата олицетворяваше лятна свежест, но той бе ядосан, че ѝ се вижда забавно положението, в което е изпаднал.

— Момичета! — изсумтя. — Истински досадници!

— Нийл — пое си тя дъх, — просто е толкова смешно ти да биеш горката малка Фиона... искам да кажа странно... историята се повтаря в известен смисъл! Помниш ли? Когато се срещнахме в пощата? Ти ме нарече бебе, а аз казах, че си нахален и си крещяхме един на друг, докато майка ти те издърпа, а Мирабел ме изведи навън и

ме натупа по голото дупе! Толкова бях ужасена, че не можех дори да плача!

Фиона изтри сълзите си и се засмя, като си представи как прекрасната изящна Шона е била натупана, затова че е била непослушна. Нийл се отпусна и засмя, погледът му стана замечтан, когато се върна назад през годините.

— Да, наистина си спомням този ден сега — каза той, — но не знаех, че си си го получила от Мирабел.

— Точно тук, пред пощата... беше се толкова засрамила, че съм направила сцена пред майка ти и любопитната Бихаг.

Нийл подаде кошницата на Шона и я прегърна с една ръка, а с другата стисна ръката на малката си сестра.

— Знаете ли какво, деца? — засмя се той. — Ще ви почерпя един шоколад и ще идем да го изядем на пристанището. Старата кучка Елспет може да почака за покупките си! Заради нея Фиона и аз почнахме да се караме.

След малкото произшествие, сутрешното отиване до Порткъл се превърна в наслада, вместо в тежка и скучна работа, както Нийл очакваше. С Шона всичко беше различно. Когато можеше, тя отиваше в Слокмор да помага на Елспет в домакинската работа и приготвяше хубави подноси с храна за Фийби. Поради това Елспет бе по-малко натоварена и езикът ѝ не бе толкова остър.

В малкото свободно време, което им оставаше, Шона и Нийл водеха Фиона на пикници и я учеха да плува. Прекарваха горещите часове като ловяха риба край брега в някоя от лодките на Раналд. Фиона бе живо и любопитно дете, винаги погълната от това, което върши. Нийл и Шона можеха от време на време да откраднат по някоя целувка и да се държат за ръце.

— Карайте — каза им Фиона веднъж. — Знам, че големите момчета и момичета харесват тези неща. Целувайте всичко, което искате, аз самата предпочитам да целуна някое коте.

— И аз мислех така, Фиона — усмихна се Шона.

Малкото момиче изкриви лица:

— Аз никога няма да се променя. Изобщо не харесвам момчетата. Те са мръсни и нахални и се опитват да ти вдигнат роклята, за да ти видят гащите и правят ужасни неща, като например бъркат си в носа зад книгата, която четат!

Денят преди Нийл да си замине Шона отиде в Слокмор, за да приготви обяда за Фийби, която бе на крак, но още се чувстваше слаба. Изглеждаше млада за своите трийсет и девет години, закръглена и с розова кожа.

— Моят лекар ми позволява да имам гости довечера — усмихна се тя, докато ръсеше сол върху студеното агнешко, — и се чудех дали ти и баща ти ще наминете. Можем хубаво да си побъбрим. — Сложи ръката си върху нейната. — Сърцето ти се свива, че Нийл заминава, нали?

Бе по-скоро твърдение, отколкото въпрос. Шона кимна. Сърцето ѝ преливаше от потиснатите чувства. Бе минала една седмица на въздържание за нея и за Нийл. Имаше толкова много, което искаха да си кажат, но нямаха възможност, освен набързо да си дадат уверение, че се обичат. Не можеше да си позволи да каже твърде много на Фийби, защото тя можеше да се разтревожи, тъй че просто кимна в отговор.

— Ох, момичето ми — въздъхна Фийби. — Да можеше да не отива! Знам, че войната още не е започнала истински, ако имаме късмет, може изобщо и да не започне, но не мога да не се тревожа за момчето си.

Шона прехапа устни.

— Моля те, не говори така — прошепна тя.

Фийби видя как сините очи се напълниха със сълзи и протегна ръце, а Шона се притисна към нея и заплака тихо.

— Хайде, хайде — успокояваше я Фийби, — поплачи си хубаво. Нийл ни напуска, а ние всички бихме искали да го хванем и да го задържим, но с Лаклан обсъдихме всичко това. За никой от нас няма да е лесно, но Нийл трябва да постъпи така, Шона. Ако се опитаме да го задържим, ще бъде недоволен и огорчен. На нас, разбира се, ще ни бъде мъчно. Точно на тези, които остават у дома, трябва да се дават медалите, така е. — Тя отдръпна Шона от себе си и изведнъж се засмя. — Защо винаги жените плачат за мъжете? Чудя се дали и те плачат за нас?

Шона подсмръкна.

— Предполагам, че по различен начин. — Постави ръце на гърдите си. — Те плачат повече тук, в сърцето си. Татко го прави от

години и толкова го боли. Най-напред за майка ми, сега за Кърстийн. Гледам го и искам да намаля болката му, но нищо не мога да направя.

— Ти си правила нещо през целия си живот — каза Фийби нежно, като гледаше красивите очи на Шона. — Ти си го обичала, без теб той щеше да е жалък човек днес.

— Наистина ли мислиш така, Фийби?

— Зная, момичето ми, и Фъргъс го знае. Ако Кърстийн Фрейзър се върне утре, тя би трябвало да се обърне и да ти благодари, че си запазила мъжа ѝ цял.

— Бих искала тя да се върне в Рейна. Ще се радвам, когато татко бъде наистина щастлив. Знаеш ли, Фийби, не мисля, че някога съм го виждала истински щастлив.

Фийби изглеждаше замислена.

— Не, не мисля, че си го виждала. Трябва да е ужасно — да бъдеш така дълбоко нещастен. Слава богу, че се сдобриха с Лаки, иначе щеше да е още по-лошо.

— Знам, благодаря на Бога поне за това — кимна Шона.

Малкото събиране на приказки на Фийби се превърна във весел гуляй, който продължи до малките утринни часове.

— О, мамо, не трябваше да си правиш този труд — каза Нийл, като огледа отрупаната маса в кухнята.

Фийби докосна русата му глава и каза меко:

— Синът ми не се сгодява всеки ден, така че не говори, а остави палачинките. Сгоден или не, ще ти изтегля ушите за това, че крадеш. Очите ти винаги са били по-големи от стомаха ти!

Къщата се пълнеше. Тод, ковачът, донесе гайдите си, а старият Боб се настаняваше, за да свири на цигулка. Дъщерята на Тод Мейри, сега госпожа Уилям Маккинън, влезе в кухнята, за да види има ли нужда от нейната помощ.

— А, вие сте напълно готови, госпожа Маклаклан — каза тя с простосърдечната си сияйна усмивка. — Донесох малко кифлички, само ще ги оставя на печката. Хубави са, когато са топли. Извинете ме, но ще ида да видя дали Уилям ще иска да танцува с мен. Майка ми остана да гледа малкия Андрю и аз мога да се позабавлявам.

Вярната, предана Мейри прекара неспокойна нощ в търсене на Ули, докато гайдите пищяха, а цигулките затрогваха душата. Вдигаха се тостове за сгодената двойка, докато всички се напиха и развеселиха.

Врати и прозорци бяха широко отворени, за да излизат пушекът и изпаренията от уиски.

Нийл и Шона се държаха за ръце, потропваха в такт с гайдите и мечтаеха да са сами.

Лаклан танцуваше с Фийби и целуна нежно топлото ѝ чело.

— Щастлива ли си, моя красива, кръгла прасковке? — пошепна ѝ той.

Тя погледна сина си със светлата му коса и оживено младо лице.

— Да, щастлива съм, че нашият син ще се ожени за детето на Хелън. Странни неща стават, нали, Лаки?

Той знаеше какво има предвид и кафявите му очи я погледнаха замислено.

— Да, странни, ако бях спасил Хелън и загубил детето, или бях изпуснал и двете...

Тя сложи пръсти върху устните му:

— Ш-ш-т, да не говорим повече за това, станалото е станало. Но ми се иска Кърстийн да не бе изоставила Фъргъс, погледни го, Шона е права, съмнявам се дали изобщо сме го виждали щастлив от години.

Фъргъс седеше в един ъгъл и кротко се напиваше. Врълхитаха го мисли тази вечер и той не можеше да ги отдели една от друга. Искаше дъщеря му да е щастлива, но знаеше, че омъжването ѝ за Нийл ще означава още по-голяма празнота за него. До тогава имаше време, но все пак предстоеше, мержелееше се на мрачния му хоризонт.

Огледа веселящите се хора и забеляза, че почти всеки си има някаква компания. Дори празноглавата Мейри, която се щураше насам-натам да търси Ули, имаше за кого да мисли. Когато Шона си отидеше, той нямаше да има никого, какво щеше да прави тогава с живота си?

Фиона Тейлър, зачервена и останала без дъх от буйния шотландски танц, се строполи на мястото до него. Тя бе детето, което Лаклан бе спасил през нощта на ужасната буря, когато Хелън умря. Сега бе двайсет и няколко годишна, тъмнокоса и жизнерадостна, с твърди гърди и тънка талия. Фъргъс я погледна и открито пожела топлото ѝ младо тяло. Толкова отдавна не бе държал жена близо до сърцето си. Бе живял с мисли и надежди вече твърде дълго, и копнееше за любов. Кърстийн бе взела всичко, останало в сърцето му, бе го ограбила и той знаеше, че повече не може да обича истински друга жена. Но не можеше да отхвърли физическата нужда от контакт с

женско тяло. Работеше много във фермата и в повечето случаи вечер падаше изтощен на леглото, но имаше и други нощи, когато сънят не идваше и горещото му тяло пулсираше.

В тези нощи той викаше образа на Кърстийн, докато тя се появеше в мрачния му замъглен мозък. Понякога бе трудно да види ясно прекрасното ѝ лице, но можеше да си представи как гали всяка част от тялото ѝ, която умът му можеше да си спомни, докато почти почваше да я чувства до себе си в топлото легло. Умът му можеше да накара тялото му да обича, но когато всичко свършеше, нямаше го истинското живо тяло, в което да се сгуши доволен, само голямото двойно легло и той в него — унижен и безкрайно нещастен.

Усети парфюма на Фиона и усмивката, която тя му отпрати, предизвика отговор у него. Наведе се напред, за да я покани да танцуват, но тя вече бе скочила на крака.

— Ах, този Джими — засмя се тя, а очите ѝ се устремиха към младия мъж, който ѝ правеше знаци от другата страна на стаята, — не стои мирен нито за миг... Обича да танцува, вярно е, и само защото ще се женим по Коледа, мисли, че ме притежава.

Тя излетя с развети поли и нададе див писък като гайда. Фъргъс скри глава в ръката си и позволи за миг външното му спокойствие да се смени с копнеж. Леко докосване до рамото го накара да вдигне поглед.

— Би ли танцувал с една стара домакиня като мен? — попита тихо Фийби.

— Предпочитам да танцувам с най-хубавото момиче в стаята — отговори весело той и я завъртя в танца.

Докато веселбата бе в разгара си, Нийл и Шона се измъкнаха незабелязано навън в лятната нощ. Биди се бе настанила в люлката на Фиона, плоското ѝ шише притиснато до гърдите, а тя се люлееше леко напред-назад и тананикаше фалшиво келтска рибарска песен. Не забеляза двете сенки, които се промъкнаха край нея. Шона сподави смеха си, Нийл я хвана за ръка и изтичаха извън обсега на светлините от къщата.

Бе мека копринена нощ с полски миризми. Морето въздишаше в далечината, куче лаеше някъде из фермите. Отидоха до горичката на върха на нивата над Слокмор, като от време на време спираха, за да слушат смеха, който се носеше от отворените прозорци. Лейгмор се

виждаше като тъмна сянка, а Порткъл — като неясно очертани бели къщи на фона на помръкналия блясък на пролива.

Нийл притегли Шона до себе си.

— Страхотна нощ беше, момичето ми, но аз се радвам да те имам за себе си, поне за малко.

Тя рязко се обърна към него и зарови лице във врата му.

— О, Нийл, обичам те толкова много, толкова неща искам да ти кажа, че не знам откъде да започна.

— И аз се чувствам така — прошепна той в косата ѝ. — Цялата седмица исках да сме сами, а сега всички думи, които исках да ти кажа, отлетяха. Още утре трябва да те напусна и искам тази нощ да продължи вечно. Обещай, че ще ми пишеш. Известно време ще съм самотен и ще чакам писмата ти.

— Нийл, разбира се, че ще пиша — скара се тя нежно. — Но се чудя дали ще отговаряш? По-рано никога не си писал много.

— Сега е различно — увери я той. — По-рано бяхме просто деца и си играехме, а сега един ден ти ще бъдеш моя жена. — Гласът му издаваше благоговение пред огромното значение на думите му. Той здраво стисна ръката ѝ. — Ще ми липсваш — каза дрезгаво. — Ще мислиш ли за мен въобще?

— Може би понякога — отговори тя леко, доколкото позволяваше натежалото ѝ сърце.

Той се усмихна в тъмнината:

— Заслужаваш да те натупам по дупето, моето момиче. — Посегна да я хване, но тя му се изплъзна и като деца започнаха да играят на криеница в шумящата гора. Когато я хвана, започна да я целува отново и отново и шепнеше: — Никакви целувки с Тай Джонстън, нито флиртове с Гордън Макнаб или ще те натупам, като се върна.

— И кога ще бъде това, мое весело момче? — Опитваше се гласът ѝ да не трепери, но в тъмнината по бузите ѝ се стичаха сълзи.

— Няма да знам известно време, но ще се върна веднага, щом мога.

— Ще се постарая да бъда тук. Кой знае накъде може да се отправя? Може дори да постъпя във военнотранспортната служба и да ме няма, когато се върнеш.

— Да не си посмяла! — извика той вбесен. — Ти си моя и човек има право да си иска своето! Когато се върна в Рейна, искам моята Шона да е тук и да ме посрещне... Сега обърни се, да се изпияя.

Тя се разсмя високо на внезапната промяна в настроението.

— Но ти наистина си груб, Нийл Маклаклан. Толкова е неромантично да се говорят такива неща.

— Не мога да издържа. Ще се пукна от бирата, която Там Маккинън непрекъснато ми сипваше. Мисля, че той я прави сам, защото съм сигурен по миризмата, че идва от оная малка пералня до краварника. Той трябва да пие литри от нея, защото всеки път, когато съм бил с него, все иска да пишка, а като започне, е като водопад на реката Броди — безкраен. Сещам се, веднъж — и той се засмя на спомена, — Там щеше да се пукне, а идваха група момичета. Той не можеше да чака и нагласи каната за мляко, която носеше, в панталоните си и докато момичетата минаваха, пикаеше весело в нея. Вдигаше се доста шум, а пък на момичетата щяха да им изхвъркнат очите като видяха изпъкналите му панталони. Той изглеждаше като расов бик в панталони!

Шона пицеше от смях и двамата се върнаха на тържеството с леки сърца.

На следващата сутрин тя се успа и имаше толкова работа, че не можа да отиде да изпрати Нийл на пристанището. Донякъде бе доволна, защото знаеше, че ще плаче на сбогуване.

Намираще се на една от горните ниви и караше две избягали крави, когато го видя на пътя долу. Той вдигна глава, помахаше и извика нещо, което тя не можа да чуе, след това тръгна. Неговата обичана позната фигура изглеждаше като малко тъмно петно на пътя към Порткъл. Нейният силует се виждаше на фона на небето. Знаеше, че той се обръща отново и отново, защото виждаше малката пръчка в ръката му да се вдига за довиждане. Тя потъна в обилната трева, забравила кравите. Видя как корабчето напуска пристанището и продължи да гледа, докато то стана малка точка в мъгливата далечина.

— Пази се, скъпи Нийл — шепнеше тя, а хладният ветрец изсуши сълзите от лицето ѝ.

* * *

Това лято дойдоха Алик и Мери с четиригодишните си синове-близнаци. Фермата ехтеше от диви писъци и викове от радост. Те обожаваха братовчедката си Шона, а тя ги водеше на пикници до закътаните малки заливчета на Ниг. Учесе ги да яхват Тисъл, шотландското пони, което отдавна бе малко за нея, а те тупкаха наоколо, когато хранеше кокошките или ѝ помагаха да дои кравите.

Тя бе весела и се смееше, но Фъргъс я гледаше и усещаше самотата ѝ.

Близнаците си заминаха и Лейгмор възвърна нормалната си тишина. Пощальонът Ърчи идваше по-често от обикновено и бавно пиеше чая си, докато Шона попишваше писмата от Нийл в джоба на престилката си и мечтаеше да е сама.

— Любовни писма, а? — питаше Ърчи неизменно. — Този млад пръч трябва да се чувства зле, си мисля. Горката му майка получава само наполовина от твоите писма.

Писмата на Нийл бяха колоритни, а описанията на живота в тренировъчния лагер толкова духовити, че Шона често се смееше на глас, но във всеки ред имаше един копнеж по нея и тя притискаше до сърцето си всички нежни думи.

Летните дни станаха по-къси и остро лъхна есента. Калините намигаха с огнените си очички, в мъгливия въздух се носеше миризма на пушек от дърва. Бронзовите букове и златните сребристи брези покриваха Рейна като с многоцветно покривало. Папратите по планините шумяха и към края на септември дойде времето за разгонване на елените и в долините ечеше странният, печален рев на самците.

Биди рядко отсъстваше от къщичката на Шила и една сутрин старицата ѝ каза:

— Погрижи се да съм със зъбите в устата, когато ме положите там, момичето ми. Проклетите не ми свършиха работа, докато бях жива, но с тях ще изглеждам по-добре, когато всичките ми приятели дойдат да ме видят в ковчега. И... — Докосна с крехката си длан ръката на Биди. — Ще кажеш ли една молитва за мен на келтски, когато ме поставят в гробището? Знаем, че Господ разбира всички езици, но онзи пастор дори не говори на английски правилно, а аз много искам Господ да разбере, че идвам, за да може всичките ми приятели там горе да ме посрещнат.

Биди избърса една сълза и отговори рязко:

— Разбира се, че ще го направя, стара дърдорке, но е малко рано да говорим за тези неща.

Но Шила, дребна съсухрена фигура, в легло отрупано с юргани от пъстроцветни парчета плат, поклати глава.

— Хич не се опитвай да ме залъгваш. Много съм живяла, за да повярвам на учтивите ти думи. Само кажи молитвата за мен, Биди, и не се тревожи. Ако ми е трудно да попадна на небето, просто ще взривя вратите, моите газове ще свършат тази работа.

След три дни сутринта, когато слънцето грееше меко, а цветовете имаха зрял кехлибарен оттенък, тя тихо издъхна. Всички, които обичаха известната старица, прекарала осемдесет и три години на хебридския остров, се изкачваха по осеяния с листа път към църквата.

Старият Джо гледаше как полагаха братовчедка му в гроба.

— Отнесена от вихъра, наистина — засмя се той, но зелените му очи бяха замъглени от сълзи и той силно издуха носа си в червена носна кърпа.

Доди, великолепен в черно палто и сива мека шапка, които никога не бе виждал по-рано, тихо плачеше в големите си, боядисани от тютюна ръце. „Хубав ден“, казваше той със задавен глас. Знаеше, че е със странна шапка на главата, но беше горд, че е успял да се облече прилично, за да изпрати старата си приятелка. Бе „взел назаем“ другите от Бърнбреди преди много години и се радваше на възможността да си ги сложи, макар и по такъв тъжен повод.

Гледаше Биди, която стоеше до гроба и произнасяше хубава келтска молитва, извикала сълзи в очите на всички присъстващи келти и за миг се показаха зъбите му. Зарадва се, когато видя, че Биди носи подаръка, който ѝ бе дал преди няколко години. И тя бе сложила най-хубавото си в чест на старата Шила.

13.

Шона търкаше чифт дебели вълнени чорапи енергично, но без всякакъв ентузиазъм. Госпожа Маккинън не бе идвала почти две седмици в Лейгмор поради пристъп на ишиас и Шона трябваше да се справя с цялата работа вътре и извън къщата. Бе толкова заета, че нарочно оставяше настрана купа дрехи за пране, но когато Фъргъс слезе за закуска тази сутрин без чорапи под ботушите си, тя толкова се засрами, че се зае с неприятната работа щом свърши обядът. Сапунена пяна преливаше от легена на пода и Тот, която се бе подхлъзнала два пъти по цялата дължина на кухнята, сега бе намерила убежище под масата.

В кухнята бе топло и вратата — широко отворена, за да влиза слабият полъх на вятъра в този ден на циганското лято. Слънцето осветяваше плочите на пода и Шона въздъхна, когато за миг вдигна глава и погледна червеникавокафявата гърбица на планината Сгър на Гил, очертана на фона на дълбоко синьото небе. Много ѝ се искаше да е на открито и да усеща слънцето по кожата си. Звучите, които идваха отвън, мамеха, един хебридски дрозд цвърчеше в ябълковото дърво, кравите мучаха лениво на полето, кокошките къткаха спокойно и сегиз-тогиз се разхождаха из кухнята с полюшващи се гребени и весели малки очички. Шона се спусна към тях с метлата и те тромаво изхвърчаха навън сред възмутени писукания, пера и курешки.

— Глупачки! — говореше Шона сърдито в празната кухня, а тиктакането на стенния часовник в антрето и похъркването на Тот само усиливаха тишината.

Воздъхна, потърка носа си със сапунена ръка и се върна на умивалника. Отново натопи дрехите и разсеяно погледна календара. Бе средата на октомври, бяха минали три месеца и половина, откакто Нийл бе заминал от Рейна. Изкарвала бе без него и по-дълго време, но сега бе различно; сега, когато любовта им вече не бе тайна за другите, месеците, в които не бяха заедно, изглеждаха като години.

Косата ѝ бе паднала върху лицето ѝ и бе така погълната от мислите си, че не забеляза сянката, която се появи върху осветените от

слънцето плочи на пода.

— Това ли е малката къща, където живее перачката? — Гласът на Нийл бе изпълнен с прикрита радост.

Тя вдигна глава с учуден поглед. Силната му млада фигура изпълваше рамката на вратата — красив непознат във военна униформа. С няколко бързи крачки той пресече стаята и я вдигна нависоко, след това топлите твърди устни, за които бе мечтала, бяха върху нейните и тя остана без дъх.

— Миришеш и имаш вкус на сапун — засмя се той, като я отдалечи, за да я разгледа.

Тя избърса ръце в престилката си и отстъпи малко, като се опитваше да осъзнае, че загорелият от слънцето млад мъж в спретнатата униформа с много късо подстригана коса под кепето наистина е същият човек, с когото се бе разделила преди месеци.

— Ей, аз съм, Нийл! — засмя се той. — Помниш ли — лъжлиवото момченце, с което си играеше!

— Толкова си различен, трудно мога да повярвам, че си Нийл Маклаклан!

— Същият, само униформата е различна, а да, и косата подстригана! Хайде! Не се ли радваш, че съм тук?

Тя бе отново в обятията му.

— Толкова ми липсваше — пошепна в ухото му, — и си представях, че като си дойдеш, ще бъда красива и безупречна, а ти ме сварваш по престилка.

— Ти си красива и толкова съм мечтал за този миг, че не ме е грижа дали изобщо имаш нещо върху себе си.

И двамата се засмяха, но след това тя стана сериозна.

— Колко време, Нийл?

— Седем дни, но два ще загубя заради пътя, остават само пет. Изпращат ме във Франция. — Тя погледна и бързо се върна при умивалника, но той бе зад нея и нежно обърна лицето ѝ към своето. — Трябва да използваме времето докрай, моето момиче, така че махай престилката и идвай с мен навън. Вече бях вкъщи и нашите се побъркаха от възторг, като видяха хубавото ми лице. Мама ми направи голям пакет със сандвичи и можем да излезем за целия следобед.

— Аз не мога — изхленчи тя. — Изглеждам като повлекана и съм наникъде с прането. Татко няма нито един чифт чисти чорапи!

Той я тупна леко по задника.

— Дай ми престилката, а ти иди да се справиш.

Тя го остави да завързва престилката върху униформата си и го чуваше как пее, докато тя се миеше и привеждаше в ред в стаята си. Огледа се и от огледалото я погледнаха искрящи очи и зачервено лице. Облече си синя рокля и реса косата си, докато заблести. Застана за миг неподвижна и си помисли: „Пет дни, пет скъпоценни дни с Нийл. От всяка минута ще правя час“. Остави гребена и се спусна долу. Засмя се, когато погледна навън и видя Нийл да простира прането. Песента му излизаше малко фалшиво заради щипките, които стърчаха от устата му. Тя не посмя да огледа прането много придирчиво. Дрехите висяха в необичайно смешен безпорядък, но на яркото слънце изглеждаха достатъчно чисти.

Нийл се върна в кухнята и хвърли престилката на един стол.

— Всичко готово ли е? — попита той и направи елегантен реверанс.

Тя кимна удивена.

— Оставих бележка на татко, за да не се чуди къде съм, ако се върне. Писах само, че ти си тук.

Излязоха.

— Къде да идем? — зачуди се тя, макар да знаеше какво ще каже той.

— Къде другаде, освен в нашето собствено малко скривалище?

Бе ден, откраднат от лятото, Нийл свали куртката си и я метна на рамо. Обхвана Шона с ръка и двамата тръгнаха с долепени глави, а краката им леко и бързо ги носеха през ливадите.

Не бяха ходили в пещерата от юни и сега там бе пълно с паяжини. Шона ги изчисти и направи чай на спиртника, докато Нийл миеше чашите в близкия поток. Бе много горещо вътре, затова постлаха някаква чергица, седнаха, пиха чай и ядоха сандвичи с пилешко месо. Развалините на Абатството правеха чудесна сянка. През разрушените стени, които на места се крепяха само от прорасналите корени на дърветата и папратта, на километри пред тях се виждаха ливадите — тъмnozлатист килим, сливащ се със синьо-зелената мъгла над морето.

Шона гледаше в далечината и изпита страх от мисълта, че Нийл ще бъде някъде далеч от тишината и спокойствието на Рейна. Тя

потръпна и се сгуши в него.

— Ей, защо трепериш? — попита той нежно. — Слънцето топли като през юли.

— Страхувам се, Нийл. И ти също, чувствам го. Ето че това стана... стараех се да не мисля за него, но настъпи мигът... отиваш да се биеш и може да пострадаш.

— Страхувам се малко, Шона — призна той. — Мисля, че повечето от другите младежи също, но ние не тръгваме с мисълта, че може да пострадаме. Отиваме да се бием, и то навярно не веднага. Може да имам възможност да си дойда, ако положението не е много лошо.

Тя сърдито се отдръпна от него.

— Кога ще дадеш покой на душата ми, Нийл? Кога ще престанеш да ме оставяш сама? Повече не мога да крия. Винаги съм мразела да заминаваш, но не исках да се държа като малко глупаво момиче и се преструвах, че не ме засяга, винаги, когато тръгваше. Сега е различно! Аз те обичам! И ти уж ме обичаш, но дали е така, щом толкова ме тревожиш с глупавите си идеи за приключения? Войната не е приключение! Може да те убият, Нийл, а помислял ли си, че и ти ще трябва да убиваш хора, ако искаш да останеш жив! — Тя избухна в сълзи.

Лицето на Нийл побеля от гняв.

— Знам, че не е приключение, Шона — каза пресипнало. — Когато лежа нощем в казармата, целият съм в пот като си помисля за това. Не искам да убивам никого, но ти си права, ако аз не убивам, ще ме убият мене, дори те също да не го искат. Цялата идея за войната е порочна, но ако аз не се бия и хиляди като мене не се бият, няма да има свобода за никого! Всичко ще бъде погълнато от алчните малки Хитлеровци по света! Искаш ли това да се случи, Шона? Искаш ли да видиш Шотландия превзета от нацистите?

Никога не бе го виждала толкова сърдит. Не бе осъзнавала, че убежденията му са толкова силни, искаше ѝ се да изтича към него и да го прегърне, но упоритият ѝ характер не ѝ позволи. Слънцето още светеше, но красотата на деня вече бе изчезнала за тях. Тя започна да си събира нещата, а той я гледаше нещастен.

— Ще те видя ли утре? — попита я.

Тя се завъртя с решително вирната брадичка, жест, който той много добре познаваше.

— Наистина не знам — отговори тя студено учтиво. — Имам толкова работа сега, когато госпожа Маккинън е болна. Ти сигурно ще се завъртиш наоколо и ще разбереш къде съм, ако имаш нужда от мен!

Не смееше да го погледне, защото знаеше, че ако го направи, ще се размекне. От опит го знаеше как изглежда той сега. С ъгълчето на окото си го видя да седи унил, с ръце отпуснати върху свитите му колене. Това, което не виждаше, но можеше да се досети, бе, че дълбоките му кафяви очи са потъмнели от мъка, а загорялата му кожа се е зачервила от напускащия го гняв. В гърлото ѝ заседна буца и тя побърза да си тръгне с вдигната глава и спокойна походка. Той не тръгна след нея и лицето ѝ бе пребледняло от обида, когато си пристигна у дома. Тот стана да я посрещне, но бе още твърде рано и нямаше никой друг.

Тя прегърна старото куче и отиде до двора, покрит с калдъръм, след това мина през малката портичка до въжетата за простирание. Прането на Нийл, нахвърляно безразборно по въжето, я накара да изплаче от съжаление и срам. Искаше да изтича обратно през ливадите и да му каже колко съжالياва, но вместо това сложи да се варят картофи и ряпа и се зае да слага масата грижливо, за да убие времето.

Влезе Фъргъс, вмирисан на тор, съблече се до кръста и пусна водата в умивалника.

— Разбрах, че Нийл се е върнал — извика той през сапунената пяна. — Е, можеш да излезеш и да се забавляваш, докато той е тук. Госпожа Маккинън съобща, че ще дойде утре сутринта.

Посегна за кърпата и изтри водата от очите си, като очакваше да види светналото лице на дъщеря си. Но тя беше при печката с гръб към него и яростно мачкаше картофите и ряпата.

— Пюре за вечеря ли? — попита той, забелязал настроението ѝ.

— Да, със солено говеждо — отвърна тя рязко.

— Аз ще запаря чая тогава. — Той наля вряща вода в чайника и го сложи на печката. Седна на масата, все още само по панталони, и придърпа чинията към себе си. — Чух, че овенът на Доди ходи при овцете горе на хълма — каза с желание да започне разговор. — Стопаните от Ниг ще пропищят, макар добре да знаят, че никой от

техните овни не може да се сравнява с този на Доди. Той даже трябва да им иска такса.

— Трябваше да продаде този проклет овен — отговори Шона намусено. — А ти изобщо не трябваше да му даваш онази стара овца. Можеше да се предполага, че едно от агнетата ще бъде овен и някой ден ще има голяма разправия по въпроса — е, ако овенът не падне мъртъв от толкова много чифтосване.

— Мисля, че вече е имало разправия. Не виждам светлина в очите ти, моето момиче.

Тя повдигна глава, готова да отговори сърдито, но загриженият поглед на черните му очи я накара да скочи и да изтича при него. Тялото му бе топло и още влажно от миенето и тя се наведе, за да обвие врата му с ръце.

— Ох, татко, аз съм една проклетата кучка и заслужавам да ми се изтеглят ушите! Нийл заминава за Франция, а аз само му крещях, че за него това е авантюра. Страхувам се за него, а когато ме е страх, ставам зла.

Той се усмихна странно.

— Наследила си го на мен! Ужасно трудно е да се контролира и става още по-лошо, ако е засегната и гордостта. Ти си тази, която трябва да се извини, но знам колко мъчно е това понякога.

— Ти ме разбираш толкова добре, татко.

— Защото съм минал през всичко това. Когато бях на твоята възраст, никога не можех да надвия себе си и да призная, че съм сбъркал. Сега виждам колко време съм загубил заради гордостта си, но е твърде късно, за да съжалявам. Не повтаряй моите грешки, Шона, иначе един ден ще съжаляваш. Колко време ще е тук Нийл?

— Пет дни и единият почти мина.

— Безценни часове — каза той кратко и се наведе над яденето си.

Вечерта тя искаше да изтича до Слокмор, но не го направи. Баща ѝ щеше да отиде до къщичката на стария Боб да поиграят шах; когато той тръгна, тя се сви в ъгъла до камината и се загледа в игривите пламъци. Времето минаваше и изведнъж се почука на вратата. Тя скочи, а сърцето ѝ заби. Нийл бе дошъл при нея! Но беше Нанси на път за Порткъл при майка си.

— Отбих се само малко да си побъбрим — засмя се тя с трапчинките на бузите, а тъмните ѝ весели очи бяха пълни с живот. — Арчи ме доведе с двуколката и отиде при Раналд да пийнат по глътка и да поиграят карти. А, ама ти и този красавец Нийл ще бъдете чудесна двойка. Само ако ми позволиш да пусна Джими на пода и ми дадеш чаша чай, ще ти кажа някои неща за първата брачна нощ.

Шона слушаше бързите приказки и си мислеше, че понякога живостта на Нанси е уморителна.

След половин час тя си тръгна, заливайки се от смях, а Шона се отпусна доволна, изморена и нещастна. В девет часа занесе чашата с какао, грейката и Тот в стаята си, легна и се загледа в малкото петно от влага на тавана. От дете обичаше това петно, защото си представяше, че има формата на главата на Исус. Плочите на покрива бяха прередени, а на тавана бяха поставени нови тапети, но въпреки това малкото петно се появяваше отново и образуваше нежния профил, който винаги ѝ носеше известно успокоение. Тя се обърна и стисна Тот, която изпъшка от удоволствие. Това бе часът, който старото куче обичаше най-много — утайката от какаото в чинийката, мекото легло и топлите нежни ръце на господарката ѝ, които здраво я прегръщаха.

Шона си представи как Нийл седи в уютната гостна на Слокмор. Фиона сигурно е полегнала, а той разговаря с родителите си задушевно, както разговаряха винаги.

Една сълза се търкулна по ухото на Тот, а Шона зашепна: „О, мили Боже, нека Нийл разбере, че го обичам и се сърдя, защото заминава и... толкова ме е страх“.

Тот похъркваше и Шона чу как баща ѝ влиза. Подейства ѝ успокоително, като го чу да се движи из къщата. Светлината от лампата освети процепа под вратата ѝ. Знаеше, че е спрял и можеше да си го представи — висок и самотен, заобиколен от тъмнината — как чака да получи знак от нея, че всичко е наред. Той нямаше да каже нищо, за да не би да я събуди, а щеше да отиде в празната си стая със следи от мъжки безпорядък, без топъл човешки глас, който да му пожелае лека нощ.

— Лека нощ, татко — каза тя нежно.

— Лека нощ, милото ми момиче — донесе се мекият му напевен глас.

„Милото ми момиче!“ Необичайните умилителни думи изпълниха сърцето ѝ с обич към него. Почувства се странно успокоена, зарови лице в меките уши на Тот и заспа.

На следващата сутрин имаше лека мъгла, а тревата бе влажна от росата. Госпожа Маккинън дойде и говореше непрекъснато, докато месеше хляба и приготвяше зеленчуците. Приятно бе да се слуша грубият ѝ език и Шона се смееше, въпреки безпокойството си.

— Няма ли да излизаш? — попита госпожа Маккинън, като погледна през прозореца към нивите и ливадите, окъпани в меката слънчева светлина. — Разбрах, че Нийл си е у дома за малко, преди да иде да се бие. Трябва да използвате докрай времето заедно. Когато бях на твоята възраст, кръвта вреше във вените ми — все няхах търпение да изляза. — Тя се засмя. — Да, и виж докъде стигнах — с мъж, който още може да научи някой млад козел едно-две неща за разгонването, и който има дарбата да чупи всичко, до което се докосне. Все пак съм щастлива с моя Там, няма мозък, но се справя добре и без него. Твоят Нийл има мозък, и е красиво момче на всичкото отгоре. Далече ще стигне младият Маклаклан.

— Ако остане жив — отвърна Шона, без да може да скрие тъгата в гласа си.

— Глупости! Не трябва да мислиш за това! Почакай малко, той ще накара германците да бягат като глупаци, а онзи дребосък Хитлер ще се пени като бик без таратанци, помни ми думата. Сега бягай и ми донеси малко мазнина от килера.

Благодарение на госпожа Маккинън сутринта мина бързо, но когато тя си тръгна следобеда и в къщата отново стана тихо, Шона още не бе измислила начин да се сдобри с Нийл. Не искаше да отиде у тях, защото щеше да изглежда много нетърпелива. Той не беше дошъл при нея и тя знаеше, че още е твърде обиден и сърдит, даваше ѝ да разбере ясно, че тя трябва да направи първата стъпка. Но бе толкова трудно да се извиниш, когато упорството и гордостта кипят отвътре.

И този ден като че ли бе откраднат от лятото, топлото слънце бързо я принуди да свали жилетката си. Тот бе решила да излезе също, златистото куче и стройната му златокоса господарка тръгнаха заедно през обраслите кехлибарени ливади. Без да съзнава накъде върви, Шона с мъка се изкачи по хълма Дънуей и погледна към развалините на Абатството, сгъшени по него. Имаше още половин миля и Тот с

изплезен розов език започна да изостава. Шона я взе на ръце и заслиза по хълма. Руините на Абатството се очертаха на фона на синьото небе и тя спря да си поеме дъх, като вдигна заспалото старо куче на рамото си. През един от порутените прозорци на параклиса изведнъж видя Нийл. Седеше на същото място, където го бе оставила вчера и би помислила, че е прекарал нощта тук, ако не бе сменил униформата си със старата карирана пола и пуловер. Сърцето ѝ заби силно и тя примая, толкова го обичаше. Колко скъп и близък ѝ изглеждаше в дрехите си от Рейна. Бе безутешен и намусен и хвърляше разсеяно камъчета в пенливия малък поток, който се спускаше от планината.

Тот се бе събудила и искаше да слезе от рамото ѝ. Във въздуха се носеше сладка миризма на заек, а Тот още обичаше да преследва дивеч. Изскимтя от възбуда и за миг остана неподвижна, разкъсвана между дилемата — да отиде да поздрави Нийл или да отиде да подуши следите на заека.

Нийл вдигна глава, стиснал камъче в пръстите си. Изправи се и макар да бе на повече от сто метра от нея, Шона ясно усети напрежението му. Той се затича към нея и тя литна, шепнейки името му. За миг ѝ се стори, че вечността ги разделя, след това се хвърли в протегнатите му ръце, устните ѝ се срещнаха с неговите в целувка, която знаеше, че ще остане завинаги в сърцето ѝ.

— Никога вече не си отивай от мен — каза той задъхано, докато още държеше лицето ѝ и го покриваше с целувки.

— Извинявай, мили Нийл. Не исках да кажа и половината от онова, което казах — моля ти се, прости ми.

Тръгнаха с преплетени ръце към пещерата. Шона падна на овчите кожи, уморена от дългото ходене. Нийл седна до нея и започна да гали косата ѝ.

— Не можах да спя тази нощ — пошепна той, — само заради теб, малка пакостнице.

— Обичай ме, Нийл — говореше тя задъхано. Очите ѝ бяха сериозни, а устните ѝ — топли, примамливи и полуотворени показваха равните ѝ бели зъби.

— Но аз те обичам.

— Обичай ме с тялото си, Нийл. Снощи мислих за това. Татко го нямаше и само за теб можех да мисля. Толкова те обичам, че искам да ме имаш цялата — сърцето и душата ми... и... тялото ми. Моля те,

Нийл, дай ми нещо, с което да те помня, когато те няма. Искам да мога да си мисля, че принадлежим един на друг. Спомените са единственото, което ще имаме за дълго време.

Той се бе извърнал от нея и не проговори няколко минути. Навън лаеше Тот, а вятърът полюшваше папратта.

— Искам те, Шона — каза най-после. — Бог ми е свидетел, че вече отдавна те искам. Ти се красива, толкова красива, че едва мога да издържам, когато съм сам с тебе, без да те поискам. Виждах как ставаш все по-прекрасна всеки път, когато се връщах, но точно защото те обичам, не мога да направя нищо, което би ти причинило болка. Когато се оженим, твоето тяло ще ми принадлежи, но дотогава... — Той безпомощно разпери ръце, без да може да намери други думи.

— Ние сме женени — засмя се тя тихо. — Женени сме от години. Не помниш ли нашата сватба в пещерата при Пойнт?

— О, Шона, ти се шегуваш. Стани оттук и ще идем на разходка... или другаде.

Но тя остана да лежи, странно неподвижна, а по овчите кожи безпомощно се стичаха сълзи.

— Страхувам се, Нийл, страхувам се, че ще те убият, а аз никога няма да знам каква е щяла да бъде нашата пълна любов. Няма да мога да си спомням, защото не искаш да ми дадеш сега това, което после ще бъде спомен за мен.

Той я погледна напрегнато:

— Сериозно ли говориш, моето момиче?

— Знаеш, че да. За тези неща не се говори леко.

Тя бе изящна с лъскава коса, разпиляна по овчите кожи и той усети как сърцето бие в гърлото му.

— По-добре да излезем навън — промърмори той, преди решителността да го е напуснала. — Не искам да се изкуша да направя нещо, за което после и двамата ще съжаляваме. Моля те, Шона... не ме гледай така... с тези твои нежни очи и с поглед, какъвто не съм виждал никога...

Думите му отидоха на вятъра, защото тя бе протегнала тънката си ръка и придърпа главата му до гърдите си. Той чу как бие сърцето й, усети колко е мека. Тялото не се подчиняваше на ума му. Той бе до нея, устните им се срещнаха и разделяха отново и отново, телата им притиснати, докато той не можеше да мисли за нищо, освен за нея.

Ръцете ѝ докоснаха напрегнатото място и за миг той се смути, защото още контролираше усещанията си. Помисли да не би тя да се удиви от това, че приятелят ѝ от детските години се е превърнал в млад силен мъж в състояние да направи нещо, което някога бяха смятали за толкова глупаво. Но докосването ѝ не бе случайно, тя го погали отново, той усети, че гори, а напрежението, издаващо страстта му, стана нещо, над което нямаше контрол, нещо, което се движеше и притискаше без някаква съзнателна заповед от него. Тазовите му мускули изглеждат се състояха от течност, толкова лесно можеше да се движи нагоре и надолу, а нейното тяло бе невероятно гъвкаво и се движеше в пълен синхрон с неговото, като че ли бяха една и съща плът. Но не още, той искаше да запази върховия момент, да се наслаждава на устните ѝ и да докосва гърдите ѝ колкото може по-дълго. Пещерата бе топла и тиха, един малък интимен свят, в който никой не можеше да нахлуе. Бавно той започна да я съблича, докато остана гола върху овчите кожи. За миг сините ѝ очи го погледнаха с пълно съзнание за това, което ставаше.

— Шона — прошепна той, — сигурна ли си?

Но тя затвори очи, без да отговори; той погледна дългите ѝ мигли и видя пулса, който биеше в слабата ѝ шия. Очите му бавно обходиха тялото ѝ, отбелязаха колко бяла е кожата на торса, сравнена с ръцете и краката. Той протегна ръце и обхвана малките ѝ високи гърди, след това се наведе и започна да целува твърдите розови зърна, отново и отново, докато тя започна леко да стене. Тя отново протегна ръце и погали интимните му части, докато вече нямаше връщане назад. Разтреперан, той се съблече. За миг тя отвори очи и го погледна. Погледът ѝ мина по широките мускулести гърди и тесните хълбоци и спря върху пениса. Погледна го с почуда и отново го докосна, като малко момиче, което е отключило тайна врата и е открило света на възрастните. Детството им бе далеч зад тях — онези дълги дни на наивност, на изучаване на природата — сега се обръщаха към себе си и изпитваха радост, откривайки екстаза един в друг.

Но истинското блаженство още не бе дошло. Нийл потръпна от допира ѝ и повече не можеше да чака. Влуден от възбуда, той я взе в ръцете си и влезе в тялото ѝ със силата на животно. Тя не бе очаквала болката и прехапа устни, за да не извика. Той бе забравил всичко, освен страхотното удоволствие, което получаваше от тялото ѝ. Кафявите му очи бяха изцъклени и всеки тласък в тялото ѝ

предизвикваше странно слабо стенание в гърлото му. Тя понасяше болката — върховното доказателство за любовта ѝ към него, и галеше раменете и врата му, докато той накрая изпусна вик, който огласи пещерата. Но той продължи да се движи, за да освободи целия огън, който го изгаряше, после падна върху нея изтощен.

— Шона, прекрасната ми Шона — шепнеше той, а в очите му блестяха сълзите, докато я целуваше толкова нежно, че тя плачеше беззвучно.

Още бяха слети, но не направи опит да се изтегли, а заспа. Младото му момчешко лице бе толкова близо до нейното, че тя можа да изучи всички малки подробности по него. Кожата му бе гладка, мустачките — малко по-тъмни от русата му коса. Тя се протегна и докосна твърдата му, чувствена уста и той се събуди стреснато и излезе от нея почти виновно.

— Шона, извинявай — бе изпълнен със съжаление. — Не трябваше да правя това. О, боже, след като толкова пъти се пазех да не те докосвам.

— Моля те, не съжالياвай, Нийл. Аз исках да ме любиш, аз не съжالياвам и... — неочаквано тя се засмя. — Шила беше права, ти наистина си едно младо биче. Сега знам нещо за теб, което по-рано не знаех. — Тя се облегна на лакът и го докосна. — Виж го, сега е като един сбръчкан старец, а преди беше толкова... голям. Често ли става така?

— Понякога — опита се да се измъкне той.

— Когато мислиш за момичета ли?

— Когато мисля за теб... и ако не спреш да го буташ, ще го накараш да стане отново. — Посегна за дрехите си и забеляза петно на овчите кожи. — Шона, аз съм те наранил, ти кървиш! — извика уплашено.

— Само малко — призна тя. — Но не се тревожи, мили Нийл. Хареса ми, че можах да ти доставя удоволствие. Кръвта показва само, че повече не съм девствена.

Той падна на колене и обхвана главата ѝ.

— Съжالياвам, че така съм те наранил. Трябваше да бъда нежен, но ти ме влуди. Беше чудесно, но за теб едва ли е било хубаво.

— Ще бъде... следващият път.

— Следващия път?

— Имаме само пет дни, през които сме заедно, Нийл, и искам да ти принадлежа всеки миг, докато си тук.

— Нека те измия — помоли той, още засрамен, че я е наранил. — Ще донеса малко вода от потока, докато се облечеш.

Той направи чай, и докато се запарваше, я изми с топла вода. Тя възразяваше, но неговият аргумент я накара да млъкне.

— Моля те, остави ме аз да го направя. Заради мен изтече кръвта ти на девственица, мое право е да я почистя.

— Не ти ли е неприятно? — попита тя, когато всичко свърши.

— Не, обичам всяка част от тялото ти и освен това знам как са момичетата. Колко пъти съм мил Фиона, ти си същата, само че по-голяма и с пухкави червени косъмчета. Интересно, често съм се чудел дали са червени.

Тя не можеше да повярва:

— Мислел си за мене така?

— Разбира се, всъщност много отдавна. Опитвах се да погледна, но ти винаги носеше гащички.

— Нийл Маклаклан! — Тя хвърли една възглавница по него, той се търкулна на леглото и се заля от смях.

Стъмваше се, въздухът бе влажен и студен, когато стигнаха до нейната врата. Той взе ръката ѝ.

— Тази сутрин те обичах толкова много и не мислех, че е възможно да те обичам повече — сега знам, че съм сбъркал.

— Така ли, Нийл, наистина ли? Аз исках да ти докажа колко те обичам. Не искам да мислиш, че съм една евтина...

Той сложи пръст върху устните ѝ.

— Замълчи, да не си посмяла да си го помислиш. Сега трябва да вървя. Ще наминеш ли довечера? Майка ми ще те чака — и баща ти, ако не е зает.

— Аз ще дойда, дори ако той не може.

Бе на половината от пътеката, когато спря и се замисли как ще погледне баща си. Той винаги успяваше да надникне в ума ѝ и знаеше в какво настроение е, дори ако се опитваше да го скрие. Тази вечер тя ликуваше и се чувстваше жена. Не изпитваше вина и не се срамуваше. Баща ѝ косвено я бе предупредил за опасностите от емоциите и тя бе му обещала да внимава. Днес бе захвърлила предпазливостта и се страхуваше, че баща ѝ ще отгатне.

Но топлата кухня бе тиха и пуста. Запали лампата и видя бележка, подпряна до нейното място на масата. Баща ѝ бил помолен да отиде в Бърнбреди на вечеря, за да обсъди стопански въпроси със Скот Балфур, господарят на Бърнбреди вече от две години, след смъртта на баща му.

Новият господар на Бърнбреди бавно напредваше в отношенията си с предпазливите арендатори от Рейна. Те не вярваха, че „маминото детенце от колежа“ ще може да ръководи делата им, но постепенно осъзнаха, че получават по-честен дял от него, отколкото някога им бе давал баща му, впиянчен женкар. Той бе щедър, когато жънеха неговите земи, и разпределяше дивеча и еленовото месо по равно на всички и дори тези, които го бяха критикували с най-остри думи, трябваше да признаят с неохота, че у него в края на краищата има здрав разум.

Съпругата му също не бе общителна, но бе умна млада жена от шотландско земеделско потекло и хората от острова я обикнаха заради искрения ѝ жив интерес към техния живот. Малките момченца на две и на четири години оживиха мрачната по-рано къща. Старата госпожа Балфур, под здравата ръка на снаха си, сега по-малко боледуваше и се усмихваше престорено, макар още да се оплакваше, но по-слабо, и дори се радваше на двамата си малки внука.

Шона взе вечерята си на поднос до огъня. Тот се търкулна от едната ѝ страна, а две котки стояха мирно от другата. Три чифта очи следяха как чинията ѝ се изпразва и устата на Тот пускаше обилно лиги. Обикновено такива груби маниери биха ѝ спечелили порицание, но сега Шона едва забелязваше какво става около нея и дълго време гледа замечтано в огъня. Най-накрая сумтенето и скимтенето на Тот я върнаха на земята. Шона потупа меките ѝ уши, отиде до килера и скоро котките лочеха мляко, а Тот ядеше своята риба и овесена каша.

Шона излезе да затвори курниците и да провери краварниците. Дъхът ѝ ставаше на пара и тя вдигна глава към милионите звезди. Мирабел ѝ бе показвала различните съзвездия и сега тя гледаше небесната панорама, със скръстени на гърдите ръце.

— О, велики Боже, там горе — шепнеше тя. — Благодаря ти за този чудесен ден с Нийл и за всички хубави неща, които имам. Мирабел, ако слушаш, не си мисли лошо за мен. Това, което направих днес, бе от любов, не мисля, че беше неправилно, макар да знам, че ти

ще помислиш така. Кажи на Хеймиш и на майка ми, че ги обичам, и на старата Шила също.

Винаги се молеше, както когато беше дете, с прости думи, които ѝ доставяха удоволствие, а след смъртта на старата икономка предаваше посланията си за другите, които си бяха отишли от живота ѝ, чрез нея.

Влезе вътре и угаси огъня. Вече бе сложила масата за закуска, големият чайник бе пълен, за да има вода за вечерното какао и термофорите. Отново излезе в студения нощен въздух и срещна Доди, който се мотаеше около портата.

— Хубав ден — изстена той тъжно.

— Хубав ден! Нещо не е наред ли, Доди?

— Търся проклетия си овен, това е. Той си прекарва добре с овцете горе на хълма и чувам, че момчетата от Ниг се присмиват. Те само си приказват, защото миналата пролет Дан Ръсел се хвалеше с хубавите си агнета, като знае много добре, че моят Мърн е бащата.

Шона трябваше да скрие усмивката си. След преживяванията с отрочето на Иласейд той бе решил, че женските от царството на домашните животни са по-лесни за гледане и бе дал женски имена на новородените агнета. Когато се откри грешката, имената останаха и младият овен откликваше само на името Мърн.

— Трябва да го викаме — предложи Шона. — Виждали ли са го тук наоколо скоро?

— Не много отдавна.

След като викаха няколко минути, Шона спря да си поеме дъх.

— Знаеш ли, Доди, трябва да продадеш Мърн. Той само прави бели, а имаш да се грижиш и за Иласейд, много ти е. Виждала съм те да ходиш с километри да ѝ носиш храната.

— А, тя си струва. И няма да продам Мърн. Много ще му липсвам.

— О, хайде, Доди, не е редно такъв хубав овен като Мърн да се занимава с всички тези прости овце на хълма. Мърн трябва да има подбрани една по една овце, а това никога не може да стане, като го пускаш да скита свободно.

Шона можеше да говори със заобикалки, когато иска, и Доди замислено взе да чеше посивялата си брада.

— Никога не съм мислил от тази страна. Мърн е добър овен, искам да го видя как ходи с добри овце. Тези на хълма са едни шугави, всичките.

— Е, просто си помисли за това хубавичко. Сега аз трябва да отивам.

— Баща ти вкъщи ли е? Много исках да го помоля за съвет за Мърн.

— Няма го тази вечер, Доди.

— А, колко жалко тогава.

Тя очакваше той да си тръгне с подскачащата си походка, но той закричи след нея и стана ясно, че му се иска компания. Шона спря при портата на Нийл.

— Ще дойдеш ли на чай? — попита тя мило.

— О, докторът сигурно ще е зает.

— Сигурна съм, че ще се зарадва — каза Шона неуверено.

— Е, добре, само за малко. Много искам да попитам някого за Мърн. Ще държа портата, ти влез.

Фийби съвсем не се зарадва, когато видя Доди. Бе изтъркала цялата къща, миришеше на сапун и дезинфекция, а тя знаеше, че присъствието на Доди във всяко затворено пространство дори за няколко минути оставя миризмата му часове наред. Но Фийби великолепно скри чувствата си и покани двамата посетители в гостната.

Лаклан дремеше до камината. Доди веднага се настани на отсрещния стол и скоро горещината на огъня започна да измъква всички скрити в ботушите му миризми.

Нийл с шум слезе по стълбите и нахълта в стаята, за миг очите му срещнаха очите на Шона с неизречена любов.

— Здравсти, Доди — поздрави той весело, но задържа дъх, когато го удари миризмата. — Това си ти, нали?

— Само за малко. Много искам да питам доктора какво мисли, че трябва да направя с Мърн.

— Видях го да гони някои овце на Кройнакан — обади се Нийл, — някъде около пет часа.

— Ами там е работата, че гони много от тези проклетни овце, а аз си имам неприятности заради това. Малката Шона тука мисли, че

Мърн се изхажява с онзи боклук на хълма. Тя мисли, че трябва да го продам и да се погрижа да си има работа с по-добри овце.

Очите на Лаклан светнаха, но когато заговори, звучеше сериозно загрижен за доброто на Мърн и Доди слушаше с внимание.

— Шона е права, Доди. Виждал съм овена и си мислех какво хубаво животно е. Знам, че старият Джок от Ниг търси добър овен.

— Така ли?

— Да, чух го да казва на Джонстън точно онзи ден.

— Ами добре, това ще бъде чудесно. Мърн ще бъде щастлив с Джок, защото той е добър човечец и си обича животните, както аз моите. Но няма да знам каква цена да искам. Мърн може да е добър, но той се изтощава, може да се каже. Не че ще пресъхне, ако иде при Джок — о, не, никога, но има нужда от малка почивка.

Фийби влизаше с отрупания поднос и дори не можа да изгледа строго Фиона — блестяща нимфа в бялата си нощница, слязла да си вземе кифличка, и погледна съчувствено при тези думи на Доди.

— Да, горкият Мърн — успокой го тя. — Мисля, че твърде много си играе с овцете. Видях го да скача върху една стара мършава овца и вълната ѝ трябва да е погъделичкала корема му, защото очите му се бяха извъртели нагоре.

Като че ли всички бяха чакали тези думи, за да се отприщи смехът им. Фийби вдигна нависоко малката си дъщеря и я целуна. „Хайде горе в леглото, малка пакостнице. Не забравяй да си кажеш молитвата.“

Шона помогна на Фийби да раздаде чая, но когато посегна да сипе мляко в чая на Доди, той я спря с голямата си ръка.

— Не в чая ми, момиче, върху хляба в чинийката.

— Но, Доди, върху хляба има мармалад.

— А, чудесно тогава. Много обичам хляб с мармалад полят с мляко. Веселата Мери ми прави мармалад от моя ревен и доста често ми дава малко от нейния пресен хляб. Намазвам мармалад и сипвам от най-хубавия каймак от Иласейд и го ям за вечеря. Чудесно ядене е, всички трябва да го опитате.

Той загреба наквасения хляб от чинийката и млясна с устни, за да хване капките по брадичката си.

— Прекрасно е — одобри той. — Правите хубав хляб, госпожо Маклаклан. Мисля, че сега ще изпробвате рецептата ми със

семејството.

— Да, може би — каза Фийби, а Шона се усмихна, когато Доди спомена своя ревен, защото пред нея изникна споменът за двете загорели от слънцето деца, които слушаха с ококорени очи тайната на дебелиите сочни пръчки, които поглъщаха.

Доди бе блажено щастлив, че може да пие чая си и да говори на родния си келтски. Повечето от хората на острова, освен много старите, знаеха доста добре английски, а младежите говореха двата езика еднакво добре, но Доди с трудностите, които имаше в говора си, бе тъжен и объркан, когато трябваше да произнася „чуждите“ думи. Беше се пуснал слух, че един посетител-англичанин, се изгубил между хълмовете, натъкнал се на Доди и го попитал как да се върне в Порткъл. Доди размахвал ръце, а синята пъпка се люлеела, като се опитвал да даде упътвания, но англичанинът така и не могъл да разбере. Най-накрая Доди извикал Иласейд и вързал въже около косматата ѝ шия. На зашеметения гост било заповядано да се качи на борда ѝ, гордият Доди ѝ подвикнал и я задърпал и Иласейд се дотъррила до Порткъл, където оставила по живо по здраво пребледнелия си пътник.

Той събра трохите от коленете си и стана неохотно.

— Трябва да отивам сега. — Попипа един от обемистите си джобове. — Имам тук една ряпа за Мърн и искам да си я изяде за вечеря.

— О, Доди — въздъхна Фийби, — не е чудно, че тук мирише. Ряпата почти се е опекла от горещината на камината! — скара му се тя. — Аз се мъчех да разбера откъде идва вонята.

— О, да, така трябва да е — отвърна Доди, който в блаженството си не забелязваше собствената си странна миризма, колкото и намеци да му се правеха.

— Сутринта отивам в Ниг — каза Лаклан любезно. — Ако искаш да се видиш с Джок за овена, ще те взема около десет часа. Много искам да получиш хубава цена, защото Джок не обича много да се разделя с шилингите си.

— О, колко сте добър! — За миг се показаха счупените зъби на Доди. — Тръгвам сега, като ви благодаря за чая. Хубав ден.

Той тръгна заднешком към вратата и Фийби затаи дъх, тъй като непохватното му тяло едва не се блъсна в масата и в някои други

препятствия. Лаклан отиде до вратата и гледа след него, докато подскачащата фигура се изгуби в тъмнината, макар тъжните викове „Мърн! Мърн!“ да се чуваха още дълго време в тихия студен въздух.

Лаклан се върна в гостната и се засмя, като видя как всички си веят с вестници.

— Извинявайте, че го доведох — засмя се Шона, — но толкова беше нещастен там навън, че не можех да го оставя. Горкият Доди, сигурно понякога се чувства самотен.

Бе на дивана до Нийл и той стисна ръката ѝ.

— Ще мислиш ли за мен, горката самотна душа, сред калните вонящи окопи, докато куршуми свистят край мен?

Трябваше да прозвучи като весел въпрос, но всички в стаята затихнаха.

— Ще мислим за теб, момчето ми — каза Лаклан тихо. — Всеки ден ще отправяме мислите си към теб.

Очите на Шона искряха от светлината на огъня.

— Наистина ли... ще бъде така?

Отговорът на Нийл прозвуча безгрижно.

— Всъщност не мога да си представя как ще бъде. Може да е нещо като да влезеш в тъмна стая и да не знаеш има ли духове в нея или не.

Шона потръпна, въпреки че в стаята бе топло.

— Не мога да си те представя в чужда страна — пошепна тя.

— О, свикнал съм да бъда далеч от къщи.

Фийби раздигаше чашите от чая, но спря, за да изгледа сина си, а когато проговори, гласът ѝ бе рязък:

— А свикнал ли си да се биеш? Ами да убиваш? Ти, който никога не си настъпил нито едно живо същество, колкото и да е малко. Ами ако е човек, Нийл? Как ти се струва да убиеш човек?

Тя не изчака отговора, а бързо излезе от стаята със зачервено лице.

Лаклан въздъхна и съсредоточено се загледа в чехлите на краката си.

— Не обръщай внимание на майка си, Нийл — каза той меко. — Трудно ѝ е да овладее чувствата си. Не може да повярва, че отиваш на война. Всички сме малко неспокойни в момента.

Шона стана мълчаливо и отиде да помага на Фийби в кухнята.

Лаклан изтърси лулата си върху решетката на камината.

— Как го приема тя?

Нийл въртеше палците си.

— Отначало лошо. Вчера избяга от мен, когато говорихме.

— Разбрах, че снощи беше в лошо настроение, но виждам, че днес пак се обичате.

Нийл се изчерви, а огънят освети наведената му глава.

Лаклан погледна сина си и изпита такъв прилив на обич, че му се поиска да сложи младата му глава на скута си. Като че ли вчера малкото момченце се смееше и играеше в краката му. Не беше ли съвсем скоро, когато каруците с грохот се връщаха от жътва в здрача, а заспалото дете лежеше тежко в ръцете му? Можеше ли изобщо да забрави семейните пикници и как Нийл, който тогава бе единственото им дете, оставяше пътечка от стъпките си по сребристия пясък? Това бяха дните на излети в закътани заливчета, гърмящите вълни на Атлантика изхвърляха пясъка високо във въздуха. Нийл, загорял и подвижен, прегръщаше света с разтворени ръце и пицеше от радост, когато запенените пръски поливаха изпеченото от слънцето тяло.

Колко прекрасни бяха онези далечни дни и колко лесно бе да се смееш. На Лаклан не му бе до смях, като знаеше, че всичко, което казваше синът му сега, ще бъде ценен спомен по-късно, когато може би нямаше да има нищо друго, освен спомени.

Нийл се размърда неспокойно и Лаклан усети нетърпението му.

— Ще се погрижа Доди да вземе добри пари за овена си утре — каза Лаклан, като се опитваше да намали нервното напрежение у сина си, разговаряйки за всекидневни неща.

Нийл погледна кафявите очи на баща си и почувства любовта и разбирането в тях.

— Много искам да дойда до Ниг с теб. Искам да се видя с Тами и още някои. Мислиш ли, че и Шона може да дойде?

— Е, двуколката е малка, но пък Шона е съвсем дребна; мисля, че ще успеем да се съберем, но не ме обвинявайте, ако сте силно притиснати до Доди.

Нийл сложи ръка върху рамото на баща си и обикновено засмените му очи бяха сериозни.

— Знам, че би искал да ми кажеш много неща, татко, и ти благодаря, че не ги казваш. Винаги съм знаел, че съм си избрал умен

баща.

Замръзналата на лицето на Лаклан усмивка не издаваше скритите му чувства.

— И аз винаги съм знаел, че съм си подбрал момче с много здрав разум. А сега ми помогни да сложим дърва в камината, докато огънят не е изгаснал, че майка ти ще ми загрее ухото.

* * *

Денят бе мек и мъглив, когато Нийл тръгваше от Рейна. Като че ли вършеше всичко насън, но отделните усещания бяха тъй ясни, че сякаш само ако посегне, би могъл да сложи всяко от тях в джоба си. Шона бе сгушила глава на рамото му, докато се отдалечаваха от Слокмор. Мирисът ѝ на рози и на блестящата ѝ коса се смесваше с всички аромати от Рейна, които лекият вятър довяваше до него. Здравословна миризма на тор и сено идваше от Лейгмор. Стадо крави, които чешеха вратовете си в стобора, издиха във въздуха облаци от пара и хлорофил. От комините бавно се стелеше пушек с аромат на торф, но над всичко беше слабият и вечен дъх на соленото море.

Споменът за сбогуването с баща му бе още в ума му.

Не беше драматично сбогуване, само няколко прошепнати думи и две здрави ръце, които стиснаха рамото му. Радваше се, че баща му се бе извърнал бързо, защото бе усетил, че горещи сълзи замъгляват погледа му и гърлото му се свива. Нийл бе проследил с поглед как високата му позната фигура се отдалечава с големи крачки и с черна чанта в ръка — отличителният знак на лекаря. Колко често бе гледал обичният човек да тръгва по обиколките си. Когато беше малко момче, понякога отиваше с баща си; за него бе голямо събитие да посещава стопанствата и фермите, колиби и къщи, където непрекъснато се предлагаше чай, а кучетата и котките се съгласяваха да бъдат негови собствени „пациенти“ и послушно седяха, примирени и търпеливи, докато той завираше стария стетоскоп, който баща му бе дал, в мъхнатите им коремни и преглеждаше езиците им. С кучетата не бе трудно, тъй като розовите им езици и без това си висяха навън, но котките никога не проявяваха разбиране и често прегледът завършваше

с по няколко одрасквания, за които истинският доктор трябваше да се погрижи.

Бе чакал отдалечаващата се фигура да помаха за последен път, но това не стана и Нийл се почувства като малкото момче отпреди много години, лишено от нещо, на което е смятало, че има право. После видя как ръката на баща му се вдигна към очите му и със свито сърце разбра, че той също плаче.

Времето да тръгва дойде бързо. Шона пристигна задъхана от Лейгмор, а майка му избърса набрашнените си ръце в престилката, целуна го леко и обеща, че ще дойде на пристанището да го изпрати. Бе сдържана, но гледаше бодро, а той ѝ беше благодарен, че очевидно иска да му даде възможност да прекара последните скъпоценни мигове с Шона.

А тя бе съвсем смълчана по пътя да Порткъл, чудеше се дали и тя е в същия полусън като него. Тот подтичваше до тях, а това че прилякваше до всяка тревичка, която ѝ харесваше, правеше сутринта да изглежда по-нормална.

В пристанището пицяха и викаха чайки. Виждаше ги в далечината като откъснати парчета хартия, отнесени към небето.

Целуна изящната раковина на ухото ѝ и почувства, че дори да умре във войната, последните му дни в Рейна са донесли такава пълнота в краткия му живот, която никога не може да бъде забравена. Бе обичал Шона с тялото и с душата си. Тя му се бе отдала с такива сляпа любов, че той бе плакал, когато се сля с нея и тя също бе плакала и сълзите им се смесваха, докато телата им бяха едно цяло.

Изведнъж тя се изви, за да го погледне, невероятно сините ѝ очи бяха потъмнели от скръб.

— О, Нийл — прошепна, — толкова съм нещастна, и все пак през последната седмица животът ми бе тъй пълен, че мога да живея вечно, без да позная отново такава щастие.

Той я прегърна с две ръце и я пристисна до себе си.

— Дори крадеш мислите ми, червена вещице. Не ти ли стига, че вече имаш сърцето ми? Преди пет дни си дойдох и сърцето ми гореше от любов към теб, а сега тръгвам и знам, че онзи пламък е бил като свещ в сравнение с това, което чувствам сега. О, боже, обичам те, момичето ми. Тези дни ще бъдат моята опора, когато съм тъжен и те моля, мисли за мен, винаги когато можеш.

— Ще бъде дълга зима, Нийл, ще има време да мисля и да се питам — какво правиш, кога ще се върнеш.

— Може да получи малко отпуската, ако положението е спокойно.

— Няма да е достатъчно, за да можеш да пътуваш до Рейна. Щеше да е чудесно, ако можеше да ходиш по морето, защото тези наши отвратителни фериботи идват само два пъти седмично, и то ако времето е хубаво. — Тя пипна медальона на врата си. — Имам нещо за теб, Нийл — не е толкова великолепно като медальона, а само малък спомен да се сещаш за дома. Направих го, когато бях на девет години и не му се подигравай, Нийл Маклаклан, защото всяка буква е избродирана със сълзи и кръв. Мразя да бродирам, но Мирабел ме караше да го разпарям и шия отново, докато стана идеално според силите ми.

Бе кърпа от груб лен, красиво избродирана с разноцветни копринени конци. В кафявите му очи блеснаха сълзи, докато шепнеше думите на хебридското стихотворение:

*„От скромната колиба до канарите черни,
от облачния остров и плажовете с мидите
морета ни делят, но сърцата ни са верни
и в сънищата си пак виждаме Хебридите.“*

Той отново я прегърна:

— Ще я пазя, момичето ми, но уверявам те, няма да е нужно да ми се напомня за дома.

Пристанището бе необикновено тихо. Когато се чакаше ферибота, сред чакащите хора винаги имаше едно приглушено вълнение. Днес нямаше жива душа. Освен няколко крави, които трябваше да бъдат прекарани на голямата суша и мучаха тъжно в едно оградено място наблизко, Порткъл бе безлюден.

Корабът се появи като призрак на хоризонта.

— Мислех, че мама вече е тук — каза Нийл, като погледна към Глен Фалан. Чувстваше странна празнота. Напускаше родния си остров, за да се бие за хората му, а нито едно познато лице не бе тук, за да му пожелае щастие. Мислите му бяха на човек със самочувствие и заедно с тях се появи необичайната болка от самосъжалението.

Шона стисна ръката му.

— Майка ти ще дойде, Нийл. В последния момент, за да няма време за сълзи.

Гледаха мълчаливо как корабът се приближава, като изведнъж откриха, че няма какво да си кажат, а в това време корабът изпълни цялото пространство пред очите им. Въжетата бяха хвърлени, хората викаха нещо, а вездесъщите чайки се въртяха в топлия въздух над комините.

Корабът бе разтоварен. От няколко кафеза писукаха тихо пилета, а един млад бик се полюшваше на въжета от дерик-крана. Изведнъж изникна старият Джо, запали лулата си и загледа крана без интерес. Появата му бе нещо като сигнал. В миг пристанището се изпълни с всичките познати лица, които Нийл помнеше от дете. Събраха се около него и го отрупаха с подаръци.

Мораг Руад тикна малко пакетче в ръката му.

— Малко захаросани сладки, точно както ги обичаш. Мама ми се кара, че изхарчих цялата захар, а татко за малко да уцели формите с плюнката си.

Нийл не бе сигурен дали сладките са направени по рецепта, в която е предвидена слюнката на стария Макдоналд, но взе пакетчето с благодарност и целуна Мораг Руад по бузата. Тя погледна изумено за миг, след това се усмихна с тъжна и нежна усмивка, която смекчи грубите черти на загорялото ѝ лице.

На сцената се появи сияйният Раналд и бутна в ръцете на Нийл пакет с доста разпердушинени списания, а Тод ковачът му даде една миниатюрна подкова. „Просто за щастие“, каза, извинявайки се както обикновено, макар сувенирът да бе изработен изящно до най-малката подробност.

Там Засмения се усмихна отнесено и замърмори, че никакви подкови на земята не могат да спрат злото в чуждите страни, но майка му, вдовица с могъщи размери го сръга в корема, като го остави без дъх, за да не продължи мрачните си предсказания.

Веселата Мери, която просто бе затворила магазина за няколко минути, връчи на Нийл пакет, но обичайната ѝ лъчезарна усмивка този път бе малко пресилена.

— Малко бонбони — прошепна тя тъжно. — Не са добри за зъбите, но са добри за нервите — когато ти се свие стомахът и започне

да ти се гади.

Рай нан Дъл докуцука от колибата си до фара на нос Порт Ръм. Бе наследил името от баща си, който преди него се грижеше за фара. То означаваше „господар на стихииите“ и Рай напълно заслужаваше тази титла. Накуцването си дължеше на едно падане по стълбите във фара, но въпреки това продължаваше година след година самотните си нощни бдения. Обветреното му лице се набръчка, когато се засмя при вида на Нийл и извика:

— Ще поддържам факела за теб, момче, и нека Бог те доведе жив и здрав у дома!

— Благодаря ти, Рай. — Нийл усети как една топка се сви в гърлото му, когато мазолестата ръка на Рай здраво стисна неговата.

Старият Боб се бе откъснал от нивите, за да изпрати Нийл. Той обичаше извънредно много сина на лекаря, но думите му прозвучаха рязко, когато мушна малък тежък пакет в джоба на Нийл.

— Страхувам се да не ожаднееш, момче — измърмори той и взе ръката на Нийл в своята голяма мазолеста ръка.

Нийл не можеше да продума. Знаеше, че ако се опита, ще се изложи. Светът му се струваше все по-нереален, макар че напълно ясно виждаше и чувстваше всичко.

В тълпата тичешком се втурна Доди.

— Хубав ден! — въздъхна той притеснено. — Мислех, че ще изпусна кораба, защото не можех да намеря Мърн, а старият Джок щеше да дойде да го вземе рано. Сега той вече си отиде и аз бързо дойдох да ти дам този малък подарък.

Той бе смутен и неуверен. В особените му безцветни очи се появиха сълзи и Нийл не бе сигурен дали са за него или за това, че любимият му Мърн си е отишъл, но когато погледна изящно полираната раковина, върху която с труд бе издраскано едно разкривено „Н“, той разбра, че чудакът Доди плаче за него.

— Чудесен подарък, Доди — каза той весело.

— Е, ами и ти беше чудесно смело момче — бе отговорът и Нийл разбра, че в простия ум на Доди той бе вече почти мъртъв.

— Нийл, Нийл! — Към него се хвърли малката Фиона. — Старият Мърдок ме пусна да се сбогувам!

Той я вдигна в ръцете си.

— Ние се сбогувахме сутринта, малка лудетино.

Тя се засмя, а очите ѝ светнаха палаво.

— Старият Мърдок не знае това, защото му казах, че си бил още в леглото, когато тръгнах за училище.

Той я потърка с носа си по вратлето и протегна ръка към майка си.

— Закъснях — извини се тя, а от сподавеното вълнение гласът ѝ прозвуча рязко. — Матю си разрязал коляното на бодлива тел и трябваше да го превържа.

Шона стоеше настрана. Чувстваше се изключена от света на Нийл, но знаеше, че е глупаво да мисли така. Чудеше се дали любовта винаги има толкова силно влияние върху разума на един нормален човек. Порткъл гъмжеше от хора и всички искаха да обърнат вниманието на Нийл към себе си. Само допреди малко двамата бяха сами и тя егоистично искаше да останат така, всички негови мисли да са насочени към нея. Искеше да е последният човек, когото ще види в Рейна, а изглеждаше, че цялото село Порткъл ще надделее над всичките му впечатления.

Кръстоса ръце зад гърба си и остави звуците да се носят над нея. Писъкът на чайките пронизваше душата ѝ, а бърборещите гласове я вбесяваха, искаше ѝ се да вика.

Отгоре се чу ужасно мучене, тя вдигна глава и видя, че една вцепенена от страх кльоцава бежова крава виси вързана с колани на крана. Тя бе в пълна безопасност, хората, които я товареха на кораба, бяха специалисти, но горката крава, не знаеше това. Въртеше очи и риташе с вцепенени крака във въздуха. Шона съжали изплашеното животно. То бе ужасено от неизвестността и също като нея не знаеше какво крие бъдещето.

В момента собственото ѝ бъдеще ѝ се струваше мрачно, приля ѝ и почувства празнота. Но една топла ръка обгърна врата ѝ, Нийл я притисна и прошепна:

— Не изоставяй потъващия кораб! Всички тези хора ме изпращат, като че ли съм герой, а сега единственото, което искам, си ти, момичето ми.

Тя отново се почувства сигурна, но след няколко минути него вече го нямаше, крачеше по мостика към палубата — скъп, познат, но недостижим.

Фийби силно стисна ръката ѝ.

— Дръж се, момичето ми — каза ѝ твърдо. — Знам добре как се чувстваш, но не губи самообладание сега.

Шона преглътна риданието, което се надигна в нея, погледна нагоре, усмихна се и помахна на Нийл.

Появи се Фъргъс, висок и чудно спокоен. Прегърна дъщеря си през кръста и я притисна до себе си.

— Помислих, че ще може да ти е нужна подкрепа — промълви той. — Понякога е добре дошла.

Тя се облегна на него, усети колко е твърд и здрав. Корабът потегляше. Нийл се опря на перилата и викаше нещо, което тя не можа да чуе поради рева на кравите и силната тъжна свирка на кораба. Хората аплодираха и Нийл вдигна ръце — красив и строен във военната си униформа. Шона се олюля към баща си. Дните на любов с Нийл вече бяха подредени в клетките на мозъка ѝ. Спомените, които щяха да я поддържат за дълго време напред. Между нея и младия мъж, когото обичаше, вече имаше четвърт миля пенеща се зелена вода. Той бе само една тъмна точка, неразличима от другите около него, с които се беше слял.

На Шона и се искаше да поостане, но баща ѝ я издърпа.

— Ще направя чай — каза Фийби весело. — Някой да иска да дойде с мен?

— Мисля, че точно от това имаме нужда всички — каза Фъргъс и поведе дъщеря си твърдо към Глен Фалан.

* * *

Една седмица по-късно Шона още се чувстваше неспокойна и неуверена. Бе очаквала с нетърпение редовното посещение на семейство Травърс, но от Обан пристигна писмо с новината, че Мърди е паднал и си е счупил крака, така че ваканцията им се отлага.

„Мейзи би дошла и сама“, пишеше госпожа Травърс, „но ходи сериозно с едно добро момче и не иска да го остави сам“.

— Страхува се да не ѝ избяга — засмя се Фъргъс.

Шона метна гривата си от червена коса сърдито:

— О, татко, ти никога не си много добър към Мейзи.

— Е, аз само така казвам, но ако трябва да знаеш истината, все ме беше страх да не ме притисне в някой тъмен ъгъл.

Шона се засмя разсеяно и опипа писмото.

— Харесвам стария Мърди, и госпожа Травърс е толкова мила. Добре щеше да е да са тук за известно време. Алик и Мери ще дойдат чак за Коледа, а тя е още далеч.

Фъргъс изчисти лулата си в ръба на решетката пред камината. Погледна замислено младото лице на дъщеря си.

— Защо не отидеш ти при Травърсови? Промяната ще ти се отрази добре, няма да мислиш толкова много.

Тя се обърна към него изненадана.

— Но ще трябва да те оставя, а ти никога не можеш да се справиш сам. Кой ще ти приготвя храната и ще ти кърпи чорапите, и ще храни кокошките, и... и...

— Да не си късам чорапите всяка минута? — усмихна се той. — И не съм бебе да ме глези дъщеря ми, която става жена без време.

Сълзите, които в последните дни бяха винаги готови да рукнат, напълниха очите ѝ.

— О, татко, как можеш!

— Защото е вярно. Знам, че обичаш Рейна, но мисля, че дойде време да поизлезеш. Всички имаме нужда да тръгнем по нови пътища по някое време в живота си. Твоето време дойде.

Тя се колебаеше, подпряла лакти на масата и стиснала писмото в ръка. Знаеше, че баща ѝ е прав. Нещата, които я привличаха от ранно детство, сега вече изглеждаха без значение. В самотните си разходки можеше да отива само до местата, където са били с Нийл. Белите плажове и обширните ливади сега бяха пусти и изоставени и тя се връщаше от самотните обиколки безутешна и неспокойна. Мяташе се в леглото, без да може да заспи и от това се чувстваше изморена, нищо не я интересуваше. Посегна през добре изстърганите дъски на масата и хвана ръката на баща си.

— Ти... ще им пишеш ли, за да ги попиташ, татко?

— Дай ми писалката и хартията и ще го направя сега. Ако побързаме, ще хванем кораба, преди да е тръгнал. Ърчи каза, че ще остане за малък ремонт в пристанището, но скоро ще замине.

Отговорът на госпожа Травърс дойде следващата седмица. Тя писа, че ще се радва, ако Шона отиде, че всички я чакат с нетърпение,

особено Мърди, който е изтормозен и се нуждае от „някоя весела душа като Шона да го ободри“.

— Не съм много весела. — Шона гледаше през прозореца към синьо-зелените води на пролива в далечината.

Бе хладен ветровит ден, Шона обичаше такива дни. Бихаг Бийг с развято черно палто решително вървеше към Лакланови, за да е навреме за сутрешния приеман час на лекаря, а Боб с лула, увиснала от долната му устна, държеше един овен за рогата и го влачеше към полето, където имаше няколко шумни овце. Гледката бе толкова позната и скъпа за нея, че изведнъж ѝ се прииска да седне и да напише на госпожа Травърс, че в края на краищата няма да може да иде.

Фъргъс препрочиташе писмото.

— Ще те чакат със следващия кораб — пощенския кораб до Обан... — спря, когато си спомни нещо. — Тъй че по-добре си изглади дрехите, момичето ми.

— Чудя се дали Кърстийн понякога се връща в Обан — каза тя разсеяно, като продължаваше да гледа през прозореца, но Фъргъс бързо я погледна.

— Защо казваш това?

— Ти ходи там да я търсиш, нали? Мисля, че бях само на единадесет години тогава, но помня как се върна. Беше се променил странно. Бе уж весел, а очите ти — празни и тъжни. Мисля, че тогава те обичах повече от когато и да е. След това станах твоя съпруга — в известен смисъл, татко. Гледала съм те и съм се тревожила за теб, както би постъпила една съпруга. Сега съм в състояние, каквото сигурно е било твоето тогава — самотна и усещам ужасна празнота.

Той я обхвана с ръката си.

— По-добре почни да си събираш багажа. Знам, че на жените им е нужно много време за това.

— Мисля, че ще остана там само една седмица, татко, и няма да имам нужда от много неща. А сега по-добре иди да помогнеш на Боб с онзи овен. Не съм виждала друг така да се опъва.

Седмицата се проточи в месец и Фъргъс никога не бе усещал толкова остро собствената си самота. Нощите бяха дълги. Часовниците тиктакаха. Тот и котките спяха кротко, докато той гледаше огъня, потънал в самотните си мисли. Намираше си работа — събра торф и напълни сайванта догоре, изрина краварника тъй основно, че кравите

се почувстваха неудобно в такава чистота, пребоядиса стаята на Шо̀на преди завръщането ѝ. Всяка вечер, преди да си легне започна да ходи в краварника да изпуши лулата си в компанията на кравите. Бяха такива добродушни животни, с дълги мигли и кротки очи, че предаваха част от спокойствието си и на него. Покритият с калдъръм краварник бе изпълнен с топъл дъх, богати миризми и здрави космати гърбове, на които можеше да се облегне, а Света Килда, която от години бе господарката в краварника, мучеше, докато го принудеше да сложи няколко наръча сено пред кравите.

От Франция пристигаха писма, а той ги препращаше в Обан, като знаеше с какво нетърпение ги чака дъщеря му.

Тя се върна в Рейна три седмици преди Коледа и дълбоко в себе си той бе доволен от промяната в нея. Очите ѝ искряха от живот, бузите ѝ бяха розови, тънкото ѝ тяло бе понапълняло. Тя се хвърли към него, а той усети, че сърцето му прелива от радост, че отново е при него.

— О, татко, много ми липсваше, но добре прекарах с Травърсови. Купила съм всичките си подаръци за Коледа — магазините в Обан са хубави. Мърди е ужасен човек, научи ме всички игри на карти, тъй че ти и Маклакланови трябва да внимавате, когато играя с вас. — Тя спря, за да огледа полята и синьо-сивата гърбица на Сгър на Гил. — О, колко е красива Рейна! — обърна се пак към него със сини лукави очи. — Не е ли странно, татко — трябваше да напусна Рейна и ти благодаря, че ме накара, но знаех кога трябва да се върна. Копнеех за теб и за моя остров. Предполагам Фийби ти е казала, че Нийл е добре. Той всъщност не описва точно как е там, но той си е такъв, никога не е обяснявал нищо, дори като ходехме на училище.

Тя се завъртя из кухнята и Тот възторжено изръмжа за поздрав.

— Чудесно е да си у дома! — радостта ѝ бе безмерна.

— Скъпата Тот и всичко останало е точно, както си беше.

— Надявам се, че винаги ще е така.

— Нещата се променят — каза той весело.

— Не и Лейгмор, не и ти, татко. Сега да си прибера багажа и да скрия подаръците! Не искам да се въртиш наоколо... о, госпожа Травърс даде това за теб, щеше да ти го изпраща, но аз си идвах и тя ми го даде.

Хвърли едно пакетче на люлеещия се стол и изтича нагоре по стълбите.

Фъргъс я чу как възкликна, когато видя стаята, и вдигна пакета. Бе увит в кафява хартия, завързана бе здраво с въженце и той го бе оставил върху рамката на камината, за да го отвори после.

Той сервира вечерята, а Шона се почувства като кралица, когато я накара да седне, докато сипваше димящата супа.

— Само за днес — усмихна се той тъжно. — Имам купища чорапи, които трябва да се зашият, а всичките ми ризи са без копчета.

— Знаех си, че ще имаш нужда от мен, татко — каза тя победоносно.

Тази вечер тя бе изтощена и си легна рано. Той остана известно време край огъня, изпи какато си и подръпваше от незапалената си лула. Посегна към полицата над камината за кибрита и ръката му докосна пакета. Изведнъж се развълнува от него и бързо го отвори. Веднага позна съдържанието и сърцето му се сви. Бяха писмата му до Кърстийн, всяко отворено, но сложено отново в плика. Толкова отдавна ги беше писал, но му се струваше, че едва вчера с мъка е изписвал всяка нежна дума. Но защо му ги изпращаха да го терзаят след толкова време? Имаше бележка от госпожа Травърс, той я взе и с трепереща ръка я прочете.

„Скъпи Фъргъс,

Трябваше да ти пиша по-рано, но с Шона времето отлетя толкова бързо. Госпожа Фрейзър умря преди две седмици и аз отидох да разчистя къщата, защото макар да бе егоистична в много отношения, с годините бе започнала да ми вярва и не позволяваше на друг да ѝ помага. Както знаеш, аз чистех къщата ѝ от време на време и беше напълно естествено да отида да разчистя след смъртта ѝ. Тя имаше една сестра и някакви племенници, но адвокатът не може да ги открие.

Намерих няколко писма от Кърстийн до майка ѝ. Значи, все пак ѝ е писала, а Маги Фрейзър нито веднъж не ми е споменала, а уж ѝ бях добра приятелка, вещица такава. Но не обичам да говоря лошо за умрелите. Ясно

беше, че Кърстийн е изпращала пари на майка си, но на писмата ѝ нямаше адрес и никакъв намек къде се намира и беше лесно да се разбере, че не е искала майка ѝ да знае къде живее.

Старата жена чезнеше от мъка през последните години, откакто Кърстийн си замина. В малкото случаи, когато е говорила за дъщеря си, виждах сълзи в очите ѝ. Знаем, че съжаляваше, задето я е изпъдила, но старицата бе упорита и никога не би признала, че е сбъркала. Както разбирам, оставила е къщата си на някаква благотворителна организация. Тя нямаше нищо друго, освен къщата и спомените си. Адвокатът вероятно ще пусне съобщения в централните вестници с надежда, че Кърстийн ще научи за смъртта на майка си и ако разбере нещо, ще ти съобщи.

Мисля, че писмата са твоя собственост и имаш право да ги получиш. Не съм ги чела, е, само малко надникнах, бяха толкова прекрасни, че малко си поплаках... Мърди и Мейзи ти пращат поздрави. Мисля, че промяната се отрази добре на Шона. Тя е хубаво, умно момиче и на всички ще ни липсва. Грижи се за себе си, моето момче.

Твоя приятелка
Маги Гравърс.“

Фъргъс взе купчината писма и ги притисна до гърдите си. „Кърстийн, Кърстийн“ — мълвеше отчаяно, — „изглежда всички са чели писмата ми, освен тебе“. Сложи ръка на главата си; от огъня в камината тъмните къдри по челото му блестяха като гарваново крило.

Остана така известно време — силен и неподвижен, с плътни вълнени панталони и пуловер, изплетен с любов от Шона. Стаята зад него бе тъмна, слаб вятър тропаше по прозорците. Едно смело мишле обираше трохите до долапа и червеникавата козина на Снап се изправи, но бе така удобно настанен пред огъня, че го домързя да се надигне.

Пламъците осветяваха красивото лице на Фъргъс и в сълзата на миглите му блеснаха разноцветни искри. Стисна още по-здраво

писмата и рязкото движение на ръката му, с което ги запрати в огъня, накара Снап да скочи с разширени от страх ноздри.

Връзката писма падна върху парче незапалин торф и остана невредима, само краищата почерняха от струйките дим. Фъргъс гледаше и дишаше тежко. Един огнен език се изви алчно около тях и като сподави вика си, Фъргъс измъкна писмата от огъня. Нещо, което не можа да осъзнае, го накара да спаси този спомен от миналото. Писмата бяха връзката му с Кърстийн, жената, която живееше някъде в света и се грижеше за сина му, когото никога не бе виждал. Ако някога ги намереше, писмата щяха да бъдат доказателство, че сърцето му не е преставало да скърби за любовта, от която не можеше да се откаже.

СЕДМА ЧАСТ
КОЛЕДА, 1939 ГОДИНА

14.

Когато се събуди три дни преди Коледа, стаята ѝ миришеше на сняг. Тя го усети, както усети и вече познатото ѝ гадене в първия час, след като се събудеше. Беше се сгушила под юргана, изработен от различни парченца плат, който бе започнала с Мирабел, когато бе на девет години. Обичаше юргана, беше нещо скъпо и познато, защото всеки триъгълник или квадрат криеше спомен. Имаше няколко парченца от дебелите вълнени палта и от стари сака на баща ѝ. Много бяха от собствените ѝ детски дрехи, а две цели парченца бе измолила от Нийл, за да закърпи едно скъсано квадратче. Той бе петнайсетгодишен, когато ѝ даде парче от карирана пола, която вече не носеше. Тя прокара пръсти по грубия домашнотъкан плат и се замисли за него. Той нямаше да успее да си дойде за Коледа и Нова година. Имаше отпуска, но не достатъчно, за да измине целия път до Рейна. Потърси под възглавницата си писмото му от предишната седмица. Един пасаж в него я измъчваше с неволния си патос.

„Мисълта за теб е единственото, което ме крепи, моето момиче. Тук студът е различен от Рейна, свива се вътре в тялото ти и просмуква всяка кост. Напрягам се да си спомня всеки миг, който сме прекарвали заедно, и тогава отново се стоплям. Не че е трудно да си мисля за теб, но човек се уморява да си играе на войници, а умората прави неочаквани неща с паметта.

Ще се чувствам странно на Коледа, далеч от дома. Винаги съм бил на Коледа в Рейна, с нашите и сега ще си представям всички вас, торфените огньовете, пудинга със сливи и Боб, който свири на цигулка. Предай поздрав на баща ти. Смешно е, че по-рано се страхувах от него, а сега се радвам, че един ден ще му бъде зет.

Често гледам кърпата, която ми даде, и в мислите си виждам онези забулени в облаци острови. Обичам те, момичето ми...”

Тя сгъна писмото и го мушна отново под възглавницата, а ръката ѝ бе измръзнала, макар да бе стояла непокрита само няколко минути. Чу, че баща ѝ е в кухнята и се почувства виновна. Той винаги ставаше преди шест, излизаше и се връщаше за закуска към осем и половина. Обикновено тя вече бе запалила огъня и бе приготвила закуската. Напоследък се чувстваше твърде зле, за да се измъкне от леглото и почти от една седмица не бе виждала студената остра светлина на зимното зазоряване. Бе усещала същото гадене, докато бе на гости у Травърсови, но то бързо минаваше и не бе намалило удоволствието от гостуването ѝ. Обан изглеждаше много далеч сега, а посещението ѝ там бе сякаш от друго време.

В кухнята тракаха чаши, тя бързо и решително стана от леглото, а Тот изръмжа заради прекъснатия ѝ сън.

Шона усети някаква тежест и тъпа болка в гърдите, докато бързо навличаше дрехите си. Имаше това усещане от известно време, но умът ѝ винаги бе зает с други неща и не беше се разтревожила много. Винаги бе така преди месечното неразположение, само че този път тежестта бе някак по-остра. Облече си жилетка и погледът ѝ падна върху календара над леглото. Гледаше с широко отворени очи, а ръката ѝ бавно отиде до устата. Не беше се замислила по-рано, не бе броила седмиците, не бе анализирала причината за липсата на менструация. Отпусна се тежко на леглото и сложи автоматично ръце под корема си. Щеше да има дете, детето на Нийл, то растеше в нея сега, а тя дори не бе забелязала. Така се изненада от откритието, че ѝ прилоша. Опита се да мисли, да преброи от колко седмици е бременността, но не можа. Бременността беше нещо, което свързваше с жени като Нанси или Мейри, с животни като крави и овце, кучета и котки, а не със същества като нея — влюбена, но неомъжена и едва седемнайсетгодишна. Времето, през което се любеха с Нийл, бе време на радост, на чистосърдечна почуда от дивата страст, която и двамата влагаха. Това бе тяхната тайна, нещо красиво, което се пазеше в сърцето и се отключваше от паметта в тъмните часове, когато другите спяха. Тя бе потресена от откритието си, но не се уплаши, щеше да има време за всички тези емоции по-късно. Единственото реално чувство в момента, освен изненадата, бе все по-голямата сигурност, че през

цялото време е знаела, че именно това е била причината да се отдаде толкова свободно на Нийл. Страхувала се бе, че няма да се върне при нея, а тя бе искала да остави нещо от себе си и сега неговото семе растеше в нея, превръщаше се в бебе, което щеше да прилича на него.

Като в мъгла стана и наплиска лицето си със студена вода от легена, но това не ѝ помогна да излезе от вцепенението си.

Баща ѝ извика отдолу:

— Още ли не си станала? Кашата ври.

— Идвам, татко! — викна тя и слезе долу, следвана от Тот.

Топли пламъци скачаха в камината и кашата тихо къкреше в тенджерата. Фъргъс наливаше вода в чайника, но се обърна да я изгледа.

— Ще вали сняг още преди обед — предрече той. — Ще трябва да изляза с Боб и Джок да занесем храна на овцете на хълма, а ти пак ще трябва да се погрижиш за Тисъл, избягал е на полето, разбойникът. За повечето животни ще трябва допълнително сено, така че всички ръце са нужни. — Погледна я загрижено. — Изглеждаш уморена, Шона. Добре ли спиш напоследък?

Тя се засмя пресилено:

— О, татко, просто съм мързелива и ме е страх от студа извън леглото. Извинявай, че трябваше да приготвиш закуската, а си излязъл толкова рано. Повече няма да се случи.

Но не можа да го измами. Той ядеше замислено кашата си и видя, че тя само бърка в своята. Бе забелязал промяната в нея, след като се върна от Обан. Бе станала различна по някакъв неуловим начин. Прекрасното ѝ нежно лице бе все още розово и летният загар не бе изчезнал напълно, но бе някак си изпита, а сутрешната ѝ отпуснатост бе очевидна. Не бе пропуснала да става навреме нито една сутрин след смъртта на Мирабел, затова сегашното ѝ държание бе още по-очебийно.

Имаше нещо в нея, което някъде дълбоко в него докосваше познати струни, но не можеше да разбере какво е. Бе свикнал крехката красота на Хелън да го гледа от лицето ѝ и не това го тревожеше. Знаеше, че Нийл ѝ липсва повече, отколкото признава, и реши, че отсъствието му за Коледа ѝ причинява такива страдания. Продължи да мълчи, докато тя раздигаше масата и след това каза небрежно:

— Следобед ще има един-два свободни часа. Край къщата на Матю растат няколко елхи и мислех, че можем да отсечем една и да я украсим за Коледа. Алик и децата ще дойдат другата седмица и ще бъде хубаво да направим елха за тях.

Очите на Шона светнаха.

— Това ще бъде страхотно, татко. И на мен ще ми хареса, и на Алистър и Андрю. Колко ще е хубаво да ги видим отново. Мери е толкова различна сега. Знаеш ли, тя направи по-хубави кифлички от мен миналата година.

Първите снежинки започнаха да падат, докато тя търсеше Тисъл. Това, което бе открила за себе си тази сутрин, бе някак нереално и тя го изтиква назад в съзнанието си. По-късно щеше да се тревожи как да каже на баща си; не сега, когато спокойният студен въздух щипеше бузите ѝ, а приливът блестеше като старо сребро в далечината; не сега, когато снежинките падаха като нещо приказно в тишината и покриваха в бяло полята и ливадите.

Намери Тисъл да яде нарязана ряпа заедно с мършавите овце на хълма. Той не искаше да тръгне с нея, защото сам бе създание на дивите простори, но тя върза въже за врата му и го поведе към обора, където пресният овес скоро го успокои.

В ранния следобед снегът бе пет сантиметра дълбок и Шона си обу високите ботуши. Пресякоха с баща ѝ калдъръмения двор, за да проверят външните пристройки, преди да тръгнат. Снегът бе пухкав и скърцаше под краката им. Тя погледна високия си красив баща пред нея и почувства внезапен прилив на щастие. Той крачеше бързо с лула в ръката си, а брадвата — под чуканчето на лявата ръка.

Рейна приличаше на коледна картичка със стугените под снега поля и хамбари. Снегът се задържаше по голите дървета и придаваше на най-обикновените предмети изящна красота. Скалите на Глен Фалан едва прозираха на фона на оловното небе, а малките, притиснати една до друга къщи на Порткъл изпращаха знамена от пушек сред снежинките. В Рейна нямаше често сняг, затова бе новост за младите, а по-опитните знаеха, че крие опасности за добитъка.

Шона вдигна лице с наслада.

— Колко е прекрасно, татко, нали?

— Хубава гледка, признавам.

— Хубаво е да се играе със снега. С Нийл сме водили такива страхотни снежни битки.

Фъргъс почти бе очаквал снежната топка, но не бе и помислял за такова точно попадение във врата му. Снегът се стопи и започна да се стича под пуловера му. Много бавно той остави брадвата и прибра лулата в джоба си. Шона изписка и се огледа как да се скрие, но нямаше къде. Той бе още по-точен от нея, а липсата на едната ръка не пречеше на битката, която последва. Лицето на Шона пламна и още докато тичаше насам-натам знаеше, че изживяват един от скъпоценните мигове с баща ѝ. Той я обичаше и ѝ вярваше, а сега тя имаше тайна, чието разкриване бе само въпрос на време. Когато той откриеше... Тя не смееше да мисли по-нататък и сълзите на смеха се смесиха със сълзите на тъгата ѝ.

По пътя ги настигна Лаклан.

— Наближава времето на Тина — осведоми ги той, като имаше предвид жената на Матю. — В моята посока ли сте?

— Точно там отиваме — отговори Фъргъс. — Ще отрежем една елха за Коледа. Матю има толкова хубави дървета, Хеймиш ги посади преди години. Той не мислеше, че изобщо ще устоят на вятър, който идва от морето, но те издържаха, макар да са малко изкривени.

Лаклан погледна Шона.

— Рибарският кораб донесе допълнителна поща по обед. Ърчи току-що ни донесе писмо от Нийл, сигурно ще има и за теб. Колко жалко, че не може да си дойде за Коледа, но Фийби му изпрати колет с храна. Тя е сигурна, че той там гладува до смърт. Масленките и захаросаните сладки ще стигнат за целия полк.

Шона затаи дъх и изпита желание да изтича обратно вкъщи при писмото от Нийл, но продължи твърдо да крачи до мъжете.

— И аз изпратих колет, но не с храна. Знаех, че Фийби изпраща храна. Аз му изплетох ръкавици и един шал, който ставаше все по-дълъг и по-дълъг, без да се усетя. Горкият Нийл, сигурно и него ще трябва да дели с целия полк.

Поскърцвайки по снега, стигнаха до къщата на Матю. Тригодишният Доналд се спусна да ги посрещне, на врата му се бе увила една мъркаща котка. Момченцето последва Фъргъс и наблюдаваше сериозно отсичането на дървото.

Шона отиде направо в кухнята да приготви чай, а Лаклан прегледа пациентката си. Шона се чувстваше като у дома в тази къща. Почти не бе променена от времето на Хеймиш. Кучета и котки лежаха едни върху други до огъня; диванът бе покрит с косми и Тина винаги се извиняваше с половин уста на гостите, но беше приятна, весела млада жена, която прекарваше живота си, облечена в дълга риза и чехли. Прекарваше дните си в някакъв безпорядък, но двамата с Матю бяха много щастливи.

Фъргъс влезе с елхата, а Доналд, все още с котката на врата му, седна на килимчето пред огъня, загледа се сънливо в него и започна да си чопли носа. Майка му, без да забелязва лошите му маниери, седна на един стол до него. Тялото ѝ бе така издуто напред, че не можа да отмести една червеникава котка, която бе изгубила едното си ухо в някаква нощна битка.

Шона извади един косъм от чая си и внимателно изучаваше Тина. Беше ли възможно и тя един ден да изглежда така — коремът ѝ — огромна издутинка, гърдите увиснали и натезжали от мляко? Тина приличаше на Света Килда, старата крава, която се разпореждаше в обора и винаги бе избягвала съдбата на повечето крави, които бяха си изпели песента — пътуване до кланицата на голямата суша. Вимето на Света Килда почти докосваше земята и се поклащаше при всяко нейно движение.

Тина се наведе да сложи торф в огъня и Шона видя тялото ѝ през прореза на широката ѝ дреха. Гърдите ѝ висяха и се поклащаха тежко, а безмилостно издутият корем тъмнееше. Без никакво изящество или достойнство — от безсрамно разтворените крака до косата, назад с фиби. Шона потръпна. Тя не можеше да стане такава — бе твърде слаба, гърдите ѝ бяха високи и твърди. Нормално Тина бе симпатично момиче, но склонна към напълняване и просто не можеше да става сравнение. Но тя отбелязваше всяко движение на Тина — тремавата походка с изпъчен напред корем и разкрасени крака, за да издържат тежестта.

— Кога се чака детето? — чу се тя да пита.

— О, вече всеки момент. — Тина потупа с любов корема си. — Малко ме е страх, защото Матю го няма по цял ден. Мисля си, че снегът ще се задържи за известно време, а аз съм сам-сама. Нали сме в толкова тихо местенце, понякога виждам само Ърчи през деня. Сестра

ми от Крой беше казала, че ще дойде да постои малко при мен, но чух, че имала лоша простуда и е на легло. Не смея да си помисля как старата Биди ще успее да дойде навреме да ми акушира. С Доналд беше толкова бързо! Просто изскочи като одран заек само след четири часа болки. Ето от какво се страхувам.

Лаклан я потупа по ръката успокоително.

— Не се тревожи, момиче. Кога е подвела някого Биди?

— О, знам, че тя е добра душа, но е вече твърде стара да търчи в такава време!

— Аз ще идвам. — Предложението, което Шона напрани импулсивно, изненада дори и самата нея. — Ще мога да седя при теб следобед, докато дойде времето.

— О, колко си мила, Шона, моето момиче — разцъфна от благодарност Тина, а Фъргъс се подсмихна на внезапната загриженост на дъщеря си.

Станаха да си отиват и Тина ги изпрати до вратата. Доналд я следваше по петите и избърса лепкавите си пръсти в престилката ѝ.

— И никакви драни зайци по Коледа — заповяда Лаклан на шега. — За мен на този ден има пуйка и питие и си грея краката на огъня.

Снегът още валеше силно и беше много приятно да се приберат в уютната кухня на Лейгмор. Сега те рядко използваша гостната, но след чая Фъргъс отиде там и запали камината. Имаше натрупани много въглища и пламъците жадно ги лизнаха. Усещането за тъга, което винаги витае в стаята, която не е била отоплявана известно време, бързо се разсея. Той си спомни дните, когато гостната бе една от най-използваните стаи в къщата и ясно си представи семейните събирания в събота, когато той и Алик седяха мирно, а баща им четеше от огромната библия. Бе прекарал най-щастливите си дни в гостната, когато Хелън бе жива. Топлата ухання кухня бе царството на Мирабел в онези дни, а гостната — негово и на Хелън. Там бяха взимали най-важните си решения и, сгущени удобно на голямото канапе, понякога се бяха любили тук.

Той огледа тъмните стени, където сенките на огъня подскачаха и лудуваха. В бюфета се пазеха най-хубавите порцеланови сервизи, а две тънки гипсови кучета охраняваха камината. Рамката на камината бе отрупана със снимки, а от капака на стария домашен орган с мехове,

който той и Алик като деца бяха надували до смърт, го гледаха сериозно оцветените в кафяво лица на родителите му.

Бе стая, в която живееше миналото и Фъргъс потръпна. Шона го извика да ѝ помогне с елхата, забита вече в една стара саксия.

— Мисля да постегна гостната — каза ѝ той. — Сега в нея се чувстваш странно. Хубаво ще е да се освежи с малко боя. Като че ли чака нещо да се случи.

Тя избърса ръцете си в престилката и огледа тъмните стени. Рядко влизаше в гостната, освен да избърше прах, но сега я огледа хубаво и разбра какво иска да каже баща ѝ. Бе „мъртва“ стая, напомняща за хора, отдавна напуснали живота.

— Да, татко — каза тя бавно. — Мирише на застояло и има нужда да се стегне. Мирабел казваше: „Когато подновиш нещо старо, ще срещнеш стар познайник“.

Той не отговори, изправи елхата до прозореца, а тя започна да я украсява, докато баща ѝ седеше на канапето и я наблюдаваше. Украшенията бяха прости гирлянди, играчки от сребриста хартия и памук, но се открояваха сред тъмнозелените клонки и изглеждаха прекрасно.

Шона остана в стаята дълго, след като баща ѝ си легна.

— Не се бави — предупреди я той, преди да се качи горе. — Знаеш, че няма да можеш да станеш сутринта.

Тя легна на канапето, загледана в елхата, и за първи път се зачуди каква ли ще бъде реакцията на Нийл за бебето. Досега най-малко се бе страхувала от неговото мнение, но сега я налегнаха мисли и започна да се плаши. Нийл можеше да се ужаси от това. Щеше да си дойде от войната, да очаква да види слабичкото момиче, което бе оставил, а вместо това щеше да срещне едно тромаво чудовище. Макар и да беше негово бебе, той можеше и да не го иска. Те едва бяха ходили като влюбени и изведнъж той щеше да се сблъска с огромната отговорност на бащинството. Ами неговите родители, как щяха да го възприемат те? Как щеше да се отнесе баща ѝ към дъщерята, която го посрамва? Почувства, че не може да понесе всичко това, призля ѝ и се усети напълно самотна.

В прозореца зад елхата блещукаше звезда. Шона бе толкова унила, че бе готова да се хване за сламка, затова видя в звездата символ, знак, че Нийл ще я обича, независимо от това какво ще се

случи. Стана, избърса сълзите си с тънката, деликатна ръка и отиде до прозореца, изтри запотеното стъкло и видя снежния пейзаж на лунна светлина. Небето бе осветено от звезди, а луната хвърляше сребърна пътечка върху морето. Някакво движение до телената ограда край градината привлече погледа ѝ и тя тихо се засмя. Елените бяха слезли от планините и ядяха някакво къдраво зеле, отдавна увехнало и повисоко от оградата. Дълго наблюдава грациозните създания, след това отиде в кухнята, сложи си шала и ботушите, излезе до сеновала и издърпа няколко наръча сено, за да го разстеле зад пристройките. Елените бяха изчезнали като по вълшебен начин, но тя знаеше, че ще се върнат. Бе много студено. Уви се в шала си и погледна небето — особено онази ярка звезда, която бе забелязала по-рано.

„Блещукай, блещукай, малка звездичке...“ припяваше тя като дете и загреба шепа сняг, която хвърли във въздуха. Странно бе да си навън на спящия остров. Виждаха се светлините на рибарските лодки, макар и да бяха далеч в морето, целият свят бе притаен и много мирен. Чуваха се леки шумове — шумолене от краварника, похъркване от конюшната, а иначе всичко бе тихо. Тот се появи в снопа светлина, който падаше от кухнята, и подуши въздуха. Отърси лапата си, отвратена от снега, клекна набързо и се прибра на топло. Спря на вратата да изгледа господарката си, без съмнение озадачена от странностите на човешката природа.

— След мъничко, Тот — извика Шона нежно и без желание остави света на бялата тишина. Часовникът в гостната показваше единайсет и половина и тя се почувства виновна, като се сети, че обеща на баща си да си легне рано. Взе лампата и тръгна по стълбите. В ореола от светлината застана Фъргъс пред вратата си.

— Къде си била? — попита той доста рязко. — Отдавна трябваше да си в леглото.

— Да, татко, аз... — Импулсивното ѝ желание бе да се хвърли в прегръдките му и да излее сърцето си. Колко се бяха преплели привичките в живота им, щом той не можеше да заспи, ако тя нарушеше обичайния ред. Лицето му бе мрачно и сърдито и тя можа само да каже: — Извинявай, татко, елхата бе толкова красива и елените слязоха от планините. Дадох им малко сено.

— Е, добре, няма да ставаш сутринта. — Гласът му бе по-мек сега.

— Ще стана, обещавам, че няма да се връщаш вече в студена кухня.

— Не става дума за това, детето ми, а за... е, няма значение. Лека нощ.

— Лека нощ, татко.

* * *

Тина крачеше из стаята, когато Шона пристигна следобеда преди Бъдни вечер. Доналд си играеше с бучки торф от сандъка, като размесваше малки парченца с плюнка и старателно мажеше овчарското куче на черни и бели петна, което изглеждаше мрачно, но примирено с такива случки. Две кокошки къткаха в кухнята и блещеха малките си очички срещу едно черно коте, което ги дебнеше изпод мръсните тенджери на пода.

Шона грабна една метла и изгони кокошките навън, а Тина въздъхна облекчено:

— Мръсниците влезли, докато носех вода и тъкмо ги пъдех, когато болките започнаха.

— Болките? — заекна Шона. — Не раждаш, нали Тина? Каза ли на Матю, когато си беше тук за обед?

— Е, ама те не бяха достатъчно силни тогава. Трудно е да се познае, защото през последния месец все имаш някакви смешни болезки. Не исках да тревожа горкия Матю, защото щеше да коли няколко пуйки следобед, а никога не му е стигал куража за това.

Шона слушаше и се чудеше на такива жени като Тина. Представляваше гротескна фигура с корема, щръкнал пред нея в застрашително великолепиe. Приятното ѝ розово лице бе изкривено от болка, а мислеше само за Матю. Бе най-неромантичната гледка на света и въпреки това, обичаше с пълно себеотрицание.

— А сигурна ли си... сега? — попита Шона, надявайки се на отрицателен отговор.

— Да, съвсем сигурна! Водите ми изтекоха, разбираш ли, много, колкото от потока на Броди за една седмица... но, ох... не бива да говоря такива неща пред момиче като теб.

— Почти на седемнайсет съм — възрази Шона слабо, — и по-добре да отида за Лаклан и да пратя да кажат на Биди.

— О, горката стара вещица няма да успее да дойде. Тя едва не умря, когато се раждаше Доналд. Беше толкова изтощена, когато дойде, че аз, пациентката, трябваше да ѝ давам бренди.

Шона се спусна към вратата, но Тина така извика, че се върна да ѝ помогне да легне на дивана. Доналд се обърна и с ангелска усмивка размаза чудната си кална смес върху подметката на майчиния си чехъл.

Тина стисна ръката на Шона и обикновено спокойните ѝ кафяви очи бяха леко разтревожени:

— Моите... тенджери... чиниите... можеш ли да ги измиеш, моето момиче? Знаеш, че не съм много прибрана, но докторът ще има нужда от топла вода, а в нея не бива да има пюре, нали?

— После ще ги измия, Тина! Сега по-добре да вървя! Лаклан може да е на обиколка, а на Биди ще ѝ трябва време да слезе от Глен Фалан. Ако видя татко, ще го помоля да я доведе с двуколката, ако може да стигне дотам.

Тина отново извика и заскърца със зъби. За миг не можеше да каже нищо, след това лицето ѝ се отпусна и отново придоби блажения си израз. Лежеше сред възглавнички, съшити от разноцветни парчета плат, покрити с котешки косми, но изведнъж погледна толкова сияйно, че бе трудно да се повярва, че ражда.

— Ще бъде момиче, знам, че ще бъде момиче. Хубаво малко момиченце, което ще мога да прегръщам и да обличам с хубави роклички.

Шона се усмихна нежно на грамадата върху дивана.

— Отивам, Тина. Ако мога, ще тичам.

— Ох, моето момиче, почакай малко. Ох, да можеше сестра ми да е тук — човек се чувства по-спокоен с близките си. Исках да приготвя всичко, но все нямах време. Шона, ще ми донесеш ли едни гащи? Другите се намокриха от... е, ще ги намериш в най-горното чекмедже в спалнята — розовите с дантели по крачолите.

Шона бе отчаяна.

— Тина, нали лекарят веднага ще те накара да ги свалиш!

— Знам, но жената трябва да изглежда прилично!

Шона донесе желаната вещ и остави Тина да ги навлича, докато Доналд гледаше с интерес и възхита дантелите.

Лаклан го нямаше. Нямаше ги понито и двуколката, а с тях изглежда бе излязло цялото семейство. Шона тропа на вратата, докато я заболяха кокалчетата на ръцете, но нито Фийби, нито Фиона се появиха. Огледа се отчаяно. Понякога баща ѝ се виждаше наблизко, но днес нивите бяха пусти, а тя знаеше, че е отишъл с Боб до по-високите полета, за да свалят овцете в ниското, в случай че вали сняг. Очите ѝ търсеха признак на живот във всички посоки. Децата бяха в коледна ваканция и тези, които живееха в Глен Фалан, често можеха да се видят по пътя за и от Порткъл, но днес по пътя нямаше никой. Обзе я паника. Трябваше да съобщи на Биди. Ако отидеше самата тя, това би означавало да остави Тина сама поне за един час, а може би и повече заради снега.

Нещо черно и раздърпано се появи в далечината. Тя позна Доди, който слизаше по планинския път, очевидно тръгнал за селото. Тя почти изкрещя името му, но в първия миг ѝ се стори, че не я чува. После разбра, че се е подхлъзнал по пътя и не може да спре, но когато той вдигна ръка и тя чу познатото „хубав ден“, изпадна в почти истеричен смях. Той подскочи, като изтупа снега от палтото си, а пожълтелите му зъби показаха удоволствието, че са го извикали.

— Хубав ден! — поздрави го тя бързо. — Можеш ли да съобщиш нещо на Биди от мен, Доди?

Лицето му посърна и особените му тъжни очи се напълниха със сълзи. Очевидно бе разочарован и тя подозря, че се е надявал да го поканят на един хубав чай в Слокмор.

— Достатъчно походих — промърмори той тъжно, — а Веселата Мери ми е запазила тютюнец.

— Татко ще ти даде после... — Тя стисна ръката му поривисто. — Ела утре у нас на коледен обяд. Аз сама ще го сготвя, макар че Кейт Маккинън ми приготви ябълковия пай, но... сега бързай при Биди и ѝ кажи, че бебето на Тина идва.

Лицето му светна от радост. Коледният обяд едва ли бе различен за Доди от който и да е друг ден. Хората бяха мили и му даваха това-онова, но иначе празниците за него бяха малко. Той се отдалечи с гигантските си крачки, подскачайки.

Шона заскърца през снега към къщата на Тина. Цяла армия от кокошки я посрещна презглава и тя разбра, че вероятно още не са хранени.

— Къде е паницата за кокошките, Тина? — извика тя.

— Върху сандъка — отговори Тина през стиснати зъби.

В следващия половин час Шона изми съдовете и приготви тенджери с гореща вода. Беше доволна, че има какво да прави, защото стенанията на дивана я плашеха повече, отколкото очакваше. Натрупа торф в огъня и извади една тресчица от пръста на Доналд.

— Мама плаче — отбеляза той с напевния си детски глас. — Мама боли корем. — Изтри с длан очите си и обърса носа си с опакото на мръсната си ръка. Събраните сълзи се изляха върху клепналите уши на Дот, овчарското куче.

— Не плачи — успокояваше го Шона. — Сега ще занесем мама на леглото. Докторът ще дойде скоро, защото ще има едно малко бебе. И Биди ще дойде.

— Биди — светна Доналд, който обичаше познатата, облечена в зелено старица. Всяко нейно посещение означаваше толкова много неща — очила, с които да си поиграе, и най-удивителните зъби, които просто излизаха от устата ѝ на две цели парчета.

Тина не искаше да се премести на леглото.

— Един хубав чай най-напред, момичето ми. Толкова съм жадна. — Стана и отново започна да крачи, подпряла кръста си с ръце, и още по-разкрячена.

Шона приготви чая и мечтаеше някой да дойде. Погледна през прозореца и видя как гъсто пада и се върти снегът.

— Никой ли не идва още? — попита Тина, която се бе строполила на дивана. Лицето ѝ бе пребледняло, а очите ѝ издаваха болка.

Шона поклати глава, без да продума.

— Боже, накарай ги да побързат! — молеше се Тина на глас. — Болките вече са толкова често, че остана още малко. Ад е, момичето ми, наистина един ад!

Извика силно, а Доналд и Шона я погледнаха с широко отворени очи.

— Мама умира — крещеше Доналд, а от носа му излизаха обилно балони.

Шона изтича до вратата и погледна към пътя. Никакво движение в снежната вихрушка, само дърветата стояха като стражи в края на нивата. Отвътре се чу още един вик и тя побърза да влезе. Тина се

гърчеше и челото ѝ бе потно. На Шона ѝ се гадеше, но взе ръката на Тина.

— Няма да се забавят, Тина. Само дето снегът е толкова силен и трудно се ходи. Ще си обуя ботушите и ще ида за малко нагоре по пътя. Ще помогна на Биди, макар най-вероятно Лаклан да е там... дай боже! — завърши тя с трескав шепот.

Но Тина стискаше ръката ѝ.

— Остани при мен, Шона, моля ти се! Детето излиза, усещам го. Вече имам напъни. Можеш ли... можеш ли малко да погледнеш? Само надникни набързо. Биди можа да ми каже какъв цвят е косата на Доналд на този етап.

Сърцето на Шона биеше лудо и тя отмести медночервените кичури коса от лицето си.

— Аз... аз просто ще донеса съд с вода! Трябва да ти измия лицето.

Ръцете ѝ трепереха, когато вдигна тежката черна тенджера от огъня. Това, че трябва да стъпва върху кучета и котки, налягали безразборно по чергата, усложняваше още повече задачата ѝ, но държеше нависоко изпускащия пара съд и се приближи до Тина.

Доналд седеше сериозен сред животните с палец в уста и гледаше как огромният корем — единственото, което виждаше от майка си — се издига на дивана.

— Ще ти трябват чаршафи и памук — прошепна Тина, а в потъмнените ѝ очи имаше молба. — Всичко е в малката торба под леглото. Одеядцето за... бебето е там също.

Очите на Шона изглеждаха много сини на пребледнялото ѝ лице.

— Тина, аз... аз... не мога. Израждала съм агне по-рано и съм помагала на баща ми да изтегли телета от кравите, но никога... никога бебе!

— Същото нещо е — подканваше я Тина. — По-лесно от теле. Аз ще свърша по-голямата работа, но ти трябва малко да помогнеш. Аз ще ти кажа какво да правиш. Ох, моето момиче, и ти ще имаш дете един ден и ще имаш нужда от помощ от когото и да е.

Шона погледна младата жена и каза кротко:

— Тина, кажи ми какво да правя, защото треперя като новородено агне.

— Ами... погледни за малко и ми кажи колко от главата на детето се вижда.

Доналд смучеше палеца си и се люлееше, като гледаше спокойно тъмния тунел, образуван от краката на майка му, завършващ с черна вдлъбнатина, където от неговото положение не се виждаше нищо. Но Шона видя една корона от мека коса и от гледката дъхът ѝ спря, а тя усети необяснимо вълнение.

— Бебето ти ще има руса коса, Тина.

— Не думай! Ох, ще бъде момиче, знам си... ако можех да видя другия край!

Шона подръпна чаршафите на дивана, изми лицето на Тина и ѝ даде да пийне студена вода. Тина дишаше тежко, напъваше се и стискаше ръката на Шона, която почервения и я заболя.

Мина половин час. Шона отново отиде до вратата, но снегът бе станал по-силен и нищо не се виждаше. Матю скоро ще се прибере, помисли си тя. Татко няма да го държи в такова време.

В къщата бе непоносимо топло и тя съжали, че е натрупала толкова торф в огъня.

— Шона! — викът на Тина прониза въздуха. — Детето излиза сега!

Напъваше се, лицето ѝ бе зачервено, а устните — стиснати в права черта. Краката ѝ бяха разтворени, единият качен на облегалката на дивана, другият висеше във въздуха. Тя се хвана за него и без да се интересува, оголи огромния блед купол на корема си, завършващ с разбъркани косми. Доналд вдигна очи от погълналото го занимание — да ближе маслото от една кифличка.

Шона нямаше време да усети страх. Тя гледаше напрегнато блестящия кръг на главичката на детето. Цялото същество на Тина бе заето с това да изтласка детето от тялото си. Лицето ѝ бе обърнато нагоре, очите затворени, лактите забити в дивана, за да подсили ужасното върховно усилие, което жената трябва да направи при раждане.

Малкият кръг се увеличи. Тина силно се напъна, издаде гърлен звук като стенание. Изведнъж малката главичка излезе и заедно с нея рукна околоплодна течност. Инстинктивно Шона подхвана топлата слузеста главица. Още бе неустойчива, но усети, че става някакво чудо

и искаше да помогне на тънката нишка живот с всичко, с което можеше.

Тина се отпусна изтощена и малката главичка увисна безпомощно. Тина събра остатъците от силата си и се напрегна за миг. Бебето изскочи с много вода и остана да лежи неподвижно и безжизнено в локвата, която девет месеца го бе предпазвала от външния свят. Восъчнобелите извивки на пъпната връв бяха още закачени за плацентата в Тина и Шона безпомощно гледаше ужасната гледка.

— Бебето... има странен син цвят — прошепна тя.

— И Доналд беше такъв, естествено е, изправи го на краката и тупни дупенцето му.

Но нямаше нужда. Малкото телце се сви, пое дъх с отворена уста и изплака високо и ясно. Доналд пристигна и посочи с пръст.

— Кукла плаче — съобщи той щастливо и запляска с ръце.

Тина повдигна глава, за да види, и радостни сълзи напълниха очите ѝ.

— Момиченце е, ох, увий я в одеялцето да не седи в мръсотията. Всичко друго ще почака малко.

По ирония на съдбата всички пристигнаха едновременно. Биди, подкрепяна от Матю, се вмъкна с мокро палто и накривени очила. Както винаги, тя се възмущаваше от всичко. Доди грубо бе прекъснал сладката ѝ следобедна дрямка, от което бе получила „болки в корема“, а по опасния път през Глен Фалан той не бе успял да ѝ помогне. Тя бе подгизнала от снега, измръзнала и имаше нужда от „чашка“, но както винаги при вида на новородено, старото ѝ бодро лице се смекчи и изпита същото вълнение, каквото изпитват и самите млади майки. Погледна новото бебе на Тина и плесна с ръце:

— Божичко! То се е родило! И акушер не друг, а малката Шона Маккензи! Матю, дай уиски! Всички имаме нужда от глътка.

Отиде да пререже пъпната връв и да извади плацентата. Когато Лаклан пристигна, намери майката и бебето чисти, а леко пийнала, акушерката, без зъби и без очила, се бе отпуснала между две котки на креслото. Доналд надничаше иззад очилата и се смееше на Лаклан с уста, силно изкривена от тежестта на допълнителните зъби.

Матю, преизпълнен от радост от появата на малката си дъщеричка, едва не падна върху Биди, докато допълваше чашата ѝ от

почти празната бутилка уиски.

— Момиченце е — поздрави той Лаклан. — Хубаво малко момиченце. Дори да исках, не можех да направя по-хубав коледен подарък на Тина, нали? — Захили се самодоволно и за трети път събори шапката на Биди.

Лаклан се усмихна. Нормално бе младите бащи да си приписват по-големи заслуги за своите отрочета, докато безсънните ноци и студеното ядене, сервирано късно от мърморещи жени, бързо ги връщаха на земята. Матю се бе самозабравил от гордост и Тина, която изглеждаше само малко уморена, го остави да прави каквото знае. Тя бе спокойна и лъчезарна и трудно можеше да се повярва, че току-що е отминал един следобед на страшни родилни мъки. Дъщеричката ѝ мирно спеше на топло до нея, а тя гледаше в почуда малкото червено личице.

Лаклан се възхити от новороденото дете.

— Хубаво момиченце наистина се появи в Коледната вечер. Ще бъде честито дете.

— Докторе, току-що ми подсказа името ѝ. Ще я кръстя Ив^[1]. — Задоволството на Тина бе пълно. — Хубаво име за хубаво момиченце.

— И добре че Биди е успяла да стигне тук навреме за раждането — каза Лаклан. — Пътят през Глен Фалан е опасен днес, а както бях излязъл заедно със семейството си, нямаше да мога да пристигна навреме.

— Но, докторе, не беше и Биди. Малката Шона Маккензи извади детето и слава на Бога за това. Не знам какво щях да правя без нея. Тя принасяше и отнасяше и се грижеше за Доналд.

Биди с мъка се изправи на крака, като държеше високо чашата си.

— Хвала на Бога за щастливото освобождаване на Тина и благодарности на нашата Шона.

Лаклан се обърна към Шона, но видя, че спи дълбоко в един твърд люлеещ се стол. Изглеждаше съвсем млада с гладко зачервеното лице и дълги плитки копринена коса на раменете. Думите на Биди извикаха в паметта му онази далечна нощ в Лейгмор, когато от бурята бе измръзнал до кости, и ужасния трагичен край на борбата с тъмните ангели на смъртта.

Резултатите от онази нощ бяха много, но най-трайният и най-обичаният бе Шона. Тя и неговият син се обичаха и заради тях те всички бяха обвързани завинаги. Той знаеше, че Нийл много ѝ липсва. Въпреки живостта и силния ѝ дух, около нея винаги имаше едно спокойствие; сега той почувства някаква тревога и като я погледна по-добре си помисли, че върху младото ѝ лице тежи умора. Тя се размърда и извика, но се усмихна, когато осъзна къде се намира.

Лаклан взе ръката ѝ.

— Чувам, че ще ме оставиш без работа. Наистина се гордея с теб, момичето ми, и мисля, че заслужаваш една чашка. Ако нашият млад баща спре да се тупа по гърдите, може да ни даде на всички по една. В края на краищата, макар той да е свършил по-голямата част от работата, както ми казаха, има и други, които случайно може малко да са помогнали.

Матю се изчерви и побърза да сложи чайника, а Биди без зъби и едва виждаща, кимна доволно.

— Точно каквото му трябва. Според приказките му, този разбойник сам е родил детето. Е, предполагам, че това е нормално. — Спря замъгления си поглед върху Шона, която се прозяваше и протягаше. — С теб ще бъде същото, моето момиче, когато ти дойде времето. Младият Нийл ще си припише всички заслуги — така са тия работи.

За миг ръцете на Шона останаха във въздуха. Зачуди се дали е възможно хитрата стара акушерка да е отгатнала тайната ѝ. Но Биди се припичаше на огъня и очевидно бе забравила къде е. Усмихваше се беззъбо, а алкохолът изглежда бе отнесъл ума ѝ надалеч.

Шона стисна зъби, защото ѝ се доплака. Започваше да става мнителна дори при безобидни думи и знаеше, че това ще продължи, докато се разкрие тайната. Погледна Лаклан и се запита тъжно дали да не излее душата си пред него. Той винаги се отнасяше толкова спокойно към всичко и едва ли щеше да изпадне в ярост като баща ѝ. Но ако кажеше на Лаклан, това щеше да бъде по-лесният изход, а нещо във вътрешната ѝ нагласа винаги ѝ пречеше да върви по лесния път. Тя бе горда и упорита, но преди всичко бе вярна на себе си, а това винаги бе значило, че е вярна на тези, които обича най-много. Баща ѝ бе човекът, който трябваше пръв да научи, нищо, че това можеше да бъде ужасно неприятно. Докосна писмото на Нийл в джоба си. Само ако

можеше да се върне, това би решило толкова въпроси, но отпуската му не бе достатъчно дълга, а войната ставаше все по-сериозна, което означаваше, че младите мъже като Нийл бяха крайно нужни за сраженията.

Тя отпиваше по малко от чая и се страхуваше много, защото сама носеше товара на това, което знаеше. Мъжът, когото обичаше, не можеше да ѝ помогне. Тя дори нямаше да му каже за бебето, поне докато тя самата не го усетеше като нещо по-реално. В момента всичко бе като насън. Погледна Тина, навела се над бебето, но гледката не я развесели. Нейното бебе не бе реално като това на Тина и не можеше да си представи, че ще мине през изпитанието, на което бе станала свидетел този ден.

По детски престана да мисли за себе си и насочи мислите си към Коледа. Снегът правеше всичко толкова истинско и създаваше нужната атмосфера за подаръци, пуйка, сливов пудинг, елха и коледни песни. Алик и Мери щяха да дойдат с близнаците. Усмихна се, когато си помисли за веселото им, живо присъствие в Лейгмор.

Скочи. Имаше много работа и трябваше да се върне у дома.

Биди изпъшка и започна да си обува ботушите. Всички се приготвяха да тръгват, а тя нямаше да изпусне Лаклан, защото той можеше да ѝ предложи да я заведе вкъщи с двуколката. Никак не ѝ харесваше мисълта да извърви мъчително пътя през Глен Фалан в снега. Въздъхна и се зачуди докога ще може да продължи да работи. Бе на седемдесет и три години и започна да ги усеща, но щеше да е загубена без своите пациентки и без бебетата. Посивяваше и остаряваше, рядката ѝ побеляла коса излизаше изпод шапката, лицето ѝ бе сбръчкано и бузите хлътнали, но в държанието ѝ имаше достойнство. Тя внимателно прибра принадлежностите си от Доналд и отиде в кухнята да си изплакне зъбите.

— Да вървим, моето момиче — каза тя на Шона, усмихвайки се сияйно. Хвана ръката на момичето и за миг ѝ се прииска да я прегърне и да ѝ каже да не се безпокои. Месеците, които я очакваха, нямаше да са лесни за нея и старата жена се молеше Нийл да се върне жив от войната, за да може детето на Шона да носи неговото име.

Гърлото ѝ се сви от съжаление към всички момичета като Шона, които трябва да носят сами товара на буйните си чувства. Шона се бе издала толкова лесно, като се изчерви и дълго мълча след думите на

Биди. О, те бяха достатъчно безобидни, но след като бяха произнесени и след реакцията, която предизвикаха, привидно ненаблюдателната стара акушерка видя обичайните признаци — напълнялата талия, която нормално бе толкова тънка, изпитото лице, бледността и умората, всичко бе толкова ясно за опитното око, ако се вгледа.

Биди въздъхна отново и пожела дъщерята на Хелън Маккензи да роди по-лесно, отколкото майката преди толкова много години.

[1] Коледна вечер — на английски Christmas Eve, оттам и името на детето — Ив. — Б.пр. ↑

**ОСМА ЧАСТ
1940 ГОДИНА**

15.

Все повече пролетни звуци изпълваха въздуха, но над всички бяха тези от новородените агънца. Шона се връщаше от Порткъл с пълна кошница и спря, за да си поеме дъх и да погледа полето, където овцете се агнеха. Видя баща си с още няколко души като тъмни точки в далечината, а около тях две по-малки точки — овчарските кучета, които подскачаха насам-натам.

По планинския път от Ниг слизаше Биди с развята от нежния морски бриз пелерина. Дишаше тежко и всичко ѝ стоеше накриво както обикновено. Лицето ѝ светна в усмивка, когато видя момичето, облегнато на каменната ограда.

— Ти ли си, момиче? Боже, колко съм уморена. Три часа седях при Мейми Маккинън, а после болките ѝ изчезнаха — като че вятърът ги издуха. Случва се понякога. А при теб как са нещата, малката ми?

Въпреки че погледът ѝ изглеждаше разсеян, тя попиваше всичко.

— Добре съм, Биди — отговори Шона, като бързо се изправи. Дрехите ѝ бяха широки и бе доста прибрана за шестия месец на бременността, но знаеше, че не може още дълго да крие положението си.

— Да — Биди гледаше в далечината, — и наистина изглеждаш добре, моето момиче — при такава напреднала бременност. — Чу как Шона от изненада пое дъх, но спря слабите ѝ протести, като нежно докосна ръката ѝ. — Мълчи, момичето ми — прошепна тя тихо, — аз съм опитна в играта, забрави ли? Грижила съм се за бременни момичета, преди да се родиш и прекрасно познавам признаците. Отдавна знам за теб и мисля, че е крайно време да кажеш на баща си. Още не си му казала, нали?

Шона поклати отчаяно глава.

— Е, добре, дойде, дойде времето, момичето ми. Повече не можеш да криеш. Чудно е, че Лаклан не е забелязал.

— Аз... аз не съм била у тях от известно време.

— Да, той спомена, че се държиш настрана напоследък. Аз, разбира се, знаех защо. Той е лекар и при това добър. Засега не

подозира такова нещо, имай предвид, а и ти още си толкова тъничка. Ние всички още те мислим за дете. Някои са омъжени на твоята възраст, знам, но ти изглеждаш като ученичка...

Очакваше сълзи и ръцете ѝ бяха готови. Притисна ридаещото момиче до слабите си гърди и зашепна успокоителни думи.

— Мълчи, хубавице. Кажу ми на баща си и ще се почувстваш по-добре. Той е близо до теб и ще те успокоява, а Нийл, горкото момче, е много надалеч, за да може да ти помогне. Той ще бъде доволен, ако знае, че някой тук ти помага.

— Но той също не знае — изплака Шона. — Във всяко писмо се канех да му пиша, но все се страхувах, че това ще разруши всичко прекрасно, което сме преживели заедно.

Биди поклати глава многозначително.

— А когато направихте детето, не бе ли нещо, което преживяхте заедно? О, стегни се на минутата, момиче! Трябва да не си на себе си, за да пазиш тайната сама толкова време. Нийл няма да е доволен. Той положително е по-силен мъж, отколкото признаваш. Време е за истината, момичето ми. Мирабел те учеше добре, не я излагай повече, отколкото вече си го направила!

Шона продължи пътя си, чудно успокоена от грубите думи на старата акушерка. Реши, че ще каже на баща си тази вечер.

Но не се наложи. Той се забави на полето с агнетата и когато се прибра, тя бе заспала в ъгъла до камината. Той отиде на пръсти да си вземе вечерята от фурната и седна да яде тихо. Погледна дъщеря си и се чудеше защо сега все ѝ са нужни тези малки дремки. Толкова бе различна от живото, почти необузвано жизнерадостно момиче, с което бе свикнал, че започна да се тревожи за здравето ѝ и самата мисъл, че нещо може да не е наред, го накара да спре с вилицата в ръка. Започна съсредоточено да я разглежда, знаеше, че има нещо различно, но не можеше да определи какво. Когато живееш с някого и го виждаш всеки ден, е трудно да засечеш промените, и все пак той знаеше, че в нея има промяна. Лежеше неудобно с ръка под главата в неудобната детска поза. Роклята се бе подгънала под тялото ѝ и очертаваше контурите му. Това, което той си мислеше, че е невидимо, сега го гледаше право в очите и той се сепна, дори забрави яденето си. Опитваше се да си каже, че не е вярно, че промененото тънко детско телце се дължи на начина, по който е легнала, но можеше ли издутината на такова явно

място да е плод на въображението му? Всичко съвпаднаше — повръщането, умората, постепенната смяна на дрехите от тънки рокли в широки ризи и дрехи, които той мислеше, че са просто момински каприз.

Стана и се надвеси над нея. Почувства как един мускул на лицето му се свива, както ставаше винаги, когато в него кипяха бурни чувства. Разбира се, знаеше чие е детето, но в момента не мислеше за младия мъж, отишъл на война във Франция. Гневът му беше срещу дъщеря му, детето, което бе започнал да обича и на което вярваше тъй силно, че понякога се страхуваше. Тя бе всичко, което имаше, животът му се въртеше около нея твърде много, но той не можеше да се пребори със себе си. Двамата имаха нужда един от друг, всеки от тях бе буфер срещу самотата на другия.

Силното му присъствие проникна в спящия ѝ мозък. Тя се размърда и отвори очи, осветени от доволна усмивка.

— Татко! — Тя с мъка се изправи. — Оставих ти вечерята във фурната. Взе ли я?

Лицето му потъмня още повече от гняв и когато проговори, гласът му бе дрезгав от дълбоката болка:

— Кажи ми, момиче, кажи ми какво те превърна от дете в тромава уморена жена! Чакаш дете, нали? По дяволите, трябваше да се сетя, но мислех, че си по-разумна! Носиш детето на Нийл Маклаклан след всичките ми предупреждения и неизпълнените ти обещания! Не си по-добра от една уличница!

Ударът от думите му я накара да се отдръпне назад върху възглавниците, уплашена от гнева му, който яростно бушуваше. Бе го виждала гневен и преди, но никога толкова яростен. Сърцето ѝ заби силно и стаята се завъртя около нея.

— Кажи, по дяволите! — реवेशе той. — Нека чуя от собствената ти уста, че си спала с Маклаклан и сега носиш неговото дете!

Почувства се слаба, не можеше да си поеме дъх.

— Опитвах се да ти кажа, татко, исках, но ме беше страх! Щях да ти кажа тази вечер — Биди знае и смяташе, че и ти трябва да знаеш! Но ти се забави, а аз заспах...

— А, значи новината вече се разпространява! Биди знае... преди собствения ти баща! Скоро цяла Рейна ще знае, че дъщерята на Маккензи е мръсница!

— Не се страхувам, татко — хълцаше тя. — Обичам Нийл и точно затова съм толкова горда, че нося неговото дете! Това може да е всичко, което ще ми остане от него най-накрая. Не се срамувам, татко!

Ръката му се стовари върху лицето ѝ с такава сила, че тя падна върху възглавниците. Тот изскимтя и се изправи да оближе кървящата устна на господарката си.

Вратата се затръшна и къщата стана неестествено тиха. Шона плачеше беззвучно, макар да искаше да крещи и да избяга при някого за утеха. Помисли си за Нийл, но дори и той бе нереален в мислите ѝ. Той бе нейният живот, но не можеше да ѝ помогне. Някъде в далечна Франция и той водеше своята самотна битка в някой смрадлив окоп. Морета и планини ги разделяха, когато най-много имаха нужда един от друг. Тя не знаеше дали има кой да го успокои, но тя имаше към кого да се обърне, към тези, които бяха плътта на любимия ѝ Нийл. Надигна се от кушетката и избяга от Лейгмор към топлата мамеща светлина на Слокмор, сгушен на завет под шотландски борове.

* * *

Фъргъс вървеше, както бе вървял през онази, другата нощ, с изтерзан ум и душа, сляпо, без да мисли за посоката.

Тогава детето Шона бе насочило към него пръст със силно обвинение, детският ѝ ум бе разгневен поради плътната пелена на тайнственост, с която той бе обвинил истината за нейното съществуване. Сега той бе обвинителят и наранените чувства не позволяваха на тревожния му мозък да види нищо друго, освен факта, че детето, което той обожаваше, го е излъгало със самото си мълчание.

Студения нощен вятър го шибаше и той чуваше шума на морето. Продължаваше да върви, като се спъваше в камъните по брега, с наведена от мъка глава. После стигна до мястото, което бе търсил тогава. От безлюдния, обливан от вълните бряг, той погледна училището с меко осветените отвътре прозорци. Беше на същото място като в онази нощ — тъмна грамада от камъни и комини се очертаваше неясно на фона на безкрайните ливади. Но вътре се движеха дребният господин Мърдок и неговото семейство. Нямахте я Кърстийн да го

покани без думи с красотата на тялото и душата си. Нямахте при кого да изтича за утеха, от която отчаяно се нуждаеше.

Седна на обрасла с раковини и миди скала и подпря с ръка тъмната си глава. Шумът на морето и меката въздишка на вятъра придаваха спокойствие на нощта и постепенно обърканите му мисли се избистриха. Започна да ги подрежда една по една.

Мина час. Красивото спокойствие на нощта над Рейна проникна в него, той вдигна глава и погледна нежните сребърни отблясъци на водата. Посегна, взе едно камъче и го хвърли във водата, а когато то потъна, като че ли отнесе със себе си към дъното на морето всичките му бурни чувства.

Сега сърцето му плачеше за малкото момиченце, което бе предизвикало толкова емоции у него през годините. Тя винаги бе тук, искаше само неговата обич и постепенно той ѝ бе дал цялата любов, която би трябвало да ѝ даде още от самото начало. И все пак, въпреки любовта му, тя се бе уплашила да му каже за себе си, защото се страхуваше, че ще я обича по-малко.

Забързано тръгна към Лейгмор, изпълнен със съжаление, и си представяше Шона, превърнала се без Нийл в бледо малко привидение, която вършеше работата си във фермата, полагаше всички грижи за него, а през цялото време в това тънко тяло е растяло дете.

Но във фермата бе тихо, само животните спяха до печката в кухнята. Изтича нагоре до нейната стая, ала и тя бе празна. Той се сети къде е, с кого е, при хората, които бяха утеха и опора за нея в ранните ѝ години.

Фийби отвори вратата и не каза нищо, когато видя суровия му раздърпан вид.

— Къде е тя? — попита той настойчиво, като гледеше през нея към слабо осветеното антре.

— Горе, в стаята на Нийл! Лаки ѝ даде успокоително, тя беше изтощена, но не можеше да заспи. Никога не съм виждала толкова смазано момиче.

Гласът на Фийби бе леко обвинителен, но Фъргъс чувстваше само нуждата да види дъщеря си. Мина покрай Фийби и се качи в стаята на Нийл. Бе истинска момчешка стая с всичките ѝ колекции от авиомодели, картини на животни и въдици в един ъгъл. На леглото,

покрито с разноцветен юрган, бе Шона, полузаспала, със зачервено лице и разпиляна по възглавницата медночервена коса.

Щом го видя, тя бързо скочи, сънят си отиде от очите ѝ, а те го гледаха — големи и изплашени. За миг той постоя над нея, видя прекрасното нежно лице, клепачите подути от сълзите на разбитото сърце, видя спуканата устна, която той бе наранил с бруталната си сила, и сърцето му се сви в прилив на разкаяние и ужасен срам.

— Шона — едва чуто прошепна името ѝ. Наведе се и я притисна до себе си. Този единствен миг побираше всички години, които бяха прекарвали заедно и изразяваше цялата му любов към нея. С устните си усещаше меката ѝ коса, топлината на тялото ѝ премина през ръката му и най-после той открито я призна като плът от своята плът.

Тя лежеше на гърдите му и тихо ридаше, отдала се на неповторимия миг. След малко той нежно я отстрани и като взе ръката ѝ, погледна дълбоко в очите ѝ.

— Това... е трудно за мен, Шона, ти знаеш. Никога не съм могъл да показвам чувствата си.

— Знам, татко — каза тя меко.

— Това... нещо, което се е случило... ще го изведем докрай заедно. Аз ще се грижа за теб, докато Нийл се върне, след това ще ви заведем пред олтара, както си е редно. По дяволите старите вещици и острите им езици!

— Да, татко, по дяволите — съгласи се тя тихо. — Те ще говорят и аз не се срамувам, че нося бебето на Нийл, но съжалявам за срама, който хвърлям върху теб.

Той помълча малко, тъмните му очи гледаха надалеч. Ръката му стисна нейната по-силно.

— Никога не съм говорил с теб много... за разни неща. Обичах майка ти. Господ знае, че я обичах твърде много и когато умря, не исках да обичам друг. Страхувах се от любовта и дори не исках да имам теб, моето собствено дете. Но нито един мъж не може да остане завинаги сам, като остров. Срегнах Кърстийн. Ти беше малко момиченце тогава. Обичах я... — той вдигна глава към тавана, — обичах я както мъж обича жена, но не можех да преодоля себе си и да се оженим. Тя бе всичко, за което един мъж може да мечтае, дори повече, Господ ми е свидетел, но аз не исках да се обвързвам, не след като съм имал майка ти. След това се случи нещо, което ме накара да

помоля Кърстийн да се омъжи за мен, и тогава... — Той спря, а тя държеше здраво ръката му, любовта ѝ преминаваше у него в часа на мъчителните му признания. — Стана злополуката. Кърстийн знаеше, че съм много горд, за да я помоля отново да ми стане жена... и напусна Рейна... а е носела моето дете!

Шона не можа да сдържи удивлението си, а умът ѝ се стараеше да проникне в смисъла на думите му.

— Така е, Шона — каза той меко. — Имам син някъде, когото никога не съм виждал, а...

— Аз имам природен брат — довърши тя замаяно.

— Да, така е. Думите, които ти изрече тази вечер, че си горда да носиш детето на твоето момче, са били изречени почти преди шест години от самата Кърстийн. Открих всичко това, когато бях в Обан. Търсех Кърстийн, но тя бе заминала, а аз и до днес не знам къде е.

— Ще я намериш един ден, татко.

— Да, може би. — Докосна нежно цепнатата ѝ устна. — Извинявай, момичето ми, наранил съм те, но не можех да повярвам на очите си. Аз би трябвало да те разбера, но тогава ми бе причерняло от яд. Имах по-добро мнение за Нийл, макар и аз да не съм по-добър.

Тя го погледна със странно преплетени гордост и молба в очите ѝ.

— Аз исках той да ме обича, татко, аз го помолих. Страхувах се от войната, трябваше да знам какво представлява любовта с него, в случай че... в случай че...

— Мълчи, той ще се върне. Войната няма да затрие този млад дявол.

Тя се отпусна на възглавниците, под очите ѝ имаше тъмни кръгове от изтощение.

— Сега мога да му кажа за бебето — прошепна тя.

— Но той не знае ли? — не можеше да повярва Фъргъс.

— Не, някак си не смеех да му кажа без ти да знаеш пръв, а се страхувах да ти се доверя, така че не можех да кажа и на никой друг.

При това признание нещо сви гърлото му и той заговори с тъжен глас:

— Носила си товара си сама, момичето ми, а аз знам какво е това. Да, ти наистина си една Маккензи.

Очите ѝ се затваряха въпреки желанието ѝ.

— Ще ми позволиш да остана в стаята на Нийл тази вечер, нали, татко? Толкова съм уморена.

На вратата се появи Лаклан. Очите на двамата се срещнаха.

— Нека тя поспи сега — каза той.

Фъргъс се изправи.

— Да — отговори кратко и излезе от стаята.

В коридора Лаклан стисна ръката му.

— Синът ми е един млад бик и заслужава бой с камшик за това. Съжалявам, Маккензи.

Фъргъс пое дълбоко дъх и погледна право в дълбоките съчувствени очи на Лаклан.

— Аз не съжалявам, вече не, след като първият шок премина. Те двамата са създадени един за друг и появата на детето е само малко по-рано, отколкото очаквахме.

Лаклан вдигна вежди с облекчение.

— Милостиви боже! Ама и ти си човек на изненадите! Започваш да омекваш, Фъргъс, и толкова по-добре. Ела сега долу да пийнем по нещо, за да отпразнуваме факта, че двамата скоро ще станем дядовци.

— Не бях мислил за това — изуми се Фъргъс. — Та аз още нямам четиридесет!

— Аз съм само една година по-стар, а Фийби е на тридесет и девет, като теб. За всички ни е голям удар.

Фийби се появи в долния край на стълбите.

— Не слизате ли долу? Ще събудите Фиона с приказките си!

— Идваме, бабо! — отговори Лаклан и двамата силно се засмяха.

* * *

Фъргъс бе прав за клюките. Състоянието на Шона достави изобилна храна за езиците на тези, които открито обявяваха своята набожност и редовно ходеха на църква, но строго пазеха ключовете на много семейни тайни от миналото си. По-нетърпеливите отначало клюкарстваха с настървение, но скоро темата им омръзна и дори съчувствено питаха Шона как е със здравето, когато се появяваше в магазините на Порткъл.

Бихаг Бийг оставаше със стиснати устни и се държеше на положение, когато тромавата малка фигура се появеше на прага ѝ.

— Така му се пада на Маккензи — говореше тя на приятелите си. — Може да свали вирнатия си нос сега, когато знаем, че момичето му е толкова похотливо.

— Ти си злобна стара вещица — смееше се Ърчи. — Защото нямаш мъж до полата си, затова си такава зла.

Ърчи винаги вбесяваше Бихаг с острите си бележки, които бяха твърде близо до истината, за да са приятни, и тя търчеше на църква всяка неделя, за да гледа втренчено цветния прозорец и да се моли за спасението на Ърчи и други грешници като него.

Тина безкрайно черпеше Шона с чай и ѝ даваше купища съвети, а Мейри с наслаждение разказваше подробно за всяко от ражданията си и винаги завършваше с думите:

— Ах, горкия Ули винаги се страхуваше, че няма да издържа, и обещаваще никога вече да не ме докосва. Но той е мъж! Той си е мъж и обича да си поиграе.

Нанси идваше по-често от всякога във фермата, следвана по петите от четирите си мръсни деца. Тя поглеждаше издуващия се корем на Шона и сияеше, говореше майчински и успокоително, но през цялото време изброяваше и кървави подробности.

— Но не обръщай внимание, всичко ще бъде добре. Биди може да е стара, но ще се погрижи за теб. Боже, тя трябва да е виждала повече задници в живота си, отколкото чаши чай.

Шона слушаше, чакаше и все повече се ядосваше на издутия си корем, който беше стегнат и прибран за осеммесечна бременност, но я караше да се чувства грозна и развлечена.

Войната ставаше по-тежка и тя с безпокойство чакаше новини от Нийл. В последното си писмо се сърдеше, че не му е казала за бебето по-рано.

„Това е детето на нашата любов, момичето ми, и имах право да знам. Сънувам теб и времето, когато се любехме и копнея да се върна в скъпата, чистата Рейна. От минута на минута зловонието на войната расте. Аз мириша на война, на кал и мръсотия и първото нещо, което ще направя в

Рейна, ще бъде да седна гол в потока на Броди, та студената приятна планинска вода да измие войната от мен. Обичам те, момичето ми, и се тревожа, и съм нещастен, че не мога да бъда с теб, когато най-много имаш нужда от мен.“

Бе началото на юни и топлите ветрове на Гълфстрийм поклащаха леко свежите нови треви в ливадите. Кравите и овцете доволно пощипваха трева по избуялите пасбища, а на зеления остров вече се чувстваше ленивото горещо дихание, с което лятото идва тук.

На Шона ѝ бе горещо и неудобно, прекарваше много време до отворения прозорец на гостната, сега свежо боядисана и с бели муселинени пердета. Фъргъс се бе сдобил с радиоприемник, запазван от акумулатори, които от време на време трябваше да се запазват от генератора в имението на младия господар. Хората от острова бяха съдържано впечатлени от тази странна машинария, която имаше достатъчно мощ, за да произведе това модерно чудо електричеството, само като се завърти един ключ.

Тод ковачът вече притежаваше един малък генератор, който показваше предимствата си в ковачницата. След като се сдоби с него, Тод се смяташе за човек с известно положение. Но той го пазеше ревниво и се оплакваше от цената на поддръжката му, като мислеше, че е неизгодно да го използва за друго, освен за ковашки дела. Пристигането на генератора на младия господар и разтоварването му на пристанището в Порткъл бе паметен ден. Огромната машина опасно се люлееше на крана, а Тод наблюдаваше от вратата си и без злоба му се искаше цялата тази измишльотина да се сгромоляса на каменния кей.

Но със здрави въжета и много ръце генераторът бе натоварен цял и невредим на здрава каруца, а двата тежкотоварни коня с трясък го понесоха по стръмния извит път към Бърнбреди.

Малцина на острова имаха радиоприемници, но тези, които ги притежаваха, носеха акумулаторите на господаря и той най-любезно не искаше нито пени за това, че използват работещия без прекъсване генератор.

— Шумно проклето нещо! — изплю се Тод, чието самочувствие бе доста намаляло.

Новините от фронта не бяха добри, но за повечето хора от острова те нямаха голямо значение. Вълнение предизвикваха допълнителните кораби, които минаваха през пролива, и британските разузнавателни самолети, които ревяха в небето, но заплахата от война не нарушаваше с нищо друго покоя на Рейна.

Шона обаче не пропускаше нито едно съобщение, което излизаше с пукот от радиото в гостната. Нийл се бе надявал да получи отпуска, при която да има достатъчно време, за да си дойде у дома, но не сега, когато германците бяха нахлули в Холандия, Белгия и Франция и изтласкваха британската армия към бреговете на Дюнкерк. Сериозният глас на говорителя разказваше за кървавата касапница, която германците оставят след себе си. Шона потръпваше и мислеше за своя Нийл. Той само бе намекнал за ужасите на войната и за нея бе трудно да си го представи в друга обстановка, освен тази на острова.

С мъка си наложи да не мисли как изглежда войната и погледна зелените поля, където толкова често се бе разхождала с него. Спомените я връщаха към дните, когато бе тичала бързо през полята, за да се скрие сред дърветата и да го чака да слезе от кораба. Седеше до отворения прозорец, подпряла брадичка на ръцете си, и мечтаеше за миналото, но познатото силно раздвижване в корема ѝ я върна в действителността и тя въздъхна, като знаеше, че сега едва може да ходи, камо ли да тича.

Страховете ѝ, че може да стане като Тина, се изпариха. Гърдите ѝ още бяха твърди и високи, а свободните ѝ дрехи не издаваха малкия закръглен купол под тях.

— Ти сигурна ли си, че вътре има дете? — смееше се Лаклан, но безгрижното му веселие бе само за да поддържа духа ѝ. Той зорко следеше дребното като на дете тяло, което носеше неговия внук. Бе я прегледал и я намери за напълно здрава; въпреки това бе нащрек, а Фийби бе притеснена и прекарваше повече време в Лейгмор отпреди.

Фъргъс бе хаплив и раздражителен. Лаклан и Фийби знаеха, че това е така, защото приближаваше времето дъщеря му да роди и у него мъчително изникваха онези погребани спомени за оня път, когато раждането на едно бебе бе донесло трагедия. Тогава той бе загубил жената, която означаваше всичко за него, бе останал с бебето, чийто безпомощен крехък живот не означаваше за него нищо, но сега бе всичко, и чиято загуба не би могъл да понесе.

Шона усещаше засилващото се напрежение около нея. То се сливаше с тайната ѝ тревога за Нийл и тя се затвори в себе си, стаите на Лейгмор не ехтяха вече от песните и смеха ѝ. Единственото, от което сега не се страхуваше, бе самото раждане. В предишните месеци тя се потеше от ужас, когато си спомняше Тина и ужасните мъки при раждането. Сега бе странно спокойна и не мислеше за болката, която нейното бебе щеше да ѝ причини, докато се мъчи да излезе на бял свят. Вместо това се опитваше да си представи как ще изглежда, виждаше в мислите си едно малко момченце с русите къдрици на Нийл и с дълбоки кафяви очи. Изплете малки дрешки, освободи едно чекмедже, където да ги нареди и едва можеше да повярва, че са за истинско бебе, а не за някоя от куклите на Мирабел, които още ѝ се усмихваха от полиците на стаята.

Една гореща нощ тя се разсъблече и застана гола пред огледалото на гардероба. Бе дребно момиче с голяма медночервена коса и големи очи, които гледаха уморено от бледото лице. Като погледна главата и раменете си, реши, че все още прилича на палавата мъжкарана, на която Мирабел се караше да стои мирно, когато връзваше панделка на блестящата разбъркана коса. Очите ѝ минаха по закръглените гърди и издутината, която започваше точно под тях. За миг докосна гърдите си и задържа ръката си по-дълго на корема. Опита се да си спомни как се чувства човек без корем, но не можа. Струваше ѝ се, че коравата малка планина отдавна е част от нея; не можеше да си представи себе си без нея, и все пак мечтаеше да я няма.

Снимката на Мирабел ѝ се усмихваше от скрина.

— О, Мирабел — шепнеше тя и сълзите се стичаха по лицето ѝ. — Да можеше да си тук поне за малко. Толкова ми липсваш. Щеше да ми скръцнеш със зъби отначало, но след това щеше да ме обичаш, да се грижиш като майка и щях да мога да разговарям с теб. Татко се тревожи да не умра като майка ми, чувствам го. Лаклан и Фийби знаят какво е станало тогава и мислят, че постъпват тактично, като изобщо не говорят за това. Нийл е далеч и аз нямам никого — нито една душа, с която да поприказвам, истински да си поприказвам.

Притисна снимката до гърдите си и падна на леглото, заплака тъжно, но тихо, за да не чуе баща ѝ.

Той лежеше на тъмно в стаята си и се опитваше да укроти безпокойството и мъката в душата си. Страхуваше се за дъщеря си, но

точно поради това, че бе мъж, се чувстваше не на място. Искаше да я успокои, да я ободри и правеше всичко възможно, но през цялото време знаеше, че тя има нужда от женско съчувствие. Бе благодарен на Фийби, но тя не можеше да прекарва цялото си време с дъщеря му. В тихата празна стая чуваше как бие собственото му сърце и мечтаеше Кърстийн да изпълни отново ръцете и живота му.

Юни ставаше все по-горещ и островът се сливаше с морето в маранята. Шона търсеше прохлада под разперените клони на чепатото ябълково дърво, но повече обичаше да седи до прозореца в прохладната гостна.

Една сутрин гледаше към замъгленото синьо море и си представи, че Нийл се връща по вълните от Франция. Наблюдаваше как пощенският кораб се плъзга по димящия хоризонт на пристанището и не усещаше, че е забила нокти в лицето си, докато не дръпна ръцете си и видя кръв по пръстите си. Страх и надежда се свиха на здрав възел в корема ѝ. Беше ѝ прилошало от уплаха, когато сериозният глас на говорителя по радиото съобщи, че британската армия се е оттеглила от брега на Дюнкерк. Оттеглянето срещу бараж от вражески огън било някакъв кошмарен ад, изнасяли войниците от окървавените плажове на армада от увеселителни корабчета.

Когато видя пощенския кораб, сърцето ѝ бързо заби. Може би имаше писмо от Нийл, чудесно писмо, в което ѝ казва, че е жив и си идва у дома тъкмо навреме за раждането на тяхното дете. Някои се връщаха направо от ужаса и вонята на окопите, все още изпръскани с кал и кръв от загубената битка. Нийл можеше да бъде един от тях, трябваше да бъде.

Изправи се и забеляза, че краката ѝ треперят, но отиде в кухнята и започна да слага масата за обяд. Имаше още един час докато се върне баща ѝ, но тя трябваше да запълва с нещо времето. Наряза студена шунка и дебели филии хляб. Вратата бе отворена, Тот дремеше на хлад на течението, пилетата къткаха покрай нея и кокореха малките си очички, търсейки трохи. Шона нямаше желание да ги пъди, те събираха трохи от пода и се караха едно на друго. Избръмча муха, замотана в муселинените пердета, а на тънка нишка висеше паяк и бързо увиваше на кълбо мушиците от мрежата си.

Бе много спокойно, но Шона се чувстваше напрегната и нервна. Когато Фъргъс се върна, тя ровеше и пощипваше от храната, а

неговият стомах се сви от безпокойство, което го направи раздразнителен.

— Изяж си месото, момиче! В тази къща не може да се прахосва храна.

Но тя не го слушаше. Ърчи вървеше по пътя по-бързо, отколкото бе обичайно за него. Той избърса челото си и не си подсвиркваше весело, както винаги, когато приближи тяхната порта.

Шона затаи дъх, Фъргъс също зачака и спря за момент да дъвчи залька си. Но Ърчи отмина портата и продължи към Глен Фалан. Шона издиша въздуха и вдигна чашата си с треперещи ръце. Усети, че сълзи пълнят очите ѝ и отчаяно се мъчеше да ги спре, но Фъргъс видя плувналите в мъгли сини като тинтява очи и каза тихо:

— Когато няма новини, новините са добри, запомни това, моето момиче. — Изправи се. — Трябва да тръгвам! Старата крава Тайм ражда на хълма. Лошо върви. Боб и Матю са с нея сега, но — усмихна се тъжно, — всички ръце ще са нужни. Раждането е седалищно и мисля, че ще трябва да използваме въжета за бедното животно.

Шона дремеше под ябълковото дърво, когато дребната пъргава Фиона я събуди. Малкото момиченце подскачаше от нетърпение. Бе като живак, не спираше за миг, всичко в нея бе в пълен контраст със спокойния ѝ, невъзмутим по-голям брат Нийл.

— Мама пита можеш ли да дойдеш? — предаде съобщението бързо и гледаше покрай Шона към люлката, която висеше на един здрав клон на дървото. — Искан да ти каже нещо. Мисля, че плачеше, и Елспет също, старата вещица. Винаги е толкова зла с мен, когато не е в настроение. Дано Свети Михаил ѝ изпрати пъпка на задника, та една седмица да не може да седне!

Шона се засмя, въпреки че не ѝ бе до това. Тя обичаше дяволитата сестричка на Нийл с вечната ѝ усмивка и груб език.

Детето се поколеба.

— Може ли да се полюлея? Отивам да си играя с малкия Доналд. Разбрах, че Ив вече пълзи и влиза в курника с кокошките. Много обичам да ходя там, но искам да се полюлея преди това.

— Не се люшкай много нависоко — предупреди я Шона.

Тръгна по пътеката и мина през портата, следвана от Тот. Главата ѝ тежеше след дрямката, а съобщението на Фиона не ѝ подсказа нищо.

Малкото момиченце бе склонно да преувеличава и винаги пожелаваше някакво нещастие да сполети неприветливата Елспет.

Слокмор изглеждаше спокоен на фона на зелените борове, а Елспет, която бе седнала на слънце, заета с плетенето си, допълваше картината, макар погледнато по-отблизо, намусеното лице на старата жена да намаляваше донякъде илюзията.

— Хубав ден! — извика Шона любезно.

Елспет вдигна глава и зачервените ѝ очи гледаха странно.

— Какво му е хубавото, момиче? — каза тя сопнато. — Влизай вътре. Госпожа Маклаклан я няма, отиде да посрещне доктора. Помоли Ърчи да го изпрати от Кройнакан. Баща ти ще дойде ли, или е зает както обикновено?

— Той е горе на хълма, една крава ражда — каза Шона и озадачена се намръщи.

— Е, ще трябва да я остави на другите. Ще бъде нужен тук за малко. Аз съм много стара, за да се катеря по хълмовете, а ти не можеш в твоето положение. Да почакаме, докато другите дойдат. Мислиш ли, че така е най-добре? Да, така е наистина.

Шона започна да губи търпение. Елспет с нейните прикрити намеци и отговорите, които сама даваше на въпросите си, можеше да те изнерви.

— Да почакаме за какво, Елспет? Защо баща ми трябва да дойде тук?

Елспет се загледа в далечината.

— А, ето го онзи млад келеш Ангъс Маккинън. Ще ида да му кажа да доведе баща ти. Къде на хълмовете е точно?

— Точно над потока на Броди, близо до камъка на разказвачите. Но той има работа, Елспет, по-добре да ми кажеш за какво ти е. Да не се е разболяло някое животно? Затова ли ти трябва баща ми и доктора?

В Рейна нямаше ветеринарен лекар и Фъргъс, с познанията си за болестите по стопанските животни, често бе викан да помага. Ако случаят беше тежък, искаха съвет и от Лаклан, а в момента Шона не можеше да се сети за друга причина, поради която и двамата да са нужни.

— Боже мой — бе отговорът на Елспет, — този Ангъс идва или си отива? Не виждам в тази мараня. На печката има чай. По-добре

пийни една чаша, ще имаш нужда. — Поклати малката си глава и сви устни. — Господ си знае работата. Не съм аз, която ще съди, но ти си забъркала кашата, а всички ние сме наказани!

Тя стана веднага и тънките ѝ крака я понесоха изненадващо бързо.

Шона отиде в кухнята, но там бе топло и не ѝ се пиеше чай, така че тръгна към гостната, която бе в сянката на хълма и бе прохладна в късния следобед.

Бе приятна и уютна стая, облечена в кретон, от скрина се усмихваха снимките на Нийл и Фиона. Тя се приближи да разгледа момчешкото лице на Нийл на четиринайсет години и събори с ръка някакви писма на пода. С мъка се наведе да ги вдигне и замръзна на място. Един от пликовете беше бежов и тя нямаше да го забележи, ако писмото не бе излязло малко; думите изскочиха срещу нея като живи същества. Бе съобщение от военното министерство, тя го грабна от пода да го прочете, а цялото ѝ тяло трепереше, докато очите ѝ поглъщаха ужасното съобщение.

Четеше с висок шепот:

„Имам печалното задължение да ви уведомя, че днес се получи съобщение от военното министерство, че редник номер 206 Нийл Айън Маклаклан е изчезнал безследно и се смята, че е убит...“

По-нататък не можеше да чете. Писмото падна на земята, тя хвана главата си с ръце, клатеше я и стенеше:

— Не, не е вярно! Не Нийл! Не Нийл!

Започна да отстъпва от парчето хартия и събори една масичка, но не обърна внимание. Продължи да върви назад и се подпря за миг на стената, като гледаше с огромни невярващи очи листчето хартия на земята. После, като изхълца, изтича въвн от къщата на горещото слънце.

Огледа се отчаяно, но единственият признак на живот бе Елспет в далечината. Ужас стискаше гърлото ѝ и тя затича, като че ли със самото бягство можеше да остави след себе си новината от писмото. Ливадите блестяха и танцуваха в маранята, към техните диви простори я понесоха краката ѝ. Тот лежеше на сянка на прага, но като погледна

бягащата фигура на господарката си, изскимтя и стана. Направи няколко крачки, но размисли и отново се отпусна с глава върху лапите, а кафявите ѝ очи гледаха към ливадите.

Шона тичаше през тревите. Къпините драскаха босите ѝ крака, но тя не забелязваше физическата болка. Душата я болеше, а адреналинът в кръвта ѝ не ѝ даваше да спре. Сърцето ѝ биеше силно, изпита остра болка в гърдите, но продължи, докато се спъна и падна. Лицето ѝ бе издрано и кървеше от влакнестия пирен. Плачеше без сълзи с прегракнал глас.

Овцете, които пасяха наоколо, погледнаха за миг да видят кой ги безпокои в тишината на деня, но тя не бе от значение за тях и те продължиха да скубят рядката трева сред папратта.

Лежеше там, където падна, замаяна, без да обръща внимание, че лицето ѝ е върху овчите барабонки, а косата и дрехите ѝ са в безпорядък и скъсани. Единствените звуци в безкрайната пустош бяха собственото ѝ трудно дишане, блеенето на овцете наблизо и изплашеното „кржи-кржи“ на птицата, стресната в гнездото ѝ сред торфа.

След време тя се повдигна на лакът и видя стусени в далечината порутените камъни на старото Абатство. Сега знаеше къде ще отиде, единственото място на света, където в дълбоката тъга и вцепенението ѝ се струваше, че може да намери покой. Краката я боляха от падането, но я понесоха към целта. Беше ли наистина възможно само преди една година да са хвърчали с Нийл с неуморните крака на младостта към мястото на техните детски фантазии; че са лелеели своите вълшебни невъзможни мечти за времето, когато ще пораснат и най-накрая бяха се обичали с нежната, по-силна от всичко страст на любовта, която никога не може да умре, защото бе в пролетта си и щеше да разцъфти в лятото, което не бе отминало.

„Той не е мъртъв“ — прошепна, като се облегна на една тънка калина. „Той не е мъртъв!“ — извика тя въпреки душевните си терзания, но думите бързо заглъхнаха и само кротката въздишка на празните простори ѝ отвърна. Силите ѝ намаляваха и тя трябваше отново да си почине до стените на стария параклис. Обходи с очи покрития с треви хълм, по който трябваше да мине, но за миг не можа да види нищо познато, което да ѝ покаже къде е пещерата. Толкова отдавна не бе идвала до бруленото от ветровете място, където сякаш

духовете на миналото се носят върху крилете на бриза, идващ от морето и от ливадите. Бе диво, забутано място, посещавано само от овце и скитащи крави, но с Нийл това бе щастливо място, гласовете им ечаха сред развалините на Абатството, а смехът им кънтеше в стария параклис.

Тя не се страхуваше от усамотени места, те винаги бяха мехлем за душата ѝ, но сега я обзе паника, тъй като не можеше да види младата брезичка, която показваше къде е входът. Нийл я бе посадил и тя израсна в здрава фиданка, огъвана от дивите зимни бури, но устойчива въпреки капризите на времето.

Най-после я видя, почти закрыта от избуялите треви, които изпълваха падината. Тръгна с несигурни крачки към целта си, с мъка мина през скупчените треви и папрат и влезе в пещерата. Вътре бе прохладно и тъмно след блясъка на късното следобедно слънце навън. Отначало не виждаше нищо, освен тъмнината, но постепенно всички познати неща изплуваха. Полиците с куклите на Мирабел, кухненските съдове, малкият спиртник, всичко бе покрито с паяжини, но все пак бяха тук, техните с любов събирани принадлежности.

Довлече се до един от прашните плетени столове и докато се мъчеше да си поеме дъх, се появи първата болка, като че нещо здраво стисна корема ѝ. Тя се стресна, хвана се за стола и след няколко мига контракцията отслабна. Облегна се назад толкова изтощена, че изпадна в полусън. Но нямаше да има почивка за нея. Втората болка бе по-продължителна и по-силна, като че ли нещо вътре я разкъсваше. Захапа юмрука си и още докато болката траеше, разбра, че започва първият етап на раждането. По челото ѝ изби пот, прилоша ѝ, ръцете ѝ бяха лепкави и студени. Докосна медальона на врата си и го свали, за да види усмихнатото лице на Нийл, тъмните тесни очи, които обичаше и които я гледаха оттам.

— О, Нийл — шепнеше отпаднало, — само ако можеше да бъдеш тук. Нашето дете ще се роди скоро и имам нужда от теб.

Тя стисна медальона, бавно огледа пещерата и изведнъж всички спомени, които криеше, изникнаха в паметта ѝ. Идваха нови болки и между тях тя си спомняше по някоя случка от времето, което бяха прекарвали заедно с Нийл. Това бе тяхното място на мечти и любов, от която бе заченато детето, което щеше да роди. Постепенно страхът бе изместен от друго чувство — увереност в себе си. Знаеше как се ражда

дете. Тя самата почти бе акуширала за дъщерята на Тина и не бе толкова трудно. Знаеше какво трябва да прави с пъпната връв, бе видяла как Биди го направи. По малкото ѝ уморено лице бавно се появи усмивка. Какво можеше да бъде по-подходящо от това, бебето ѝ да се роди в малкото убежище, където е било заченато?

— Нашият син ще се роди тук, Нийл — каза тя нежно. — Точно навреме, преди да си дойдеш.

Мозъкът ѝ бе заличил ужасното съобщение от военното министерство и сега цялото ѝ същество бе разпънато от страшна болка, но през нея тя трепереше от радост при мисълта за лицето на Нийл, когато щеше да види за първи път тяхното дете.

Бе физически изтощена и в шок, но с мъка се изправи, за да приготви леглото. В пещерата имаше всичко необходимо — одеяла, възглавници, съдове. Но нещо я глождеше — вода! Винаги трябваше да има много вода при раждане. Наведе се, разклати спиртника и откри, че в него още има гориво — но кибрит, някъде трябваше да има кибрит! Те винаги държаха една кутийка на полицата, но можеше да е влажен и да не се запали. Намери кутийката зад една чаша, покрита с паяжини и ръката ѝ така трепереше, че няколко клечки се разпиляха.

Дъхът ѝ спря, докато драскаше първата, огънчето се залюля и веднага изгасна. Няколко се счупиха, но следващата пламна и огънят се задържа. Гледаше малкото светло пламъче със сълзи по лицето, като се сети, че трябва да изчака с кибрита. Нямаше вода и не искаше да пали спиртника толкова рано, а другите клечки можеше да не се запалят. Дойде още една безмилостна болка и тя изхлипа. Тогава видя свещта, забита в свещник до една от куклите на Мирабел. Клечката бе почти изгоряла, а от болката в корема ѝ се искаше да се свие надве, но се пресегна за свещта и поднесе огъня към нея. Фитилът задимя.

— Моля те, Господи! — извика тя.

Клечката изгаряше пръстите ѝ, но изведнъж фитилът погълна остатъка от пламъка и белият ореол от светлина загоря стабилно.

— Благодаря ти, Господи! О, благодаря ти! — пошепна тя и падна на стола, за да си почине за миг. Трябваше да донесе вода от планинския поток наблизко. Разтвори папратта и тревите на входа, привърза храстите и започна мъчителното носене на вода — отиваше назад и напред до потока, а нямаше и кофа, само един чайник и

тенджери. Поточето, което обикновено бълбукаше, сега бе почти пресъхнало и водата църцореше в съдовете бавно и спокойно.

Бе оставила часовника си в Лейгмор, но имаше смътна представа за времето, защото слънцето залязваше като огнено кълбо над Атлантика. Хладният нощен въздух донесе аромата на мащерка и мъх, а овцете жално блееха в ливадите. Зарадва се на бриза, защото щеше да пропъди мушиците, които висяха на облаци и хапеха, когато въздухът бе неподвижен.

Бе много тихо и юнската нощ нямаше да донесе пълна тъмнина в Рейна. Шона седеше до потока и въпреки родилните си мъки, вдишваше сладкия аромат на ливадите с насладата на човек, който винаги е обичал земята.

* * *

Фъргъс крачеше из гостната на Слокмор.

— Къде, за бога е тя? — за кой ли път каза той през този дълъг кошмарен ден.

Фийби седеше неподвижна, с лице замръзнало като на човек, вцепенен от тъга.

Лаклан държеше тъмната си глава с изящните си лекарски ръце, а Елспет, чийто черти се бяха изострили още повече от тревога, каза отново:

— Не биваше да я оставям, но беше само за малко. Трябваше да намеря някого да доведе Маккензи. — Тя заклати слабото си тяло и тънък писък, изразяващ тъга и самосъжаление, се изтръгна от нея.

— Ще млъкнеш ли, стара овца такава! — обърна се Фъргъс към нея. — По-добре да си идеш, никаква полза няма от тебе тук!

Елспет здраво стисна устни.

— Ти си жесток човек, Маккензи, но въпреки важността си не си по-добър от нас. Ако беше дал на момичето си повече любов, тя може би нямаше да я търси другаде!

Фъргъс пребледня и мускула на лицето му заигра лудо.

— Стара мръснице, коя си ти да...

Лаклан скочи на крака. Лицето му бе мъртвешко бяло, а кафявите му очи бяха замъглени от тежестта на мъката му.

— За бога, вие двамата! Престанете! Нищо няма да постигнем като се обиждаме! — Погледна Фъргъс. — Мисля, че е време да излезем да търсим Шона. Изглежда, че тя няма да се върне тази вечер. Господ знае къде излива мъката си. Ако ѝ бяхме съобщили новината внимателно... но тя е видяла първа писмото и сигурно е изпаднала в шок.

Фъргъс кимна в знак на съгласие. Лаклан се обърна и прегърна жена си.

— Ти си легни, моето момиче. Ще ти дам нещо за сън.

Но Фийби рязко заклати глава.

— Не, идвам с вас! Не мога да заспя, трябва да правя нещо, а и Шона ще има нужда от женска утеха.

Елспет погледна мрачно.

— Вървете, аз ще остана с детето.

Отвън се чуха стъпки и сподавени гласове. Лаклан отиде до вратата и видя група хора, очертани ясно на фона на небето, където бледата луна висеше като фенер. Боб и Роналд бяха най-отпред, грубите им простовати лица бяха разтревожени. Боб заговори пръв, а задебелите му пръсти стискаха овчарската тояга.

— Чухме за момичето и помислихме, че може да е нужна помощ да я търсим. И... много съжаляваме за младия Нийл.

Мъжете сподавено заговориха, а Лаклан ги погледна с плувнали в сълзи очи:

— Благодаря ви, момчета, прави сте. Имаме нужда от помощта на всекиго. Нямаме представа къде е момичето, но ако се разделим на групи, задачата ще се улесни.

Фийби, загърната в карирано наметало, тръгна с тях. Заедно с Фъргъс, Лаклан и Боб щяха да претърсват една част от ливадите, а Роби Бийг и трима други мъже щяха да идат към възвишението по пътя за Ниг. Матю и Нийл Мънро отидоха да търсят по брега около пристанището, а четвъртата група тръгна на югоизток, където ниви и ливади ги отделяха от Портвойнакан.

Боб добре познаваше ливадите — бе обикалял из тях с овчарските си кучета, които събираха овците по всяко време на годината. Дот, по-малката кучка, бе с него сега и вървеше точно пред господаря си, плъзгаше се тихо напред като добро овчарско куче.

Никой не забеляза златистата, малко тантуреста болонка, докато тя не мушна мокрия си нос в ръката на Фийби и не изскимтя.

— Тот — каза Фийби нежно. — Не можеш да дойдеш с нас. Много си стара да обикаляш из ливадите. — Но Тот бе чакала търпеливо цял ден пред Слокмор. Тя изтича напред, спря се да огледа назад и дълбоко в гърлото ѝ се надигна слабо стенание.

Боб плю нервно.

— Ах, връщай се, момиче. Не си ни нужна.

Но Тот бе решително куче. За Дот всичко това бе игра, едно неочаквано приключение след работата и тя с възторг подскачаше и ровеше из торфа и тревите. Старата болонка отново затича напред на ревматичните си крака и скимтеше, носът ѝ душеше въздуха, а едната ѝ лапа бе вдигната — типично за ловджийско куче. Фъргъс я погледна и се намръщи.

— Тя като че ли знае какво прави. Изглежда знае къде отива.

— Разбира се — продума Фийби. — Кой може да знае по-добре от нея. Тя е била из цялата Рейна с Шона.

Боб се изсекна с презрение. Уважаваше само овчарски кучета, ловджийските кучета бяха добри по време на лов, но от никаква полза в стопанството. Наум ги наричаше „животни за господата“, нужни за безполезния спорт, на който се отдаваха тези безполезни хора, които нямаше с какво да се занимават, освен с лов и риболов.

Тот бе доста напред и всички тичаха, за да я настигнат. Изминаха една миля и трябваше да спрат да си отдъхнат. Въздухът от планината бе свеж и те жадно го гълтаха. Тот, уморена и задъхана, се бе строполила на земята, а старият Боб се облегна на един камък, мислейки, че са се заели с нещо невъзможно. Бяха викали докато прегракнат, а сега, когато всички мълчаха, безмълвната призрачна пустош на ливадите ги обгърна като пелена. Небето бе ясно и всичко се виждаше добре — ливадите, разпрострели се от двете им страни, оградени от върховете на Сгър нан Габар, който ги отделяше от Глен Фалан.

Бяха в покрайнините на имението Бърнбреди и едно куче виеше тъжно. Тот бе твърде уморена, дори за да наостри уши, но Дот седна на задните си крака, вдигна нос към южното небе и високо зави.

— Мълчи, глупачке! — заповяда Боб рязко. Изтърси лулата си на камъка. — Мисля, че достатъчно търсихме в тази част — момичето

никога не може да стигне толкова далеч в нейното положение. Ще вземем краткия път към Фалан. Може би в Кройнакан или Крофт-на-Бейн знаят нещо за нея.

— Може би ще е по-добре — каза Лаклан уморено и се надигна схванат от тревата.

Всички, освен Фъргъс, смениха посоката. Той наблюдаваше Тот, която с пъшкане бе станала и отново вървеше натам, накъдето бе тръгнала от начало. Тя изчезна сред храстите и Фъргъс затича напред; макар тялото и душата му да бяха изтощени, всяка клетка в съществуването му го караше да продължи.

Мина известно време, преди другите да разберат, че той не е с тях. Те преминаха торфеното тресавище към Глен Фалан на по-малко от четвърт миля от него.

— Той отново следва проклетото куче — тросна се Боб.

Фийби се разплака — бавните и тихи сълзи на отчаянието и тъгата.

— По-добре да се връщаме — каза тя и се хвана за грубото вълнено сако на Лаклан.

Лаклан се колебаеше в страшна нерешителност. Смяташе, че напразно гонят вятъра и все пак вярваше в силата на решителния Фъргъс повече, отколкото на всеки друг на острова.

— Може би ще е най-добре — каза тихо.

— Глупаво е всички да се връщаме — каза Боб. — Ще ида до Кройнакан, ще накарам Джонстън да ми помогне да проверим край бреговете на езерото Слиак. Момичето и Нийл обичаха това място. Може да е там.

Той продължи с труд нататък, гегата му помагаше по неравната торфена почва.

Лаклан обхвана Фийби през кръста и двамата се върнаха към ливадите.

Фъргъс крачеше след Тот. Дишаше тежко и гърлото го болеше, но бе сигурен, че старото куче знае къде отива. Носът ѝ бе до земята, клепналите ѝ уши скриваха побелялата муцуна и напрегнатите кафяви очи. Дишаше тежко и сухият ѝ език висеше, но продължаваше енергично да върви напред.

— Добре, момичето ми, добре — окуражаваше я Фъргъс от време на време и в паметта му изникна едрият засмян човек от

планините, който бе подарил златистото малко кутре на малкото момиченце на петия му рожден ден.

Кучето и детето бяха расли заедно, бяха играли и скитали в ранните си години. Сега Тот бе стара, с кисти на ушите си и с воднисти очи, през по-голямата част от времето спеше и повече не излизаше на дълги обиколки. И все пак някаква сила я тласкаше да върви напред през обраслите диви ливади, някакво дълбоко чувство на вярност към детето, с което бе прекарала целия си живот, я подтикваше да върви до последния удар на любящото си сърце.

Бяха изминали две мили и половина, и сега се катереха по нанагорнище. Тот спря и погледна надолу, силно запъхтяна и с издигащи се гърди. Фъргъс също погледна там долу, където камъните на старото Абатство се подпираха един друг като посивели приведени фигури на старци. Сърцето му се сви. Шона никога не би дошла в това зловещо място. Хората от острова го избягваха, защото вярваха, че е обитавано от духовете на монасите, избити там преди стотици години. Говореше се, че вещиците от тресавището обикалят из руините нощем, викат и крещят от радост заради участието на монасите.

Хора като Фъргъс знаеха, че крясъците са само свистенето на вятъра през пролуките и зеещите прозорци. И въпреки това, дори разумните хора с хладен мозък, носеха дълбоко в себе си семената на предразсъдъците и Фъргъс потръпна при гледката на Дънуей и развалините. Но необходимостта да намери дъщеря си бе по-силна от всичко друго и дълбокият му глас прогърмя, отекна над ливадите и прокълтя в падината. Той викаше името ѝ отново и отново, но само печалното блеене на овцете му отговаряше.

— Ти сбърка, момичето ми. Сбърка — скара се той на кучето. Погледна надолу и видя старата болонка да лежи опъната настрани със затворени очи. Застана на колене, сложи ръка върху златистата козина и усети, че пулсът отслабва. Докато коленичеше старото вяро живоотно пое дъх и потръпна, а сърцето под ръката му спря да бие.

— О, не! — извика Фъргъс към небето. — И това ли отгоре на всичко!

Остана както беше няколко минути с увиснали рамене и наведена глава под тежестта на мъката и тревогата си. Със замъглени тъмни очи гледаше безжизненото малко тяло на земята, къдравата червено-златиста козина, малко по-тъмна от тревите на ливадите. От

морето полъхна студен вятър, той потръпна и се изправи измръзнал и вкочанен и сложи отпуснатото тяло на кучето на рамо.

С мъка тръгна по пътя, по който бе дошъл и в далечината видя Лаклан и Фийби, които идваха към него. Приближиха се и Фийби закри устата си с ръка, когато видя какво носи.

Той дойде до тях, изглеждаше като пиян и всички се отправиха към Слокмор, без да продумат и без да знаят, че там, в падината, сред руините на Абатството, лежеше облята от пот Шона, коремът ѝ раздиран от родилните болки. Бе чула слабото ехо от гласа на баща си и бе отговорила, но гласът ѝ бе просто шепот от дълбините на пещерата.

Зазоряваше се, над тъмните склонове на Глен Фалан се появиха тънки ивици от злато и сребро. Елспет спеше на люлеещия се стол до изгасналия огън. На утринната светлина лицето ѝ изглеждаше изпито и тя бавно стана, когато вратата се отвори. Погледна посивелите безнадеждни лица пред нея и обикновено острият ѝ глас бе изпълнен с меко съжаление.

— Мъжете не намериха нищо, търсиха почти до зазоряване. Всички си отидоха, освен Мърди. Каза, че не си струвало, защото след около час трябва да е отново на полето. Спи в кухнята. Само ще ида да сложа чайника. — Спря на вратата, където стоеше Фъргъс с Тот, праметната през ръката му. — Дори старото куче — прошепна Елспет тихо и в очите ѝ се появи непознатия за нея блясък на сълзи, но тя бързо ги изтри и профуча край Фъргъс.

Всички бяха смъртно уморени, но не искаха да се лишат от утехата на присъствието си и на следващите една след друга чаши чай с уиски.

Боб пристигна, когато морето светеше като златно и утринното цвърчене на птиците изпълваше въздуха с песни. Бе прежълтял и изглеждаше остарял; обърса носа си с ръка раздражено:

— От Кройнакан не съобщават за нищо необичайно — каза намусено. — Не са виждали нищо нагоре по Глен Фалан или езерото Слиак, освен овце и крави. Не се тревожи, Маккензи, ще я намерим, но няма да следваме старото куче другия път. Хубаво ни изигра.

— Няма да я следваме никога вече — тя е мъртва — отговори Фъргъс кратко.

Непроницаемото лице на Боб омекна.

— О, колко жалко, наистина колко жалко! Тя се натовари твърде много. Беше странно, много странно.

Прие чаша уиски и си тръгна, като мърмореше, а по петите го следваше Дот, уморена и отпусната.

Фъргъс стискаше чашата в ръката си и гледаше запаления отново огън.

— Какво ще правим? — попита той унило.

— Ще поспим и пак ще търсим — изправи се Лаклан. — Ти ще останеш в... стаята на Нийл.

— По дяволите, човече, не мога да спя! — избухна Фъргъс. — Тя може да е паднала някъде, може да е ранена. Трябва да изляза отново!

Лаклан сложи тежко ръката си върху рамото на Фъргъс.

— Почини си малко, човече! И за теб и за момичето ще бъде по-добре. Слушай какво ти казвам! Ако излезеш, само ще се мотаеш насам-натам и нищо няма да свършиш.

Фъргъс отново седна на стола.

— Прав си, Лаклан, но само ще си почина малко на стола. — И заспа още преди Лаклан да затвори вратата. На стола срещу него тихо похъркваше Елспет, с увиснала челюст, като от време на време премляскваше с устни.

* * *

Глъчката от гласовете под прозореца събуди най-напред Лаклан. Още замаян от съня, той с мъка се обу и погледна навън. Там беше Биди, очилата ѝ падаха от носа и тя разбутваше хората, които се събираха за сутрешните часове за прегледи.

— Нямате ли съвест? — викаше тя сърдито. — Докторът получи вест, че синът му е изчезнал, а вие се трупате с вашите дребни болки и оплаквания като че ли нищо не се е случило!

— Не знаехме — обадиха се няколко гласа, наистина шокирани и натъжени. Хората се обърнаха и бавно се разпръснаха, като оставиха Биди с Доди, почти изпаднал в истерия и жестикулиращ като луд, който само брътвеше:

— Духове бяха, ти казвам. Стенеха и викаха като мъртъвци!

— Мъртвите не крещат — отвърна Биди твърдо и му издърпа ухото, както правеше с нахалните деца от селото.

Лаклан погледна часовника и се удиви, че е почти десет. Фийби се мъчеше да се събуди, а Фиона пееше в спалнята си. Долу Фъргъс отваряше вратата на Биди, а забързаната Елспет се втурна към кухнята. Ясно беше, че всички сега са се събудили.

Гласът на Доди започваше да става писклив, от устата му излизаше пяна и той очевидно бе ужасен.

— Джонстън ми каза, че горката Шона я няма — надвикваше Биди врявата. — Дойдох колкото мога по-бързо да видя мога ли да помогна и срещнах това побъркано същество, което крещеше, че чуло викове над ливадите.

Носът на Доди капеше над олигавените му устни.

— Заради Иласейд, докторе! Търсех я снощи, но тя не се появи и излязох отново сутринта — исках каймак за хляба си. Минах през ливадите и тъкмо я бях хванал при мястото на призраците, когато те започнаха да пицят и ние с Иласейд избягахме, толкова се изплаши тя!

Биди цъкаше нетърпеливо, но Фъргъс гледаше Тоди напрегнато.

— Развалините на Абатството ли искаш да кажеш, Доди?

— Да, господин Маккензи. Побъркани духове пицяха и вещиците от тресавището стенеха. Беше просто ужасно.

— Преди колко време, Доди?

— Почти един час! Аз тичах, беше толкова страшно. Иласейд едва не умря от страх!

Фъргъс се обърна към Лаклан.

— Старото куче не е сбъркало — говореше меко, но забързано. — Шона е някъде там из развалините. Нея е чул Доди да вика. Може детето да се ражда.

Лаклан вече бе взел чантата си.

— Да вървим — каза кратко.

Биди ги последва, въпреки протестите на лекаря.

— Не можете да ме спрете — каза тя с глас, който не търпеше възражения. — Цял живот ходя пеша по острова, и ако не мога да мина през ливадите, за да изродя детето на детето, което доведох на бял свят преди години, значи за нищо не ставам.

Срещнаха Боб засрамен, че се е успал.

— Идвам с вас — каза той с тон, който не предразполагаше към отказ. — Матю и другите ще се погрижат за всичко. Ако момичето е там, където мислите, може да имате нужда от помощ за носене.

Долчинката бе изпълнена със слънце и натежали от мед пчели. Нямаше никакъв шум, освен звуците на природата и мъжете спряха да избършат потта от челата си, а Биди отиде до ромолящото поточе и намокри кърпата си, за да изтрие зачервеното си лице.

И там в тишината чуха един глас да пее келтска приспивна песен, толкова слабо, че можеше да бъде и въздишка на вятъра.

Старият Боб, чиято посивяла глава бе пълна с народни песни, с предания и древните митове на Хебридите, огледа сивите смълчани развалини на Абатството, а сините му воднисти очи издаваха страх. Той бе един от най-добрите певци на острова и се гордееше с това, но топлите огнища бяха нещо съвсем различно от това злоещо място, където вечно бродеха душите на умрелите. Стисна по-силно гегата и прекара почерняла ръка през устата си.

— Мълчете — предупреди Биди. — Това със сигурност са самодивите.

Но Дот, която скимтеше и драскаше по храстите на хълма, изведнъж изчезна и Фъргъс и Лаклан се втурнаха натам.

— Но тук няма нищо! — Лаклан се взираше в покрития с мъх голям камък пред тях. — Не разбирам.

Дот отново се появи, а кичури козина останаха по бодлите на храстите и Фъргъс изтича да ги отдръпне.

Шона не се изненада, когато ги видя. Лежеше върху овчи кожи и одеяла, които бяха прогизнали от кръв при раждането. Медната ѝ коса падаше върху раменете и обграждаше лицето, което бе бледо и напрегнато. Но сините ѝ очи блестяха и по устните ѝ играеше слаба усмивка.

— Здравей, татко. — В гласа ѝ звучеше гордост. — Погледни внука си. Не е ли най-хубавото бебе на света? Всичко направих сама, точно както за Тина. Нарекох го Нийл-Фъргъс, страхотно име, нали? Едва мога да изчакам Нийл да види сина си.

Тя държеше малък вързоп, увит в карирано наметало. Лаклан изтича да го вземе, докато Биди набързо я прегледа.

— Момичето е добре — каза тя с облекчение. — Само малко да почистим и ще се чувстваш прекрасно, малката ми.

Лаклан отнесе бебето към светлината на входа. Бе добре оформено малко момченце с рус мъх по главичката.

Пъпната връв бе вързана сръчно, като че ли самата Биди го бе направила, а малкото восъчно телце бе чисто и измито. Лаклан погледна безжизненото личице и сълзи започнаха да парят на очите му. Това бе последният удар за двата кошмарни дни. Синът на собствения му скъп син беше мъртъв и студен като парче мрамор.

Фъргъс стоеше зад него, а високото му силно тяло бе приведено като на старец.

— Дали... защото не стигнахме навреме?

— Мъртвородено — поклати Лаклан тъмната си глава. — Умряло е още преди да излезе на бял свят. Никога няма да разберем защо. Тя е толкова млада, а беше и в шок заради... заради Нийл. А и раждането е било преждевременно — почти с четири седмици.

— Но защо, защо за бога! — изтръгна се вик от изтерзаната душа на Фъргъс. Жестоката ирония на обратите в живота бе твърде много за него и сълзи от болка, и мъка, и жалост към дъщеря му се стичаха по лицето му. Отиде до нея и я прегърна със силната си дясна ръка, а сълзите капеха по блестящата медночервена коса под брадичката му.

Тя се отдръпна от него и го погледна с неестествено премрежени и отнесени очи.

— Ох, татко — скара му се тя нежно. — Не плачи така! Не си ли доволен от внука си?

— Той е мъртъв, Шона — изхълца той. — Бебето не е поело дъх.

Лаклан се приближи и издърпа Фъргъс настрана, като клатеше предупредително глава:

— Недей, тя не може да го възприеме. Не сега, човече! И без това е в шок. Колкото по-бързо я заведем да си легне, толкова по-добре.

Увиха я в одеяла и двамата я понесоха през топлите летни ливади. Зад тях се влачеше Боб, грубото му обветрено лице бе мрачно и тъжно, а до него Биди носеше жалкия малък вързоп с мъртвия син на Нийл.

16.

Когато Шона най-накрая осъзна факта, че синът ѝ е мъртъв, тя се затвори в самотата си, през която изглежда нищо не можеше да проникне. Движеше се меланхолично като загубено дете и Фъргъс не намираше начин да достигне тъжното ѝ наранено сърце.

— Нужно ѝ е време — казваше изтормозеният Лаклан, самият той с мъка понасящ собствената си скръб. — Тя изгуби толкова много — дори и кучето, което е имала почти целия си живот. Дай ѝ време, Фъргъс.

Дните минаваха и през юли, четири седмици след трагедията, се появи Ърчи, като си подсвиркваше по прашния път от Порткъл. Видя Шона, която седеше отпуснато до отворения прозорец, и ѝ помаха весело, след това продължи към Слокмор, където подпря велосипеда си до портата. Стисна едно писмо в ръката си, която леко трепереше. В пощата всички се бяха чудили какво ли е посланието, защото идваше от военното министерство. Ако приемеше чаша касисово вино от Фийби, можеше да се помотае достатъчно дълго, за да научи съдържанието на писмото.

— Писмо, госпожа Маклаклан — извика той на Фийби, която простираше пране в обляната от слънце градина.

— Остави го на масата, Ърчи — отговори тя с уста, пълна с щипки.

Ърчи посърна.

— Жаден ден е — каза той леко и започна шумно да смърка.

— Да, наистина. Иди в кухнята и си вземи вино от килера. Не мога да дойда сега.

Ърчи пое дъх.

— От военното министерство е — каза и бързо изпусна дъха си.

Фийби бавно се обърна и го погледна. Закръгленото ѝ приятно лице остана неподвижно, а в очите ѝ блесна странна смесица от надежда и безнадеждност. Бавно мина по ухаещата трева и спокойно взе писмото. Внимателно го отвори с нокътя на палеца си. Ърчи я гледаше и не смееше да диша. Видя как червенина бавно покрива

лицето ѝ, главата ѝ леко потрепери. Тя вдигна поглед и в очите ѝ блеснаха сълзи.

— Той е жив, Ърчи — прошепна, без да вярва. — Нийл е жив, ранен, но жив.

Ърчи отново силно изпусна въздух, и като обхвана пълната талия на Фийби, започна да я върти из кухнята. Целият остров бе тъжил заедно с Фийби и Лаклан. Дълбока любов и уважение си бе спечелил Лаклан през годините. Рейна ги обичаше — него и неговото семейство, и хората бяха плакали скришом и беззвучно — такива бяха сдържаните, но любвеобилни хора от Хебридите. Фийби се смееше и плачеше, а Ърчи в забрава я въртеше и целуваше.

— Нийл е жив! — извика Фийби и изтича на пътя. Стиснала здраво писмото, следвана от Ърчи, тя бързаше към Лейгмор.

Шона бе още на прозореца, без да вижда прекрасния ден навън, мислите ѝ бяха насочени навътре, към Нийл, към мъничкия ѝ син, който не позна щастieto да живее. Нямаше я дори утехата на Тот, да сложи глава на краката ѝ, готова да даде тихата си безкористна любов, която Шона бе свикнала да смята за част от живота си. Струваше ѝ се, че няма за какво да живее. Повече нищо не си струваше, дори и силната тиха любов на баща ѝ не стигаше до безнадеждния ѝ свят.

Не забеляза Фийби и Ърчи, които ѝ правеха знаци от градината. Едва когато нахлуха в спокойната мечтателна тишина на гостната, тя ги видя. Дъхът на Фийби излизаше на пресекулки от дробовете ѝ и за момент не можеше да проговори. Строполи се на един стол, и като не намери сили да обясни, даде знак на Ърчи да съобщи новината.

Той прекара ръка по отгъняващата си руса коса и макар у него да напирара чувства, се овладя достатъчно, за да може да каже спокойно:

— Момчето ти е живо, моето хубаво момиче. Нийл е жив — написано е в писмото, което донесох на госпожа Маклаклан!

Шона бавно обърна глава и погледна Фийби. Мътните ѝ очи не показаха, че е разбрала съобщението, но лицето ѝ просветна и се видя колко прозрачна е кожата ѝ.

Фийби кимна и заговори, като се запъваше, от вълнението през последните няколко минути ѝ се виеше свят.

— Вярно е, моето момиче... нашият Нийл е жив.

Всичко ставаше като насън. Шона се изправи и се спусна към Фийби. Погледна като в транс писмото, след това падна на колене,

сложи глава в скута на Фийби и се разплака — самотните мъчителни сълзи, които бе спирала толкова дълго. Фийби галеше медночервената коса и я остави да поплаче, като знаеше, че те ще измият част от мъката, понасяна толкова месеци от това младо сърце.

Когато Шона най-накрая вдигна глава, очите ѝ бяха червени, но в тях имаше нещо, което напоследък така бе липсвало — надежда и заченки на радост от живота.

— Къде е той? — прошепна тя, като обърса очи с края на роклята си.

— Във военна болница в Англия. Бил е тежко ранен във врата и главата, а опознавателният му знак изчезнал. Точно преди да бъде ранен, си свалил куртката и закрил друго момче, чиито дрехи били почти напълно отнесени. Той бил още жив, когато Нийл му дал куртката си с всички документи. Но момчето умряло и помислили, че е Нийл, а Нийл не можел да каже кой е, защото имал мозъчно сътресение и загуба на паметта до неотдавна. — Фийби поклати глава, като че ли да я проясни. — Вече се поправя и скоро ще си бъде у дома, но ще бъде глух с едното ухо — тъпанчето му било повредено лошо.

Лицето на Шона бе мокро и подуто, но за пръв път от седмици се усмихваше.

— Жив е, а поради глухотата си няма да отиде пак на фронта. Толкова съм щастлива, че мога да плача цял ден.

— Щастлива е, че е глух? — попита Ърчи.

— Ох, разбира се, че не. Бих искала да е същият, какъвто замина. — След това спря и продължи замислено. — Не, всъщност ти си прав, Ърчи, радвам се, защото ако не беше, щеше да си дойде за малко, преди да отиде отново на фронта, а тогава можеше никога да не се върне жив. Вторият път можеше и да няма късмет. Какво значение има едно глухо ухо в сравнение с шанса да живееш?

Фийби потръпна, но знаеше, че Шона е права. На другите можеше да им се струва глупаво и егоистично, но в часа, когато разбра, че синът ѝ е жив, щеше да излъже себе си, ако искаше да е невредим и достатъчно здрав, за да се върне на фронта, може би, за да го убият толкова млад. Много по-добре беше да има син с глухо ухо, отколкото мъртъв син и спомени.

Ърчи потри ръце и смигна на Шона.

— Мисля, че случаят налага една малка глътка, нали?

— Прав си, Ърчи — кимна Шона. — И аз ще пийна малко. Имам нужда, толкова съм съсипана. После... — погледна Фийби. — Ще отидем да намерим Лаклан и татко и да им кажем новината.

* * *

Фъргъс се облегна на каменната ограда, която вървеше успоредно на пътя и запали лулата със сръчност, добита от дългата практика. Бе свикнал да има само една ръка и вършеше с нея толкова много, че често гледаше удивено хората, които с две ръце правеха по-малко, отколкото той с една.

Бе мека, спокойна сутрин с лека мъглица от дъжда в планините и пушекът от комините на фермите се издигаше бавно.

Пушеше доволно и гледаше как Шона бере в градината цветя и си тананика весела мелодия. Изглеждаше съвсем слаба, хубава в младостта си с лъскавата си коса; трудно бе да се повярва как това детско тяло до неотдавна е носило в себе си дете. Не бе мислил много за детето, докато не видя малкото лице и оформеното телце на бебето. Когато осъзна, че това е плът от неговата плът, изпита безнадеждна мъка за малкото човече, което можеше да живее. Но съчувствието към дъщеря му бе изместило всичко друго и той бе страдал заедно с нея в най-мрачните ѝ часове. Нийл бе жив и той се радваше с нея, но по някакви причини, които не можеше да разбере, чувстваше, че тя вече няма такава жизнена нужда от него, както преди. Тя го обичаше и се грижеше за всичко, от което имаше нужда, но Фъргъс знаеше, че сърцето ѝ чака с нетърпение времето, когато Нийл ще се върне в Рейна. Ревнуваше и се ненавиждаше заради това, но не можеше да спре да мисли за бъдещето, когато къщата му нямаше да диша повече с живота, който дъщеря му ѝ даваше.

Една кестенява кобила идваше в лек галоп по пътя. Яздеше я младият господар на Бърнбреди, когото сега уважаваха на острова.

Като видя Фъргъс, той спря кобилата.

— Добър ден, господин Маккензи — кимна той. — Сега нещата са малко по-спокойни, както чувам. — Той погледна към Шона и Фъргъс разбра какво има предвид.

— Да, скоро ще се върне момчето й. — Фъргъс не искаше да говори за събитията от последните месеци и хората отново казваха за него, че е „мрачен, какъвто си беше по-рано“.

Младият господар слезе и кобилата, чието тяло лыщеше като зрял кестен, се зарови в уханната детелина сред дългите крайпътни треви.

— Хубаво животно — обади се Фъргъс, като му се искаше да го оставят на мира. Обичаше господаря и с лекота говореше с него за времето и за здравето на животните му, но само с Лаклан можеше да споделя истинските си чувства.

Господарят кимна и махна един косъм от безупречното си сако.

— Току-що се връщам от юг. Рина беше с мен и се отбихме при някои стари приятели. Бяхме поканени от семейство Камбъл-Елиот, с които се познавам от Лондон отпреди години. Те са в провинцията за малко — да избягат от бомбите.

Фъргъс се размърда нетърпеливо, а господарят разсеяно откъсна няколко тревички и погледна замислено небето.

— Страшно интересно съвпадение — каза небрежно. Фъргъс изтърси лулата си на оградата и отвори уста, за да се сбогува под някакъв предлог. — Не можах да повярвам на очите си, когато я видях — продължи господарят със същия тон. — Сега е гувернантка у Камбъл-Елиотови. Последния път, когато я бях виждал, бе учителка тук в Порткъл. — Поклати глава. — Интересни неща стават. Семейство Камбъл-Елиот високо я ценят. И наистина е хубава млада жена. Има едно малко момченце, хубаво като всички деца, но изобщо не прилича на нея, има черни очи и коса. Виждал съм я само един-два пъти, когато дойдох в Рейна, но помня, че си помислих колко е хубава. Започнах да говоря с нея, а тя придоби странен цвят, когато разбра кой съм и откъде идвам и... — Погледна отстрани към Фъргъс. — Питаше за тебе, Маккензи.

Фъргъс бе застинал, усещаше слабост в стомаха, а гласът на господаря идваше отдалеч. Стоеше и бе благодарен, че има опората на оградата. Не бе в състояние да проговори, и в същото време копнееше да зададе милион въпроси. Най-накрая гласът му се възвърна и погледна право в светлосините очи на господаря:

— Вие... знаете, нали?

— Д-да, знаех, че ще се жените, после стана злополуката и след това не знам нищо. Може и да са много хитри хората в Рейна, но не можах да си представят какво е станало между вас двамата. — Спря за малко. — Момчето е твое, нали?

— Да, за бога, човече, мой син е и никога не съм го виждал. Къде е тя, Балфур? Ти кога се върна в Рейна? Кога за последен път я видя?

— Е-е, почакай, старче! Тя няма да изчезне! Видях я преди две седмици, а се върнах в Рейна вчера. Всъщност дойдох специално да ти кажа. Мислех, че може да се зарадваш.

— Да се зарадвам! — Фъргъс протегна ръка и младият господар я стисна.

— Иди при нея, Маккензи. Тя още те обича — глупаво нещо е любовта, нали? Все я оплескваме. Както и да е — късмет, старче. Утре тръгва пощенският кораб от Рейна.

Той се качи на кобилата и потегли. Фъргъс имаше усещане, че вътрешностите му са се разтопили. Не можеше да повярва. След толкова години на чакане и копнеж той най-после бе намерил Кърстийн. Нищо чудно, че не е видяла съобщенията на адвоката в лондонските вестници. Бе в дълбоката английска провинция и вероятно дори не знаеше, че майка ѝ е умряла.

Радостта го заливаше на вълни, но след първото вълнение настъпи страх — страх, че пак ще се изплъзне между пръстите му, а той не можеше да позволи това да се случи.

Изби го пот и ръката му стана лепкава. Не съзнаваше нищо друго, освен спешната необходимост да намери Кърстийн и да я върне в Рейна. В ума му всичко бе толкова лесно — то просто трябваше да стане. Господарят бе мушнал в ръката му листче хартия с адрес в Англия, написан с дребни четливи букви. Фъргъс дълго гледа листчето, като че ли бе най-ценното му притежание, и след това изтича в кухнята, където Шона подреждаше рози в една ваза.

— Татко. — Тя веднага застана нащрек. — Какво лошо има?

Той дишаше тежко и се смееше:

— Всичко е наред, моето момиче! Открих къде е Кърстийн — утре тръгвам с пощенския кораб.

— Татко! — Изтича до него, прегърна го силно и усети как здравето му мъжко тяло трепери. — О, татко, толкова съм щастлива, че мога да се разплача! — Зарови лице в топлата му шия и почувства

бързия му пулс. Ръцете ѝ галеха къдриците на врата му. Най-сетне всичко в живота им си идваше на мястото.

Щастието ѝ бе пълно сега — ако се омъжеше и напуснеше Лейгмор, нямаше да се чувства като предател. Баща ѝ щеше да си има своята любов и вече нямаше толкова да зависят един от друг. Тя въздъхна дълбоко и се отдръпна, за да погледне тъмните му очи.

— Знаеш ли какво, татко?

— Кажи.

— Нямам търпение да видя малкия си брат.

— Аз също — каза той меко и се качи в стаята си да си приготви багажа.

Легна си рано с надеждата, че ще може да поспи през оставащите часове. Вместо това той се хвърляше и обръщаше, спеше на пресекулки и се събуди, точно когато зората се промъкваше иззад пердетата. Полежа малко и си мислеше за бъдещето, опитваше се да си представи какво ще донесат идните дни. Бе рано, много рано, за да става, страхуваше се да не събуди Шона. Заспа отново за малко, после стана, изми лицето и тялото си със студената вода от оловния леген на скрина. Облече се и погледна през прозореца. Бяла пелена от мъгла покриваше полята, а ароматът на влажната земя погъделичка приятно ноздрите му.

Промъкна се тихо в кухнята, запали огъня и когато Шона слезе, чайникът пееше и яйцата се варяха в голямата тенджерка. Снап и Джинджър бяха нахранени с мляко и сега миеха муцуните си до огъня.

— Не си спал добре — каза Шона просто, като видя измореното му опънато лице.

— Не много.

— Не се тревожи, татко. Знам, че сигурно си много напрегнат и развълнуван. И аз ще се чувствам така пред срещата с Нийл, а него го няма само от десет месеца. Ти не си виждал Кърстийн от шест години. Момченцето трябва да е на... колко... около пет години?

— Да, трябва да е станал на пет през януари, странно, през същия месец като теб, момичето ми.

Сините ѝ очи излъчваха нежност:

— Ще бъде интересно, когато малкото братче дойде у дома. Чудя се как ли изглежда... дали изобщо прилича на теб, татко?

— Балфур каза, че е тъмен, така че цветът поне е наследил от мен. Надявам се да не е взел и характера ми.

— Няма да е Маккензи без твоя характер — засмя се Шона. — Сега седни, а аз ще дам яйцата. Не трябва да закъсняваш за кораба. О, колко ще е хубаво, ако бъдеш щастлив, татко, всъщност не си бил от години.

Той стисна ръката ѝ и с мъка изяде едно яйце. Стомахът му се бе свил от нерви и храната му се стори отвратителна. Зарадва се, когато видя Лаклан да минава покрай прозореца и да влиза в кухнята. Бе добър повод да стане от масата.

— Късмет — каза Лаклан кратко. — Отивам в Кройнакан, но първо исках да те видя.

— Благодаря ти — отвърна Фъргъс. — Погрижи се за това мое момиче да не прави бели, докато ме няма.

— Татко! — скара се Шона засмяна. — Как можеш да говориш така, като имам цялата работа на една фермерска жена. Както и да е... — изчерви се тя. — Мисля, че съм си научила урока за белите.

Лаклан протегна ръка и Фъргъс я стисна.

— Пийни една хубава глътка, преди да тръгнеш — препоръча Лаклан. — Лекарска заповед.

Той бързо си тръгна, а Фъргъс започна да си търси всякаква работа, само да не мисли за себе си. На Матю вече бяха дадени нареждания, но Боб и Мърди дойдоха за уточняване на някои подробности.

Шона не отиде на пристанището. Напоследък бе много чувствителна и не искаше да плаче пред баща си. Не обичаше той да заминава, и макар да бе преизпълнена от щастие след обрата на нещата, тя естествено имаше известни опасения от големите промени, които щяха да настъпят в Лейгмор — друга жена щеше да поеме грижата за домакинството и тук щеше да бъде едно момченце, неин природен брат, но напълно непознат. Ала тя винаги се бе възхищавала от Кърстийн и се вълнуваше от мисълта, че ще я види отново, въпреки че най-силните ѝ вълнения бяха запазени за Нийл.

Той бе написал едно писмо, изпълнено с тъга и угризения на съвестта за мъките, през които тя бе минала, жестоко се обвиняваше за всичко, дори за загубата на техния син. Тя му бе писала успокоителни писма, но нямаше търпение да го види, за да докаже, че любовта ѝ към

него гори още по-силно. И двамата бяха изживели трагедия, всеки отделно от другия, и двамата бяха пораснали и щяха да видят промените в себе си, но тя бе сигурна, че всичко, което бяха преживели, ще ги сближи още повече. Бе решила, че няма да се оженят веднага. Щеше да остави Нийл да преодолее шока от войната, а самата тя чувстваше, че има нужда от време, за да зараснат собствените ѝ рани.

Наблюдаваше как корабът напуска пристанището и горещо се надяваше пътуването на баща ѝ да бъде успешно.

Фъргъс не бе напускал острова от пет години и пътуването мина като насън. Глазгоу го изплаши, блъскаше се в хората по улиците и изведнъж осъзна, че най-хубавият му костюм е безнадеждно старомоден. В Рейна никой не се грижеше за дрехите си. Костюмите висяха в гардеробите с години и се изваждаха само за погребения и сватби. Те никога не излизаха от мода, защото дрехите на всеки бяха като на другите.

В големия град бе различно и Фъргъс почувства, че се откроява като ранен палец на ръката и лесно можеше да бъде разпознат като фермер от провинцията. Сърцето му се сви от притеснение и се зачуди дали в очите на Кърстийн ще бъде такъв и дали тя няма да се срамува от него.

В моментен порив влезе в голям универсален магазин и започна да се взира в редиците дрехи, без да ги вижда. Появи се една продавачка и той се изпоти. Тя се приближи до него и предложи да му помогне, но той измърмори, че само гледа, а тя прие отказа с дежурната усмивка на добрия продавач. Той обикаляше безцелно и продавачката отново дойде.

— Костюм, или нещо по-неофициално, господине?

— По-неофициално.

— Тогава мога да ви предложа едно хубаво вълнено сако на зелено каре, ще ви отива на косата и очите... и панталони в бежово, просто като контраст на сакото.

Той се съгласи кисело и го натикаха в една стаичка да изпробва дрехите.

— Точно са ви, господине — зарадва се продавачката, когато Фъргъс излезе, след като пет минути се бе потил в нерешителност.

— Ще се преоблечете ли в старите, или ще останете с тези?

— Ще остана с тези.

— Добре, аз тогава ще сложа ъ-ъ... старите ви неща в един плик и ще отидем на касата. — Тя се усмихна, примига при силно променения му вид и издаде одобрителни звуци. — Сега сте тъкмо както трябва. — Тя кимна, а той се гневеше вътрешно и очите му искряха, докато чакаше рестото.

Фъргъс стоеше на улица Аргайл и се чувстваше като шивашки манекен, сигурно по-биещ на очи, отколкото по-рано. Но никой не го и погледна.

Нахрани се в ресторанта на гарата и видя военни униформи навсякъде около себе си. В Рейна човек добиваше измамното чувство, че покоят, който цари там, трябва да съществува навсякъде, но градовете бяха пълни с млади униформени мъже.

През нощта Фъргъс дремеше от време на време, докато влакът го отвеждаше към Лондон.

Преди Юстън Фъргъс напписка лицето си със студена вода, но още се чувстваше мръсен и брадясал. За закуска изяде една мазна кифла и пи слаб чай, а във влака за провинцията му призля.

Но в приятната селска странноприемница в края на пътуването си най-накрая намери спокойствие. Съдържателят бе бавен и дружелюбен и го заведе в стаята му с дъбови греди и полегат под. Прозорецът гледаше към полята и за първи път, откакто напусна Рейна, Фъргъс усети, че част от напрежението му изчезва.

— Банята е в дъното на коридора — каза господин Траут и показва двата си проядени предни зъба. — Тук много не се глезим, господине. Няма гореща вода за баня, освен в петък и понеделник, но ще накарам госпожата да ви донесе вода да се обръснете, ако искате. Изглеждате ми джентълмен, за да отседате тук. Ние сме за пътници и главно за местните хора.

— Не мога и да мечтая за по-добро място — отговори Фъргъс с благодарност. — Устройва ме прекрасно.

Господин Траут скръсти ръце.

— Чудесен език имате вие там. От къде в Шотландия идвате? Веднъж бях там на почивка и валя сняг през май! Можете ли да си представите?

Фъргъс се усмихна:

— На север е по-студено. Аз съм от Хебридите, от един остров, казва се Рейна.

— О, така ли, така ли? Хебридите, а? Звучи чудесно, хубави имена имат тези острови, но са далеч, много далеч за такива като мен. Отначало си помислих, че сте някой изтупан джентълмен от Единбург или нещо такова — заради дрехите, нали. Аз самият обичам да се обличам най-непретенциозно.

Той погледна торбаливите си панталони и огромната жилетка и се усмихна, сякаш се извиняваше.

— Не мога да понасям да се стягам с връзка, задушават ме проклетата. Когато сте готов, слезте долу, господине. Госпожата е направила хубава супа и има малко печено, ако ви се иска. За десерт — ябълков пай, никога не мога да му устоя.

Той излезе, а Фъргъс се хвърли на голямото пухено легло и се засмя радостно. Той вече обичаше господин Траут — Траут, бе помислил, че това е само името на странноприемницата.

Госпожа Траут бе като близък на съпруга си — толкова си приличаха по фигура и маниери. Тя напълни чиниите пред Фъргъс и лицето ѝ се натъжи, когато той отказа второто парче пай със сметана.

— Ти си хубаво голямо момче, но трябва да се храниш — скара му се тя сурово. — Сега господин Траут ще го изяде, а той вече има толкова кила излишни тлъстини. Е, аз го харесвам и така — ние сме си лика-прилика, господин Траут и аз.

— Не е ли Тисдейл Хаус тук съвсем наблизо? — попита Фъргъс колебливо.

— За бога, да. Половин миля назад към фермата на Фарадейл. Значи познавате семейство Камбъл-Елиот? — Гласът ѝ бе изпълнен със страхопочитание.

— Не, просто един човек на работа там.

— Като за благородници са добри хора — промърмори госпожа Траут. Гласът ѝ се промени до необичайна учтивост при самата идея, че нейният гост може да бъде дори и в най-далечна връзка с Тисдейл Хаус. — Понякога самият господин Ленард идва тук. Изглежда му е приятно от време на време да изпие една бира с местните хора. Само дето приказва така, че никога не го разбираме, но в очите на Бога всички сме равни, нали!

Бе топла вечер и ароматът на орлови нокти изпълваше въздуха. Зелената хълмиста местност се простираше на мили разстояние. Бе толкова различно от дивата красота на Рейна. Имаше нещо нежно в полята, в живите плетове и в спокойно пасящите чисти крави, съвсем не като косматите своенравни животни, които свободно скитаха из острова. Но Фъргъс имаше чувството, че ще изхвърчи от земята всеки миг. Имаше нужда от здравата опора на планините, за да бъде стабилен, изгубен бе без грохота на морето и дивите крясъци на чайките. Англия бе красива, но много подредена от човешка ръка, липсваше чувството на свобода, на откритите пространства, където можеше да се изгубиш и да останеш сам, за да размишляваш.

Подмина фермата на Фарадейл и вдъхна познатия мирис на тор. Един работник от фермата му кимна.

— Хубава вечер. В голямата къща ли отивате?

— Как разбра?

— Градските дрехи, дето носите.

Фъргъс разбра как изглежда в очите на работника от фермата, чиито панталони бяха напластени с кал, а ризата му бе в потни петна. Поклати глава в желанието си да разсее грешното впечатление, което външният му вид създава.

— Не обръщай внимание на дрехите. Аз съм свикнал повече с парцали като твоите. На фермата не може да се работи с костюм.

— Какво? Парцали? — разцъфна в усмивка работникът.

— Работни дрехи.

— А! Странна работа! Уж сте фермер, а сте облечен като лорд?

— Е, все пак отивам в Тисдейл.

— Тогава елате с мен да ви покажа един пряк път. Не е за всички, но щом сте фермер...

Той поведе Фъргъс през покрит с калдъръм двор и отвори портичката, която водеше към обрасъл с трева път.

— Вървете по пътя, докато стигнете до една горичка — даде той указания. — Къщата е от другата страна на горичката. Ако минете оттук, ще ви спести половин миля ходене. Пожелавам ви всичко хубаво.

В горичката бе хладно, слънчевата светлина играеше по тревата. Фъргъс чу смеха, преди да види някого. Сърцето му заби лудо. Колко

пъти този смях се бе изливал за него — не можеше да го сбърка, бе мелодичен и висок.

Излезе на осветена от слънце поляна и видя Кърстийн до огромен дъб; косата ѝ светеше като злато на слънцето. Тя не го видя, изглежда се криеше от някого и бързо заглуши смеха си.

Той поглъщаше с поглед всички подробности — тънката ѝ фигура с рокля, която отиваше на косата ѝ, и дълги, почернели от слънцето крака с отворени сандали. Не вярваше на очите си — мечтата за Кърстийн отново бе реалност, живота ѝ тяло бе пред него, а съдбата, силата, която насочва живота по определен път, отново се бе намесила, за да придаде странен обрат на срещата им. Отново на фона на гората той щеше да я изненада, както бе направил веднъж по-рано. Сърцето му биеше бясно, но този път не от страст трепереха краката му; това бе любов — чиста и неприкрита, емоциите, трупани с години, стигнаха връхната си точка в този последен победен, вълнуващ миг.

Едно момченце изтича на поляната, дете с къдрава черна коса и набити крака. Смехът замря в гърлото му и то се загледа покрай Кърстийн към Фъргъс, застанал под дърветата.

Кърстийн се обърна бавно и го видя, очите им се срещнаха в миг, през който светът бе затаил дъх. Той видя, че се е променила, бе станала по-красива, отколкото я помнеше. Годиците бяха смекчили момичешките черти от спомените му в деликатно оформена млада жена. Очите ѝ бяха много сини върху гладкото лице, загоряло от слънцето, и му напомняха на синия цвят на Атлантика в летен ден. Чу я как бързо поема дъх и видя как стиска ръцете си, но когато заговори, гласът ѝ бе спокоен и имаше лек английски акцент.

— Знаех, че ще дойдеш — каза тя без вълнение.

Той пристъпи напред, като чувстваше, че в такъв момент не са нужни думи. Той искаше да я притегли до себе си, да ѝ потвърди любовта си, но годиците, които бяха прекарвали разделени, ги бяха ограбили от младежки импулси и той вече нямаше право да очаква, че отговорът ѝ ще бъде сърдечен.

Имаше толкова много неща да ѝ казва, а не можеше да се сети за нищо, освен безсмислените обикновени думи:

— Балфур ми каза. — Гласът му бе станал дрезгав от копнеж.

— Знаех, че така ще направи.

— И ти не избяга?

— Защо трябваше да бягам? — Главата ѝ се вдигна гордо. — Веднъж избягах, сега нямам причина.

Той не можеше да повярва, че студените равни думи излизат от нейните устни. Ако го обичаше, както той винаги бе вярвал, тя непременно трябваше да чувства нещо. Любов, каквато те бяха познали, не можеше да изчезне с годините.

Той разпери ръце в знак на отчаяние, а тя прехапа устни, за да не извика. Като го видя — изгорял и красив в новите си дрехи или въпреки тях, напевният глас, напомнящ скъпите на душата ѝ Хебриди, изпита желание да изтича към него, да му разкаже за годините на самотното ѝ изгнание далеч от любовта, която не оставяше душата ѝ на мира.

Сърцето ѝ туптеше толкова бързо, че се боеше да не припадне. Бе броила дните след заминаването на господаря, бе чакала и се бе молила за мига, който сега бе настъпил. Беше се чудила как ще се чувства, когато го види, мислеше, че умът ѝ е раздул извън всякаква мярка скъпите спомени, които пазеше в сърцето си. Но не бе така; той бе тук — реален и близък, и тя знаеше, че ако го докосне, цялата решителност и гордост, в които се бе обвила, щяха да изчезнат като сапунен мехур, и тя щеше да остане без воля да му откаже каквото и да поиска от нея.

— Мамо, намерих те! — детското гласче наруши тишината. — Сега е мой ред да се крия.

— Играехме — погледна тя Фъргъс. — Днес е почивният ми ден. Нямам много време за него.

Фъргъс се наведе към сина си:

— Как се казваш?

— Грант Фъргъс Фрейзър — отговори детето свенливо, но с гордост. — Истинско шотландско име е, аз живея в Англия, но всъщност съм шотландец. Баща ми е там и живее на един остров, но един ден ние ще идем в Шотландия и ще го намерим. Кой сте вие, господине?

Фъргъс се подпря на едно коляно, за да може лицето му да е наравно с това на момчето. Видя тъмните дълбоки очи с предизвикателно пламъче в тях, малкото загоряло от слънцето лице с трапчинка на брадичката и имаше чувство, че вижда своята снимка, когато е бил на пет години.

— Казвам се Маккензи — отговори той тихо. — Идвам от един остров, наречен Рейна, от външните Хебриди.

Момчето остана с отворена уста:

— Моят баща живее там! Познаваш ли го? Той е голям и силен. Мама ми е казвала, нали, мамо?

Фъргъс погледна Кърстийн.

— Казала си му истината. Боже мили! Благодаря ти за това!

Кърстийн с мъка запази спокойствие.

— Казах му истината, да, но до известна степен. Нямахме смисъл да лъжа, защото тези неща имат обратен ефект. Откакто може да задава въпроси, все пита за баща си и аз му казах, че си жив, това е всичко. Той си измисля, че ще иде да живее някой ден в Рейна с баща си. Не съм му подсказвала тази идея.

— Ти си моят баща! — извика момчето и ято гарги излетяха уплашени от дърветата. Той се хвана за ръката на Фъргъс и в тъмните му очи имаше молба. — Ти дойде, за да ни върнеш в Шотландия ли? Ужасно е да нямаш баща. Другите момчета все ми разказват какво правят с бащите си и... и ме наричат с разни думи.

— Достатъчно, Грант! Ела тук! — Кърстийн протегна ръка и детето тръгна без желание. — Не трябва да казваш нито дума на никого — каза тя сурово. — Обещай, че няма, миличък!

— Е, добре — намръщи се детето. — Но мисля, че не правиш добре. Толкова дълго съм чакал баща си, а когато той е тук, не ми позволяваш да казвам на никого!

— Има нужда от бащина ръка — каза Фъргъс с лека усмивка.

— От години се нуждае от това.

— Кърстийн, о мила Кърстийн, ти ме напусна, не помниш ли? Моля те, нека поговорим. Можем ли да идем някъде?

— Ще помоля Биатрис да сложи Грант да спи. Тя е камериерката и е много мила с Грант. Почакай ме... тук.

Фъргъс остана, обхванат от съмнения за всичко. Златната му мечта да отнесе Кърстийн и сина си в Рейна бе някаква утопия. Тя дори не се отнесе дружелюбно към него. Гледаше я как върви към голямата постройка от времето на Тюдорите сред меките поляни. Бе устроила живота си добре, можеше да не иска да живее във ферма на див, самотен остров. Разделяха ги светове. Тя се бе променила, всичко се бе променило, дори синът му от бебе бе станал момче със собствени

мисли. Те бяха чужди един за друг, а той толкова дълго бе живял в света на мечтите, че не можеше да ги отдели от действителността и трябваше да се сблъска с нея, за да открие, че изобщо не се покрива с мечтите му.

Почувства се съсипан и притеснен, поиска му се да се махне от обляната в слънце гора. Но вместо това седна на един пън и с изненада откри, че устните му са солени. Плачеше като изгубено дете, сълзите на отчаяние и тъга се стичаха безпомощно. Закри лицето се с ръка, риданията го караха да се мрази заради слабостта си, но не можеше да спре.

Сърцето на Кърстийн се сви, когато се върна и видя силния, горд Фъргъс да плаче като дете. Риданието ѝ спря в гърлото и тя разбра, че е готова да изтича при него, да го прегърне и да му каже колко го обича. Но той вдигна глава, и като взе погледа ѝ за съжаление, извика сърдито:

— Точно така, погледни ме, по дяволите! Погледни ме! Не е за първи път, Кърстийн! Плача за теб от години. Плаках, когато разбрах, че си ме напуснала, плаках, когато отидох в Обан и майка ти ми каза, че си заминала.

— Никога не ми е казвала. Тя ми писа, аз ѝ отговорих, но не ми е казала, че си я виждал, Фъргъс!

— Много добре го знам! Тя не казваше на никого къде си! Дори когато умря, подлуди всички, докато се опитвах да те намерят.

Той не искаше да нанесе толкова груб удар, но думите бяха излезли. Лицето ѝ пребледня, но не показа вълнение.

— Аз... не знаех. Не съм ѝ писала, откакто сме тук от една година, но тя знаеше този адрес. Тя също не пишеше често, така че не подозирах. Аз... това може да прозвучи грубо, но не изпитвам нищо, може би малко съжаление и разкаяние, че нещата се стекоха така, но... това е всичко.

Фъргъс се изправи и погледна право в очите ѝ. Не направи опит да я докосне.

— Майка ти беше като мен, Кърстийн — твърде горда. Това е тежък удар и тя умря, смазана от него. Аз трябваше да преглътна моята гордост, а тя е горчива и кисела. Сега се страхувам, че нямам никаква гордост, а ти имаше повече, отколкото е необходимо. Едно време бях

твърде горд, за да помоля една прекрасна жена като теб да ми стане съпруга и те проиграх. Сега бих паднал на колене, ако ме помолиш.

Тя държеше очите си заковани в тревата до краката си, защото близостта му я превръщаше в същество без съпротива, без контрол върху сърцето и ума си.

— Не е толкова лесно, Фъргъс. Не бе лесно да родя в Лондон, да намеря място, където да работя и да задържа сина си при себе си. Той бе единственото, което ме спаси да не се побъркам. През първата година далеч от теб трябваше да се боря със себе си, за да не се върна в Рейна. По-голямата част от мен остана на острова, останалата — живата обвивка, която ходеше и говореше, можеше само да яде и да спи. Местех се от работа на работа и всичките ми бяха противни, след това открих семейство Камбъл-Елиот и вече четири години те се отнасят към мен като член от семейството. Работя за тях, но те го превръщат в удоволствие, а не са много хората, които биха обърнали внимание на самотна жена с дете. — Тя кимна към къщата. — Не мога просто да си тръгна и да ги оставя след всичко, което те направиха за мен. Опитай се да разбереш... мой скъпи Фъргъс.

Той я погледна бързо и се опита да хване погледа ѝ, докато тя шепнеше нежните думи, но тя му се изплъзваше.

Той направи крачка назад.

— Аз се... радвам, че видях сина си, хубаво момче е... Шона очакваше с нетърпение да има малко братче.

Кърстийн се обърна бързо:

— О, как е тя? Много съм мислила за нея.

— Тя... беше моят живот през тези години. Преживя тъжни моменти, но всичко мина сега. Нийл и тя ще бъдат заедно отново, когато той се върне от военната болница. Беше ранен при Дюнкерк.

— О, колко жалко, но се радвам, че нещата се оправят. В сърцето си винаги съм мислила, че те двамата ще бъдат заедно, толкова бяха близки като деца.

Той се извърщаше от нея и един лъч от вечерното слънце намери белите косъмчета сред гарвановочерните му бакенбарди.

— О! — Тя успя да спре вика си и тръгна. — По-добре да видя дали Биатрис се справя.

Той кимна, бавно и съзнателно показва поражението си. След това си спомни нещо и извади един пакет от вътрешния джоб на сакото си.

Протегна го.

— Малко е късно, но те бяха предназначени за теб. Писах ги четири месеца, след като напусна Рейна, но майка ти не ти ги е дала. Трябва да благодаря на госпожа Травърс, че ги върна — намерила ги в едно чекмедже след смъртта на майка ти. На мен сега не са ми нужни.

Той бутна писмата в ръката ѝ и се отдалечи с големи крачки, без да вижда нищо пред себе си.

Тя остана на място, сълзите се стичаха по лицето ѝ и стискаше писмата, както удавник стиска сламката.

* * *

Хората от Рейна бяха решили да устроят на Нийл посрещане като на герой. Всички бяха на пристанището, оставили по този случай работата си. Тод, който имаше да подковава два коня, просто ги заведе в хамбара на отсъстващ съсед и ги остави да се гощават със сено. Ули дърводелеца бе оставил няколко прясно отрязани дъски да съхнат на слънцето, а Веселата Мери и дори Бихаг Бийг бяха затворили магазините си за малко.

Там Засмения, с особената си приведена стойка, се хилеше безсмислено към небето, а Доди подскачаше забързано от Глен Фалан. Биди, Роби, Бийг, старият Джо, Боб и Мърди, всичките сдържани, любими познати лица бяха сред тълпата и чакаха с прикрито вълнение, докато корабът с Нийл навлизаше в пристанището. Едва ли имаше къща с празен прозорец, надничаха лица и рибарските жени се облягаха с могъщите си ръце на первазите, като бърбеха, за да запълнят времето.

Елспет стоеше гордо до Фийби и Лаклан и държеше за ръка възбудената Фиона, а Шона чакаше кротко с баща си. Малко зад тях бяха Алик и Мери с близнаците, които бяха в Рейна за лятната ваканция.

Шона бе облечена в синята рокля, с която Нийл най-много я харесваше. Медночервената ѝ коса бе стегната отзад със синя панделка и падаше по гърба ѝ, а сините ѝ очи блестяха на пребледнялото ѝ от вълнение лице.

Фъргъс пушеше лулата си и пушекът се извиваше в маранята на есенния ден. Зад него хълмовете бяха покрити от бронзова папрат, а ливадите представляваха море от алени треви.

Приближаващият кораб блисна голяма зелена вълна, която покри и се завъртя около подпорите на кея.

Фъргъс усети напрежението у дъщеря си, тя хвана погледа му и се усмихна бързо и нервно, усмивка, която извика у него обичайният отговор на закрила и любов.

— Още малко, моето момиче — прошепна той.

— Аз... се страхувам, татко.

— Знам точно как се чувстваш, и аз съм го преживял, но със сигурност вашата среща ще е по-щастлива от моята.

Тя неволно изхлипа и стисна здраво ръката му.

— О, ако можеше... о, колко искам да можеше...

— Тихо сега, момичето ми, както ни е писано. Нещата не могат да се променят.

Корабът наду сирената си и кеят се заклати от удара. Въжетата бяха хвърлени и завързани. Имаше доста пътници, последните посетители за лятото, които идваха при роднините си. Сред тях се появиха две руси глави. Отначало Шона не можа да познае Нийл, но когато над една от главите се вдигна ръка, тя разбра, че е той.

— Нийл — пошепна тя, и след това: — *Нийл!* — Радостният вик се понесе над гълчавата.

След миг той се спусна по мостчето и бе в ръцете ѝ, стисна я, без да продума, като че ли никога нямаше да я пусне. Раздадоха се възгласи и той се огледа изумен.

— За теб е — прошепна тя, като го гледаше. Лицето му бе много бледо, толкова различно от момчешките черти, които помнеше, но все пак бе Нийл, а кафявите му очи блестяха от радост.

— Защо за мен, моя любов? — каза той. — Аз не съм герой, просто един войник, пострадал от войната.

— Ти си син на Рейна и за тях ти си герой.

Приближиха Фийби и Лаклан и Нийл бе залят от любовта на семейството си. Фиона висеше на врата му, обръщаха го и го поздравяваха, а родният келтски език, който чуваше, бе приятен и скъп на душата му.

Фъргъс изтърси лулата си и тъкмо се отправяше към гъстата тълпа, когато замръзна на място, черните му очи гледаха, без да вярват, как Кърстийн приближава несигурно и стиска за ръка малкия им син.

Фъргъс се вцепени, не можеше да помръдне, а в сърцето му бушуваха надежда и любов. Грант се оглеждаше наоколо с изумление и възторг.

— Мамо, виж пещерите! — викаше той. — Виж планините! Виж чайките! — Той се откъсна от ръката на майка си и затича, малко здраво момче, захласнато от вълшебните си нови открития, към кея, където бяха накацали кряскащите чайки. Той ги прогони към небето, където те се издигнаха във величествен тих полет.

Родителите му се гледаха през мъглата на копнежа и после в един кратък миг бе хвърлен мост през годините.

Тя бе до него, а той я държеше толкова здраво, че тя остана без дъх и се засмя, преди устните им да се слоят в целувка, която помете с порива на любовта всички съмнения.

— Заради писмата ли? — пошепна той в ухото ѝ.

— Донякъде, но главно защото след като си тръгна, бях толкова нещастна и тъжна, че госпожа Камбъл-Елиот ме попита какво има. Казах ѝ, че съм те виждала и тя каза, че трябва да дойда при теб веднага. Изчаках докато намерят друга гувернантка — това бе най-малкото, което можех да направя. Стори ми се най-дългият месец в живота ми — освен когато напуснах Рейна. — Погледна планините и пое дълбоко въздух. — Толкова е хубаво да си у дома... мислиш ли, че ще се получи при нас?

— Моя скъпа Кърстийн — каза той с пресипнал глас. — Как може да не се получи? Ти ще бъдеш моя съпруга, ако може още утре.

— Рейна ще изпадне в шок — засмя се тя. — Фъргъс Маккензи със съпруга и пораснал син.

— Нека — каза той и отново я целуна, без да го е грижа за никого, нито какво мислят хората. Улови погледа на Лаклан, който му намигна хитро, и вдигна ръка да поздрави лекаря, отдал се на хората от Рейна и достоил го с приятелството си, което след подновяването му бе още по-силно.

Към тях се спуснаха Алик и Мери.

— Добре дошла на борда — засмя се Алик и протегна ръка към Кърстийн. — Идвате ли вече всички? Време е да хапнем нещо. Мери

ще ни заколи едно пиле. — Обхвана жена си с ръка и всички се засмяха на отвращението, изписано на лицето ѝ при мисълта да заколи пиле сама.

Шона тъкмо бе мярнала Кърстийн сред тълпата и дъхът ѝ спря.

— Не мога да повярвам!

Нийл кимна с мълчаливо задоволство.

— Бе на кораба с мен. Аз я познах, но тя не ме позна, бях само едно малко глупаво момче, когато тя си замина.

Шона се усмихна на подигравката, но продължи да гледа към баща си.

— Това малко момченце, онова с черните къдрици, трябва да е...

— Твоят брат — довърши Нийл, преди да бъде вдигнат на раменете на двама стари рибари.

Тълпата пееше тържествен келтски химн, а Там Засмения затвори очи и благодари на морските вещици за това, че са върнали на Рейна едно от децата ѝ.

Фийби и Лаклан взеха Шона под ръка.

— Той принадлежи за малко на хората — каза Фийби с доволна въздишка.

— След това пак ще бъде наш — отвърна Шона.

Лаклан кимна към Фъргъс и Кърстийн.

— Скоро ще има най-малко една сватба — предсказа той. — Ще се веселим дни наред.

Дотича едно малко момченце със зачервено от бързане лице.

— Биди, къде е Биди? Госпожа Макферсън започна!

Биди се откъсна от тълпата. Бе загубила шапката си и косата ѝ падаше в безпорядък върху очилата, накривени както винаги.

— Няма ли хората на този проклет остров някога да спрат да раждат? — опяваше тя възмутено, но когато тръгна след момченцето на своите тънки, но силни от дългогодишните обиколки по долини и ливади крака, лицето ѝ бе спокойно и усмихнато. Нищо не ѝ доставяше по-голямо удоволствие от това, да види как малкият нов живот излиза с писък и гол на белия свят.

Доди, чиито мисли вече го носеха към преследването на Иласейд и сутрешното му мляко, подскачаше след тълпата, която отиваше към Глен Фалан.

— Хубав ден! — извика той мрачно на Мораг Руад, която търсеше изхвърлени дърва по брега, след това завика към отдалечаващите се хора: — Чакайте ме! Ама аз имам подарък за Нийл!

Пристанището отново утихна, останаха само шумът от вълните и писъкът на чайките. В далечината победоносно се виждаше главата на Нийл над другите, златно петно на фона на дивите, но мечтани планини на Рейна.

Издание:

Кристин Марион Фрейзър. Фъргъс и Шона

Американска. Първо издание

ИК „Плеяда“, София, 1992

Редактор: Леда Милева

ISBN: 954-526-014-9

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.